GODINA XLIV 1977 BROJ 4

hortikultura

HORTOUMJETNOST ● ZNANOST ● PRIVREDA ● PRAKSA ● PEJZAŽNA ● VRTNA ARHITEKTURA

28/78

HORTIKULTURA

HORTOUMJETNOST — ZNANOST — PRIVREDA — TRZIŠTE — VRTNO GRADITELJSTVO — VRTLARSKA UMIJEĆA — OSNOVAN U ZAGREBU 1934. POD IMENOM »NAŠ VRT«

ART DE L'HORTICULTURE — SCIENCE — ECONOMIE — MARCHÉ — ARCHITECTURE DES PAYSAGES ET DES JARDINS — ART DES JARDINS — REVUE FONDÉE EN 1934 SOUS LE NOM DE »NOTRE JARDIN«

BROJ 4. PROSINAC 1977. GODINA XLIV

No. 4. Décembre 1977. ANNÉE XLIV

SADRŽAJ:

Strana

VRTLARSKO STVARALAŠTVO
VRTNA UMJETNOST — PEJZAŽNO I VRTNO GRADITELJSTVO

Prof. dipl. inž. ALEKSANDAR KRSTIĆ, Beograd: Oko uređenja Trga Marksa i Engelsa u Beogradu . . 1

Dipl. inž. DRAŽEN GRGUREVIĆ, Split: Osvrt na generalni urbanistički plan grada Splita 6

MALA HORTIKULTURNA ENCIKLOPEDIJA U RIJEČI I SLICI — UPOZNAJMO VRTNE BILJKE

Mr JAKOV PEHAR, naučni suradnik HEPOK, Mostar: Uzgoj nekih perena za proizvodnju rezanog cvijeća 7

Prof. dipl. inž. BRANIMIR MARINKOVIĆ, Split: Begonije — *gen. Begonia* L. 10

ZAŠTITA VRTLARSKIH BILJAKA

Dipl. inž. hort. MILENA GLIGORIJEVIĆ, Beograd: Prilog poznavanju patogene mikroflore *Magnolia* vrsta na području Beograda 15

HORTOEKOLOŠKE TEME — ČOVJEK — BILJKA — OKOLINA

Dipl. inž. DRAGUTIN KIŠ, pejzažni i vrtni arhitekt, Urbanistički institut SRH, Zagreb: Ekološko valoriziranje primorskog krša kao preduvjet za pozitivan ishod planova realizacije prostornog uređenja te zaštite čovjekove okoline 19

VRTLARSKE ZANIMLJIVOSTI

IZ NAŠE HORTIKULTURNE BAŠTINE

PETAR MATKOVIĆ, Split: Godina 1978. bit će obilježena u našem vrtlarstvu velikim imenom Roberta Visianija Šibenčanina, znamenitog hortikulturnog stvaraoca i svjetskog botaničara 21

Dipl. arh. STANKO PIPLOVIĆ, Split: Novi podaci o drevnom perivoju Garanjin u Trogiru 25

POSUĐUJEMO IZ STRANOG VRTLARSTVA

»TIME«, 1. VIII. 1977.: Tuga za onim koji vječno tuguje (Nova bolest kod čempresa u Italiji) 27

VRTLARSKE DILEME

Dipl. inž. ZVONIMIR TOMAC, Rijeka: Tko smo ... što radimo ... što hoćemo? 28

VRTLARSKA UMIJEĆA I HORTOTEHNIKA

MILAN LACIĆ, hort. stručnjak, Split: Sjekač busenja Ryan 29

JOSIP ORBANIĆ, vrtlarski stručnjak, Pula: Cvjetne posude u Stuttgartu 29

AMATERIZAM U VRTLARSTVU

MARICA KRALJ, aps. oec., Zagreb: Društvo prijatelja cvijeća i zelenila u Zagrebu i njegov tromjesečni plan rada do prosinca 1977. godine 30

VRTLARSKO OBRAZOVANJE —
HORTIKULTURNE ŠKOLE

VRTLARSKE ARABESKE

VRTLARSKA EKOLOGIJA I ZAŠTITA
ČOVJEKOVE OKOLINE

VRTLARSKI SIMPOZIJI — SKUPOVI — SUOCENJA

Dr dipl. inž. RADOSLAV ĆURIĆ, Sarajevo: Savjetovanja o aktuelnim problemima zaštite voda u SR BiH 32

VRTLARSKE IZLOŽBE I CVJETNE SVEČANOSTI . . 32

VRTLARSKI PUTOKAZI — PITANJA I ODGOVORI . . 42

PRIKAZI — OGLEDI — RECENZIJE — ČITAMO ZA VAS — ODABERITE 39

ERRATA CORRIGE! 43

PRILOZI:

1. Zapisnici Glavne godišnje skupštine, prve i druge sjednice Upravnog odbora Hortikulturnog udruženja SR Hrvatske te dnevni red treće sjednice Upravnog odbora Hortikulturnog udruženja SRH
2. Indeks 1977. — Popis suradnika i naslova radova, kazalo autora, naslovi zaglavlja sadržaja u toku 1977. godine, indeks radova po materiji označenih zaglavlja, likovni i slikovni prilozi, tabelarni prikaz stručno-vrtlarske publicističke djelatnosti »HORTIKULTURE« u 1977. godini sa čestitkom suradnicima, pretplatnicima i prijateljima za 1978. godinu
3. Četvrti prilog 4. broja MALE HORTIKULTURNE BIBLIOTEKE

Osim toga u ovom broju se nalazi niz crteža, vrtno-arhitektonskih osnova, fotosa i ostalih slikovnih sadržaja
Sažeci glavnih članaka i opći sadržaj na francuskom je jeziku

SLOBODNA HORTIKULTURNA TRIBINA

SOMMAIRE:

Page

FORCE CREATRICE DANS L'HORTICULTURE
ART DES JARDINS — ARCHITECTURE DES PAYSAGES ET DES JARDINS

Prof. ing. dipl. ALEKSANDAR KRSTIĆ, Belgrade: Autour de l'aménagement de la Place de Marx et Engels à Belgrade 1

Ing. dipl. DRAŽEN GRGUREVIĆ, Split: Coup d'oeil sur le plan urbanistique général de la Ville de Split 6

PETITE ENCYCLOPEDIE HORTICOLE EN MOTS ET IMAGES — CONNAISSONS LES PLANTES DE JARDINS

Mr. JAHOV PEHAR, collaborateur scientifique de HEPOK, Mostar: Culture de certaines plantes vivaces pour la production de fleurs coupées 7

Prof. ing. dipl. BRANIMIR MARINKOVIĆ, Split: Les Begonias — *gen. Begonia* L. 10

PROTECTION DES PLANTES HORTICOLES

Ing. hort. dipl. MILENA GLIGORIJEVIĆ, Belgrade: Contribution à la connaissance de la microflore pathogène des espèces de *Magnolia* sur le territoire de Belgrade 15

THEMES D'HORTICULTURE — L'HOMME — LA PLANTE — L'ENVIRONNEMENT

Ing. dipl. DRAGUTIN KIŠ, architecte des paysages et des jardins, Institut d'Urbanisme de la Rép. Soc. de Croatie, Zagreb: Valorisation écologique du karst littoral en tant que condition pour le résultat positif des plans de réalisation de l'aménagement spatial et de protection de l'environnement humain 19

CURIOSITES HORTICOLES
DE NOTRE PATRIMOINE HORTICOLE

PETAR MATKOVIĆ, Split: L'année 1978. sera marquée dans notre horticulture par le grand nom de Robert Visiani de Šibenik, éminent créateurvet botaniste de réputation mondiale 21

Arch. dipl. STANKO PIPLOVIĆ, Split: Nouvelles données sur le très vieux parc Garanjin à Trogir 25

EMPRUNTONS A L'HORTICULTURE ETRANGERE

»TIME«, 1. VIII. 1977.: Chagrin pour ceux qui souffrent éternellement (nouvelle maladie du cyprès en Italie) 27

DILEMMES HORTICOLES

Ing. dipl. ZVONIMIR TOMAC, Rijeka: Qui sommes-nous ... que faisons-nous ... que voulons nous? 28

ART DES JARDINS — HORTOTECHNIQUE

MILAN LACIĆ, spec. hort., Split: Le tranchet á herbe Ryan 29

JOSIP ORBANIĆ, spec. hort., Pula: Pots à fleurs à Stuttgart 29

L'AMATEURISME EN HORTICULTURE

MARICA KRALJ, ét. en Oec. Zagreb: Association des Amis des fleurs et de la verdure à Zagreb et leur plan trimestriel de travail jusqu'en Décembre 1977. 30

ARABESQUES HORTICOLES
EDUCATION HORTICOLE — ECOLES D'HORTICULTURE
ECOLOGIE HORTICOLE ET PROTECTION DE L'ENVIRONNEMENT HUMAIN
CONGRES ET REUNIONS HORTICOLES — CONFRONTATIONS

Ing. dipl. VIKTOR RŽEHAK, Sarajevo: Septième Congrès international de spéléologie à Sheffield, Angleterre 32

EXPOSITIONS HORTICOLES, FLORALIES ET FETES DES FLEURS 32

INDICATEURS HORTICOLES — DEMANDES ET REPONSES 42

COMPTES — RENDUS, APERÇUS — CRITIQUES NOUS LISONS POUR VOUS, CHOISISSEZ RECTIFICATIF . . 39

ERRATA CORRIGE 43

ANNEXES:

1) Procès-verbaux des principales assemblées annuelles, Première, Seconde séances du Conseil de Direction de l'Association Horticole de la Rép. Soc. de Croatie, et Ordre du Jour de la Troisième séance de l'Association Horticole de la Rép. Soc. de Croatie
2) Index 1977 — Liste des collaborateurs et titres des travaux, index des auteurs, titres des conclusions des contenus de toute l'année 1977, table des matières des conclusions indiquées, annexes plastiques et illustrées, exposé par tableaux de l'activité publicitaire de spécialité horticole de la Revue »HORTIKULTURA« en 1977, avec félicitations des collaborateurs, des abonnés et des amis pour l'année 1978.
3) Quatrième annexe au No. 4 de la PETITE BIBLIOTHEQUE HORTICOLE

En outre, dans ce numéro, se trouve une série de dessins, plans architectonico-horticoles, photos et autres illustrations. Des résumés des principaux articles, ainsi que le sommaire, sont en lengue française

TRIBUNE HORTICOLE LIBRE

Prof. dipl. inž. ALEKSANDAR KRSTIĆ, Beograd:

Oko uređenja Trga Marksa i Engelsa u Beogradu

U cilju sanacije Trga Marksa i Engelsa grad je organizovao užu anketu-konkurs putem poziva 8 (osam) poznatijih beogradskih arhitekata da učestvuju i izrade svoje predloge za rešenje ovog prostora. Odmah moram napomenuti da su sa mnogih strana ovoj površini osporene osobine gradskog trga. No, uprkos tome, neposredni zadatak je bio sasvim ograničen i sa ciljem da se uklone s ove površine automobili, odnosno ukine parking, a prostor oplemeni i humanizira, kako bi se vratio pešaku kome je prvobitno bio i namenjen. Pošto je u međuvremenu i bez obzira na ovakvu njegovu namenu zauzet od vozila, to znači da bilo kakvom rešenju mora automatski da prethodi zbrinjavanje prostora za njihovo parkiranje.

Posle konkursa sledio je prikaz radova i diskusija o njima u Gradskoj skupštini na koju sam i ja bio pozvan, a na koju bih ovde hteo da se osvrnem i prethodno propratim sledećim konstatacijama:

— Nema sumnje da su razgovori ove vrste veoma korisni ako su vremenski po načinu i sadržini adekvatno organizovani i obavljeni s učešćem odgovarajućih ljudi.

— Iako je posredi objekat iz vrtno-arhitektonske oblasti, neobjašnjivo je da između anketiranih pored arhitekata ne vidimo nijednog učesnika iz vrtno-arhitektonske struke.

— Želim da istaknem i veoma pozitivnu činjenicu da su svi, kako takmičari, tako i učesnici-diskutanti, bez obzira na svoje zanimanje, naglasili potrebu da zelenilo bude zastupljeno kao bitni elemenat u kompoziciji, što predstavlja veoma utešnu pojavu, razumevanje, a istovremeno i ohrabrenje za našu hortikutlurnu struku.

— Dalje moram da konstatujem da je većina takmičara zahvatila šire zadatak i rešavala ga obuhvatnije, naročito u saobraćajnom pogledu. Premda su takve tendencije razumljive i za pohvalu, one su ih istovremeno udaljile od neposrednog zadatka.

Učestvujući u diskusiji i evaluaciji izloženih radova u Skupštini grada na dan 16. XII 1976. godine, ja sam dao svoj stručni prilog i izneo sledeće:

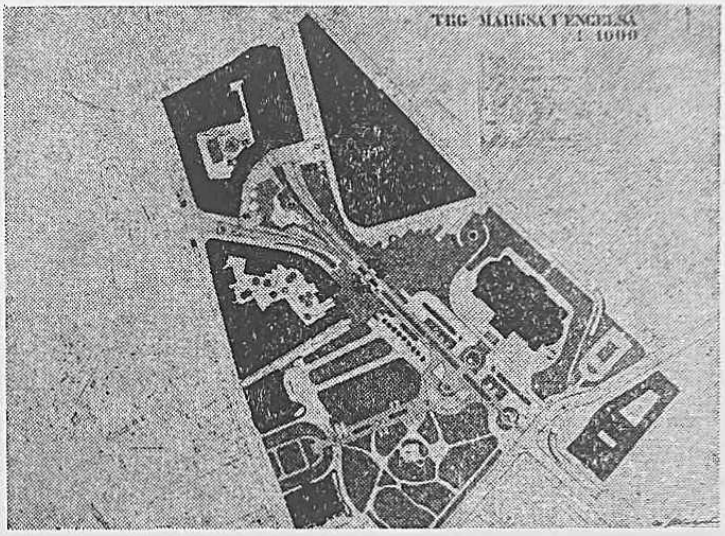

ARH. MILICA ŠTERIĆ, TLOCRT OSNOVE TRGA MARKSA I ENGELSA, BEOGRAD

»Pre nego što se osvrnem na predloge pojedinih autora ja bih imao nekoliko opštih napomena.

— Hteo bih da podsetim da se kod jednog trga, skvera, pijacete ili sl. gradske strukture uvek javljaju određeni elementi: arhitektonske i druge plastične aplikacije, voda kao ukras, zelenilo i različito utilitarno i dekorativno popločavanje, ne računajući i okvir samog objekta. Od spretnog korišćenja tih elemenata zavisi uspeh određene tvorevine. Međutim, uspeh još više zavisi od toga da li će autor dela pogoditi specifični karakter određene sredine, jer svaki izraziti lokalitet ima svoj poseban genius loci. U našem konkretnom primeru radi se o tipičnoj gradskoj sceni, s jako izraženom i dinamičnom urbanističkom koreografijom. Znači, mesto se odlikuje: pored centralnog gradskog položaja, slobodnim prostorima, velikom frekvencijom, monumentalnim okvirom i istaknutim vizurama. Sve to mora da nađe odgovarajućeg odraza i u rešenju. S druge strane da bi se zadržala monumentalnost, treba isključiti intimnost i svaki prisniji odnos sa susednim površinama.

— Sa manjim izuzetkom, autori se ovde nisu držali postavljenog zadatka koji se sastoji u uklanjanju parkinga i adekvatnom uobličenju trga, već su problem mnogo šire zahvatili, naročito u saobraćajnom pogledu. To je razumljiva težnja, ali u ovom slučaju i pogrešna. Jer, zašto dalekosežno rešavati jednu problematiku u momentu njene pune neizvesnosti, naročito kada ne znamo kako će se novo rešenje železničkog čvora odraziti na ostali saobraćaj u gradu, a isto tako projektovani metro, da apstrahujemo u međuvremenu javljanje drugih mogućnosti, tehnički savremenije veze (aerobus i eventualni neki novi izumi). Zašto ne sačekati, bar što se tiče saobraćaja, činjenice koje ćemo još koliko sutra saznati?

— Kod većine predlagača pojavljuje se težnja da se po svaku cenu uspostavi jedinstvena celina između predmetne i susednih površina. Objediniti, međusobno povezati pojedine delove u gradu stvarajući širokopoteznije celine jest tendencija u osnovi zdrava. Ali postići to po svaku cenu, neprihvatljivo je naročito u slučaju kada se radi o heterogenoj površini, funkcionalno i namenski raznovrsnoj kao što je ovde, a posebno još uz to kada je ona visinski, tj. u pogledu nivelete usitnjena. Moguće je bolje u takvim slučajevima stvoriti manje gradske celine, bez obzira pod kojim pojmom ih svrstali (trg, park, skver, pjaceta, venac, aleja ili prosto zeleni parter) i međusobno povezati nekom veznom niti, nego forsirati nešto što nikad ne može postati organska celina.

Osvrćući se na pojedine predloge, ja bih se prvo zadržao na rešenju prof. B. Bogdanović. On predlaže podizanje tumulusa (veštačko brdašce od

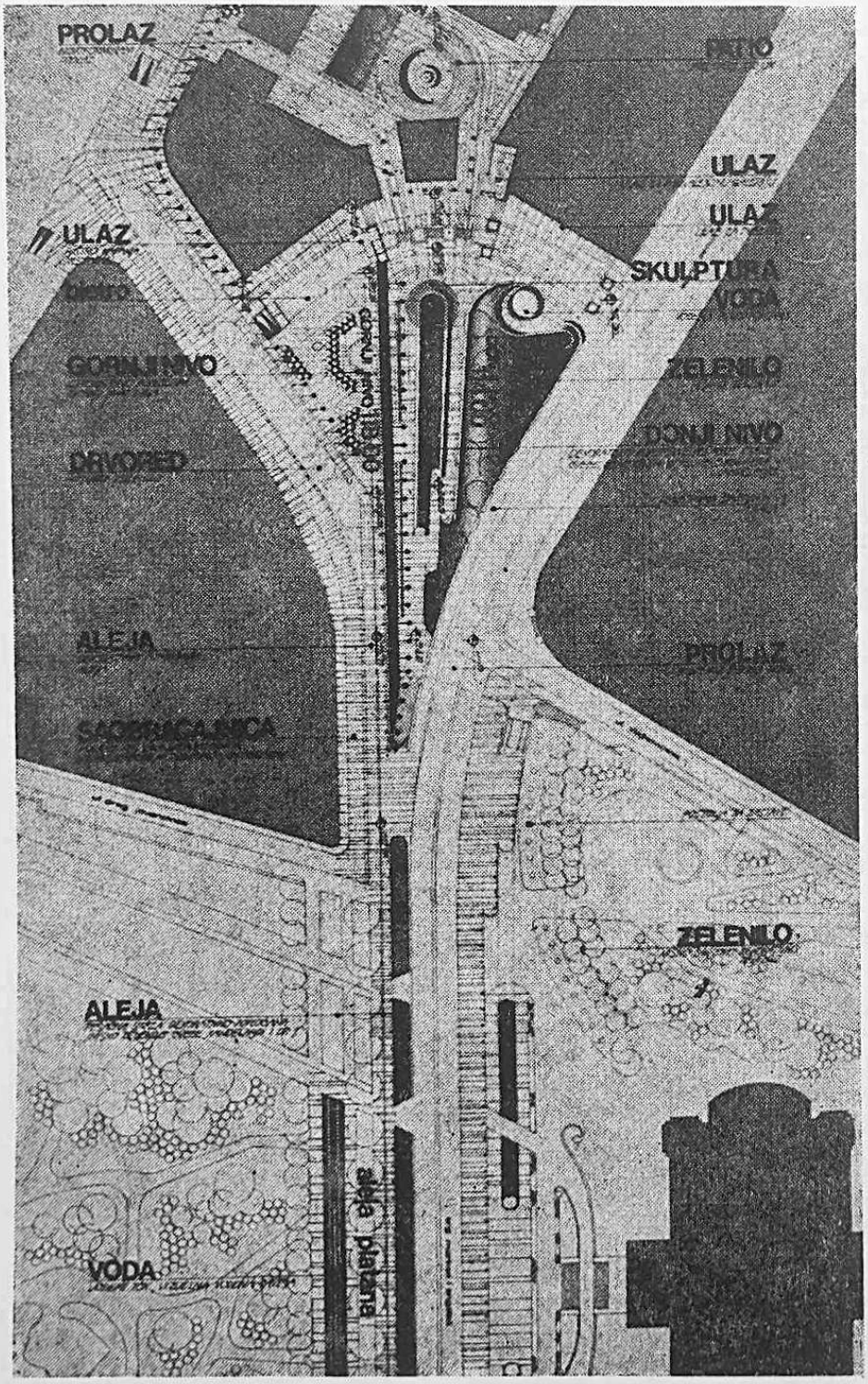

PROF. ARH. VLADISLAV IVKOVIĆ, TRG MARKSA I ENGELSA U BEOGRADU

10—12 m) koje bi se zasadilo velikim stablima. Dalje autor tvrdi: »dobilo bi se nešto više no samo gradski parkić, imali bismo pravi delić šume u gradskom prostoru«. To bi drugim rečima trebalo da znači nešto sa većim značenjem i intenzivnijom funkcijom.

Unošenje prirodnih elemenata u veštačku gradsku sredinu predstavlja naturalističku vrtlarsku obradu — postupak koji je često primenjivan u prošlosti, a zasnovan je bio na jakim kontrastima između tih elemenata i sasvim izveštačene gradske sredine. U svoje vreme javlja se sa pokretom: »vratimo se prirodi«. Unosio je, međutim, obeležje neprirodnog i još veći nesklad po gradovima. Osim toga, uvidelo se da je neracionalan, jer priroda ostavljena sama sebi nije nikad dovoljna da podmiri sve, pa i povećane potrebe čoveka u složenim odnosima ljudskih aglomeracija. I zato je naturalistička obrada u gradskim uslovima morala biti napuštena kao neracionalna. I zaista, delić šume u gradskom prostoru umesto gradskog parkića može da znači samo nešto manje, a ne nešto više od njega (gradskog parkića), koji je kao urbana tvorevina funkcionalnija i intenzivnije zadovoljava potrebe gradskog čoveka.

Dalje autor navodi: »šumovito brdašce povezalo bi u celinu, bar vizuelno, i dve parkovske površine drastično razdvojene...«, misli se pri tom na Pionirski park i zelenilo oko Skupštine. Nisam siguran koliko i čemu doprinosi to vizuelno povezivanje, ali jedno je sigurno da se ono može postići još bolje i bez nasipanja brdašca adekvatnom sadnjom drveća odgovarajuće visine, kao što je sigurno da formiranjem tumulusa gubimo trg. Doduše, autor nabraja druge sadržine koje bi bile moguće, ali od svih da je najvažnija ekološka funkcija. Naime, po njemu: »postiglo bi se znatno popravljanje mikroklimatske situacije... koja je na ovom prostoru... više no očajna«. Nema sumnje, popravljanje mikroklimatskih prilika ovde bi se postiglo, naročito što se tiče zagađenosti vazduha, buke i dr., ali tome ne bi doprinelo podizanje brdašca sa par stabala, već uklanjanje parkinga s ovog mesta. Šumovito brdašce od 10 m ne bi štitilo ni od košave, već bi samo sprečavalo adekvatno provetravanje. Za mikroklimatska poboljšanja neophodni su daleko temeljitiji zahvati. Ja ne vidim kakvu bi pozitivnu funkciju zamišljeno brdašce moglo imati, sem što bi se deci pružila retka prilika, kad ima snega, da se niz brdašce sankaju. Najzad, pominje se i niz malih dućana utisnutih u zemljanu masu tumulusa kao i eventualni izlazi i ulazi u metro. Nameće se pitanje što bi od brdašca ostalo? Međutim, nigde

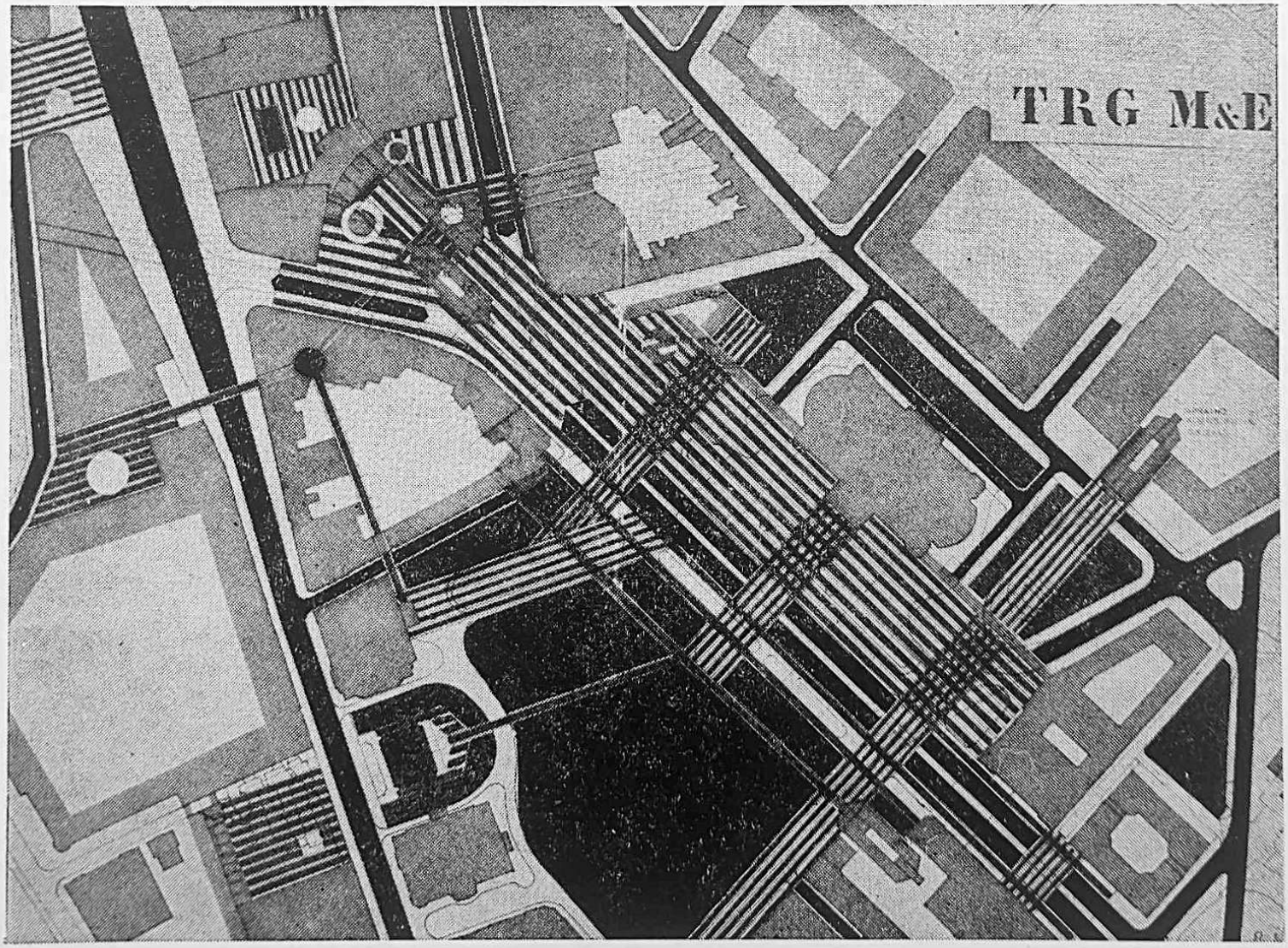

PROF. ARH. UROŠ MARTINOVIĆ, IZ REGULACIONE OSNOVE TRGA MARKSA I ENGELSA, BEOGRAD

se ne pominje glavno: da bi prostor trga bio za kretanje onemogućen i praktično izgubljen. I što se tiče isticanja prednosti od dobijanja zemlje kopanjem stanice za metro, koja bi poslužila odmah na licu mesta za formiranje tumulusa, također je nerealno, jer se vremenski ta dva izvođenja ne poklapaju.

Arhitekta U. Bogunović u svom radu predviđa konstrukcije pomoću kojih potpuno odvaja pešački od motornog saobraćaja, stvara obuhvatnu pešačku zonu sa dosta zelenila i povezuje sve važnije tačke u centru grada. Sve te prednosti koje su nesumnjive postiže po izvesnu cenu koja nije mala. Pre svega, aerozagađenje, buka, opterećenje prostora i druge nedaće nisu time smanjene. Silne konstrukcije, apstrahujući koštanje, još više smetaju i onako otežano provetravanje u relativno tesnim ulicama. Najzad, u težnji da sve stvari osavremenimo mi ih pojednostavljujemo, tako da danas po tom principu i kad bi sve ove predložene konstrukcije i postojale u ovom prostoru, mi bismo ih odstranili, težeći ka prvobitnom uprošćenom stanju. Prema ovome ova bi intervencija značila »korak nazad«.

Bilateralno-asimetrično rešenje koje predlaže prof. Ivković predstavlja estetski uspešno uobličenje trga. Interesantne su saobraćajne postavke, naročito što se tiče pešačkih veza. Posebno je pri tome pozitivan realizacioni postupak koji se predlaže. Postavka: saobraćaj u više nivoa je neizbežna stvar u budućnosti, ali s obzirom na obimnost zahvata kao i doba tehničke civilizacije i brzog tehnološkog napretka u kome živimo, preporučena taktika: »korak po korak« sasvim je opravdana.

Jedna od prednosti ovog rešenja jest i to što je prilagođeno mogućem različitom rešenju budućeg saobraćaja.

I prof. Mandić proširuje zadatak. On čvrsto povezuje u organsku celinu različite prostore po svojoj nameni, veličinu i nivou i stavlja pod jednu kapu: »humanizovanog centra grada«. Pri tome kao oslonac i vezno tkivo služi mu Bulevar revolucije i upravo na njega vizuelni prodor ka Savi kroz obazrivo proređenu vegetaciju Pionirskog parka.

Predviđena zgrada Gradskog paviljona na samom trgu kao završni motiv u velikoj perspektivi možda usitnjuje i onako nedovoljno prostran trg.

Prof. Martinović u svom predlogu predviđa kao perspektivno rešenje najradikalniju reorganizaciju saobraćaja, proširuje predlog obuhvatajući

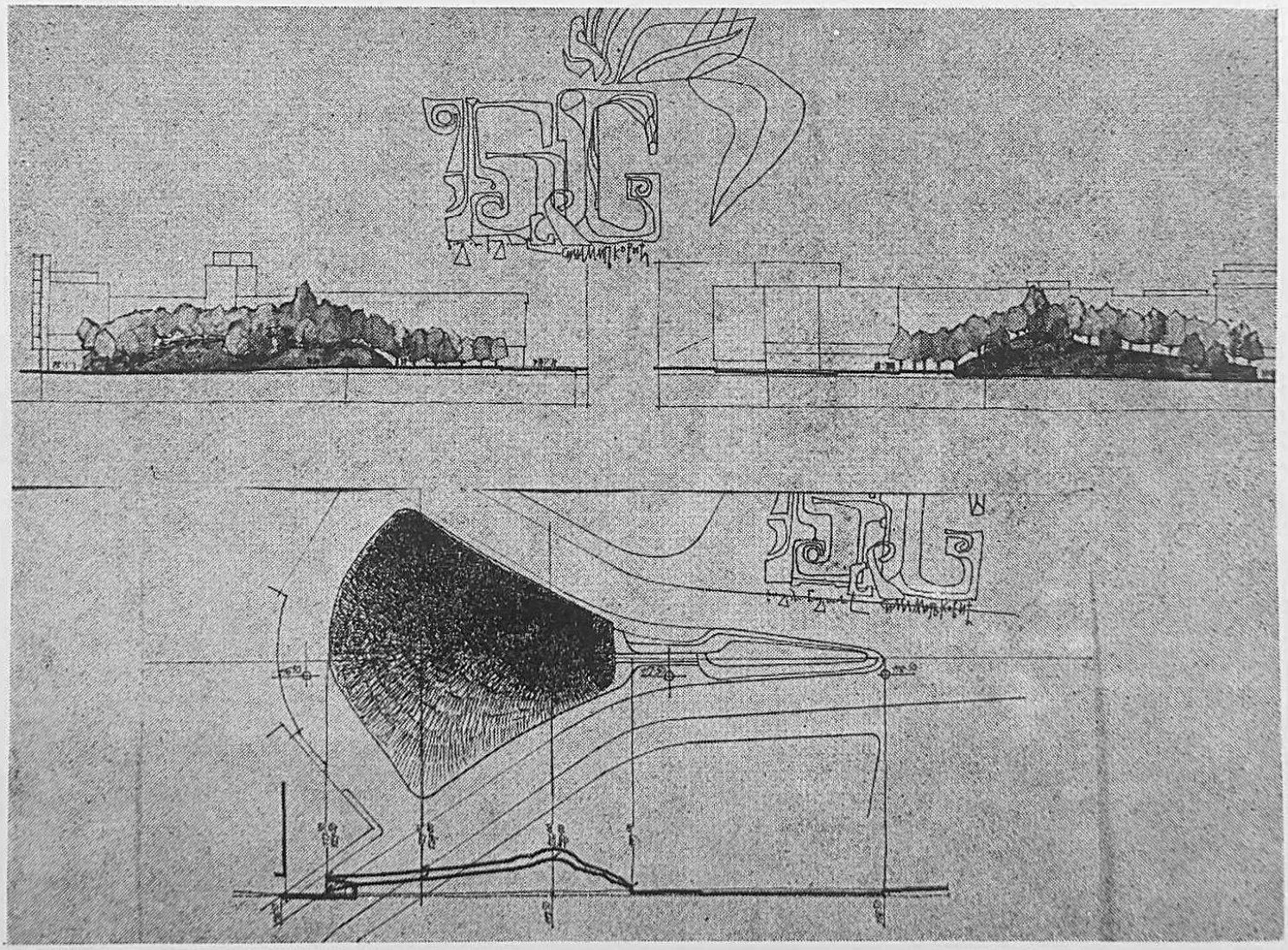

PROF. ARH. BOGDAN BOGDANOVIĆ, REGULACIONI ZAHVATI TRGA MARKSA I ENGELSA, BEOGRAD

znatno veću celinu. Rešenje je maksimalno prilagođeno mogućem perspektivnom razvoju. Predviđa i povećanje sadržaja na kritičnom prostoru s nekoliko prigodnih objekata. Ali istovremeno, kao prvu fazu umesto dalekosežnog rešenja, dopušta neposrednu humanizaciju nekih gradskih ambijenata u predmetnom okviru, ali samo onih koja ne bi bila u koliziji sa perspektivnim rešenjem.

Interesantan je i njegov predlog kao prva faza uređenja samog trga koji dokazuje smisao za realnost. U tom smislu on predlaže zasađivanje nekoliko velikih stabala na površini trga.

Arhitekta Milićević pravilno konstatuje da zaštita čovekove sredine u postojećim uslovima zahteva saobraćaj pod zemljom. Uopšte, u svom predlogu dosta pažnje poklanja danas u gradu problemu br. 1 — zaštiti sredine. Treba napomenuti još i to da se ovde radi o rešenju s kojim se u novije vreme najčešće srećemo u inostranstvu: gore trg, a ispod njega parking-garaža (podzemna). Savremena uređenja ove vrste omogućila su potpuno zadovoljavajuću vrtnu obradu trgova, pa čak i manjih pijaceta.

Prof. H. Stojanović u svoje vreme svoj prvonagrađeni konkursni rad prezentuje ovde na taj način što ga osetno poboljšava. Najznačajnije su izmene: na samom trgu unosi više vegetacije u svojstvu ukrasnog elementa, a predviđa i eventualno zatvaranje odvojka Bulevara revolucije ka Terazijama. Pledira za sanacione mere, jer pod postojećim uslovima nijedno se rešenje ne može uspešno održati. Šteta što nije prikazao obradu trga i savremenu tehnologiju ozelenjivanja barem samo okvirno. Inače njegov predlog je najrealniji.

Rešenje arhitekte Šterić potvrđuje moje ranije tvrđenje da se izdiferencirani uslovi šireg kompleksa mogu prikladno rešavati, a zatim uspešno povezivati u jednu kompozicionu celinu. Kao i ostali predlagači, i ona isključuje kolski saobraćaj sa celokupnog predmetnog prostora.

Uz maksimalnu poštedu vegetacije ubacuje razne prigodne sadržaje i aktivnosti i na efikasan način humanizuje prostor.

Treba imati u vidu i to da ova inače nemirna rešenja osnove odrasla vegetacija znatno umiruje apsorbujući neminovne neskladnosti koje se obavezno javljaju u ovakvim situacijama.

ZAKLJUČAK

»Kod svih anketiranih se javlja zajednička težnja:

— da se odvoji pešački od kolskog saobraćaja, što je veoma svrsishodno;

— naglašeno unošenje novog i očuvanje postojećeg zelenila, što je za pohvalu;

— da se što više eliminišu međe svih vrsta, što je sasvim u savremenom duhu.

S obzirom na razne druge trendove koji se ovde manifestuju, možda treba razmisliti i o tome da se na predmetnom kompleksu susreću, odnosno dodiruju, sasvim različiti po karakteru, funkciji, nameni i ulozi delovi grada:

— zvanično-administrativni,

— poslovno-čaršijski i

— kulturno-bučno-zabavni deo.

Svaki od ovih delova zahteva poseban tretman i njegovih pratećih površina, što sa svoje strane komplikuje rešenje.

Zatim: da li prostor treba ili ne treba sadržajem i aktivnostima dalje opterećivati?

Da li se smeju utrpavati razne funkcije? Sadržajima manje opterećen prostor ima uvek prednosti uporeden sa preopterećenim.

Na kraju: Beogradu je potrebno ozdravljenje gradske sredine, i to hitno; ja ne znam da li ovakav put najbolje i najsigurnije vodi ka tome«.

Mislim da ovakav moj pristup ovoj problematici predstavlja, iako skroman, ali pozitivan doprinos u njenom rešavanju i da je u celini, a specijalno sa hortikulturne tačke gledišta, prihvatljiv. Ovo tim pre što su sve moje postavke u daljem postupku bile potvrđene. Jer posle ovoga diskusija je u duhu demokratičnosti preneta na šire polje, na javnu tribinu i u dnevnu štampu. Meni je činilo osobito zadovoljstvo da, kako u napisima u dnevnoj štampi tako i u izjavama diskutanata, nađem potvrdu svojih gledišta.

Konačno, usledio je i treći sastanak u Skupštini grada kome, na žalost, ja nisam prisustvovao, a na kome su doneseni poslednji zaključci. Za njih sam ja saznao iz reportaže u dnevnoj štampi. Ali i to je bilo dovoljno da se uverim kako moje primedbe nisu u koliziji sa konačnom odlukom i da se napomene u mojoj diskusiji u svemu poduda-raju sa tom odlukom.

1 MALA HORTIKULTURNA BIBLIOTEKA 1

MATE BUJEVIĆ: MALA PATULJASTA SPAROŽINA, *ASPARAGUS PLUMOSUS* Bak. »*NANUS*«, U PLANTAŽNOM UZGOJU

(Rasprodano)

*

2 MALA HORTIKULTURNA BIBLIOTEKA 2

NEVENKA PLAVŠIĆ-GOJKOVIĆ: ZAŠTIĆENE BILJNE VRSTE SR HRVATSKE

(Cijena 50,00 din)

*

3 MALA HORTIKULTURNA BIBLIOTEKA 3

PETAR ŠOLIĆ: PRILOG POZNAVANJU NESAMONIKLE DENDROFLORE PARKOVA I NASADA MOSTARA I OKOLICE
ili
(PARKOVI MOSTARA)

(Cijena 80,00 din)

Dipl. inž. DRAŽEN GRGUREVIĆ, Split:

Osvrt na generalni urbanistički plan grada Splita

U izradi je generalni urbanistički plan Splita (GUP). Upravo je u toku javni uvid, a tiskana je 3. knjiga — Prijedlog plana.

GUP obuhvaća područje između trogirske i omiške općine, južne padine Kozjaka, područje Klisa i Žrnovnice gdje se kod Bajnica spaja s omiškom općinom.

Kao i slični planovi, i ovaj tretira vrtno-pejzažnu problematiku prema kojoj mi stručnjaci ove struke ne možemo biti hladni, pa je i cilj ovog napisa pogled na plan našeg aspekta gledanja.

Odmah na početku moramo utvrditi da smo zanemareni.

Kao zelene površine ili pak u ovom slučaju ispravnije — pejzažno-vrtna arhitektura ne spominjemo se u posebnom poglavlju, već smo ubačeni u 12. poglavlje. Korekcija i sport (!?).

Pogrešna terminologija prati nas cijelim tekstom, a iz toga, što je razumljivo, nastaju i druge netočnosti, naročito u sistematizaciji. što izaziva zbrku i nejasnoću.

Navoditi te primjere daleko bi nas odvelo. No i kod točnijih postavki pogrešno stručno nazivlje izaziva zabunu, kao na primjer pod 12 *»postoji relativno mali broj uređenih zelenih rekreacionih ili sportskih površina« (!?)*

Mislim da je kod izrade plana već u početku trebalo raščistiti što su zelene površine, odnosno pejzažno-vrtna arhitektura. Kao polazna osnova može poslužiti Rasprava o nazivlju iz područja zemaljskog njegovanja dipl. inž. Z. Kanija, krajobraznog i vrtnog arhitekta (»Hortikultura« 3 1972). Tako se ne bi dogodile greške da se na primjer groblja, a i zaštita prirode, obrađuju posebnim poglavljima.

Mogla se prihvatiti praksa drugih urbanističkih planova, pa površine dijeliti na dvije osnovne grupe: gradsko i prigradsko zelenilo i normalno ovo dalje raščlaniti.

Rezultat toga jest da se u poglavlju 12. 1. Planirane zelene površine, šume i parkovi predviđa:

1. neobrađeni tereni	(?!)	1860.6 ha
2. šume i park šume		1300.0 ha
3. uređeni parkovi		411.0 ha
4. sportski parkovi		283.0 ha

To daje relativno visok prosjek u 22,2 m^2 po stanovniku, ali 3,4 m^2 uređenih i sportskih parkova.

No ako ovaj normativ razbijemo na gradsko i prigradsko zelenilo, onda je on stvarno skroman i ne zadovoljava ni potrebe suvremenog stanovanja, ni normative, čak ako gradskom zelenilu pribrojimo rekreacijsko-sportske terene i plaže u predviđenoj veličini od 10,36 m^2, a prihvatimo neobrađene terene, što je vrlo problematično u kategoriji zelenila — prigradskog zelenila.

Pored ovih propusta postoje i druge greške za koje ne možemo teretiti autore plana, a koje su očite.

Na primjer Split je neplansko, a i planskom izgradnjom »začepio« zelene kanale, veze između mora i prigradskog zelenila i stambenih blokova. Suočeni s realnošću, takvo je stanje prihvaćeno u planu. Rezultat je nepogodna mikroklima u mnogim dijelovima grada i vrlo teški uvjeti stanovanja, naročito ljeti.

Vrlo slabo su izolirane stambene četvrti od industrijskih zona.

Nije nam dovoljno jasno zašto su najbolji poljoprivredni rajoni (Žnjan) žrtvovani nekim drugim namjenama.

Obrazloženje lokacije tugovačkog transportnog terminala u Stobrečkom polju, jednom od najljepših kraških polja i prekrasnom krajoliku, tik do vrijednih povijesnih spomenika ne djeluje dovoljno uvjerljivo i već sada izaziva niz nesporazuma.

S obzirom na to da u izradi plana nije sudjelovao a ni surađivao ni jedan stručnjak za pejzažno-vrtnu arhitekturu, ovim propustima se ne trebamo čuditi.

4 MALA HORTIKULTURNA BIBLIOTEKA 4

ĐURO RAUŠ: STARI PARKOVI U SLAVONIJI I BARANJI

(Cijena 20,00 din)

*

BIBLIOTEKA ZA PRIRODNE ZNANOSTI

PETAR MATKOVIĆ: BILJKA — ČOVJEK — PROSTOR

(UKRASNE BILJKE JUGOSLAVENSKE OBALE)

(Cijena 70,00 din)

(Prvi dio)

U pripremi drugi dio

*

»HORTIKULTURA« HORTOLIKOVNI ČASOPIS ZA PITANJA VRTLARSKIH UMIJEĆA, ZNANOSTI, PRIVREDE, PRAKSE, PEJZAŽNE I VRTNE ARHITEKTURE

HORTICULTURAL MAGAZIN YUGOSLAVIA

(Izlazi 4 puta godišnje, pretplata za pojedince 80,00 din, ustanove i OOUR-e 300,00, inozemstvo 200,00)

*

KOMPLETI »HORTIKULTURE« OD 1963. GODINE MOGU SE DOBITI PO STARIM CIJENAMA U REDAKCIJI

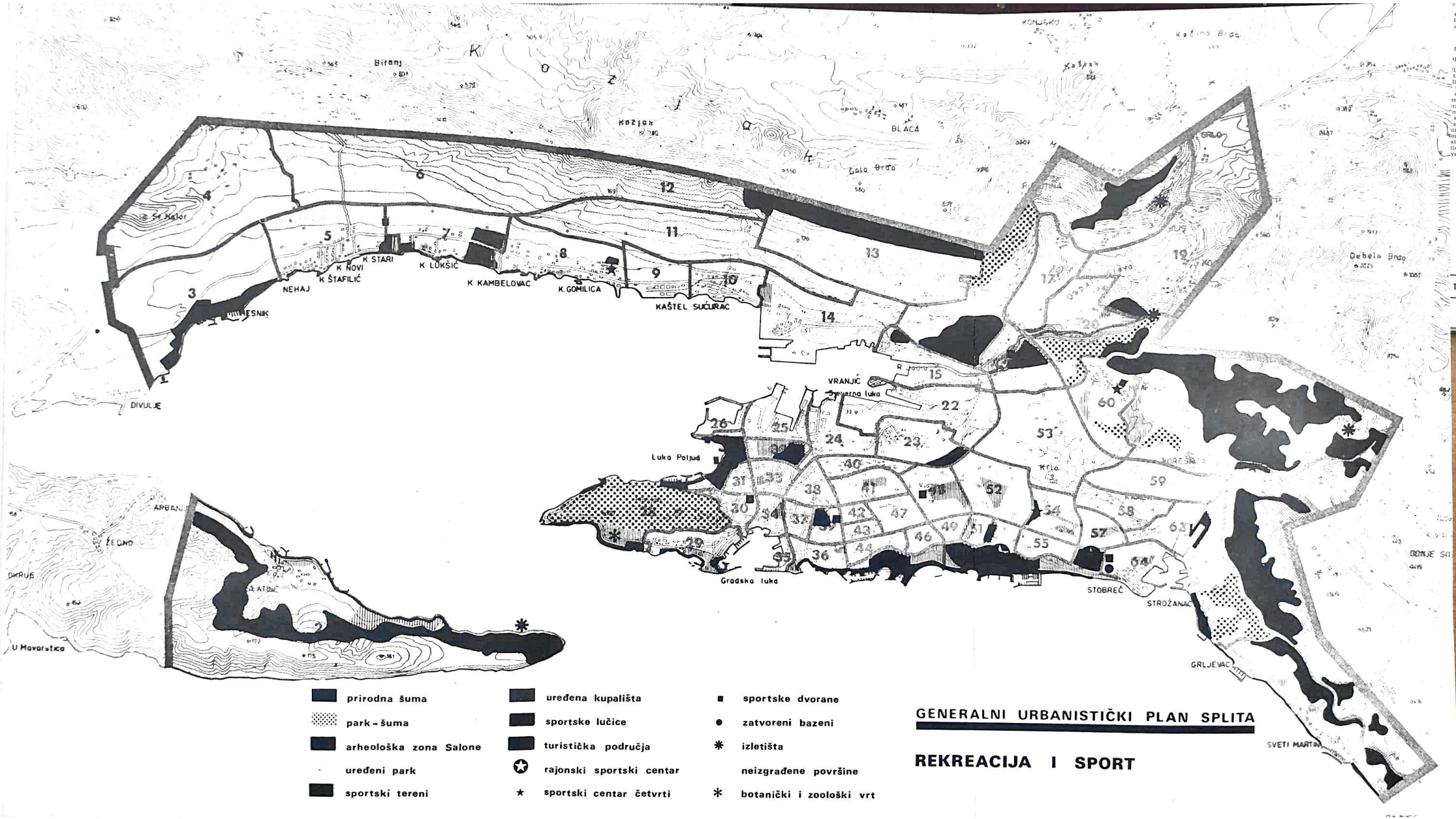

GENERALNI URBANISTIČKI PLAN SPLITA

REKREACIJA I SPORT

Mr JAKOV PEHAR, naučni suradnik HEPOK, Mostar:

Uzgoj nekih perena za proizvodnju rezanog cvijeća

UVOD

Perene predstavljaju grupu cvijeća zeljasto-dekorativnih vrsta koje ostvaruju veoma uspješno cvjetne kompozicije bilo na otvorenom polju, u parkovima bilo kao rezano cvijeće u enterijerima. Imaju osobinu da svoju punu dekorativnost ispoljavaju duži niz godina od 4 do 10, pa i više. Poslije toga perioda, ako biljke potpuno ne propadnu, dekorativnost im se znatno smanjuje. Kod najvećeg broja vrsta perena u našim klimatskim uslovima nadzemni dijelovi svake godine izmrznu, dok podzemni prezimljavaju da bi se u proljeće ponovo javio nadzemni dio biljke. Poneke su stalno zimzelene kao npr.: *Sedumi, Bergenia* i dr.

Ovoj grupi pripada velik broj vrsta koje se odlikuju jednim ili većim brojem dekorativnih osobina izraženih preko cvjetova, forme lista, boje, mirisa itd. Ovdje će biti riječi o perenama koje se uzgajaju radi rezanja cvijeta u svrhu korištenja za prodaju kao rezano cvijeće. Neke od njih imaju ugodne boje i interesantnu veličinu cvijeta radi čega ih treba uzgajati, s obzirom na mogućnost plasmana. To su u prvom redu: *Delphiniumi, Lupinusi, Asteri* i još neke druge koje ćemo detaljnije opisati.

OPĆENITO O RAZMNOŽAVANJU I UZGOJU PERENA

Perenske vrste cvijeća se veoma brzo i lako razmnožavaju sjemenom i vegetativnim putem. Rjeđe se razmnožavaju sjemenom radi toga što je najčešće veoma dug period od dobijanja cvjetajućih biljaka ili radi toga što se osobine sorte ne prenose generativno na potomstvo, s obzirom na to da većina perena ima hibridni karakter. Neke od njih se razmnožavaju svojim podzemnim dijelovima *(Crocus, Narcisus)* ili zelenim reznicama *(Plox, Dianthusi, Chrysanthemum* i dr.).

Vrste koje dolaze u obzir kao rezano cvijeće uglavnom se razmnožavaju sjemenom *(Delphium, Lupinus, Aquilegia, Gypsophila).*

Sjetva ili sadnja perena obavlja se u rano proljeće ili ranu jesen. Prethodno se dobro obradi tlo na dubini od 30 cm. Dubina sadnje je veoma važna i ona je ovisna o vrsti perena. Preplitka sadnja može dovesti do izmrzavanja biljke.

Broj biljaka po 1 m^2 ovisan je o vrsti perena i njihovoj moći bokorenja. Može se općenito uzeti da na 1 m^2 dolaze 3—4 biljke, dok za patuljaste vrste dolazi i do 50 komada na 1 m^2 površine.

Kod perena treba redovito obavljati plijevljenje i okopavanje, kako bi se zadržao normalan broj biljki na 1 m^2 i s druge strane omogućilo normalno razviće. Okopavanje je jako važno i ne smije se dozvoliti stvaranje pokorice. To treba obaviti oprezno kako se ne bi povrijedio žiljni sistem.

Perene su biljke koje treba manje zalijevati nego druge cvjetne biljke. Međutim, i one se moraju redovito zalijevati, posebno u fazi formiranja cvjetnih pupoljaka i cvjetanja. Ne preporučuje se zalijevanje rasprskivačem, nego pomoću gumenih crijeva i kanti, i to 20—30 lit/m^2.

Za obilno cvjetanje i intenzivne boje cvjetova potrebno je perene đubriti i prihranjivati određenim količinama stajnjaka i mineralnog đubriva. Radi toga prije sjetve treba zemljište nađubriti sa 5—6 kg zrelog stajnjaka na 1 m^2. Pored toga u toku vegetacije izvršilo bi se prihranjivanje u dozama 30—50 gr amonijum salitre, 30—40 gr superfosfata i 15—20 gr kalijeve soli. Pri tom u proljeće treba forsirati azotno, a u fazi cvjetanja fosfatno đubrivo.

LUPINUS POLYPHYLLUS LINDL. — GRMASTA VUČIKA

Sve ove doze se rastvore u 10 litara vode i tako se dodaje s još jednim obilnim zalijevanjem. Prvo prihranjivanje treba izvršiti što ranije u proljeće, a drugo pred cvjetanje i tako to ponavljati svake godine, s obzirom na to da su ovo višegodišnje biljke.

Poslije precvjetavanja, cvjetove i cvasti treba odmah uklanjati. Isto tako treba orezivati i čistiti suhe, bolesne i oštećene listove ili grane. Na ovaj način povećava se dekorativnost i produžava se period cvjetanja.

Sve biljke koje su sađene u jesen dobro je preko zime zaštititi od izmrzavanja. Ovo se vrši najčešće tankim slojem od 3—5 cm slame ili treseta.

Među važnije perene koje se uzgajaju za proizvodnju rezanog cvijeća spadaju: *Lupinus* sp., *Aster* sp., *Gaillardia* sp., *Tritoma* sp., *Rudbechia* sp. i *Gypsohila* sp. Pored ovih ima ih još mnogo interesantnih, ali mi ćemo se ovaj put zadržati samo na ovih nekoliko vrsta koje po ocjeni imaju komercijalnu vrijednost kao rezano cvijeće.

Lupinus polyphylos

To je rod perena veoma brojan i danas ih imamo oko 100 vrsta. Porijeklom je iz Sj. Amerike.

Biljka naraste do 1 metar visine, ima cvjetnu dršku šuplju, bez listova, dugačku oko 30—50 cm sa mnogo cvjetova. Cvjetovi su nepravilni, plave, bijele, ružičaste, crvene i ljubičaste boje. Cvjeta od juna do septembra. Najpoznatije forme su: »Blue Jacket« — plavi cvjetovi, »Albus« — bijeli cvjetovi, »Rubinkonig« — ljubičasti cvjetovi, »Prinzes Juliana« i »Russel« — crne boje.

Sve se vrste masovno koriste u parkovima za masovnu ili grupinički sadnju u travnjaku i kao rezano cvijeće. Cvijet je vrlo interesantan i privlačan, a traje 10 i više dana.

Razmnožava se sjemenom u proljeće ili kasno u jesen. Ako se sjetva izvrši u martu, onda cvjeta iste godine, dok jesenja sjetva daje cvijet iste godine. *Lupinus* ima osobinu jako kratke stabljike, pa se stoga preporučuje sjetva direktno na stalno mjesto. Prethodno se pripremi zemljište koje mora biti dobro nađubreno, duboko obrađeno i krečom bogato, jer je poznato da ova biljka ima velike zahtjeve na zemljište radi čega je i dobila ime po lat. nazivu Lupus.

Razmak između biljke treba da bude 50 cm, tako na tom razmaku i treba sijati 3—5 sjemenki na dubinu od 5 cm. Treba voditi računa da biljka zahtijeva sunčana, od vjetra zaštićena i ocjedita mjesta. Pretjerana je vlažnost štetna, pa prilikom zalijevanja treba voditi računa o tom momentu.

Na istom mjestu biljka može ostati 5—7 godina i ne preporučuje se presađivanje radi krhkosti stabljike.

Delphinium culturum ili *hybridum*

Porijeklo je iz Sj. Amerike i danas ima oko 420 vrsta jednogodišnjih i višegodišnjih vrsta.

Ovim imenom obuhvaćen je velik broj sorti i varijeteta koji se danas u cvjećarstvu uzgajaju. Sorte se razlikuju prema visini stabla, veličini cvijeta, formi cvasti, broju cvjetova. Cvjetovi su skupljeni u cvasti koje su različite po obliku i dužini. Cvjeta krajem maja i početkom juna, a ponekad i ponovljeno u septembru. Listovi su veoma dekorativni u toku cijele sezone vegetacije.

Najpoznatije su sorte »Finsteraarhu« — tamnoplave boje, »Berghimmel« — svijetloplave, »Purpurutter« — purpurno crvene boje i »Pinkk Sensation« — ružičaste boje, te sorte »Pacifik« koje cvatu od bijele do tamnoplave boje.

Razmnožava se sjemenom. Sjeme se sije u toku cijele godine, ali najbolje u jesen na otvorenom polju ili u lejama. Može se razmnožavati i reznicama u proljeće podjelom bokora.

Biljka je također lomljiva kao i *Lupinus* pa treba voditi računa o tome. Razmak između biljki treba da bude 30 cm, a dubina sadnje 5 cm. Najbolje se razvija na sunčanim do slabo zasjenjenim mjestima, na plodnom dobro dreniranom i neutralnom zemljištu.

Veoma je cijenjena kao rezano cvijeće, čiji cvjetovi ostaju svježi i do 10 dana. Upotrebljava se za cvjetne grupe u travnjacima pored vodenih bazena i obala.

Ovu perenu bi trebalo posebno forsirati, i to radi cvijeta koji bi na tržištu bio tražen. U ovim uslovima *Delphinium* bi sigurno dugo cvjetao i kasno u jesen.

Aster sp.

To je vrlo rasprostranjena grupa perena čiji rod danas broji oko 250 vrsta, jednogodišnjih i višegodišnjih biljaka. Osnovna podjela *Aster* sp. jest prema vremenu cvjetanja, i to koje cvjetaju u proljeće i ljeto (*Aster alpinus* i *amellus*) i vrste koje cvjetaju u jesen ili kasno cvjetajuće (*Aster domosus*). Nas ovdje zanimaju više vrste, kasnocvjetajuće, i to *Aster novae angliea* i *Aster novi belgii*. Kod prvih najpoznatije su sorte: »Constance« — tamnoplave boje, »Roaete« — ružičaste boje, »Crimson Brocade« — tamnocrvene boje, »Bollard« — svijetloplave boje cvijeta. Kod drugih najpoznatijih sorte su: »Harungzon Pink« — svijetloružičasta, »Red Rover« — crvena boja, »Rayal Blaue« — svijetloljubičasta boja.

Sve ove sorte cvjetaju od septembra do kraja oktobra. Cvjetovi su vrlo interesantni i mogu da se koriste kao rezano cvijeće. Pogodne su za cvjetne grupacije u parkovima.

Razmnožavaju se sjetvom sjemena u aprilu mjesecu. Rasad se jedanput pikira i pod jesen sadi na stalno mjesto. Mogu da se razmnožavaju i reznicama u proljeće. Najbolje uspijevaju na sunčanim i polusjenovitim terenima, slabo kiselim do neutralnim zemljištima. Potrebno je zakidati vrhove izbojaka da bi se što bolje dokorile i gušće granale.

Helenium hybridum

Ovim imenom obuhvaćen je velik broj formi i varijeteta nastalih složenim ukrštenjem i selekcijom. Sve se one dijele prema boji cvijeta i visini stabla. Cvijet je redovito dvobojan i to ga čini interesantnim.

Najinteresantnije su ove sorte: »Altgold« — zlatnocrvenkasta do 1 m visine; »Herbstrot« — smeđonarančaste boje do 90 cm visine; »Septembersonn« — sumorno žute boje i do 1,5 m visine; »Goldfucks« — narančastožute boje do 1 m visine; »Moerhein Beauty« — crvenosmeđe boje do 1 m visine.

Sve ove sorte cvjetaju od avgusta do oktobra. Upotrebljavaju se za rezano cvijeće, za razne grupacije u parkovima, posebno ispred drveća i grmova.

Razmnožavaju se sjemenom i vegetativno. Sjeme se sije u jesen u lejama ili sadnicama. Biljke se pikiraju i sade na stalno mjesto. Tek druge godine cvjetaju. U toku proljeća i ljeta razmnožavaju se reznicama.

Na stalno mjesto sade se u razmacima 30—60 cm, što će ovisiti o visini biljke. To su perene otvorenih, sunčanih prostora. Traže dosta hranjivo zemljište, neutralno i dobro obrađeno. Za vrijeme češćih vrućina potrebno ih je zalijevati.

Gaillardia hybrida grandiflora

Ovaj rod broji oko 12 vrsta koje su uglavnom višegodišnje zeljaste biljke s veoma ugodnim cvjetovima. Cvjetovi su korpice, pojedinačne od po 1—2 reda jezičastih latica, dok im je centar u obliku diska. Najčešće se uzgaja ova vrsta, mada dolaze u obzir i *G. aristata* i *lanceolata.*

Najpoznatije sorte ove vrste jesu: »Frutsu« — crvenonarančaste boje; »Kobold« — crvenožute boje i »Sanne« — narančastožute boje cvijeta. Sve ove vrste obilno cvjetaju od juna pa sve do mrazova. Procvjetale dijelove potrebno je uklanjati kako bi se produžio period cvjetanja.

Razmnožava se sjemenom i vegetativno. Sjetva sjemenom vrši se u proljeće na otvorenom polju. Biljke se pikiraju, a zatim se sade na stalno mjesto. Biljke se sade na razmaku 25—35 cm. Traže otvorena sunčana mjesta ocjedita i nisu izbirljive na tlo. Koriste se u parkovima i veoma se dobro uklapaju s drugim perenama i ukrasnim travama. Kao rezani cvijet su naročito cijenjene i ostaju svježe u vodi i do 15 dana.

Tritoma ili *Kniphofia* sp.

Porijeklom je iz Južne Amerike i spada u familiju *Liliacea.* Rod broji oko 25 vrsta od kojih se uzgaja *Tritoma uvaria.* Cvjetovi su joj zbijeni u klasastu cvast. Listovi su pri zemlji krupni. Stablo je bez listova 60—70 cm visine. Cvjeta krajem juna-avgusta, a ponekad i do prvih mrazova. Ovo je vrsta svjetlosti i traži osvijetljena mjesta, ali zaštićena od vjetra.

Razmnožava se vegetativnim putem, i to diobom bokora. Najbolje vrijeme jest u rano proljeće, s time da se biljke sade u rupice 30 × 30 cm i zagrnu hranjivim zemljištem. Rastojanje između biljki treba da bude 40 × 50 cm. Preko zime potrebno je biljke zaštititi od izmrzavanja pokrivanjem lišćem ili slamom.

Koristi se za rezano cvijeće i cvijet se veoma dugo održi svjež. Pored toga u parkovima dolazi kao ukrasna perena u grupama ili kao soliter.

Gypsophila sp.

Ime ovog roda u prijevodu znači ljubitelj krečnjaka, jer se obično pojavljuje na krečnjačkim terenima. Rod obuhvata oko 90 vrsta jednogodišnjih i višegodišnjih biljaka koje rastu u Sredozemlju, Evropi i Aziji. Imaju uspravno stablo, listove sitne. Cvjetovi su također sitni bijeli, brojni i sakupljeni u rastresite latice. Najčešće se uzgaja *Gypsophila paniculata* koja predstavlja izrazito dekorativnu biljku loptaste forme koja u vrijeme cvjetanja doseže prečnik i do 80 cm, a visinu od 80—100 cm. Cvjeta u junu-julu. Naročito su cijenjene sorte *G.p. flora plena,* »Bristol Fiiry« i »Flamingo« koji ima tamnoružičaste cvjetove. Razmnožava se sjemenom i vegetativno. Za masovnu proizvodnju sjetva sjemena vrši se u proljeće na otvorenom polju ili u hladne leje. Jedanput se biljke pikiraju ili se čupanjem prorjeđuju, a u jesen se sade na stalno mjesto. Razmak je dovoljan 50 cm. Vegetativno mogu da se razmnožavaju u ljeto zelenim reznicama i dijeljenjem bokora. Traže sunčana mjesta, umjereno vlažna, krečnjačka područja. Na jednom mjestu biljka može da ostane i do 8 godina. Veoma su otporne na mrazove.

Koriste se izvanredno za svježe rezano cvijeće i odlično se uklapaju u aranžmane s karanfilima. Mnogo se upotrebljava za suho cvijeće i tu je posebna tehnologija rezanja i sušenja.

Ovim su obuhvaćene samo neke vrste perena koje dolaze u obzir za uzgoj radi rezanja cvijeta.

U pogledu plasmana ove vrste rezanog cvijeća svakako treba imati na umu činjenicu da potrošači nisu navikli na ove vrste, da ih treba navikavati i da to određuje i obim proizvodnje. Međutim, sigurno je da bi se ovim dopunjavao postojeći asortiman rezanog cvijeća koji je pomalo postao i stereotipan.

Prof. dipl. inž. BRANIMIR MARINKOVIĆ, Split:

Begonije - gen. *Begonia* L.

UVOD

Rod *Begonia* L. iz istoimene porodice obuhvaća oko 400 vrsta (lit. pod 8). Porijeklom je iz raznih tropskih i suptropskih krajeva (Brazil, Peru, Afrika, Istočna Indija). U Evropu je prenesena u XIX stoljeću (vjerojatno najprije iz Brazila). Svoje ime dobila je po francuskom znanstveniku prof. Michelu Bégonu (koji je živio u XVII stoljeću), (lit. pod 2).

Begonije su vrlo dekorativne biljke. U nas se ponajviše smatraju sobnim biljkama, i kao takve najviše uzgajaju. Rjeđe se koriste vani na otvorenome (na balkonima, terasama, u visećim košaricama ili na cvjetnim gredicama i arolama). Vanjska upotreba begonije ovisi o njezinoj vrsti (odn. sorti, varijetetu ili križancu), kao i o njezinoj visini, te boji lista ili cvijeta. Za viseće košarice se na primjer upotrebljavaju patuljaste sorte, kao i one »forma pendula«.

Sve begonije imaju više ili manje dekorativno i lakirano lišće asimetričnih oblika, te raznih nijansa. Cvjetovi im mogu biti raznih boja i raznih veličina, a obično su povoštеni.

Zajedničke osobine svih begonija su da traže dovoljno topline i zračne vlage, te laku i plodnu zemlju. Ljeti je potreba za vlagom veća.

Neke vrste begonija se razmnožavaju najčešće gomoljima, a druge sjemenom, dok neke opet lisnim ili vršnim reznicama, iako se mnoge od njih mogu razmnožavati na sva tri nabrojena načina. Obično ova obilježja služe za njihovo sistematsko opisivanje, pa ćemo se i mi u daljnjem tekstu držati te podjele. Po nekim autorima (lit. pod 10) postoji i četvrta skupina tzv. žbunastih ili grmolikih begonija.

U nas se od osnovnih vrsta uzgajaju:

I. Begonia semperflorens Link et Otto — stalnocvatuća begonija (sin. stalnocvetajuća begonija, cvetna begonija);

II. Begonia tuberosa hybrida (sin.: *B. tuberhybrida)* — gomoljasta begonija;

III. Begonia rex Putz — kraljevska begonija (pogrešno zvana i carska begonija).

Iz ovih osnovnih sorti dobiven je križanjem i selekcijom velik broj raznih sorti i varijeteta.

ad I. Stalnocvatuće begonije (sin.: stalnocvetajuće begonije, cvetne begonije) — *Begonia semperflorens* Link et Otto.

Mislim da neću pogriješiti ako ustvrdim da je u nas ova vrsta sa svojim varijetetima jedna od najraširenijih begonija. Razlog tome jest vjerojatno taj što je (pored njezine ljepote) višegodišnja biljka, i što vrlo dugo i obilno cvate (od proljeća do kraja jeseni, pa i dalje). Nekim postupcima može se njezina cvatnja produžiti i do zime.

Porijeklom je iz Brazila (a po nekima iz Meksika) (lit. pod 10). Prosječne visine 25—40 cm, ali postoje kako manje, tako i znatno više sorte. Gustog je grmolikog izgleda zbog brojnih sočnih i mesnatih grančica zelene ili crvenkaste boje, a koje su obrasle mnogim listovima.

Listovi su joj tamnozeleni ili crvenkasti, lakirani, jajasti ili okruglasti, te malo nazubljeni.

Cvjetovi su joj pazušni, ponajviše crvenkaste boje u raznim nijansama, i uglavnom veliki, ali ima sorti i s bijelim cvjetovima.

Ova se begonija razmnožava sjemenom koje se sije u sandučiće već u jesen, a u staklenicima može i u toku zime (ali najkasnije u veljači i ožujku mj.). Sjeme je vrlo sitno, pa se ne pokriva zemljom, već staklom; može se i samim pritiskom zemlje dlanom ili nekom širom daščicom. Osim toga, iznad stakla postavlja se tamni papir.

Zemlja za sjetvu mora biti prosijana, sitna i dobro pognojena. Najbolja je humusna zemlja s nešto treseta i pijeska. Radi dezinfekcije treba je prethodno ofuriti vrelom vodom. Sjeme brzo niče. Ponikle biljčice drže se u toplim prostorijama (15—18°C ili nešto više), pa se presađuju (pikiraju) u veće sanduke 3 puta, i to svaki put na sve veći razmak. Prvi put se presađuju kada im se razviju prvi listići; drugi put kada se malo više razviju; a treći kada toliko narastu da se mogu presaditi bilo u lončiće ili u tople lijehe u staklenicima. Tek sada, u toplo proljeće, mogu se presaditi na stalno mjesto (tj. u lonce kao sobna biljka, u sandučiće za terase ili balkone, viseće košarice, te vani u rondele, cvjetne gredice, arole ili za bordure). Čitav ovaj proces od sjetve do konačne presadnje traje oko 5—6 mjeseci (tj. od siječnja do svibnja ili lipnja iste godine).

Ova begonija voli toplinu i obilnu vlagu. Nije dobro držati je ili presaditi na direktnu jaku sunčanu svjetlost, jer više voli polusjenu. Na otvorenom prostoru crvene sorte podnose jače sunce, nego li bijele sorte, koje više vole polusjenu i umjereno zalijevanje. Kao sobna biljka ne trpi da joj se promijeni mjesto ni položaj prema izvoru svjetla ili topline.

One sorte koje imaju dvostruke cvjetove razmnožavaju se vegetativno, i to ponajviše reznicama od zrelih listova.

Križanjem i selekcijom *Begoniae semperflorens* sa drugim begonijama dobiveni su razni križanci, od kojih navodimo slijedeće varijetete:

1. *Begonia semperflorens Berna* — sa cvjetovima karmin boje i tamnim lišćem;

2. *Begonia semperflorens compacta nana* — sa sitnim ružičastim cvjetovima;

3. *Begonia semperflorens gracilis alba* — bijela; obilno cvjeta;

4. *Begonia semperflorens gracilis »Vulkan«* — sa sjajnim skrletno crvenim cvjetovima;

5. *Begonia semperflorens Lubeca* — sa vatreno crvenim cvjetovima;

6. *Begonia semperflorens magnifica* — sa sjajno crvenim cvjetovima;

7. *Begonia semperflorens »Rosabella«* — vis. 15 cm, jako granata; s prilično velikim svijetloružičastim cvjetovima; slična varijetetu *»Gloire de Lorraine«;*

8. *Begonia semperflorens rosea* — sa ružičastim cvjetovima;

9. *Begonia semperflorens Triumph* — sa čisto bijelim cvjetovima;

10. *Begonia semperflorens Vesuv* — sa crvenim cvjetovima;

11. *Begonia elatior* — križanac između *B. socotrana* i *B. tuberosa hybrida* — sa ružičastim cvjetovima; cvate zimi. Razmnaža se gomoljima i reznicama, te čini prijelaz između stalno cvjetajućih i gomoljastih begonija;

12. *Gloire de Lorraine — Slava Lorraine* (tal.: *Gloria di Lorraine*). To je križanac između *B. socotrana* Hook i *B. dregei* Otto. Proizveo ju je M. Lemoine u Nancyju koncem XIX. stoljeća.

Ova posljednja begonija smatra se među najljepšima u svojoj skupini; rasprostranjena je po mnogim zemljama gdje se uzgaja kao sobna biljka. Javlja se u mnogim varijetetima. Ima svijetlozeleno lišće, a katkada i brončane boje, te svijetloružičasto ili bijelo cvijeće. Cvjetovi su brojni i sterilni. Kao i ostale vrste ove skupine traži dovoljno vlage i topline (15—20°C), te dovoljno plodno tlo. Ne trpi direktno sunčano svjetlo, pa je ne smijemo premještati. Cvate koncem jeseni i početkom zime, tj. u studenome i prosincu, pa i kasnije zimi. Razmnožava se lisnim reznicama, a rjeđe i vršnim reznicama.

Najpoznatiji varijeteti ove begonije jesu:

1. *Christmas white* — bijelih cvjetova;

2. *Concurrent* — ružičastih i bujnih cvjetova;

3. *Juwel* — svijetloružičastih i krupnih cvjetova;

4. *Olympia* — crvenkasto-ružičastih i sitnih cvjetova.

ad II. Gomoljaste begonije (Begonia tuberosa hybrida), (sin. *B. tuberhybrida*)

Potječe iz Perua i Bolivije (ili Brazila — lit. pod 10), odakle je prenesena u Evropu. Gomoljastih begonija ima mnogo, a dobivene su križanjem, pa se svrstavaju u podvrste.

Prvi križanac dobiven je 1869. godine, i to između *B. boliviensis D.e* x *B. rosaeflora;* proizveo ga je engleski vrtlar M. Seden, po kojemu je i ova begonija nazvana *B. Sedeni.* God. 1871. križanjem *B. Sedeni* x *B. Veitchi* Hook x *B. rosaeflora fl. pleno* Hook dobiven je križanac *Begonia tuberosa hybrida* (lit. pod 1). To je gomoljasta zeljasta trajnica. Smatra se jednom od najljepših ukrasnih biljaka. Ima sočnu pustenastu stabljiku, koja je lako lomljiva; vis. 15—50 cm (ovisno o varijetetu). List joj je svijetlozelen, izdužen, malo nazubljen i dlakav. Veoma je dekorativan.

Cvjetovi su joj jednospolni; muški su krupniji od onih ženskih. Biljka je jednodomna. Boja cvjetova je: crvena, bijela, žuta, narančasta, ružičasta ili dvobojna. Cvjetovi stoje uspravno ili su viseći. Cvate od juna do jeseni.

Postoje dvije skupine ove begonije s mnogo varijeteta:

I. Begonia tuberosa hybrida grandiflora — s krupnim cvjetovima i velikim lišćem; i

II. Begonia tuberosa hybrida multiflora — sa sitnijim cvjetovima i sitnijim lišćem, a obilno cvate. Naraste u visinu do 50 cm.

Od *B. grandiflorae* navest ćemo nekoliko poznatijih varijeteta, kao na pr.:

1. *B. tuberosa hybrida grandiflora semi duplex;*

2. *B. tuberosa hybrida grandiflora crispa* — sa cvjetovima: bijele, roza, crvene, žute i narančaste boje;

3. *B. tuberosa hybrida grandiflora cristata* — — cvjetova raznih boja;

4. *B. tuberosa hybrida grandiflora marmorata;*

5. *B. tuberosa hybrida grandiflora papilio;*

6. *B. tuberosa hybrida grandiflora maxima* — — cvjetova raznih boja;

Od *B. multiflorae* poznati su varijeteti:

1. *B. tuberosa hybrida multiflora Trocadero*

2. *B. tuberosa hybrida multiflora pendula;* — cvjetova raznih boja;

3. *B. tuberosa hybrida multiflora narcissiflora* — ružičastih cvjetova;

4. *B. tuberosa hybrida multiflora Richmondensis.*

Varijeteti pod red. br. 2 i 4 naročito su prikladni za viseće košarice ili sandučiće, kakve u nas viđamo s raznim cvijećem najviše po željezničkim stanicama.

BEGONIA SEMPERFLORENS LINK. ET OTTO — STALNO-CVATUĆA BEGONIJA

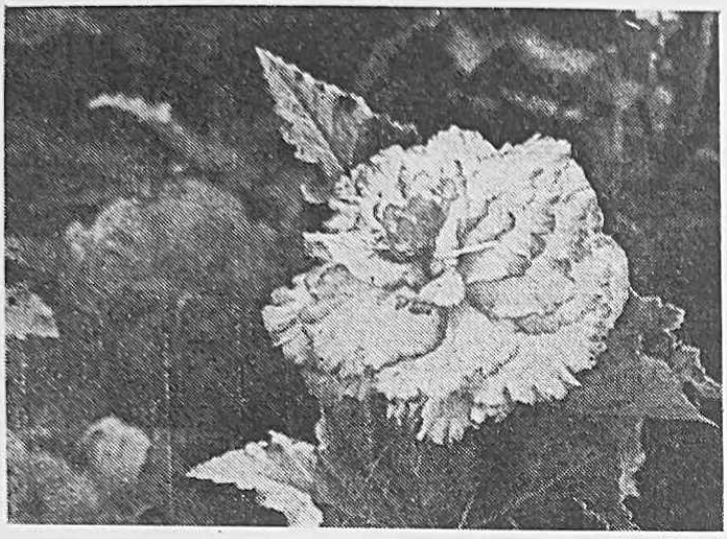

BEGONIA TUBEROSA HYBRIDA — GOMOLJASTA BEGONIJA

Gomoljaste begonije cvatu od lipnja do rujna i to obilno. Razmnožavaju se najviše gomoljima, ali i sjemenom, te zelenim reznicama (izbojcima).

Gomolji se vade u jesen kad biljke prestanu cvasti, pa se spremaju u sandučiće ispunjene zemljom i pijeskom; čuvaju se na temperaturi od oko 10°C. U proljeće se gomolji vade i sade plitko u zdjelice napunjene zemljom sličnog sastava u kojemu su prezimili. Pojedini gomolji se mogu rezati u dijelove tako da svaki dio sadrži barem 1 pup (okce), koji kod sadnje mora biti okrenut gore, prema loncu. Odrezane površine gomolja treba posuti prahom od drvenog ugljena radi sprečavanja truljenja. Tako posađene gomolje u posudama držimo na toplom i polutamnom mjestu. Kad se razviju izbojci (oko 10 cm), presađuju se u cvjetne lonce u kojima se nalazi humusna zemlja (lisnjača) i nešto pijeska. Tako presađene biljčice treba držati u toplim i svijetlim prostorijama i umjereno zalijevati. Veće količine sade se na lijehama u staklenicima.

Ako se želi razmnožavati sjemenom, ono se skuplja sa dvogodišnjih biljaka, a koje se za to posebno uzgajaju u stakleniku. Takve biljke se umjetno oprašuju (ili križaju) sa sortom koja se odabere. To se obavlja ljeti, a sjeme dozri prije početka zime. Sve su bogonije jednodomne biljke. Sjeme ove begonije je vrlo sitno. Sama sjetva i daljnji uzgoj biljčica jednak je onome navedenom kod *B. semperflorens.*

Na bilo koji način uzgojene gomoljaste begonije sade se u vrtovima i parkovima, te kao sobne biljke. One traže dovoljno vlage, a povremeno (svakih 15 dana) treba ih prihranjivati. Ne trpe direktno jako sunčano svjetlo, pa ih zato treba uzgajati u polusjeni. Kao sobne biljke, ni one (kao ni *B. semperflorens)* ne trpe premještanje i mijenjanje položaja. Uzgojene biljke imaju krhku stabljiku koja se pod teretom cvjetova lako lomi, zato se podupiru pritkama uza samu biljku.

ad III. Lisnate ili lisnodekorativne begonije jest skupina begonija kod kojih je lišće dekorativnije od njihovih cvjetova. Glavni predstavnik ove skupine je kraljevska begonija (*Begonia rex* Putz). Porijeklom je iz Istočne Indije. To je trajnica koja se odlikuje vrlo lijepim srebrnkastim, pustenim i raznobojnim lišćem (od tamnozelenog do crvenog); to lišće može biti kako različitih veličina (i do 30 cm), tako i raznih oblika (većinom srcoliko izduženog) ovisno o varijetetu ili sorti ove begonije.

Sve lisnate begonije imaju podzemne izdanke (rizome). Stabljika im je mesnata i puzava. Traže dovoljno vlage, kao i vlažan zrak, te polusjenu i dovoljno topline. Ljeti zalijevanje mora biti obilnije, a povremeno ih treba i prihranjivati mineralnim gnojivima. Najbolje je ljeti pod lonac s biljkom postaviti tanjurić (podložak) napunjen vodom.

Razmnožavaju se pomoću reznica u obliku trokuta koji je omeđen žilicama lista, a režu se od zrelih listova. Isto se tako razmnožavaju reznicama od vršnih izbojaka sa 1—2 lista, a mogu i sjemenom, kao i ostale vrste begonija. Kada se reznice ožile u pijesku pri temperaturi od 20-25°C, presađuju se u veće lonce s plodnom zemljom, pijeskom i nešto praha od drvenog ugljena. Oživljavanje traje 6 tjedana, a može se obavljati u toku cijele godine; ipak, najpovoljnije vrijeme za to je ljeto ili zima (prosinac—siječanj mj.) Premda ova begonija spada u trajnice, uzgaja se ponajviše kao jednogodišnja biljka, jer gubitkom pojedinih listova dekorativnost joj se veoma smanjuje. Dobro vegetira od svibnja do rujna mj.

Za tople prostorije, specijalno za staklenike, navest ćemo (prema lit. pod 1, 3 i 10) neke sorte i križance, koji se uzgajaju bilo zbog lista bilo cvijeta, ili jednog i drugog:

1. *B. albo-picta* — ima srebrnkasto piknjast list;

2. *B. argyrostigma* (sin.: *B. maculata)* — list joj je izdužen, s velikim bijelim točkama. Ova begonija dosegne visinu od preko 1 m.

3. *B. bowringiana* (sin.: *B. lacinata)* — ima veliki list sa zelenom plojkom i ružičastim naličjem.

4. *B. burchellii* (slonovo uho) — listovi oblika slonova uha, mesnati i tamnozeleni, sjajni; s naličja crvenkasti.

5. *B. corallina* — list sličan vrsti pod r. br. 3, a cvijet koraljno crven. Dosegne visinu od preko 1 metar.

6. *B. metalica* G. Smith — brazilska begonija — listovi su joj srcoliki, brončano zelene boje s metalnim odsjajem; cvijet neugledan i bijele boje. Visina stabljike 50—60 cm.

7. *B. ricinifolia* Dietr. — ricinolisna begonija — list oblika lista ricinusa; cvjetovi sitni i blijedoružičasti s dugom peteljkom. Stabljika visine 50—60 cm. To je križanac između *B. heracleifolia* i *B. peponifolia.*

8. *B. luzernae* Wettst. — solunac — list veliki i asimetričan, koraljno crven s bijelim točkicama.

Vrlo dekorativna vrsta. Cvatovi vise, a crvenkaste su boje. Ova vrsta dosegne visinu i do 2 m.

9. *B. peltata* Otto et Dietr. (sin.: *B. incana* Lindl.) — meksička begonija.

10. *B. digitata*

11. *B. krendneri*

Sorte navedene pod red. br. 2, 5, 6, 7 i 8 zbog njihove visoke stabljike neki autori (lit. pod 10) svrstavaju u skupinu žbunasto-grmolikih begonija.

ad IV. Bolesti i štetnici begonija

Ovaj članak bio bi krnji kada ne bismo nešto kazali i o bolestima i štetnicima begonija, a što je za uzgajivače i ljubitelje ovih biljaka neobično važno.

Od bolesti na begonijama najčešće su ove:

1. *Palež klica ili polijeganje ponika,* što ga uzrokuju razne gljivice (na pr. *Pythyum, Rhizoctonia, Thielavia,* i dr.). Ova se bolest javlja na mladim, tek isklijalim biljčicama ili izbojcima, te na reznicama; dakle u posudama (ili na mjestima) u kojima se begonije razmnožavaju.

Simptomi su: najprije se korijenov vrat stanji, pa pocrni i osuši a zatim se postepeno suše i svi drugi organi.

Sprečavanje i suzbijanje bolesti: zemlja za uzgoj mladih begonija mora biti dezinficirana, a isto tako i posude. Preporuča se i dezinfekcija sjemena. Vlaga ne smije biti prevelika, kao ni previsoka temperatura.

2. *Pepelnica lišća* — uzrokuju je glijivice iz grupe *Erysiphales.*

Simptomi su: pepeljastosive i prašnjave prevlake na lišću, cvjetnim pupovima, a ponekad i na cvijetu, te na terminalnim izbojcima. Zaraženi organi postepeno žute, zatim posmeđe i konačno se osuše.

Zaraza se prenosi na slijedeću godinu tako što na zaraženim organima nastaju mali okruglasti crni sporonosni organi gljivica.

Sprečavanje i suzbijanje bolesti: preventivno treba smanjiti pretjeranu ishranu dušikom (N); ujedno treba smanjiti vlagu i toplinu.

Zaražene organe treba ukloniti i obavezno spaliti. Preostale biljke pretiraju se sumpornim sredstvima po suhom i toplom vremenu, ali ne po jakom suncu, jer od sumpora nastaju opekotine.

3. *Rđu* — uzrokuju gljivice *(Puccinia, Phragmidium,* i dr.).

Simptomi su: isprva rđastosmeđe, a kasnije tamnosmeđe do crne izbočene pjege na licu lista (a može i na naličju, te peteljkama i stabljikama). U rđastosmeđim pjegama nastaju ljetne spore, a kada u jesen pjege potamne, u njima nastaju zimske spore. Zaraženo lišće otpada.

Preventiva i suzbijanje jednaki su onima za pepelnicu.

4. *Bakterijski tumori* su krupne nepravilne izrasline hrapave površine, koji nastaju na korijenovu vratu. Uzrok im je bakterija *Bacterium tumefaciens.* Zaražene biljke treba spaliti jer sigurnog sredstva nema.

5. *Mozaik* — uzrokuje virus mozaika krastavaca (VMK), što ga prenose lisne uši (lit. pod 6 i 9).

Simptomi su: pjege u obliku koncentričnih prstenova ili pjegavost (mozaik).

U preventivne svrhe treba suzbijati lisne uši, nematode i sve ostale vektore viroza.

Suzbijanje se sastoji u spaljivanju zaraženih biljaka radi sprečavanja daljnjeg širenja bolesti.

Životinjskih vrsta ima mnogo više nego li onih biljnih, a među njima i veliki broj raznih štetnika. Međutim, kod begonija koje se uzgajaju kao sobne biljke ili u staklenicima i plastenicima takvih je štetnika vrlo malo; oni se najviše prenesu bilo zaraženom zemljom, ambalažom itd. bilo

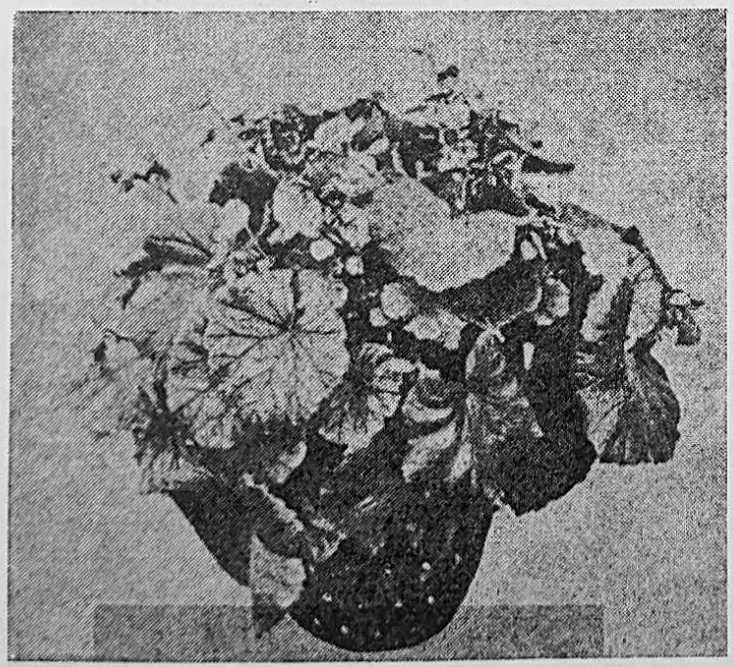

BEGONIA HYB. — »GLOIRE DE LORRAINE« — SLAVA LORRAINE

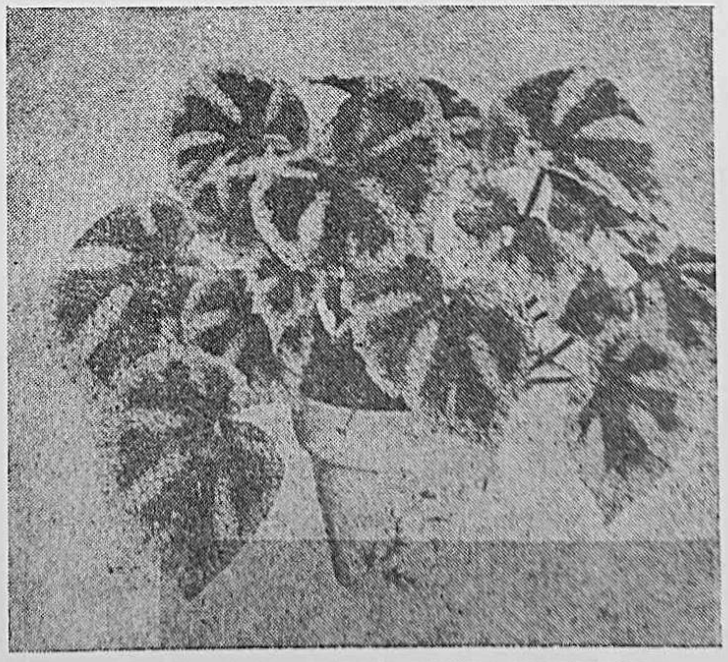

BEGONIA REX PUTZ. — KRALJEVSKA BEGONIJA

provuku kroz kakve otvore i tako dospiju do begonija.

S begonijama koje se uzgajaju na otvorenim površinama (balkoni, terase, cvjetne gredice itd.) stvar je drukčija; njih može napasti znatno veći broj štetnika.

Pošto okvir ovog članka to ne dozvoljava (a nismo ni imali za cilj da detaljno obradimo sve štetnike begonija), navest ćemo samo one vrste koje su najčešće ili koje su moguće.

Iz razreda kukaca često su *tripsi ili resičari.* Napadaju kako begonije u sobnom (ili staklenič-kom) uzgoju, tako i na otvorenom. Sišu sokove s listova, cvjetova i pupova.

Simptomi su: iskrivljeni listovi i peteljke. Na lišću se pojavljuju srebrnkaste ili žućkaste pjege, nakon čega list posmeđi i suši se.

Suzbijaju se: prskanjem u doba vegetacije s Vapona EC-48 u konc. 0,1—0,2% ili Fosfamidom 40 u konc. 0,1% ili drugim organosfosfornim preparatima (u konc. od 0,03—0,06%).

Razne *lisne i štitaste uši,* te *štitasti moljci* česti su štetnici raznog cvijeća na otvorenom, ali i u staklenicima, pa su i begonije izložene njihovu napadu. Štete uzrokuju sisanjem sokova, kao i prenošenjem viroza.

Suzbijanje se vrši raznim insekticidima (na primjer Nogos 50, Nuvan 50, Etiol, Ekatin, Karathane EC, »Aeroflair« i dr.

Skakavci (imaga i ličinke) žderu zelene biljne organe.

Suzbijaju se sredstvima na bazi lindana ili drugim insekticidima.

Korijenje oštećuju: *hrušt, žičnjak (ili klišnjak), rovac,* te razne *pipe;* uništavaju se tretiranjem tla (obično praškovitim ili granuliranim insekticidima (na pr. Volaton, Lindan, Basamid i dr.).

Mravi se ponekad nasele u cvjetne posude, arole ili cvjetne gredice; oni mogu prenijeti razne virusne bolesti, a omogućuju i širenje lisnih ušiju.

Suzbijaju se Mravocidom ili Mravotoksom, CX—99, i dr.

Gusjenice raznih leptira također mogu biti štetnici begonija.

Suzbijaju se raznim dodirnim, želučanim ili sistemičnim insekticidima.

Od drugih člankonošaca spomenuti ćemo još *babure ili mokrice,* te *stonoge* koje su česti stanovnici staklenika i plastenika.

Suzbijaju se raznim zatrovanim mamcima (na pr. lindanom).

Grinje, osobito *crveni pauk,* štetnici su koji sišu sokove; suzbijaju se sumpornim preparatima, kao i Karathanom EC, Galecronom 50, Plictranom 25W.

Nematode ili glistaci. Neke nematode napadaju korijen na kojemu se stvaraju kvržice. Zbog njihova napada biljka žuti.

Druge vrste nematoda napadaju list koji žuti i suši se, i to počevši od rubova, kao i između lisnih žila. One često prenose i viroze.

Suzbijanje je dosta teško, a koriste se sredstva kao što su: Basamid, Phenkapton—20, Kelthane, Tedion i dr. Najbolje je zaražene primjerke iščupati i spaliti.

U preventivne svrhe treba izbjegavati pretjerano zalijevanje.

Puževi, osobito golači, mogu oštetiti lišće grizenjem; te grizotine su rupe nepravilnog oblika.

Suzbijanje se vrši Pužomorom, Polžopinom, Mesurolom i dr.

Ovime nismo iscrpli sve štetnike begonija na otvorenom prostoru. Naveli smo samo one koje su česte ili moguće u takvim sredinama.

LITERATURA:

1. Bašta i staklara, skripta Šum. fakult. Bgd.
2. Horvat — Klajn — Šćepanović — Berlenghi — Kontić: »Sve u cvijeću«, izdavač Mladinska knjiga, Ljubljana — Zagreb, 1975. godine.
3. Prospekti: Vrt. komb. »Žitnjak«, Zgb. za 1974. g.; PIK »Jadro«, Split, za 1969. g.; Otto Böttcher, Tabarz 1928. g.; »Ditelo con i fiori« (Fleurop) 1965. g.
4. Grupa autora: Sobno saksijsko cveće, II. izd., Bgd. 1975. g.
5. Kastratović ing. A.: Baštensko cveće, Bgd. 1974. g.
6. Lušin ing. V.: Zaštita ukrasnog bilja (skripta), Zgb. 1956. g.
7. Bander Robert: »Color in your garden«, Lane books, Menla Park, California, 1973. g., II Edition.
8. Leksikon Jugoslavenskog leksikografskog zavoda, Zgb, 1974. g.
9. Juretić dr. N.: O virusnim bolestima ukrasnih biljaka, »Hortikultura« br. 1 za 1977. g. (str. 32—38).
10. Mr. Mijanović ing. O.: Cvećarstvo, skripta Šum. fakulteta, Bgd, 1973. g.

Sve knjige i časopisi izdanja »Hortikulture« naručuju se u redakciji, 58000 Split, pošt. pret. 242, tel. (058) 516-566, tek. rač. SDK Split, broj 34400-678-3091

»HORTIKULTURA«

stručni je časopis svakog istinski suvremenog naprednog vrtlarskog radnika

Dipl. inž. hort. MILENA GLIGORIJEVIĆ, Beograd:

Prilog poznavanju patogene mikroflore *Magnolia* vrsta na području Beograda

Na području Beograda nalaze se, na više lokacija, pojedinačna stabla ili žbunovi *Magnolia soulangeana* Soul. — Bon. Pored ove vrste, koja je šire zastupljena, Vukićević i Žujović (1971) su u blizini Grocke zabeležili stabla *Magnolia grandiflora* L., čije se starost ceni na 40 godina. Prema oceni autora, a i na osnovu sadašnjeg izgleda, *M. grandiflora* dobro podnosi niske temperature. U periodu od 40 godina, koliko su ova stabla stara, 11 puta je registrovana temperatura ispod —15°C. Ovaj podatak ukazuje na to da se *Magnolia* vrste mogu koristiti daleko više u Beogradu i okolini.

Dekorativna je vrednost *Magnolia* vrsta poznata. *M. grandiflora* se smatra jednom od najlepših lišćarskih vrsta, formira lepu krunu, ima krupne i sjajne listove, velike bele i mirisne cvetove i veoma egzotične atraktivne plodove (Vukićević, 1971).

Polazeći od takvih bioekoloških i estetskih karakteristika *Magnolia* vrsta, nas je interesovalo kako se ove vrste ponašaju prema najvažnijim bolestima koje su na njima zabeležene u njihovom autohtonom arealu. Hronično sušenje pojedinih žbunova magnolija (ispred Narodne skupštine), zabeleženo 1976. godine, bio je direktan povod da pregledamo sve poznate punktove u gradu gde se ova vrsta nalazi, sakupimo i proučimo materijal i pokušamo da damo »zdravstveni bilten« ovih vrsta.

U literaturi na našem jeziku, koliko je nama bilo poznato, nema podataka o kriptogamnim bolestima ovih vrsta.

Piron, P. P. et all. (1960) navode veći broj patogenih gljiva koje izazivaju sledeće bolesti: pegavost lišća, antraknozu lišća, izumiranje kore, rak kore i trulež stabla (srčike) i koje se javljaju u njihovu autohtonom arealu.

Značajno je napomenuti da Kolesnikov (1960) i Kačalov (1970) navode podatke o otpornosti *M. grandiflora* na niske temperature i aerozagađivanja, što posebno preporučuje ovu vrstu za ozelenjivanje gradskih četvrti u kojima je zagađenost vazduha stalno visoka.

Na osnovu pregleda zdravstvenog stanja stabala i žbunova *M. soulangeana* u Beogradu i *M. grandiflora* u Grockoj i mikroskopske analize prikupljenog materijala dajemo sledeći pregled kriptogamnih obolenja:

BOLESTI LIŠĆA

1. *Alternaria tenuis* Ness. (Sacc.) — konstatovana na lišću *M. soulangeana* i *M. grandiflora.* Izaziva nekrozu lisnog tkiva (pege) nepravilnog oblika i različite veličine. Hlorotično lišće je naročito osetljivo na napad ove gljive. Takvo lišće se suši od ivica, nekroza napreduje prema sredini i zahvata prostor između glavnih nerava. Hloroza ponekad zahvata sve lišće (100%), a nekroze i do 50% površine.

Pored toga *A. tenuis* napada lišće umanjene vitalnosti u donjim zasenjenim delovima žbuna.

2. *Cercospora magnoliae* Ell. et Harkn. — — konstatovana na *M. soulangeana;* izaziva pe-

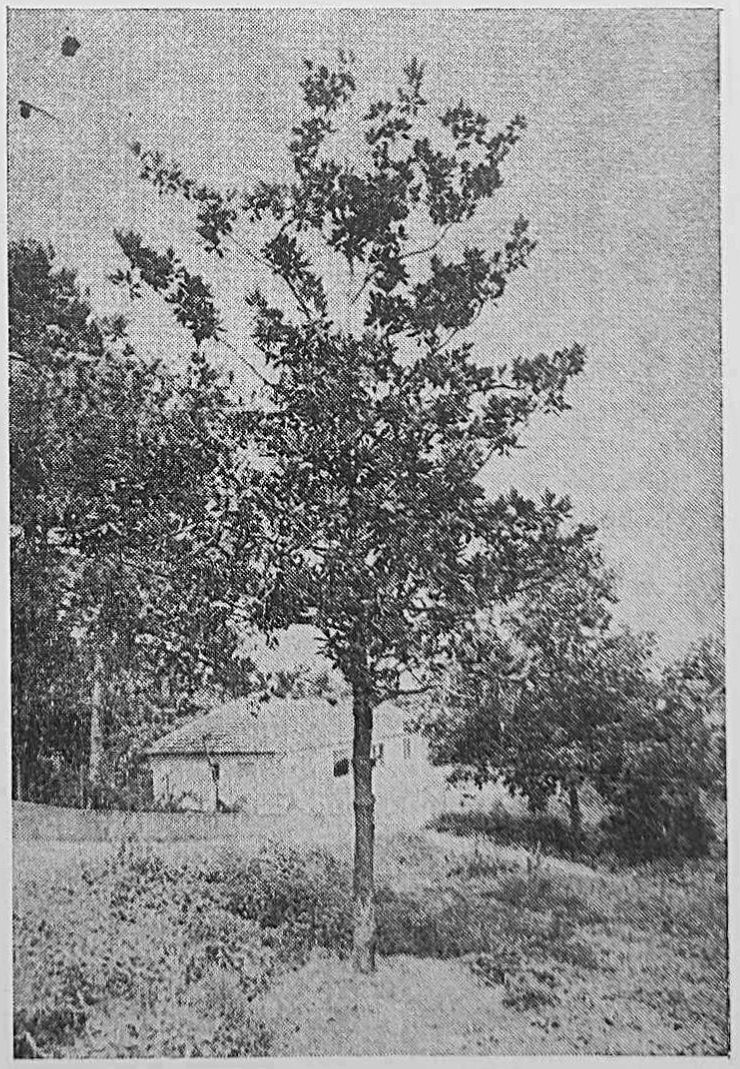

STABLO *MAGNOLIA GRANDIFLORA* U GROCKOJ S LEPO FORMIRANOM KRUNOM

gavost lišća, sreće se dosta često, ali skoro uvek pojedinačno. U nešto većoj meri zabeležena u parku hotela »Metropol« i kod rasadnika na surčinskom putu. Izumrlo lisno tkivo ponekad otpada tako se obrazuju rupice (rešetavost lišća).

Konidije se obrazuju na kratkim konidioforama s naličja lista na pegama, sa 3—4 septe, veličina varira od 20—40 mikrona, slabo obojene, smeđe maslinaste boje.

Bolest nema praktičnog značaja.

3. *Cladosporium delectum* C. et E. — konstatovana na više žbunova *M. soulangeana,* intenzitet napada slab. Izaziva nekrozu lisnog tkiva (pegavost), boja izumrlog dela lista je svetlosmeđa s jasno ograničenom ivicom zatvorenije boje. Veličina ovih pega varira, a u nekim slučajevima dostiže 7—8 cm.

Reproduktivni organi gljive (konidije) obrazuju se na naličju lista u vidu crnih hrpica koje se nalaze na čitavoj površini pege. Konidije su jednoćelijske i dvoćelijske, svetlo mrke boje. Veličina konidija dosta varira. Dominiraju zrele dvoćelijske konidije. Konidiofore su kratke.

C. delectum može da izazove uvenuće čitave lisne površine, ali su takve pojave zabeležene samo pojedinačno. Prema razvoju bolesti u periodu osmatranja bolest ne bi predstavljala praktičan problem.

4. *Sphaerella glauca* Cooke (= *Sphaerella anulata* Cooke) — konstatovana na *M. soulangeana* samo na žbunu ispred Izvršnog veća (Novi Beograd); izaziva pegavost (ospičavost) lišća. Pege ovalne ili poligonalne 2—4 mm u dijametru, svetlosive sa zagasitom ivicom. Peritecije probijaju epidermis u vidu crnih, sjajnih kupastih telašca. Peritecije su konstatovane u avgustu, askospore su bile formirane. Askusi veličine 35—45 mikrona, askospore dvoćelijske, hijalinske, nepravilno raspoređene u askusu, veličine 10—12 mikrona x 4 (naša merenja) (Sacc. navodi 12—14 x 4 mikrona).

Nema većeg praktičnog značaja.

5. *Phyllosticta magnoliae* Sacc. konstatovana na *M. soulangeana* ispred Skupštine; izaziva pegavost lišća, pege nepravilnog oblika, različite veličine, plodonosna tela (piknidi) mrki, sitni, malobrojni, nepravilno raspoređeni. Piknospore jedno-

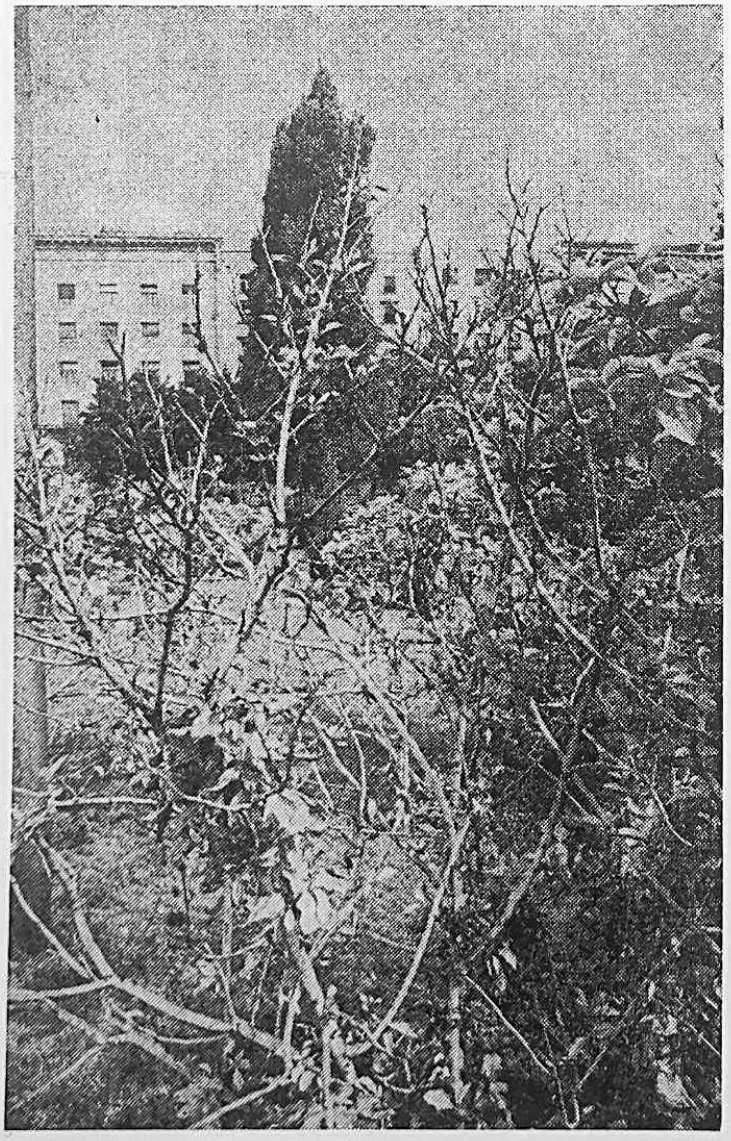

ŽBUN *MAGNOLIA SOULANGEANA* ISPRED SKUPŠTINE. GRANE SU U VEĆOJ MERI SUVE (*PHOMA PEDUNCULI*), LIST OPAO U AVGUSTU MESECU

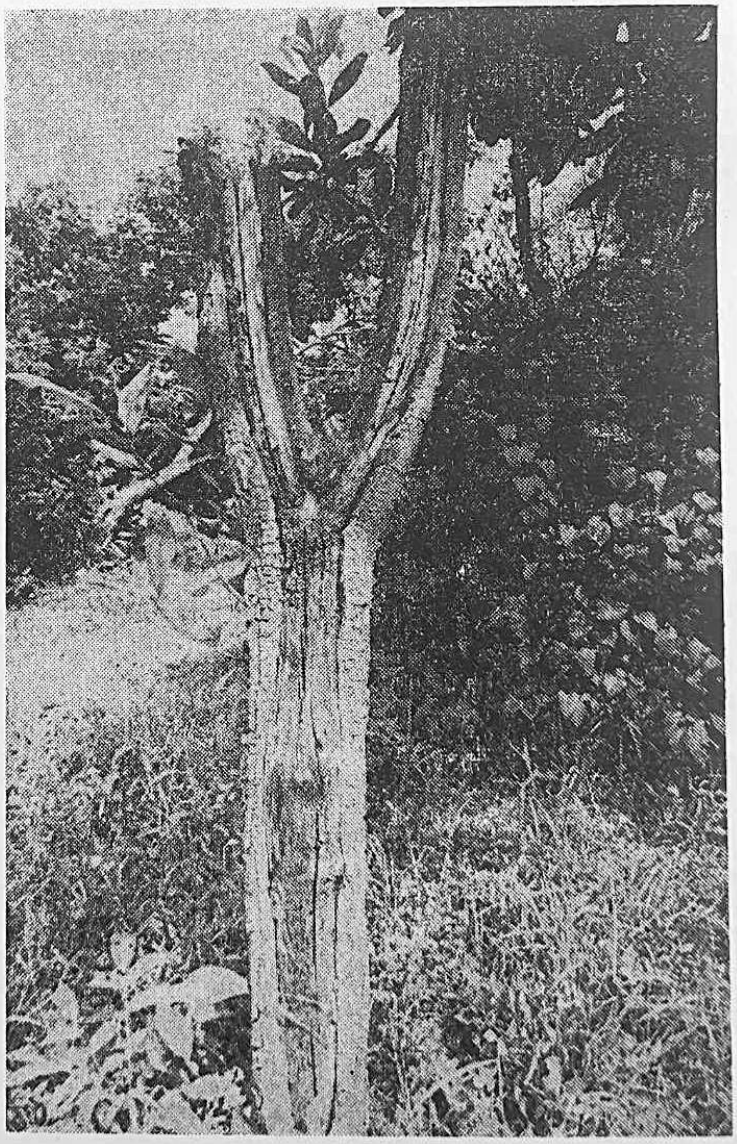

STABLO *MAGNOLIA GRANDIFLORA* SA OTVORENIM KSILEMOM I POJAVOM TRULEŽI DUŽ STABLA. LEVI STRUB JE SLOMLJEN. GROCKA, 1976.

ćelijske, hijalinske, zaobljene na oba kraja, izvestan broj malo savijen, uljane kapljice i vakuole se ne vide; veličine 2,9—4,1 x 1,5—2,1 mikrona (naša merenja). (Saccardo navodi veličine 4x1,5——2,0 mikrona).

P. magnoliae može da izazove nešto veća oštećenja, ali praktično ne ugrožava biljku.

BOLESTI KORE

6. *Phoma pedunculi* Ell. et Ev. — konstatovana na osušenim granama *M. soulangeana* na više mesta; izrazito jak napad zabeležen na žbunu ispred Skupštine. Nije isključeno da *P. pedunculi* kao parazit slabosti ubrzava sušenje grana. Osušena kora je usahla, svetlosive boje. U nivou izumrle kore obrazuju se brojni piknidi, oni su sitni, gusto raspoređeni, oslobađaju se razaranjem epidermisa. Piknidi su sočivasti bez pregrada i nabora zidova. Zidovi dobro formirani, gornji zid jače razvijen; otvaraju se razaranjem gornjeg zida. Nosači spora jasno diferencirani. Piknospore jednoćelijske, hijalinske, zašiljene na oba kraja, imaju 1—2 uljane kapljice, veličine 7,2—10,8 x 2—3,2 mikrona (naša merenja), dok Saccardo navodi veličine 7—11 x x 2—2,5 mikrona.

Sušenje grana koje izaziva ova gljiva ima hroničan karakter, grane se suše od vrha i progresivno zahvataju celu krunu. Pretpostavlja se da je primarni uzrok slabljenja vitalnosti biljke vezan za zemljište.

Preporučuje se uklanjanje ovakvih žbunova.

7. *Tubercularia magnoliae?* Pers. (West.) — konstatovana na osušenim granama *M. soulangeana* u parku ispred Skupštine i Izvršnog veća. Nije jače zastupljena. Sporodohije se obrazuju u nivou izumrle kore u vidu polusfernih telašca koja probijaju epidermis; boja im je svetla sa ružičastom nijansom, kada se mokre, bolje se uočavaju. Na sporodohijama se obrazuju konidije, jednoćelijske i dvoćelijske, hijalinske, veličine 18—28 x 3,6 mikrona (naša merenja).

Saccardo je zabeležio ovu vrstu, ali ne daje taksonomske podatke, već je svrstava u grupu nedovoljno proučenih vrsta.

Može se pretpostaviti da *T. magnoliae* ima određenu ulogu u sušenju grana. Opasnost od sušenja može da bude veća pod određenim uslovima gajenja magnolije (nepovoljno stanište, orezivanje grana i sl.).

TRULEŽ DRVETA

Pojava truleži beljike i srčike konstatovana je samo na *M. grandiflora* u Grockoj. Trulež je jasno vidljiva duž stabla u zoni izumrle kore.

Determinacija obrađenih patogenih gljiva izvršena je u Zavodu za fitopatologiju Šumarskog fakulteta u Beogradu.

LIST I CVET *MAGNOLIA SOULANGEANA* SA SIMPTOMIMA NEKROZE LISTA I CVETA (PEGAVOST I REŠETAVOST)

Nije poznat uzrok koji je izazvao nekrozu kore na ovako velikoj površini.

Na prelomu levog stuba konstatovana je mrka prizmatična trulež srčike, ali prouzrokovač truleži nije identifikovan. Vetrolom je svakako posledica truleži srčike.

Na suvim granama *M. grandiflora* konstatovane su brojne karpofore *Corticium subgiganteum* Berk. Ove grane se nalaze u donjim partijama krune, pod nepovoljnim uslovima osvetlenja usled čega gube vitalnost i postaju podložne napadu gljiva koje naseljavaju koru i ksilem.

Preporučuje se čišćenje donjih grana čija funkcija prestaje.

BOLESTI CVETA

Na cvetovima su konstatovane patološke promene u svim fazama razvoja. Simptomi oboljenja se manifestuju nekrozom kruničnih listića. Ove nekroze mogu da budu lokalizovane (pegavost) ili zahvataju čitavu laticu (uvelost). Uvelost se češće sreće u fazi precvetavanja.

U nivou pega konstatovana je gljiva *Cladosporium delectum* C. et E. koja je već opisana, a na uvelim laticama *Botrytis cinerea* Pers. Saccardo navodi *B. curta* (b. et C.) Sacc. i *B. vulgaris* Fr. (na *Magnolia fraseri* Walt.).

Sa stanovišta praktične zaštite nema značaja da li je u pitanju jedna ili druga *Botrytis* vrsta, pa mi nismo ulazili u detaljniju analizu ovog pitanja.

Treba istaći da pojava nekroza kruničnih listića nije masovna, javlja se pojedinačno, ali se na precvetalim laticama može naći masa konidija *B. cinerea*.

U slučajevima jačeg napada preporučuje se prskanje cvetova i cele biljke preparatima na bazi bakra, kao i Cinebom i Captanom.

DISKUSIJA

Na osnovu nepotpune inventarizacije patogene mikoflore *Magnolia soulangeana* i *M. grandiflora* može se zaključiti da na području Beograda i bliže okoline nisu konstatovani patogeni organizmi koji ne postoje u njihovom autohtonom arealu. Takođe nisu zabeležene pojave aktutnih obolenja lišća, kore, cveta i sudivnog tkiva.

Od patogena konstatovanih na lišću (5) *Cladosporium delectum* i *Phylosticta magnoliae* pod određenim uslovima mogu da izazovu veća oštećenja. Prema oceni stanja na terenu, može se reći da je lišće magnolija dosta otporno.

Bolesti kore (sušenje i usahnuće) zabeleženo je u jačoj meri na mestima gde uslovi mikrostaništa (zemljište, vodni režim i sl.) nisu odgovarali magnoliji.

Obolenja cveta se javljaju mestimično i pojedinačno, a pojava truleži zabeležena je samo na jednom stablu u Grockoj.

U sadašnjoj situaciji navedene pojave se mogu u znatnoj mjeri eliminisati izborom odgovarajućih mikrostaništa, negom, održavanjem potrebne higijene i direktnom zaštitom.

Kao opšti zaključak može se reći da je zdravstveni bilten magnolija zadovoljavajući.

Pošto su magnolije otporne na niske temperature (Tucović i Žujović, 1964; Vukićević i Žujović, 1971), a isto tako i na aerozagađivanja (Kolesnikov, 1960; Kačalov, 1970), nema smetnji da se ove dekorativne i cenjene vrste šire koriste u ozelenjivanju Beograda i okoline, a verovatno i drugih gradova Jugoslavije.

ZAKLJUČAK

Na osnovu proučavanja zdravstvenog stanja *M. soulangeana* i *M. grandiflora* na području Beograda i okoline mogu se izvesti sledeći zaključci:

da se većina patogena (9 konstatovanih) javlja kao sporadična pojava;

da su u nešto većoj meri zastupljene *Cladosporium delectum, Phyllosticta magnoliae* i *Phoma pedunculi;*

da sušenje grana ima hroničan karakter, i da su gljive koje naseljavaju kortikalno tkivo paraziti slabosti;

da je zdravstveno stanje magnolija zadovoljavajuće, pa se odgovarajućim merama može održavati i popraviti;

da kriptogamna obolenja magnolija nisu limitacioni faktor dalje i šire upotrebe ovih vrsta u podizanju zelenih objekata u gradovima.

LITERATURA:

Kačalov, A. L. (1970): Derevnaja i kustarniki SSSR. Lesnaja promišljenost, Moskva.

Kolesnikov, I. A. (1960): Dekorativnaja dendrologija. Moskva.

Pirone, P. P.; Dodge, B. O.; Ricket, H. W. (1960): Diseases and Pests of Ornamental Plants. London.

Saccardo, P. (1944): Syloge Fungorum. Michigan.

Tucović, A.; Žujović, K. (1964): Karakter uticaja niskih temperatura na alohtonu dendrofloru Beograda i okoline u toku 1962/63. godine. Zaštita bilja, br. 79, Beograd.

Vukićević, E.; Žujović, K. (1971): Magnolia grandiflora L. — nova zimzelena vrsta za alohtonu dendrofloru Srbije, Beograd.

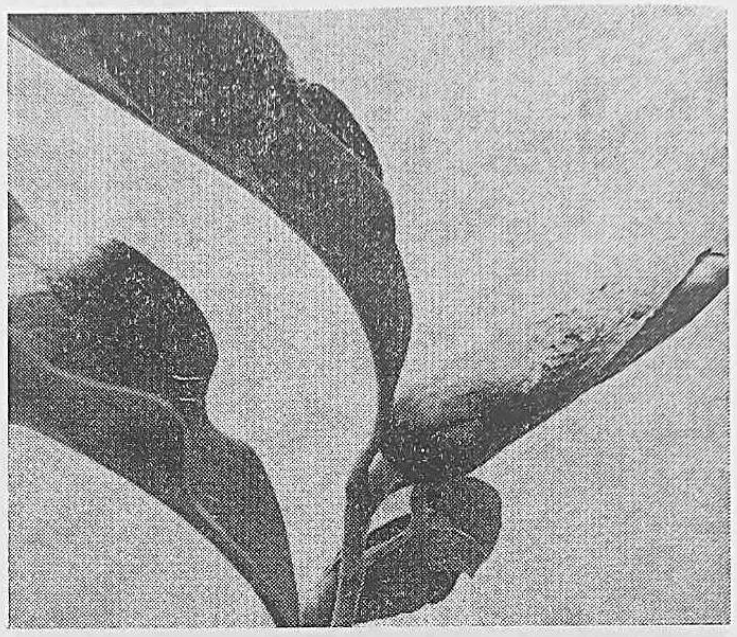

CVET *MAGNOLIA SOULANGEANA* (PUPOLJAK) SA JASNIM SIMPTOMIMA NEKROZE KRUNIČNIH LISTIĆA (*CLADOSSPORIUM DELECTUM*)

VRTLARSKE ARABESKE

Josip Orbanić, vrt. stručnjak, Pula

Suvremeno uređeno groblje

U mnogim zemljama se poklanja velika pažnja uređenju groblja, a posebno se usavršila (ako se tako može reći) tehnika uređenja grobnog prostora, koja je u neku ruku postala već modom. Od nekad strogo obrubljene parcele, koja je glasila na ime vlasnika, danas se sve više prelazi na groblje pejzažnog stila, gdje su pokojnici smješteni u slobodnom prostoru koji je i na taj način obrađen.

Jedno takvo rješenje moglo se vidjeti na Saveznoj vrtlarskoj izložbi u Stuttgartu (Zapadna Njemačka). Na posebnoj parceli je uređeno malo groblje gdje su se mogle vidjeti kamene, betonske, željezne i brončane apstraktne figure, različitih oblika i veličina. Različito su bile smještene na grobnom prostoru, dakle ne u jednom ustaljenom redu kao kod klasičnih groblja.

Većina je ovih spomenika obrubljena travom, u kojoj je zasađena grupa sezonskog cvijeća (*Salvia, Begonia, Tagetes, Ageratum, Impatiens sultani* i dr.), te poneki grm *Cotoneaster horizontalis, Pinus nana*, razne trajnice i sl. Dakle, kada se usporedi s koncepcijom groblja koja je dana na Vrtlarskoj izložbi u Beču 1964. godine (vidi Hortikulturu br. 1/66. — str. 28), ovogodišnji prikaz nakon 13 godina unosi nešto novo u hortikulturno uređenje groblja.

Dipl. inž. DRAGUTIN KIŠ, pejzažni i vrtni arhitekt, Urbanistički institut SRH, Zagreb:

Ekološko valoriziranje primorskog krša kao preduvjet za pozitivan ishod planova realizacije prostornog uređenja te zaštite čovjekove okoline

Rasprave koje vodimo o problematici istaknutoj u naslovu sve više poprimaju zvuk »ojađenog zvona«.

Brojni planovi, projekti, inicijative i napori učinjeni do danas pokušali su i pokušavaju uspostaviti pozitivan odnos prema načinu i opsegu iskorištavanja prirodnih potencijala jadranske regije u kojoj dominira krš.

Prostorni planovi, a napose planovi zaštite čovjekove okolice, kao dokumenti sinteze u kojoj treba brižljivo uskladiti sve ljudske djelatnosti u harmoničnu cjelinu napretka, upiru se u jednu od temeljnih uvjeta tog napretka: u ekološku valorizaciju pejzaža shvaćenog kao dio velikog i dozlaboga zamršenog prirodnog sistema, formiranog u toku tisućljeća a modificiranog u zadnjih sto godina od čovjeka znatno više nego u proteklih nekoliko tisuća godina.

Očito je da postoji određeni raskorak između planskih napora i stvarnosti, raskorak u kojemu smo svi danas pomalo odgovorni, a zato jer izgrađujemo samoupravno društvo — sutra ćemo biti još odgovorniji.

Izrađene su brojne analize ekološkog fenomena krškog pejzaža, a degradacijski procesi se i dalje nastavljaju, jer je očito da se stanovišta i navike prisutni u svim aspektima korištenja pejzažnog potencijala ove regije ne tretiraju s dovoljno (a često ni s minimalno) pažnje unapređivanje tog potencijala. Riječi *unapređenje* i *zaštita* postaju već umorne i blijede od trošenja, da ne kažemo zloupotrebe (ili krive upotrebe).

Nemoguće je obuhvatiti sve ono što definira naš odnos prema tom fenomenu.

Na prvom mjestu nalazi se dinamičan razvoj turizma. Dinamika tog razvoja često je isprika za slabosti odnosa prema pejzažu, a analiza turističkih planova i njihove realizacije ukazuje na direktnu uzročnu povezanost između vrijednosti pejzažnih cjelina i lokacija intenzivne turističke aktivnosti. A upravo taj naš krški pejzaž sa svim svojim degradacijskim stanjima, sa često naglašenom dominacijom kamena, gotovo skulptorski modeliranom u snažnu dramatičnu sliku definitivnog izraza krajolika nosi teret današnjeg i budućeg ekonomskog prosperiteta regije i turizma kao jedne od dominantnih privrednih djelatnosti u toj regiji.

Problem vegetacije na kršu mnogoznačan je, a direktno je vezan uz ekološku valorizaciju. Ako je igdje životno važna premisa uporišta prirodne bioekološke ravnoteže, vezana uz dinamički stabilitet šumskih zajednica (ekosistema) to je upravo slučaj na kršu. A takvih uporišta ima na kršu sve manje (umjesto da je obrnuto).

Nadamo se da će Projekt Jadran III dati podatak o prostornom odnosu površina pod stabilnom (šumskom) vegetacijom i kamenjara, što će ukazati na drastičnu disproporciju. Ovdje treba ponoviti poznate podatke o slaboj pažnji kojom smo se odnosili prema šumskom pokrovu na kršu: »Od 1945—1955. godine Fond za unapređenje šumarstva Dalmacije godišnje je pošumljavao i do 2000 ha površine. Nakon ukidanja toga fonda godišnje se u prosjeku pošumljavalo samo 200 do 500 ha. Godine 1955. djelovalo je u toj regiji 37 šumarskih inženjera i isto toliko tehničara, da bi 16 godina kasnije ostali na 16 šumarskih inženjera i 22 tehničara.

S druge strane dinamičan razvoj turizma postavio je sve veće zahtjeve i na šumski fond tako da sve više govorimo o pojmu turističkih šuma. A kakva je ekonomska vrijednost turističkih šuma na Jadranu, najbolje ilustrira analiza iz studije I. Šafara, B. Tkalčića i R. Marušića. Izračunati su naime troškovi podizanja 1 ha turističke šume (od 200—400 borovih sadnica ovisno o starosti i uzrastu sadnica) i ekonomski efekti eksploatacije: jedanput u smislu proizvodnje drvne mase, a drugi put u turističkom korištenju. Rezultat pokazuje da je turistička renta šume 270 puta veća nego u slučaju kada se računa samo na drvnu masu. Nadalje je izvršena dopunska komparacija troškova izgradnje kompletnog kampa u takvoj turističkoj šumi i hotela C kategorije. Orijentacijski rezultat pokazao je veliku ekonomsku prednost (za cca 60 puta) turističke šume i kampa prema hotelu C kategorije. Daljnja obrada ovih odnosa ukazala bi na dobru mogućnost podizanja turističkih šuma u regiji u kojoj je evidentna velika deficitarnost zelenila odnosno šume.

Na ovo treba nadovezati i jedan od glavnih faktora ugrožavanja postojeće vegetacije na kršu: požar. Godišnje je gorjelo u jadranskoj regiji i do 4.500 ha šume i makije (koja se ekološki može u tom području smatrati stabilnim vegetacijskim

pokrivačem), a istovremeno se godišnje sadilo najviše do 500 ha. Štete od požara su katastrofalne, osobito u ekološkoj sprezi vegetacija — tlo. Kad požar razori organsku materiju, neisparljivi dio ostaje na površini mineralnog sloja u obliku pepela, te ima različitu sudbinu: dio vjetar odnese, a dio kiše unose u tlo i to većinom u plitko tlo (ili u vapnenu podlogu) izvan dohvata vegetacije. Današnja istraživanja ukazuju da organska materija tla zahvaćena i uništena požarom može biti i do 30 puta veća od uništene energije nadzemnih dijelova vegetacije. Organska materija leži na stijenama pa požari u znatnoj mjeri ubrzavaju eroziju šumskih tala. Osim toga vrše vrlo nepoželjan utjecaj na mikroorganizme u tlu, te na fizikalna i hidrološka svojstva tala.

Znanstvene projekte o utjecaju požara na ekosisteme krškog područja treba prihvatiti i realizirati, kako bi se dobili što pouzdaniji kriteriji za stvarnu ocjenu šteta, a time i mogućnosti obrane i zaštite.

Daljnjim razmatranjem značenja vegetacije u zoni krša dolazimo i do problema oblikovanja pejzaža, te objekata parkovne i vrtne arhitekture. Povijesno nasljeđe u toj regiji, povezano prvenstveno uz ostatke renesansnih vrtova starog Dubrovnika, Trstena, pojedina stara groblja sa čempresadama i dr., danas nedopustivo i teško shvatljivo zapuštena, otkriva na posredan način oblikovne vrijednosti dalmatinskog krajolika kao i elemente vlastitog stilskog obilježja. Ova činjenica ukazuje na neophodnost znanstvene i oblikovane valorizacije objekata pejzažne i parkovne arhitekture, sačinjenih od elemenata kraškog pejzaža radi usmjerenja današnjih (rijetkih) zahvata koji često odudaraju od harmoničnog usklađivanja djela ljudskih ruku i prirode.

U razmišljanja o vrijednostima dalmatinskog kamenjara treba uključiti još do danas potpuno neiskorištenu mogućnost oblikovanja objekata pejzažno-parkovne arhitekture u izvornom stilskom obilježju na temu tog kamenjara. Elemenata za takvu obradu ima dovoljno, pa bi se njihovom primjenom na posredan način istakla i valorizirala vrijednost krškog krajolika.

Mnogoznačnost korištenja vegetacije u kreiranju ambijenata nuždan je preduvjet proklamirane zaštite i unapređenja čovjekove okolice. Danas je takvo korištenje veoma ograničeno zbog slabe rasadničke službe, koja ne može više zadovoljiti ni najskromnije zahtjeve pejzažnog uređenja i parkovno-vrtnog oblikovanja.

Dok su pejzažne intervencije (koje uključuju, među ostalim, pošumljavanje u ekstremno nepovoljnim uvjetima) više vezane uz autohtoni registar biljnog materijala, izbor takva materijala za potrebe uređenja gradova i naselja podliježe složenoj situaciji, a sve više funkcionalnim kriterijima.

Slabostima rasadničke službe treba dodati nedovoljno (s)poznavanje autentičnosti krškog pejzaža kao i mogućnosti koju takva autentičnost [illegible] di pejzažno-parkovnom oblikovanju.

Da bi se upotpunila slika tih mogućnosti, treba se osvrnuti i na tzv. *kulturni pejzaž krša* (ili pejzaž u poljoprivrednom korištenju). Tu se misli prije svega na maslinike, vinograde, voćnjake, vrtove i ostale oranične kulture. Čovjek krša je znao i umio s velikim osjećajem za mjeru (otimajući mršavu zemlju u zoni krša) formirati prostore kulturnog pejzaža na najbolji mogući način. Poljoprivredne kulture, naročito maslinici i vinogradi uokvireni slikovitim gromačama samo su nastavak jednog šireg aspekta dalmatinskog graditeljstva. Gotovo u svim predjelima ove regije prisutan je prirodni sklad odnosa između starih urbanih i ruralnih aglomeracija i okolnog (kultiviranog) pejzaža kod kojeg se (ekološka) namjera maksimalnog očuvanja plodonosnijih dijelova zemljišta očituje u oblikovanju geometrijskih rastera parcela i terasa obrubljenih kamenim gromačama skladne arhitektonike što zajedno sa zgusnuto organiziranim ruralnim aglomeracijama slične kamene fakture predstavlja harmonično jedinstvo potpunog suglasja s prirodom. Ovakav prirodni sklad i potpuna uklopljenost naročito su prisutni na pojedinim otocima, a vinogradi kod Primoštena, tzv. »primoštenska čipka«, prezentirani su preko izvanredne velike fotografije u auli zgrade Ujedinjenih naroda, kao vrhunski izraz harmonije djela ljudskih ruku i prirode.

U kategoriji kulturnog pejzaža posebnu pažnju zaslužuju *maslinici.* Maslina je dugovječna kultura (starost pojedinih crnogorskih maslina može se procijeniti i na 1000 godina) koja veoma dobro odolijeva štetnim vanjskim utjecajima, a radovi u maslinarstvu dolaze uglavnom u kasnim jesenskim i zimskim mjesecima kada inače nema drugih poslova u poljoprivredi, pa se na taj način može osigurati i kontinuitet u iskorištavanju radne snage. Osim ekonomske vrijednosti, maslina najadekvatnije manifestira svojim habitualnim izgledom surovost, oporost i dramatičnu snagu dalmatinske kamenjare. Danas su, na žalost, maslinici dosta zapušteni, što predstavlja i stupanj degradacije najautentičnijih dijelova pejzaža krša, pa će biti nužno uložiti napore da se unaprijedi i sačuva maslinarstvo barem na nivou današnjeg inventara. Treba postići rentabilniju proizvodnju i to bilo obnovom starih i dotrajalih odnosno zapuštenih maslinika, bilo primjenom sredstava tehničkog napretka. Stari maslinici osim toga zaslužuju punu pažnju i kao *neosporni objekti zaštite prirode* od izuzetne vrijednosti za cijeli Mediteran. Zbog toga je neodrživa bilo kakva djelatnost koja bi mogla ugroziti život maslinarstvu, a napose penetracija građevinske aktivnosti u sklop ovih jedinstvenih stabala raslih kroz vjekove, čija se neprocjenjiva vrijednost ne može zamijeniti nikakvom alternativom (turističke i druge izgradnje). Odnos čovjeka prema ovakvim gorostasima kulturne vegetacije, ako se već ne bi očitovao u smje-

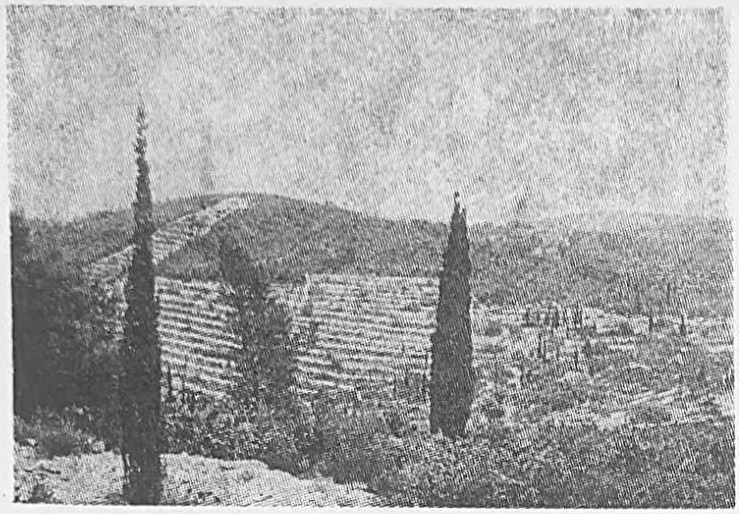

ORGANIZACIJA BILJNE PROIZVODNJE NA KRŠU NA KAMENIM TERASAMA — STVARANJE POVRŠINA ZA VINOGRADE, VOĆNJAKE ITD.

ru njihove totalne zaštite kao bio-ekološko-vegetacijsko pejzažnog fenomena, morao bi se očitovati barem u održavanju dužnog poštovanja prema prastarom zapravo tisućljetnom kulturnom nasljeđu, koje su s puno truda, ljubavi i muke stvorili naši pradjedovi i njihovi pradjedovi.

No da se ponovno vratimo *šumarstvu i šumskim površinama.* Vrijednost i način iskorištavanja (bilo direktno ili indirektno) u specifičnim klimatskim i ekološkim prilikama krša prelazi okvire šumarstva kao privredne grane i postaje opće regionalno dobro. U slijedu realizacije dugoročnosti planova uređenja treba osigurati čvrstu ekonomsku bazu sabranu od svih direktnih i indirektnih korisnika šumskog fonda. Na taj način bi se stvorili preduvjeti za njegovu obnovu i bolje čuvanje, a vjerojatno bi i današnja velika nemoć rasadničke proizvodnje doživjela preobražaj u pozitivnom smislu. Naše društvo u cjelini orijentirano socijalizmu ne može izostaviti iz svog programa razvoja jednu tako važnu komponentu, bitnu za ljepši i humaniji okoliš sadašnjeg, a još više budućeg života ljudi.

Otvoren je niz pitanja koja povlače za sobom druga pitanja i traže odgovore. O tim odgovorima, kao i o konkretnim akcijama ovisi realizacija naših napora oko zaštite i unapređenja okoliša čovjekova života u istovremeno škrtoj i veličanstvenoj regiji dalmatinskog krša. U protivnom ostat ćemo na pozicijama deklarativnog, nemoćni »da učinimo ono što smo u sadašnjem trenutku dužni učiniti« (citat iz pozdravnog govora druga E. Kardelja na osnivačkom skupu Jugoslavenskog Savjeta za zaštitu čovjekove okoline u Beogradu).

Ortlarske zanimljivosti

IZ NAŠE HORTIKULTURNE BAŠTINE

PETAR MATKOVIĆ, Split:

Godina 1978. bit će obilježena u našem vrtlarstvu velikim imenom Roberta Visianija Šibenčanina, znamenitog hortikulturnog stvaraoca i svjetskog botaničara

U idućoj 1978. godini navršava se 100 godina od smrti velikog hortikulturnika i botaničara ROBERTA VISIANIJA ŠIBENČANINA, koji je rođen 9. travnja 1800. godine u Šibeniku, a umro je u Padovi 4. svibnja 1878. godine. On je u najvišoj mjeri zadužio našu vrtlarsku i botaničku znanost, te svoj voljeni rodni grad Šibenik, koji će mu tom prigodom na svečan način obilježiti godišnjicu njegove smrti. Time će se odgovarajuće i dostojno odati javna počast slavnom botaničaru, sinu ovih kraških vrleti koje je tako vješto, oštroumno i s toliko lične ljubavi i samoprijegora obradio u svojim nenadmašivim djelima. Čitava godina 1978. bit će u redovima naših hortikulturnika, botaničara i znanstvenika ispunjena svijetlim akcijama i događajima neposredno vezanima za bogati život i ukupno stvaralaštvo ovog izuzetnog intelektualca koji je radio i stvarao u svom rodnom kraju (čitava Dalmacija, Crna Gora, Hercegovina...) i također u Padovi gdje je bio redoviti profesor botanike na Sveučilištu u Padovi i doživotni upravitelj znamenitog Botaničkog vrta, također u Padovi.

Visiani je posebno zadužio, među ostalim djelima, botaničku nauku i floru Dalmacije svojim izvrsnim djelom FLORA DALMATICA pisanim u tri velika toma i dva (tri) SUPPLEMENTUMA iz 1842—1852 (1872. i postumno 1882. — Saccardo), te hortikulturnu teoriju i praksu nizom blistavih vrtlarskih akcija (Prva izložba cvijeća u Padovi i Italiji 1845, prvo osnovano Hortikulturno društvo 1846...), istraživačkih vrtlarskih radova (Oplodnja vanilije — Vanilla planifolia Andr. — 1845. i dr.) itd.

Akcija obilježavanja 100-godišnjice smrti Visianija počela je još u 1976. godini kada su bili planirani, zamišljeni i zapisani svi sadržaji kako bi se ova obljetnica što ozbiljnije i svečanije održala na razini dostojnoj života i djela velikog znanstvenika. Zamišljeno je da se našoj javnosti, posebno mlađem naraštaju, prikaže i osvijetli lik velikog botaničkog i kulturnog stvaraoca te hor-

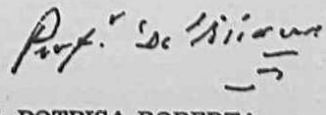

FAKSIMIL POTPISA ROBERTA VISIANIJA

tikulturnog pregaoca koji je u svoje vrijeme važio kao jedan od prvih botaničara u svijetu. Isto tako i na hortikulturnom polju uživao je jednaki ugled najvišeg stručnjaka i stvaraoca.

U ovoj je godini pokroviteljstvo i čitav rad oko obljetnice preuzela Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti preko svog Razreda za prirodne znanosti u Zagrebu, što je najpravilnije, jer se radi o izuzetnom znanstveniku i jednom od prvih redovitih članova ove naše najuglednije znanstvene i umjetničke organizacije. U organizaciji priprema sudjeluju preko svojih predstavnika:

Sveučilište u Splitu,

Skupština općine Šibenik,

Hrvatsko prirodoslovno društvo u Zagrebu,

Botanički zavod Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu,

Čakavski sabor u Splitu,

Muzej grada Šibenika i

Hortikulturno udruženje SR Hrvatske.

JAZU u Zagrebu je u lipnju o. g. tiskala kratki program ove obljetnice s pozivom svim znanstvenim, kulturnim, vrtlarskim i društvenim radnicima i njihovim organizacijama udruženog rada da sudjeluju u ovim akcijama obilježavanja 100-godišnjice smrti Roberta Visianija Šibenčanina. Dosadašnja praksa ukazuje da postoji veliko zanimanje za ovu obljetnicu i da je već stigao velik broj prijava istaknutih javnih radnika koji će prisustvovati ovim djelatnostima.

Obljetnica će postići svoj vrhunac u održavanju simpozija o Visianiju u listopadu 1978. godine u Šibeniku, kada će se tiskati knjiga o svim referatima, saopćenjima itd., koji će se održati na simpoziju.

Simpozij će trajati dva dana i sastojat će se od dva dijela:

Prvi dio simpozija imat će znanstveno-povijesno značenje. U njemu bi se imao obraditi bogat botanički i hortikulturni Visianijev opus s osvrtom na njegov doprinos unapređenju kulturnog stvaralaštva njegova doba. U tom dijelu obradile bi se ove teme:

1. Život i djelo Roberta Visianija Šibenčanina
2. R. Visiani: »FLORA DALMATICA« u svjetlu suvremenih botaničkih dostignuća
3. Značenje hrvatskih imena biljaka u djelu »FLORA DALMATICA« za suvremenu nomenklaturu narodnih imena biljaka
4. Utjecaj Roberta Visianija na istraživački rad u Hrvatskoj i na slavenskom jugu u toku XIX. st.
5. Naši botaničari i Visiani
6. Visiani kao znanstvenik
7. Visiani kao liječnik
8. Visiani i rodni grad Šibenik
9. Stvaralačke, humane i društvene komponente Visianijeve ličnosti
10. Razvitak i uspon katedre botanike u Padovi za vrijeme Visianija
11. Obnova i unapređenje Botaničkog vrta u Padovi Visianijevom zaslugom
12. Visiani kao aktivni hortikulturni radnik
13. Goethe i Visiani
14. Visiani kao fitopaleontolog
15. Visiani kao ihtiolog
16. Visiani kao kulturni stvaralac, pjesnik i sakupljač kulturnog blaga
17. Visianijevi botanički znanstveni radovi u Italiji
18. Visiani i poljoprivreda
19. Visianijevi suradnici u djelu »FLORA DALMATICA« (Clementi, Saccardo itd.)
20. Visiani u svojim filozofskim djelima.

U drugom dijelu simpozija bit će izneseni rezultati znanstvenih istraživanja poslije Visianijeve smrti. Izbor sadržaja tema je slobodan, s time da se rad treba odnositi na botanička istraživanja područja Dalmacije, prostora gdje je nastala »FLORA DALMATICA«, i druga područja na kojima je Visiani obavljao botanička istraživanja.[1])

PRIREDBE U VEZI SA 100. GODIŠNJICOM SMRTI ROBERTA VISIANIJA ŠIBENČANINA

Osim simpozija bit će održani:

1. Komemoracija i polaganje vijenaca na Visianijev sarkofag u Šibeniku.
2. Izložba o Visianijevu životu i njegovu znanstvenom i kulturnom djelu u organizaciji Gradskog muzeja u Šibeniku.
3. Hrvatsko prirodoslovno društvo posvetit će jedan broj svoga časopisa »Priroda« Visianijevoj biografiji i njegovu životnom djelu u Zagrebu.
4. Prigodni članak u »Acta botanica croatica« u Zagrebu.
5. Izložba cvijeća u spomen Visianiju i njegovoj izložbi cvijeća što ju je priredio 30. lipnja 1845. u Botaničkom vrtu u Padovi, kao prvu u Italiji, u Šibeniku i u Zagrebu.
6. Trećeg dana simpozija bit će organizirana botanička ekskurzija »Znanstvenim botaničkim putovima Visianija«. Ekskurzija će se održati pod stručnim rukovodstvom.
7. Hortikulturno udruženje SR Hrvatske će u društvenim razmjerima proglasiti 1978. za godinu ROBERTA VISIANIJA ŠIBENČANINA.
8. Hortikulturno udruženje SR Hrvatske objelodanit će knjigu O ŽIVOTU I RADU ROBERTA VISIANIJA ŠIBENČANINA S OSVRTOM NA NJEGOVO HORTIKULTURNO DJELOVANJE. U istoj knjizi izići će prijevod zanimljivog hortobotaničkog rada R. Visianija O VEGETACIJI I KLIMI OTOKA LOKRUMA U DALMACIJI.
9. Čakavski sabor u Splitu u organizaciji Katedre za prirodne znanosti i Biblioteke za prirodne znanosti (13. izdanje) izdat će u 1978. godini reprint latinsko izdanje STIRPIUM DALMATICORUM SPECIMEN, Pataviae 1826, s prijevodom i znanstvenim komentarom djela od našeg istaknutog botaničara dra Jure Radića. Također će se u knjizi uklopiti sveukupna biografija R. Visianija na talijanskom i hrvatskom jeziku.
10. Bit će tiskan simpozijski zbornik.
11. Časopis HORTIKULTURA će posvetiti svoj 3. rujanski broj 1978. Robertu Visianiju.
12. Bit će uređeni i restaurirani grob i rodna kuća R. Visianija s izradom i postavom njegove biste od bronce. Bistu će izraditi akad. kipar Andrija Krstulović iz Splita.
13. Niz botaničkih knjiga koje izlaze u ovom vremenskom razdoblju posvećene su velikom botaničaru i hortikulturniku R. Visianiju kao knjiga dra Jure Radića: »BILJE BIOKOVA«, dra Duška Jedlowskog: RJEČNIK BOTANIČKIH NAZIVA BILJAKA itd.

itd... itd...

U duhu gornjih izlaganja poslan je i prvi poziv zainteresiranim još u lipnju o. g. za SFRJ i za inozemstvo, u prvom redu za Italiju (Padovu) gdje je pokojnik službovao. Kako smo istakli, odaziv je razmjerno vrlo velik i stiglo je pismo padovanskih znanstvenika profesora botanike koji su ovu akciju JAZU prihvatili s oduševljenjem. Da bismo prikazali to oduševljenje kojim su prihvatili učešće na simpoziju Visiani u Šibeniku, u listopadu 1978. iz-

---

[1]) Uvjeti za sudjelovanje na simpoziju:

Svaki sudionik simpozija treba dostaviti Organizacijskom odboru prijavu do 1. studenoga 1977. i naslov referata s najkraćom naznakom materije koju će obraditi.

Definitivni naslov referata sa sinopsisom od svega 300 riječi mora se dostaviti Organizacijskom odboru do 1. veljače 1978.

Svakom rukopisu mora se priložiti i sažetak na engleskom jeziku. Sažetak može imati opseg najviše jedne tipkane stranice s proredom. Rukopis zajedno s prilozima, literaturom i sa sažetkom na stranom jeziku ne smije prelaziti dva autorska arka (60.000 znakova s bjelinama).

Svaki će autor na simpoziju imati na raspolaganju za referat uz primjenu potrebnih tehničkih sredstava (projektora itd.) 10 minuta. Preporuča se autorima da izrade odgovarajuće postere (panoe sa slikama, crtežima, herbarijskim materijalom itd.) radi potpunijeg prikaza referata.

Svi radovi sa simpozija koji budu prihvaćeni za tisak objavit će se ovisno o financijskim mogućnostima u zasebnom zborniku.

RAD HORTIKULTURNOG UDRUŽENJA SRH U ZAGREBU

HORTIKULTURNO DRUŠTVO SRH

Zapisnik s izvanredne skupštine Hortikulturnog udruženja SR Hrvatske održane u Zagrebu 3. lipnja 1977. godine

Zapisnik sa sastanka 1. sjednice Izvršnog odbora Hortikulturnog udruženja SRH održane 3. lipnja 1977. godine u Zagrebu

Zapisnik sa sastanka 2. sjednice Hort. udruženja SRH održane 7. listopada 1977. godine

Poziv za 3. sjednicu Izvršnog odbora Hort. udruženja SRH koja će se održati 23. i 24. studenoga 1977. godine u Zagrebu

Dipl. inž. Antun Pandurić, predsjednik Hortikulturnog udruženja SR Hrvatske

U dvobroju »HORTIKULTURE«, broj 2—3, lipanj-rujan 1977. godine, objavili smo da je Hortikulturno udruženje SR Hrvatske obnovljeno u Zagrebu, gdje mu je i sjedište, dana 3. lipnja 1977.

Toga dana je održana u Društvenom domu Zagreba, Kaptol 27, u 10 sati izvanredna godišnja skupština na kojoj su izabrani svi potrebni društveni radni organi na čelu s Izvršnim odborom Udruženja.

U istoj objavi donijeli smo imena članova Izvršnog odbora, Nadzornog odbora te Suda časti zajedno s glavnim i odgovornim urednikom glasila Udruženja »HORTIKULTURA«.

Za predsjednika Udruženja izabran je naš poznati vrtlarski stručnjak i privrednik drug dipl. inž. Antun Pandurić koji s uspjehom rukovodi Zavodom za izgradnju grada Zagreba u Zagrebu.

Razgovarali smo s drugom predsjednikom o radu Udruženja, učlanjenju vrtlarskih radnika u Udruženje i svim ostalim problemima koji dolaze u sklop života i rada naše struke kojoj je vidljivo nedostajalo stručno udruženje. Drug predsjednik Pandurić je iznio čitav niz zanimljivih i za struku vrlo važnih misli, te potrebnih akcija i neposrednih poslova koji stoje pred članovima Udruženja i njegovim Izvršnim odborom. Iznosimo kao uvod rubrici Hortikulturnog udruženja SR Hrvatske, koja će biti otvorena u svakom broju našeg stručnog časopisa, nekoliko misli našeg predsjednika kao putokaz za budući rad svih hortikulturnih radnika i Udruženja.

»Treba naglasiti da svi članovi IO, kao i redovni i podupirući članovi Udruženja trebaju uložiti maksimum napora i truda da se aktivira rad Udruženja. Zadaci i problemi su se nagomilali, jer u posljednje desetljeće u svijetu i u nas zbile su se različite krupne i značajne kvalitativne i kvantitativne izmjene u prostoru pejzaža, vrtne umjetnosti, vrtlarskog uzgoja i primjene bilja i dr., koje od nas traže načelne i specijalističke stavove i konkretan programski pristup.

Porast urbanizacije i stvaranje aglomeracije zdanja u agrarnim i turističkim zonama, porast industrijalizacije, prometa i time sve intenzivnijeg iskorištavanja prirodnih izvora pored drugih činilaca mijenja i sve više opterećuje cjelinu biosfere, prirodni potencijal pejzaža i psihofizički potencijal čovjeka. Sve ovo iziskuje sustavno organizirano pristupanje zadacima i efikasnije pripremanje i uključivanje naših kadrova u prostorno planiranje i prostorno uređivanje krajina kao i pomaganje stručnih i znanstvenih radnika praksi pejzažne arhitekture i vrtne umjetnosti, vrtlarskog uzgoja i primjene raslinja, od staklenika i rasadnika, oplemenjivanje interijera, kućnih vrtova, objekata, elemenata, sustava javnog zelenila pa do nacionalnih parkova i pejzaža kao suvisle prostorne i organski funkcionalne cjeline.«

Od 3. lipnja prošlo je nekoliko mjeseci i rad u Udruženju tekao je zadovoljavajućim ritmom. U tom međuvremenu održane su dvije sjednice Izvršnog odbora s čitavim nizom korisnih i uspješnih akcija sa svrhom unapređenja vrtlarske struke. Učlanjivanje teče redovito i poduzimaju se mjere da svaki hortikulturni radnik u Republici nađe stalno mjesto u svome stručnom udruženju. Obavljeno je čitav niz organizacionih mjera da se pokrene društveni stroj, našle su se prostorije itd . . .

Nije potrebno posebno iznositi dosadašnji rad obnovljenog Udruženja, jer o tome iscrpno govore zapisnici izvanredne skupštine, dva zapisnika sa sjednica Izvršnog odbora, te poziv za III sjednicu Izvršnog odbora Udruženja (održat će se 23. i 24. studenoga o. g. u Zagrebu — izvještaj s ove sjednice objelodanit će se u 1. broju časopisa u veljači 1979. godine), koje prenosimo u cijelosti i ovaj put kao poseban prilog u ovom prosinačkom broju 1977. godine.

P. M., Split

ZAPISNIK

sa **izvanredne skupštine Hortikulturnog udruženja SR Hrvatske,** održane dne 3. lipnja 1977. godine u Društvenom domu — Zagreb, Kaptol 27, sa početkom u 10 sati.

Prisutni:

1. Matković Petar, Split
2. Lacić Milan, Split
3. Bilen Jurica, Rijeka
4. Savković Ante, Zadar
5. Frolih Oto, Zagreb
6. Kocijan Vlado, Vinica
7. Glavina Ermin, Zagreb
8. Ivanušić Željko, Zagreb
9. Borić Josip, Split
10. Barbarić Ivo, Split
11. Ungar dr Sala, Zagreb
12. Petrić Cirela, Zagreb
13. Pavić ing. Ljerka, Zagreb
14. Bićan Katica, Čakovec
15. Lave Drago, Osijek
16. Šišić Bruno, Dubrovnik
17. Šepić Dunja, Rijeka
18. Grgurić Branka, Rijeka
19. Vukelić Goranka, Rijeka
20. Drljević ing. Haso, Zagreb
21. Gazivar Konstantin, Sisak
22. Tomljanović Vjekoslav, Zagreb
23. Jurčević Vlado, Zagreb
24. Jurčić Vinko, Zagreb
25. Bezarić Vinko, Zagreb
26. Erjavec Ivica, Zagreb
27. Meštrović Šime, Zagreb
28. Vencler Mira, Zagreb
29. Kalle Marija, Zagreb
30. Matanov Boris, Zagreb
31. Ljubić Josip, Zagreb
32. Pandurić Antun, Zagreb
33. Goldstein Mario, Zagreb
34. Bogdanić Vatroslav, Vinica
35. Furač Gertruda, Zagreb
36. Ježić Inga, Zagreb
37. Kapitan Drago, Bjelovar
38. Čogelj Pavao, Zagreb
39. Valent Vid, Zagreb
40. Žgola Milan, Bjelovar
41. Škovran Stjepan, Zagreb
42. Tomac ing. Zvonimir, Rovinj
43. Jengić Jakob, Virovitica
44. Gabrek Marijan, Zagreb
45. Kostljivi Vladimir, Lipik
46. Letinić Vladimir, Lipik
47. Štamfelj Cvetko, Crni Lug
48. Ivančević Vice, Senj
49. Generalović Milan, Rijeka
50. Lozinjak Pavao, Sisak
51. Zelenko Ljerka, Zagreb
52. Nevjestić Tadija, Zagreb
53. Borić Breda, Zagreb
54. Orbanić Josip, Pula
55. Kolarić Ivana, Osijek
56. Đeldum Mira, Opatija
57. Horvat Alojz, Zagreb
58. Čupać Gojko, Zagreb
59. Đeldum Nikola, Split
60. Marković Albert, Zagreb
61. Bandić Stjepan, Zagreb
62. Bartolić Stjepan, Zagreb
63. Ledić Ante, Zagreb
64. Bezjak Franjo, Sisak
65. Jurčić Ivana, Zagreb
66. Kumenarović Marinka, Zagreb
67. Bartolić Vlado, Zagreb
68. Brakus Frane, Zagreb
69. Polak prof. dr Elza, Zagreb
70. Mičević Ranko, Rijeka
71. Fumić Franjo, Sl. Požega
72. Ricov Šime, Zagreb
73. Kunšt Jelka, Dubrovnik
74. Rihter Zvonko, Križevci
75. Šantak Milan, Osijek
76. Jerkin Frane, Zagreb
77. Šerman Jadranka, Zagreb
78. Morić Stanko, Zagreb
79. Valković Josip, Rijeka
80. Perović Ratomir, Zagreb
81. Kiš Dragutin, Zagreb
82. Ton Marija, Zagreb
83. Golik Edo, Zagreb
84. Jakovac Mira, Zagreb
85. Ungar Pavao, Zagreb
86. Pajtak J., Varaždin
87. Mašić Stjepan, Sl. Brod
88. Kani Zvonimir, Zagreb

Predsjednik Inicijativnog odbora drug Jerko Đeldum otvara skupštinu, pozdravlja prisutne i predlaže slijedeći

DNEVNI RED:

1. Izbor radnih tijela skupštine
   a) izbor radnog predsjedništva
   b) izbor zapisničara i dva ovjerovitelja zapisnika
   c) izbor kandidacione komisije
   d) izbor komisije za zaključke
2. Izvještaj Inicijativnog odbora o razlozima sazivanja izvanredne skupštine (izvjestitelj: dr inž. Vinko Jurčić)
3. Prijedlog usvajanja novog Statuta Udruženja (izvjestitelj: Josip Valković)
4. Diskusija po toč. 2. i 3. dnevnog reda
5. Izbor i imenovanje samoupravnih organa prema utvrđenom usvojenom Statutu
   a) Izvršnog odbora
   b) Nadzornog odbora
   c) Suda časti
   d) Glavnog i odgovornog urednika glasila Udruženja (časopisa »Hortikultura«) te utvrđenje mjesta gdje će biti redakcija glasila
   e) Izdavačkog savjeta glasila
6. Utvrđenje visine članarine.

Pošto su prisutni prihvatili predloženi dnevni red prešlo se na prvu točku.

AD — 1

a) Radno predsjedništvo
   — ing. Jerko Đeldum
   — Dr Vinko Jurčić
   — Ing. Antun Pandurić
   — Ing. Katica Bičak
   — Josip Orbanić

b) Za ovjerovitelje zapisnika predloženi su Josip Valković i ing. Ante Ledić; za zapisničara Mirjana Pluščec

c) U kandidacionu komisiju imenovani su slijedeći
   — Gabrek Marijan
   — Gojko Čupić
   — Jurica Bilen.

U uvodnom izlaganju drug Vinko Jurčić rekao je slijedeće:

Drugarice i drugovi!

Razlozi za sazivanje ove izvanredne skupštine Hortikulturnog udruženja SR Hrvatske kojoj prisustvujemo, ponukali su nas da se ponovno nađemo na okupu nakon dulje pauze. Kao što je naglasio predsjednik Inicijativnog odbora ing. Jerko Đeldum u svom popratnom pismu, kojim nam se obratio uz poziv za ovaj današnji skup u sklopu manifestacije Međunarodnog sajma cvijeća u Zagrebu — socijalistička djelatnost humanizacije prostora i proizvodnje ukrasnog bilja — pojavljuje se već odavno u našem društvu, ali vrtlarski stručnjaci koji nose zadatke tih djelatnosti ipak nemaju zakonski reguliran ni status ni mjesto u društvu ni za sebe ni za svoje djelatnosti. Djelovanje je svedeno na pojedinačne usamljene stručne pothvate bez oslonca organizirane usmjerenosti i zaleđa struke. Stoga se na terenu posebno zadnjih godina ponovno javlja potreba da se pitanje legitimnosti struke i statusa hortikulturno pejzažnih radnika svih djelatnosti profesije organizirano zahvati i riješi s društvenim faktorima kako bi se što uspješnije odgovorno rješavali aktualni i sve akutniji problemi u suvremenoj humanizaciji prostora.

Uslijed takvih i drugih pitanja koja su veoma aktualna u sadašnjem periodu razvoja samoupravne zajednice preuzeo je brigu oko aktiviranja rada Udruženja Inicijativni odbor formiran u Splitu 20. siječnja 1977. godine. Na svojim sastancima u Rijeci i Zagrebu pripremljeni su prijedlozi i materijali za izvanrednu skupštinu. U pismu je navedeno da ova današnja izvanredna skupština treba aktivirati rad Hortikulturnog udruženja i usmjeriti u suvremene tokove društvenog razvoja.

Da bi situacija o radu Hortikulturnog udruženja — koje je osnovano 16. srpnja 1955. godine — postala malo jasnija, navest ćemo barem neke podatke i rezultate njegova rada.

Rad Udruženja bio je veoma intenzivan i plodonosan u toku skoro punih deset godina od osnutka 1955. do 1965. godine.

Težište rada usredotočilo se na najaktualnije zadatke struke, kao što su stručni kadrovi, organiziranje i definiranje zadataka struke, njezine uloge, mjesta i razvoja u socijalističkom društvu, pomoć u radu i suradnja s radnim organizacijama i nadležnim organima i izdavačka stručna djelatnost.

Iz te suradnje i rada proistekli su na primjer ispitni programi za KV i VKV vrtlare koje je izdao Državni sekretarijat za privredu NRH, organizirani su stručni vrtlarski tečajevi prema tim programima u Zagrebu, Rijeci i Splitu te napisana i izdana skripta i organizirano polaganje ispita u vrijeme kad nije bilo vrtlarskog školovanja za profile KV i VKV radnika. Organizirane su podružnice HUH-a u Rijeci, Varaždinu, Splitu, Dubrovniku i Zagrebu.

Organizirane su stručne sekcije, još 1956. godine, unutar kojih je potreban broj komisija za rad na pripremanju potrebnih materijala za razvoj struke, kao što su: sekcija za cvjećarstvo, sekcija za rasadničarstvo i sekcija za vrtnu arhitekturu i oblikovanje pejzaža. U radu sekcija bili su angažirani deseci i deseci naših stručnjaka.

— Preuzeto je, koncem 1956. godine, izdavanje časopisa »Hortikultura« u svojstvu organa i glasila HUH-a a izdavanje časopisa od 1962. godine prešlo je u Split.

— U sekcijama su pripremljeni programi i materijali za polaganje stručnih ispita za inženjere i tehničare iz hortikulture — sa smjerovima proizvodnje i oblikovanja, koji su uvedeni bili od 1957. godine pri Sekretarijatu za poljoprivredu IVS-a gdje su polagali naši stručnjaci iz bratskih republika i autonomnih pokrajina.

— Pripremljeni su materijali za veliko stručno savezno savjetovanje stručnjaka hortikulturno pejzažne struke (vrtlarsko-krajobrazne) 18. i 19. travnja 1958. godine na kojem je definirano područje zadataka i cilj struke.

— Kadrovi u hortikulturnoj pejzažnoj struci.

— Djelokrug rada i ovlaštenja stručnih kadrova.

— Usvojeni su materijali: nacrta zakona o struci za donošenje propisa o reguliranju zadataka, statusa, mjesta i uloge hortikulturno pejzažne struke.

— O zaštiti objekata vrtne arhitekture, vrtne umjetnosti i dijelova pejzaža.

— Standardi za vrtlarsku proizvodnju i radove na oblikovanju — projektiranje, izložbe, održavanje.

— Zaključilo se o potrebi da se osnuje Savez hortikulturnih udruženja i Društava Jugoslavije, kako bi se mogli donositi propisi u vezi sa zakonom o hortikulturno-pejzažnoj struci i usklađivati druga pitanja učlanjivanja u međunarodne stručne organizacije (AZIH, IFLA i dr.).

Na drugoj godišnjoj skupštini HUH-a, neposredno iza toga savjetovanja, donesen je i zaključak da se osnuje vrtlarska škola za stručno obrazovanje kadrova, te je pripremljen materijal, nastavni plan i programi, na temelju čega su nadležni organi Republike, kotara Varaždin i općine Vinica nabavili investicioni program, financijska sredstva, osnutak i rad vrtlarskog učilišta »Arboretum opeha« i trogodišnje vrtlarske škole u Vinici. Škola je i udruženje i radne organizacije dosta angažirala jer je trebalo početi od početka temeljito i graditi za budućnost koja je počela u prošlosti.

— Izrađena je konačna verzija Nacrta propisa o izradi i opremi projektnih elaborata pejzažne arhitekture suradnjom stručnjaka iz naših republika.

— Podružnice su pretvorene u Društva, formirana je Stalna konferencija hortikulturnih udruženja i društava Jugoslavije i Savez hortikulturnih društava i udruženja Jugoslavije te pripremani različiti materijali za savezne organe, kao što su programi za razvoj proizvodnje, kreditiranje radnih organizacija, uvoz materijala za introdukciju i reprodukciju, nabava opreme, oruđa i sl. Tako se udruženje bavilo vrlo raznolikim problemima, postizalo zapažene rezultate u pomaganju stručnjacima i radnim organizacijama sve dok nije došlo do reorganizacije na području stručnog udruživanja početkom 1964. godine.

Prekidom rada udruženja formirali su se stručni odbori proizvođača i komunalne privrede u Privrednoj komori Hrvatske preko kojih se, uz časopis »Hortikultura«, održala zapravo nit do danas povremenih kontakata stručnjaka iz privrednih i radnih organizacija i periodični sastanci grupacija uzmjenično u pojedinim gradovima, a u Zagrebu Društvo prijatelja cvijeća i zelenila, organiziranje i održavanje sajma cvijeća i dr.

Kolikogod su radne organizacije, naročito neke, značajno kročile naprijed uloženim investicijama, u kapitalnu izgradnju proizvodnih vrtlarskih pogona i oprema i uređaja za podizanje i održavanje javnog zelenila i drugih slobodnih prostora za odmor i rekreaciju, ipak moramo naglasiti da je nužno uložiti mnogo napora i umješnosti kako bi se osigurao normalan hod hortikulturno-pejzažne struke u našem vremenu.

Sadašnje stanje karakterizirano je mnogim novim okolnostima u kojima se izražava sve više i više naša odgovornost pred zadacima koji se moraju riješiti. To iziskuje potpuno angažiranje svih naših dobronamjernih stručnjaka i radnih ljudi kao i organizacija, u jedinstvo akcije za konsolidaciju problematike u hortikulturno-pejzažnim djelatnostima.

Zadatke treba programirati. Realizacija programa treba pridonositi unapređivanju rada u stručnim područjima cjeline hortikulturno-pejzažne struke.

Za taj kompleksan rad nužno je obnoviti sekcije i stručne komisije koje treba da budu stručno kadre sustavno zahvatiti problematiku i pripremati materiju kojom treba nastaviti tamo gdje smo zapravo stali i zajedno s nadležnim organima riješiti prvenstveno status struke i osigurati podizanje stručnosti rada kadrova, specijaliziranje u struci i radnim organizacijama, od usmjerenog obrazovanja do timskog rada, planiranja, revizije programa, projekata.

Naime, u zadnjih desetak-petnaestak godina u svijetu i kod nas zbile su se različite krupne i značajne kvalitativne i kvantitativne izmjene u prostoru pejzaža koje od nas traže načelne i specijalističke stavove i konkretne programske pristupe.

Porast urbanizacije i stvaranje aglomeracije zdanja u agrarnim i u turističkim zonama, porast industrijalizacije, prometa i time sve intenzivnijeg iskorištavanja prirodnih izvora, pored drugih činilaca, mijenja i sve više opterećuje cjelinu biosfere, prirodni potencijal pejzaža i psihofizički potencijal čovjeka.

Ove promjene iziskuju — napose u našem samoupravnom društvu u etapi obavezna planiranja razvoja i prostornog uređenja — sustavno organizirano pristupanje zadacima zajednice i efikasnije pripremanje i uključivanje naših kadrova u prostorno planiranje i prostorno uređivanje krajine kao i pomaganje stručnih i znanstvenih radnika praksi pejzažne arhitekture i vrtne umjetnosti, vrtlarskog uzgoja i primjene raslinja, od stakleníka i rasadnika, oplemenjivanja interijera, kućnih vrtova, objekata, elemenata, sustava javnog zelenila pa do nacionalnih parkova i pejzaža kao suvisle prostorne i organski funkcionalne cjeline.

Naročitu važnost treba pridodati valorizaciji pejzaža kao postojbine prostornom planiranju, uređivanju prostora i njezi odnosno održavanju kulturom stvorena fonda i korištenju prirodno prostornih sadržaja, objekata i uređaja zelenila u naseljima za pasivnu i aktivnu rekreaciju da bismo poboljšali i postigli trajno očuvan zdrav medij života i uzajamno usklađeno djelovanje čovjeka i prirode u sve dinamičnijem razvoju društvene zajednice.

Ova pomoć stručnjaka, okupljenih u djelatnostima hortikulturno-pejzažne struke u organizacijama udruženog rada, treba da se povezuje s djelatnosti svih zainteresiranih društvenih faktora u rješavanju uređenja prostora i zaštite čovjekove prirodne i kulturom stvorene okolice, što je napose značajno za razvoj cijele zajednice.

Najdjelotvorniju stručnu pomoć mogu pružiti hortikulturno-pejzažni stručnjaci različitih specijalnosti i profila organizirani u Udruženju.

Hortikulturno udruženje Hrvatske (HUH) organizirano je na delegatskom principu na poticaj zainteresiranih stručnjaka organizacija udruženog rada koje se bave kreativnim i proizvodnim hortikulturno-pejzažnim djelatnostima od javnog interesa u naseljima, industrijskim i turističkim naseljima, proizvodnim, liječilišnim i drugim mjestima na području SR Hrvatske sa svrhom:

— da u skladu s potrebama društvene zajednice potpomaže djelotvornost hortikulturno-pejzažne struke u cjelini pripremajući i usmjeravajući rješenja stručnih, društveno profesionalnih, obrazovnih, znanstvenih i drugih organizaciono kadrovskih problema nastojeći da se oni što brže i što bolje provedu u djelo,
— da upozorava na mjere koje valja poduzeti za pripremanje i donošenje potrebnih zakonskih regulativa i drugih propisa za područje profesije pejzažne arhitekture i vrtne umjetnosti, uzgoja i proizvodnje biljnog materijala, osiguranju vrtno-tehničkog i drugog materijala u asortimanima i količini prema perspektivnim potrebama za uređivanje i oplemenjivanje prostora,
— da radi na podizanju nivoa stručnosti, kvalitete, odgovornosti i poslovne profesionalne etike naročito mladih kadrova,
— da potpomaže organiziran rad i ravnopravnu suradnju u timskom radu na razvoju pojedine krajine — programiranju, valorizaciji, pejzažno-prostornom planiranju i uređivanju prostora pejzaža i naselja — projektiranju, izvedbi, održavanju, njezi i korištenju vrtno-arhitektonskih objekata, uređaja i elemenata rekreacije i unapređenja čovjekove prirodne i kulturom stvorene okolice,
— da predlaže mjere i sudjeluje u zadacima i radovima na zaštiti i prostornom uređenju na području SR Hrvatske.

AD — 3

Drug Josip Valković u svom izlaganju naveo je da postojeća pravila udruženja koja su donesena 1955. godine nisu više dovoljna te da se javlja potreba za prihvaćanjem Statuta udruženja. Naveo je da su prijedlog tog Statuta primili svi ovdje prisutni i ujedno moli da se on usvoji, jer se cijela koncepcija saziva ove skupštine temelji na postavkama datim u tom Statutu. Nadalje predlaže da se za sve izmjene i dopune Statuta izabere komisija koja bi na tome radila i pripremila prijedloge za prvu narednu redovnu godišnju skupštinu Udruženja.

Nakon toga pristupilo se glasanju pa je konstatirano da se Statut Hortikulturnog udruženja usvaja većinom glasova svih prisutnih.

AD — 4

Drug Jerko Đeldum otvorio je diskusiju u kojoj su davani prijedlozi za izmjene i dopune Statuta kao i prijedlozi za daljnji rad Udruženja.

Drug Bruno Šišić u svojoj je diskusiji naveo da se izmijenio profil kadrova te je radi toga dosadašnji naziv udruženja zastario. Predlaže da udruženje nosi naslov: »Stručno udruženje za hortikulturu i uređenje pejzaža«. Smatra da bi unutar udruženja trebale biti rasčlanjene pojedine struke i stručnjaci.

Prof. Ungar napominje da Udruženje treba imati stručni karakter, ali ne treba onemogućavati pristup ostalima. U vezi toga daje prijedlog da se u Udruženje može učlaniti svaka osoba koja se bavi hortikulturnom strukom a ne samo vrhunski stručnjaci. Smatra da članovi sekcija trebaju biti visoki stručni kadar a član Udruženja svatko tko se bavi profesionalno hortikulturom.

Drugarica Kalle smatra da se ipak treba precizirati, kako ne bi bilo slučajeva da se učlanjuju biolozi, ekonomisti, strojari i dr.

Drug Goldstein napominje da u Statutu piše da član Udruženja može postati svaka osoba koja se bavi profesionalno hortikulturom te da se tu nije sigurno mislilo na vrtlare koji podižu parkove, na radnike i slično.

Drug Đeldun navodi da je prijedlog o učlanjivanju samo vrhunskih stručnjaka odbačen još na sjednici u Splitu.

Drug Nevjestić smatra da stručnjaci hortikulture neće moći sami obraditi ekonomiku i drugo vezano za rad Udruženja te je zato neminovno da budu prisutni i drugi stručnjaci.

Ing. Bilen predlaže da se formira kvalifikaciona komisija i da na bazi svih ovih prijedloga izradi prečišćeni tekst Statuta.

Drug Đeldum je zatim zamolio prisutne da svoje prijedloge po pitanju Statuta daju u pismenom obliku kako bi se mogli detaljnije razmotriti.

Između ostaloga, drug prof. Matković je, osvrnuvši se na historijat hortikulture, spomenuo njezinog velikana botaničara Visianija. Predlaže da iduća godina bude spomen-godina R. Visianija, da se napiše i izda knjižica o njegovu životu i radu te da se povede računa i o ostalim velikanima naše hortikulture.

Nakon toga je konstatirano da se prijedlog prof. Matkovića usvaja.

AD — 5

Kandidaciona komisija je uglavnom prihvatila prijedlog Inicijativnog odbora za saziv ove izvanredne skupštine, koji je svestranije razmotrio prijedlog kandidata i s njima u tom smislu kontaktirao, pa ih predlaže ovom skupu i to:

a) **ZA IZVRŠNI ODBOR UDRUŽENJA:**

1. za predsjednika: dipl. ing. Antuna Pandurića iz Zavoda za izgradnju grada Zagreba,
2. za I potpredsjednika: dipl. inž. Jerka Đeldума, direktora poduzeća »Parkovi i nasadi« — Rijeka,
3. za II potpredsjednika: vrtlarskog tehničara Milana Lacića iz poduzeća »Jadro« — Split,
4. za III potpredsjednika: dipl. inž. Antu Ledića iz RO »Zrinjevac« — Zagreb,
5. i 6. za tajnika i blagajnika predlaže se da se ovlasti Izvršni odbor da izvrši izbor u duhu zakonskih propisa,
7. za članove: dipl. ing. Željko Ivanušić, »Žitnjak« — Zagreb,
8. za članove: dipl. ing. Dragutin Kiš, Urbanistički institut SRH — Zagreb,
9. za članove: prof. dr Vinko Jurčić, Poljoprivredni fakultet — Zagreb,
10. za članove: mr dipl. ing. Bruno Šišić, »Vrtlar« — Dubrovnik,
11. za članove: dipl. ing. Zvonimir Tomac — Rovinj,
12. za članove: dipl. ing. Klaudija Rajčić, »Žitnjak« — Zagreb,
13. za članove: dipl. ing. Martin Dvorski, »Parkovi« — Varaždin,
14. za članove: dipl. ing. Dražen Grgurević, Skupština općine — Split,
15. za članove: dipl. ing. Nikola Đeldum, »Parkovi i nasadi« — Split,
16. za članove: dipl. ing. Mate Mortigjija, »Zrinjevac« — Zagreb.

b) **ZA NADZORNI ODBOR:**

1. Dipl. oec. Mijo Stipetić, Zagreb
2. Dipl. ing. Ranko Mičević, Rijeka
3. Dipl. ing. Drago Lauc, Osijek

zamjenici:

1. Dipl. ing. Katica Bičak, Čakovec
2. Dipl. ing. Ante Ivanišević, Karlovac.

c) **ZA SUD ČASTI:**

1. Dipl. ing. Zvonimir Kani, Zagreb
2. Dipl. ing. Kiril Vujsić, Zagreb
3. Marijan Gabrek, Zagreb

zamjenici:

1. Dipl. ing. Vinko Bezarić, Zagreb
2. Dipl. ing. Vjekoslav Zidarić, Rovinj.

Nakon opširne diskusije, većinom glasova svih prisutnih, donesena je ova

O D L U K A

Prema utvrđenjima usvojenog Statuta imenuju se samoupravni organi Udruženja i to:

a) **IZVRŠNI ODBOR**

— dipl. ing. Antun Pandurić, Zagreb — predsjednik
— dipl. ing. Jerko Đeldum, Rijeka — I potpredsjednik
— Milan Lacić, Split — II potpredsjednik
— dipl. ing. Ante Ledić, Zagreb — III potpredsjednik
— za tajnika i blagajnika predlaže se da se ovlasti Izvršni odbor da izvrši izbor u duhu zakonskih propisa
— dipl. ing. Željko Ivanušić, Zagreb — član
— dipl. ing. Dragutin Kiš, Zagreb — član
— prof. dr Vinko Jurčić, Zagreb — član
— mr dipl. ing. Bruno Šišić, Dubrovnik — član
— dipl. ing. Zvonimir Tomac, Rovinj — član
— dipl. ing. Klaudija Rajčić, Zagreb — član
— dipl. ing. Martin Dvorski, Varaždin — član
— dipl. ing. Dražen Grgurević, Split — član
— dipl. ing. Nikola Đeldum, Split — član
— dipl. ing. Mate Mortigjija, Zagreb — član

b) **NADZORNI ODBOR**

— dipl. ing. Mijo Stipetić, Zagreb
— dipl. ing. Ranko Mičević, Rijeka
— dipl. ing. Drago Lauc, Osijek

zamjenici:

— dipl. ing. Katica Bičak, Čakovec
— dipl. ing. Ante Ivanišević, Karlovac

c) **SUD ČASTI**

— dipl. ing. Zvonimir Kani, Zagreb
— dipl. ing. Kiril Vujsić, Zagreb
— Marijan Gabrek, Zagreb

zamjenici:

— Mario Goldstein, Zagreb
— dipl. ing. Vjenceslav Zidarić, Rovinj

d) za glavnog i odgovornog urednika glasila Udruženja izabran je drug prof. Matković.
Redakcija glasila bit će privremeno u Splitu.

e) Izdavački savjet glasila i dalje ostaje u istom sastavu.

AD — 6

Inicijativni odbor zaključio je i predlaže visinu članarine za redovne i podupiruće članove (radne organizacije i pojedince).

Nakon kraće diskusije prisutni su većinom glasova donijeli ovu

O D L U K U

Utvrđuje se visina članarine i to:
— za redovne članove 20,00 din. mjesečno, za đake, studente i umirovljenike 10,00 din. mjesečno,
— za podupiruće članove, radne organizacije, samostalne OOUR-e minimum je 10.000.— din. godišnje a radne organizacije u sastavu komunalnih poduzeća, koje nisu samostalni OOUR-i, minimum 5.000.— din. godišnje,
— počasni članovi ne plaćaju članarinu a prijedlog počasnih članova dat će Narodni odbor.

U cijenu članarine uključeno je i primanje časopisa »Hortikultura«.

Na kraju je predsjednik, drug Pandurić, rekao par riječi svima prisutnima, zahvaljujući se u ime izabranih organa te obavezujući ih da potpomažu Udruženje i zdušno rade na njegovu unapređenju.

Skupština je završila radom u 13,10 sati.

Zapisničar:
Mirjana Pluščec, v. r.

Ovjerovitelji zapisnika:
1. Josip Valković, v. r.
2. Ante Ledić, v. r.

ZAPISNIK

sa sastanka **1. sjednice Izvršnog odbora Hortikulturnog udruženja SRH**, održane 3. lipnja 1977. sa slijedećim dnevnim redom:

1. Izrada programa rada Udruženja na osnovi smjernica utvrđenih Statutom i zaključcima skupštine Udruženja.
2. Organizacija oko primanja redovnih i podupirućih članova Udruženja.
3. Osnivanje područnih sekcija Udruženja za Socijalističku Republiku Hrvatsku.

Prisutni članovi Izvršnog odbora:

— Antun Pandurić, dipl. inž., Zagreb
— Jerko Đeldum, dipl. inž., Rijeka
— Ante Ledić, dipl. inž., Zagreb
— Dragutin Kiš, dipl. inž., Zagreb
— Dr Vinko Jurčić, dipl. inž., Zagreb
— Mr Bruno Šišić, dipl. inž., Dubrovnik
— Zvonimir Tomac, dipl. inž., Rovinj
— Milan Lacić, dipl. inž., Split
— Nikola Đeldum, dipl. inž., Split
— Prof. Petar Matković, dipl. inž., Split

Nakon diskusije po točkama dnevnog reda doneseni su ovi zaključci:

1. Da se za iduću sjednicu Izvršnog odbora pripremi program rada Udruženja i smjernice za osnivanje stručnih odbora.
2. Treba poduzeti akcije za primanje redovnih i podupirućih članova Hortikulturnog udruženja SRH. U vezi s tim dogovoreno je da se tiskaju u idućem broju časopisa HORTIKULTURA pristupnice za članstvo u nakladi od 3.000 primjeraka.
3. Predloženo je osnivanje područnih (teritorijalnih) društava — sekcija za Socijalističku Republiku Hrvatsku, i to u:
   — Zagrebu, privremena adresa »ZRINJEVAC-75«, Zagreb, Remetinečka 15.
   — Rijeci, privremena adresa PARKOVI I NASADI, Rijeka, Narodnog ustanka 21.
   — Splitu — Dubrovniku, privremena adresa PARKOVI I NASADI, Split, Kavanjinova 12.
   — Osijeku, privremena adresa UNIKOM — OOUR ZELENILO-CVJEĆARSTVO, Osijek, M. Gorkog 11a.
4. Narednu sjednicu Izvršnog odbora treba održati početkom srpnja 1977. prije godišnjih odmora.

Predsjednik Izvršnog odbora
Antun Pandurić, dipl. inž., v. r.

ZAPISNIK

sa sastanka **2. sjednice Izvršnog odbora Hortikulturnog udruženja SRH** održane 7. listopada 1977. u Maloj dvorani Privredne komore Hrvatske, u Zagrebu, Rooseveltov trg 2.

Prisutni članovi Izvršnog odbora:

1. Prof. dr Vinko Jurčić, dipl. inž. — Zagreb
2. Dragutin Kiš, dipl. inž. — Zagreb
3. Antun Pandurić, dipl. inž. — Zagreb
4. Željko Ivanušić, dipl. inž. — Zagreb
5. Klaudija Rajčić, dipl. inž. — Zagreb
6. Jerko Đeldum, dipl. inž. — Rijeka
7. Nikola Đeldum, dipl. inž. — Split
8. Mato Mortigjija, dipl. inž. — Zagreb
9. Ante Ledić, dipl. inž. — Zagreb

Ostali prisutni:

1. Josip Valković, dipl. pravnik — Rijeka
2. Vladimir Letinić, dipl. inž. — Zagreb

Početak sjednice: 12,15 sati.

Predsjednik IO konstatira da je prisutan dovoljan broj članova i otvara sjednicu.

Predlaže se slijedeći

DNEVNI RED:

1. Organizaciono-financijska pitanja, ostvarivanje prihoda za kontinuirani rad prema programu i zadacima (tajnički, blagajnički i administrativni poslovi, te osiguranje prostorija, tiskanje Statuta i dr.).
2. Stučno-organizaciona pitanja:
   a) Položaj i stanje struke, kao i stanje organizacije udruženog rada u SRH.
   b) Formiranje stručnih odbora:
   — Odbor za uređivanje krajine i zaštitu prirodne i kulturom stvorene čovjekove okolice, pejzažne arhitekture i vrtne umjetnosti (Komisija za izvedbu i održavanje slobodnih prostora, zelenila i igrališta; Komisija za reviziju projekata, programiranje, planiranje i projektiranje).
   — Odbor za idejno-koordinaciona, stručno-obrazovna i znanstvena pitanja.
   — Odbor za vrtlarsku proizvodnju cvijeća, grmlja i drveća (Komisija za cvjetni — sadni materijal, rezano cvijeće i trajnice).
   — Odbor za vezače cvijeća (floristi), promet i usluge cvijećem (uređivanje interijera, promet i druge usluge).
3. Standardi vrtno-tehničkih uređaja i opreme, te normativa za izgradnju i održavanje slobodnih prostora.
4. Stanje, program i perspektiva izdavačke djelatnosti (financiranje glasila i programska koncepcija).
5. Program rada Udruženja i smjernice za daljnje djelovanje (obnova rada, članstva, članarine i dr.).
6. Razno.

Predloženi dnevni red članovi Izvršnog odbora jednoglasno prihvaćaju.

AD 1.

Predsjednik Izvršnog odbora iznosi problematiku financiranja Udruženja, organizacijske probleme i dr. Ističe nužnost imenovanja v. d. tajnika do raspisivanja natječaja. Naglašava važnost dobivanja prostorija za rad. Iznosi svoje mišljenje o prihodima i rashodima Udruženja u 1978. godini.

— PRIHODI:

Pretpostavljajući da će se učlaniti 3.000 redovnih članova, individualna bi članarina iznosila	720.000 din
Članarina podupirućih članova (organiz. udruženog rada)	200.000 din
Ukupno:	920.000 din

— RASHODI:

Tiskanje časopisa HORTIKULTURA 4 broja	356.780 din
Nepredviđeno poskupljenje usluga i dr.	10.000 din
Tiskanje 5. broja Male hortikulturne biblioteke o životu i djelu Roberta Visianija Šibenčanina u 1.000 primjeraka	40.000 din
Ukupno:	406.780 din

— OSTALI RASHODI:

Tajnik Udruženja — osobni dohoci	108.000 din
Blagajnik Udruženja — osobni dohoci	54.000 din
Poslovni prostor	20.000 din
Telefon	4.000 din
Kancelarijski materijal	5.000 din
Nepredviđeni troškovi	10.000 din
Ukupno:	201.000 din

— REKAPITULACIJA:

PRIHODI	920.000 din
RASHODI	406.780 din
OSTALI RASHODI	201.000 din
POZITIVNA RAZLIKA	312.220 din

Drug predsjednik naglašava da je ovo idealno zamišljeno. To je ono što bi nam trebalo biti krajnji cilj u 1978. Naravno, da bi se to ostvarilo, valja uložiti maksimum truda i zalaganja da se učlani što više pojedinaca i radnih organizacija. Samo na taj način možemo osigurati financijska sredstva za rad Udruženja.

Inž. Kiš ističe potrebu osiguranja radnih prostorija u okviru neke od zagrebačkih radnih organizacija, što bi smanjilo financijske izdatke.

Predsjednik IO inž. Fandurić upoznaje prisutne o vođenim razgovorima s nadležnim drugovima iz Privredne komore SR Hrvatske o mogućnosti smještaja Udruženja u Privrednoj komori. Nakon ove sjednice obavit će se ponovno razgovori o toj temi.

Inž. Mortigjija smatra da danas treba zadužiti svakog člana IO za realizaciju plana učlanjivanja redovnih članova i radnih organizacija, kao podupirućih članova.

Prof. dr Jurčić napominje da je najbitnija zadaća u ovom razdoblju djelovanja Udruženja učlanjivanje što većeg broja osoba i podupirućih članova radi osiguranja financijskih sredstava. Misli da prostorija ne bi trebala predstavljati nikakav problem. Predlaže osnivanje užeg tijela Izvršnog odbora (sekretarijata Izvršnog odbora ili nečeg sličnog), koje se može češće sastajati u prvoj fazi djelovanja kada je to nužno. Glavno vrelo prihoda trebaju biti prilozi (članarine i druga pomoć) radnih organizacija, jer učlanjivanje pojedinaca neće teći baš lako, odnosno ne može nam odmah osigurati dovoljno sredstava za rad.

Zatim upoznaje članove IO s prijašnjim kriterijima po kojima se određivao ulog radnih organizacija. Najveća su sredstva davale organizacije s više od 250 zaposlenih radnika, a one s manje od toga broja svrstane su u nekoliko kategorija. Najmanji su prilog (članarinu) davale mješovite radne organizacije. Smatra da bi i sada bilo dobro kategorizirati poduzeća te u dogovoru s direktorima tih radnih organizacija, odrediti doprinos za Udruženje. Predlaže da se na jednu od prvih idućih sjednica Izvršnog odbora pozove što veći broj rukovodilaca zainteresiranih poduzeća iz cijele Republike.

Inž. Kiš ističe da će se Udruženje razvijati prema tome koliko će biti sposobno iskazati se našoj javnosti te rješavati probleme struke. Uz anketne listove valja priložiti materijal koji će izražavati probleme, načine rješavanja te propagirati učlanjenje većeg broja pojedinaca.

Prof. dr Jurčić ističe da ne može i ne smije biti dilema hoćemo li ili nećemo raditi. Moramo raditi, jer je to neophodno za našu nedovoljno priznatu struku.

Inž. Jerko Đeldum napominje da svatko na svom terenu treba skupljati članstvo. Misli da ne će biti teško »ubrati« po 10.000 din od radnih organizacija, odnosno 5.000 din od organizacija komunalnih poduzeća. Za početak će to biti dovoljno sredstava. Podržava prijedlog prof. Jurčića da se formira sekretarijat Izvršnog odbora, ali predlaže da se u njega biraju i drugovi iz regija, jer nepotpuna zastupljenost ne može dati rezultata. Odmah bi trebali znati tko će biti vršilac dužnosti tajnika i blagajnika, kakav ćemo im odrediti osobni dohodak te gdje će biti prostorije Udruženja. Možda za prvo vrijeme može Poljoprivredni fakultet osigurati neki prostor?

Inž. Kiš smatra da rad Udruženja nisu, niti mogu biti, samo sastanci, nego aktivnost svih nas ovdje, kao i onih koji danas nisu bili u mogućnosti doći na ovu sjednicu, ali i velikog broja članova izvan Izvršnog odbora.

Inž. Ledić kaže da se za prvo vrijeme mogu osigurati prostorije u »Zrinjevcu«. Kad se utvrdi visina osobnog dohotka za tajnika, može se odmah raspisati natječaj. Smatra da će biti zainteresiranih za to radno mjesto.

Inž. Mortigjija napominje da odmah trebamo znati do kada radne organizacije moraju platiti članarinu. Predlaže da se to ostvari do kraja ovog mjeseca.

Prof. dr Jurčić naglašava da treba nastojati osigurati prostorije u Privrednoj komori. To će dati ozbiljnost Udruženju. Ranije su drugovi u Komori dali takvo obećanje. Za ovo razdoblje djelovanja Udruženja, kada još nema raspoloživih financijskih sredstava, smatra da tajnik, odnosno vršilac dužnosti tajnika, treba biti volonter. To mora tako ostati sve dok se ne osigura financijska konstrukcija za rad. Čak i za buduće moramo voditi računa koliko možemo imati plaćenih osoba u Udruženju. Predlaže da se na ovoj sjednici izabere vršilac dužnosti tajnika. Smatra da bi to mogao biti drug Željko Ivanušić.

Inž. Ivanušić naglašava da još nije dovoljno uočio svu problematiku Udruženja. Misli da je to velik i odgovoran posao kojega se on može prihvatiti samo uz svestranu pomoć svih članova IO.

Prof. Jurčić, osim prijašnjeg prijedloga, smatra da se radi uspješnijeg rada i olakšanja tajniku treba imenovati i tajnik II koji će voditi sjedničke zapisnike i pomagati u administrativnim poslovima. Poslije, kad osiguramo sredstva, treba imati plaćenoga administrativca.

Inž. Kiš prihvaća prijedlog druga Jurčića. Zatim napominje da treba tajniku osigurati naknadu za rad.

Inž. Ivanušić upoznaje članove Izvršnog odbora da u sklopu VK »Žitnjak« ima dovoljno prostorija, te se može naći mjesta za Udruženje.

Inž. Pandurić naglašava da je ovo privremeno rješenje, jer kasnije prema odredbama Statuta Udruženja treba raspisati natječaj za tajnika.

Inž. Jerko Đeldum smatra da se odmah može imenovati vršilac dužnosti tajnika, ako za to nema pravnih problema.

Inž. Ledić podržava prijedlog da v.d. tajnika bude Željko Ivanušić, a za tajnika II predlaže druga Letinića.

Inž. Pandurić smatra da nam blagajnik u pravom smislu sada ne treba. U prvo vrijeme nam je nužno zadužiti jednog od članova IO za provođenje financijske politike Udruženja, odnosno sada za prikupljanje sredstava.

Prof. dr Jurčić predlaže za provođenje financijske politike Udruženja inž. Ledića.

Inž. Ledić naglašava da je preopterećen poslovima u poduzeću, te da će mu biti teško prihvatiti još jednu obavezu. Misli da bi osoba koja će se baviti tom problematikom trebala biti neposredno uz v.d. tajnika I.

Inž. Ivanušić smatra da to ne mora biti, s obzirom na činjenicu da će administrativno-blagajničke poslove svakako obavljati druga osoba, a ne inž. Ledić, ako se prihvati zaduženja.

Inž. Pandurić podržava prijedlog da se financijama bavi inž. Ledić i predlaže da blagajnik — administrativac bude netko iz »Zrinjevca«, kako bi bio bliže drugu Lediću.

Uskoro moramo realizirati cirkularno pismo. Uz pismo treba poslati radnim organizacijama i pojedincima anketni listić. Sadašnji je prijedlog anketnog listića nepotpun, jer ne obuhvaća sve djelatnosti (grane) naše struke. Osim toga, treba poslati i pristupnice za učlanjenje u Udruženje.

Inž. Jerko Đeldum pita da li će se odmah uplatiti članarina radnih organizacija za 1977. ili će se početi s uplatom od 1978. Predlaže da se to učini odmah za ovu godinu ako je to moguće provesti u djelo.

Predsjednik IO inž. Pandurić odgovara da je poželjno da se usvoji prijedlog o obaveznoj uplati članarine podupirućih članova za 1977. god.

Inž. Nikola Đeldum podržava prijedlog i smatra da se radne organizacije trebaju učlaniti ove godine kako bi se na taj način osigurala sredstva za djelovanje udruženja početkom 1978.

Inž. Kiš naglašava da će se realitet učlanjivanja ostvarti samo ako se iz programa Udruženja bude jasno uočavalo što će to predstavljati njegovim članovima.

Prof. dr Jurčić smatra da se za ovu godinu treba zatražiti dobrovoljni prilog od radnih organizacja. Tako bi se prikupila sredstva za početno djelovanje, a od 1978. bi pristizale redovite članarine. Individualne članarine ne bi se morale skupljati za ovu, nego za 1978. godinu, od 1. siječnja. Osim toga, predlaže da se u IO Udruženja kooptira jedan član — predstavnik Vrtlarskog centra iz Vinice.

Inž. Klaudija Rajčić smatra da se članarine pojedinaca ubiru od mjeseca u kojemu je predana pristupnica za učlanjenje, a ne nikako unatrag. Radne organizacije treba što prije pismeno izvijestiti o korisnostima i mogućnostima učlanjenja.

Inž. Pandurić treba zadužiti pojedine članove IO za prikupljanje evidencije radnih organizacija na području SR Hrvatske kao budućih članova udruženja.

Nakon svestrane i dugotrajne diskusije drug predsjednik predlaže usvajanje slijedećih

z a k l j u č a k a:

1. IO imenuje za v.d. tajnika I druga inž. Željka Ivanušića.
2. Za v.d. tajnika II imenuje inž. Vladimira Letinića.
3. U početnom će razdoblju, do konačnog rješenja, odnosno dok dužnost tajnika I bude obavljao inž. Ivanušić, prostorije Udruženja biti u VK »Žitnjak«. O tome valja izvijestiti buduće članove u cirkularnom pismu.
4. Organizator financijskih poslova je inž. Ante Ledić koji će u svojoj radnoj organizaciji imati blagajnika — administrativca.
5. Žiro-račun će se otvoriti u Kreditnoj banci, Zagreb.
6. Podupirući članovi trebaju vršiti prvu uplatu u 1977. za cijelu godinu.
7. Redovni članovi (pojedinci) uplaćivat će od 1. siječnja 1978. ako samovoljno ne pristanu na plaćanje i učlanjenje od 1. srpnja 1977.
8. Cirkularno pismo treba završiti do 13. listopada 1977. godine.
9. Statut sa zapisnikom skupštine dostaviti SUP-u Zagreb, te iza toga odmah otvoriti žiro-račun. Rok 15. listopada 1977. godine.
10. Potpisnici su u ime IO: Antun Pandurić, predsjednik; Ante Ledić, potpredsjednik te Željko Ivanušić, vršilac dužnosti tajnika I.

Zaključci su jednoglasno prihvaćeni.

AD 2.

Inž. Jurčić ističe da svaki stručni odbor Udruženja može imati više komisija. Ključne su djelatnosti struke uređenje krajina i zaštita prirodne i kulturom stvorene čovjekove okolice, vrtna proizvodnja cvijeća, drveća i grmlja, vrtna arhitektura, programiranje, planiranje i projektiranje kao i održavanje zelenila u gradu.

Inž. Kiš naglašava da status naše struke ne zadovoljava. Akcije pojedinaca ne daju dobre rezultate. Treba struci dati društveno značenje. Indikator stanja struke, između ostaloga, jest i rasadnička proizvodnja koja uopće ne zadovoljava. Krajnje je kritična situacija u toj djelatnosti naše struke. O njoj se mora konkretno dogovoriti.

Problematiku nam valja sistematizirati, obuhvatiti sada ono najbitnije, a poslije proširivati aktivnost. Koristiti se relacijama prema organizacijama, npr. SSRN, radi unapređenja struke i poboljšanja stanja hortikultura u nas. Proces je dugotrajan, ali ga treba početi rješavati. SR Slovenija na primjer, ima Zakon o održavanju zelenih površina, a gdje smo mi na tom području?

Inž. Jerko Đeldum podsjeća na prijašnje zaključke da voditelji stručnih odbora okupe oko sebe najznačajnije stručnjake s pojedinih područja djelatnosti, kako bi mogli ostvariti zadaće iz Programa rada u 1978.

Prof. dr Jurčić podržava inž. Kiša. Dogovor nam je neophodan, posebno o tome što prvo treba činiti. Ima dosta problema, ali valja obuhvatiti one najvažnije i najbitnije te ih postepeno realizirati.

Inž. Nikola Đeldum ne slaže se s konstatacijom da je problem naše struke rasadnička proizvodnja. Prvi je problem status struke i osiguranje dovoljno sredstava za njezino razvijanje. Iz toga proistječu drugi, krupni problemi. Predlaže konkretna zaduženja svakom članu IO.

Inž. Jerko Đeldum smatra da odluke o zelenim površinama trebaju biti razmotrene u okviru Udruženja za svaku općinu u SR Hrvatskoj ili barem za one veće. Bez naših primjedaba i prijedloga ne bi se

smjelo odobriti izvođenje projekata, posebno onih u kojima nisu zastupljeni naši stručni radnici. Često se misli da su svi sposobni baviti se hortikulturom, ako ne u cijelosti, ono u pojedinim njezinim granama. Mi trebamo poštivati tuđe znanje, ali ne u smislu zanemarivanja naše struke od strane srodnih struka (arhitekti, građevinari).

Inž. Ledić podržava prethodnike te ističe problem nabave dendrološkog materijala za ozelenjavanje Zagreba. Nužno je podignuti veliki rasadnik koji može zadovoljiti potrebe većeg dijela Republike. Sada moramo čak povremeno uvoziti taj materijal, jer ga nema u zemlji.

Nakon diskusije predsjednik predlaže

z a k l j u č k e:

1. Voditelji stručnih odbora pojedinih djelatnosti trebaju za iduću sjednicu IO sastaviti plan i program rada:

a) Inž. Dragutin Kiš, voditelj Odbora za programiranje, planiranje i projektiranje, surađivat će još s inž. Tomcem i inž. mr Šišićem i dr.

b) Inž. Željko Ivanušić, voditelj Odbora za staklenički proizvodnju.

c) Inž. Ante Ledić, voditelj Odbora za dendrološku proizvodnju.

d) Inž. Klaudija Rajčić vodi stručni Odbor za vezače cvijeća (floristi), promet i usluge cvijeća.

e) Inž. Mato Mortigjija voditelj je Odbora za izvedbu i održavanje zelenih površina i prostora. Uz njega se imenuju za članove ovoga Odbora inž. Nikola Đeldum i inž. Martin Dvorski.

f) Prof. dr Vinko Jurčić voditelj je Odbora za profesionalna, organizacijska, stručno-obrazovna i znanstvena pitanja. Pri sastavljanju programa pomagat će mu inž. Dražen Grgurević.

2. Potpredsjednici Izvršnog odbora zadužuju se za djelokruge rada:

a) Inž. Jerko Đeldum za organizacijsku problematiku.

b) Inž. Ante Ledić za financijsku djelatnost.

c) Milan Lacić za izdavačku djelatnost.

Zaključci su jednoglasno usvojeni.

AD 3.

Predsjednik IO ing. Pandurić poziva da članovi Udruženja djeluju na uklanjanju neadekvatnih uređaja i parkovne opreme iz programa proizvodnje. Smatra da je nužno izdati normative kojima će se stručne radne organizacije rukovoditi i koristiti u svom radu.

Inž. Kiš napominje da Institut za građevinarstvo SRH izrađuje standarde vrtno-tehničke opreme kojima će obuhvatiti naše standarde. Naglašava da se ne slaže s takvim djelovanjem pojedinih srodnih struka, te smatra da to mogu raditi samo stručnjaci naše struke. Pojedinci ne mogu spriječiti upletanje drugih u našu stručnu problematiku, ali to može učiniti ovo Udruženje. To mu je čak zadaća. Zbog toga postoji.

Prof. dr Jurčić predlaže formiranje odbora za standarde, normative za vrtno-tehničku opremu i biljnu proizvodnju te za parkove i rekreacijske objekte.

Inž. Kiš navodi da sastavni dio toga rada mora biti i valorizacija sadašnjeg stanja zelenih površina u nas. Npr. ruši se drveće u gradu, a samo šumski stručnjaci procjenjuju drvnu masu i sl. Takve procjene treba obavljati kvalificirana komisija sastavljena od hortikulturnih stručnjaka. Na idućoj bi se sjednici trebalo razmotriti ova i slična pitanja naše struke u koja zalaze drugi.

Predsjednik IO predlaže

z a k l j u č a k:

1. Zadužuju se drugovi inž. Kiš, dr Jurčić i inž. Pandurić da za iduću sjednicu pripreme materijale o standardima i normativima za raspravu.

Prijedlog je jednoglasno usvojen.

AD 4.

Predsjednik IO upoznaje članove s Programom rada i financijskom konstrukcijom časopisa »Hortikultura« za 1978. Materijal je dostavio glavni i odgovorni urednik prof. Matković, koji je pročitan na sjednici.

Inž. Kiš odaje priznanje prof. Matkoviću, glavnom i odgovornom uredniku časopisa »Hortikultura«, na osobnom zalaganju za pronalaženje sredstava i održavanje kontinuiteta tijekom proteklih godina. Za buduće razdoblje smatra da se ozbiljno valja pozabaviti poboljšanjem kvalitete i sadržaja časopisa. Svakako treba mijenjati fizionomiju u korist kvalitetnijega izdanja. Jednu od idućih sjednica treba posvetiti izdavačkoj djelatnosti, posebno izdavanju časopisa nakon osiguranja sredstava koja će iziskivati njegova nova fizionomija.

Predsjednik IO upozorava na nemogućnost povećanja časopisa dok se ne osiguraju potrebna sredstva i ne okupi članstvo. Smatra da IO ne može prihvatiti obavezu tiskanja knjige o životu i djelu R. Visijanija, predviđene Programom, dok se ne nađu sredstva.

Inž. Ivanušić upoznaje članove IO s time da su stručnjake »Žitnjaka« angažirali Slovenci te oni surađuju u njihovim časopisima. Još se lakše može realizirati suradnja stručnjaka u vlastitom časopisu.

Inž. Rajčić napominje da nisu u časopisu obuhvaćene sve djelatnosti naše struke, posebno su izostavljeni vezači cvijeća (floristi). Strani su časopisi puni uputstava o aranžiranju, a u našemu nema ništa o tom.

Predsjednik IO predlaže

z a k l j u č k e:

1. Program časopisa »Hortikultura« usvaja se uz određena ograničenja

— tiraža će se zadržati na sadašnjoj;

— povećanje može uslijediti nakon povećanja članstva Udruženja;

— obaveza tiskanja knjige o životu i djelu R. Visijanija prihvaća se nakon prikupljanja sredstava koja će to omogućiti.

2. Izvršni odbor se obavezuje preuzeti financiranje časopisa od 1978.

AD 5.

Predsjednik upoznaje članove IO s aktualnim problemima koji zahtijevaju hitan postupak. To se odnosi na aktivnost učlanjivanja pojedinaca i radnih organizacija u Udruženje, zatim na izradu pečata, znaka i eventualno značke Udruženja; raspačavanje pristupnica na pojedina područja; tiskanje čekovnih uplatnica i izvršavanje postavljenih zadataka:

Nakon kraće diskusije usvojeni su ovi

z a k l j u č c i:

1. Izrada pečata je hitna zadaća te se treba dovršiti do 20. o. mj. Zadužuju se predsjednik i tajnik I Izvršnog odbora.

2. Pečat i znak (simbol) Udruženja predložit će inž. Kiš na temelju diskusije na ovoj sjednici. Rok 20. listopada 1977.

3. Pristupnice za učlanjivanje u Udruženje raspoređuju se:

— Rijeka 500 kom; zadužen inž. Jerko Đeldum za cijelo područje Istre, Primorja sve do Zadra.

— Split 500 kom; zadužen inž. Nikola Đeldum za cijelo područje od Šibenika na jug.

— Zagreb 800 kom; zaduženi inž. Ledić i inž. Ivanušić.

— Osijek 200 kom; poslati na »UNIKOM« OOUR ZELENILO — CVJEĆARSTVO, Osijek, M. Gorkoga 11 a; zadužen inž. Pandurić.

4. Tiskati čekovne uplatnice odmah nakon otvaranja žiro-računa te ih uputiti s pristupnicama i cirkularnim pismom na teren.

S obzirom na to da je iscrpljen dnevni red, sjednica je završila radom u 14,45 sati.

TREĆA SJEDNICA IZVRŠNOG ODBORA HU SRH

HORTIKULTURNO UDRUŽENJE
SR HRVATSKE
Zagreb, Radnička cesta 210

Zagreb, 6. studenoga 1977.

Molimo Vas da u srijedu 23. studenoga 1977. u 10 sati prisustvujete 3. sjednici Izvršnog odbora, koja će se održati u prostorijama VK »ŽITNJAK« — OOUR CVJEĆARSTVO — Zagreb, Radnička cesta 210.

Za sjednicu predlažemo slijedeći

D N E V N I R E D:

1. Plan i program rada stručnih odbora.
   — Prema zaključcima 2. sjednice voditelji će pripremiti materijale za raspravu.
2. Pravilnik o radu stručnih odbora.
3. Potrebe OUR-a za osiguranje deviznih sredstava iz kvote za 1978. radi uvoza biljnog i ostalog materijala.
   — Obrazloženje i upute za osiguranje i planiranje deviznih sredstava iznijet će dipl. oec. Oto Frölich — Privredna komora SR Hrvatske.
4. Razmatranje ODLUKA O ZELENIM POVRŠINAMA gradova Zagreba, Osijeka, Splita, Rijeke, Dubrovnika, Varaždina, Čakovca i Rovinja, te priprema i obrada materijala za Nacrt zakona o zelenim površinama u SR Hrvatskoj.
5. Organizacijska pitanja rada i aktiviranje članstva u radu na stručnim zadacima Udruženja.
6. Razno.

Napomena: S obzirom na to da je problematika opsežna treba planirati i 24. studenoga 1977. za nastavak rada sjednice, kako bi se materija obradila temeljito i donijeli konkretni zaključci.

Predsjednik Izvršnog odbora:
Antun Pandurić, dipl. inž., v. r.

HORTIKULTURNO UDRUŽENJE
SR HRVATSKE
ZAGREB, Radnička cesta
Đure Đakovića 210

Predmet: Cirkularno pismo

DRUGARICE I DRUGOVI — HORTIKULTURNI RADNICI SVIH VRTLARSKIH DJELATNOSTI

Hortikulturno Udruženje SR Hrvatske na svojoj izvanrednoj godišnjoj skupštini održanoj 3. lipnja 1977. godine u Zagrebu, aktiviralo je rad i izvršilo izbor samoupravnih organa, te usvojilo Statut.

Udruženje je obnovilo rad na poticaj zainteresiranih stručnjaka i organizacija udruženog rada, koje se bave sustavno i organizirano pristupanju zadacima zajednice te efikasnije pripremanje i uključivanje naših kadrova u prostorno planiranje i prostorno uređivanje krajine kao i pomaganje stručnih i znanstvenih radnika praksi pejzažne arhitekture i vrtne umjetnosti, vrtlarskog uzgoja i primjene raslinja, od staklenika i rasadnika, oplemenjivanja interijera, kućnih vrtova, objekata, elemenata, sustava javnog zelenila pa do nacionalnih parkova i pejzaža, kao i prostorne i organske funkcionalne cjeline.

Sadašnje stanje karakterizirano je mnogim novim okolnostima u kojima se izražava sve više naša odgovornost pred zadacima koje treba riješiti. To obvezuje sve radne ljude i organizacije udruženog rada u jedinstvo akcije za sređivanje i rješavanje problematike u hortikulturno-pejzažnim djelatnostima.

Rad Udruženja usmjerit će se na rješavanje najvažnijih zadataka struke:

— Prvenstveno se misli na organiziranje i definiranje zadataka struke, njezine uloge, mjesta i razvoja u socijalističkom društvu,
— Usmjeravanja i usklađivanja s društvenim potrebama za brže i bolje rješavanje profesionalnih, obrazovnih i kadrovskih problema,
— Zaštita i unapređenje čovjekove okolice i prostornog uređenja,
— Surađivanje s organizacijama udruženog rada, osobito na usavršavanju i unapređenju proizvodnje,
— Usavršavanje i definiranje izdavačke djelatnosti i programske koncepcije,
— Pomaganje svojim članovima u izmjeni stručnih, znanstvenih, organizacionih iskustava i stručnom usavršavanju iz oblasti hortikulture,

U želji rješavanja toga stanja aktiviran je rad Udruženja gdje će članovi biti višestruko angažirani.

POZIVAMO VAS, DA SE UČLANITE U HORTIKULTURNO UDRUŽENJE SR HRVATSKE KAO REDOVNI ČLANOVI. MOLIMO VAS, DA ISPUNJAVANJEM PRISTUPNICE U ČLANSTVO POTVRDITE PRISTUP, A KOJU POŠALJITE NA ADRESU:

Inž. Željko Ivanušić, tajnik Udruženja, Radnička cesta Đure Đakovića 210, Zagreb 41001.

Prema članu 10. Statuta redovnim članom Udruženja može postati svaka osoba koja radi u području — uzgoja i proizvodnje biljnog i vrtno tehničkog materijala: cvijeća, drveća, grmlja, muža, vrtnih oblika, supstrata za uzgoj i sadnju, vrtno-tehničke opreme, preventivno zaštitnih mjera i sredstava vrtlarskih alata, mehanizacije, pomagala, uređaja i tehničko kreativnim hortikulturno-pejzažnim djelatnostima.

Odluku o primanju donosi organizacija kod koje se član prijavio. Redovni članovi dobivaju člansku kartu, koju izdaje i ovjerava Udruženje.

Visina članarine za redovne članove je 20.— ND mjesečno, za đake, studente i umirovljenike je 10.— ND mjesečno.

U cijeni članarine uključeno je i primanje časopisa »HORTIKULTURA«, koja izlazi 4 puta godišnje.

Svojim doprinosom potpomažete razvoj struke, Udruženja i zajednice kao cjeline.

PREDSJEDNIK:

Antun Pandurić, dipl. inž., v. r.

TAJNIK:

Željko Ivanušić, dipl. inž., v. r.

HORTIKULTURNO UDRUŽENJE
SR HRVATSKE
ZAGREB, Radnička cesta
Đure Đakovića 210

Predmet: Cirkularno pismo

ORGANIZACIJAMA VRTLARSKOG UDRUŽENOG RADA I UPRAVNIM RADNIM ORGANIZACIJAMA

Hortikulturno udruženje SR Hrvatske na svojoj izvanrednoj skupštini održanoj 3. lipnja 1977. godine u Zagrebu, aktiviralo je rad, usvojilo Statut i izvršilo izbor samoupravnih organa.

Udruženje je aktiviralo rad na poticaj zainteresiranih organizacija udruženog rada i stručnjaka, koji se bave vrtlarsko-proizvodnim i tehničko kreativnim hortikulturno-pejzažnim djelatnostima od javnog interesa.

Sadašnje stanje karakterizirano je novim okolnostima u kojima se izražava sve više i više naša odgovornost pred zadacima koje treba riješiti.

To obvezuje sve organizacije i radne ljude u jedinstvo akcije za sređivanje i rješavanje problematike — sustavno organizirano pristupanje zadacima zajednice i efikasnije pripremanje i uključivanje naših kadrova u prostorno planiranje i prostorno uređivanje krajine kao i pomaganje stručnih i znanstvenih radnika praksi pejzažne arhitekture i vrtne umjetnosti, vrtlarskog uzgoja i primjene raslinja, od staklenika i rasadnika, oplemenjivanja interijera, kućnih vrtova, objekata, elemenata, sustava javnog zelenila pa do nacionalnih parkova i pejzaža kao prostorne i organski funkcionalne cjeline.

Rad Udruženja usmjerit će se na rješavanje najvažnijih zadataka struke:

— Prvenstveno se misli na organiziranje i definiranje zadataka struke, njezine uloge, mjesta i razvoja u socijalističkom društvu,

— Usmjeravanja i usklađivanja s društvenim potrebama za brže i bolje rješavanje profesionalnih, obrazovnih i kadrovskih problema,

— Uzdizanje stručnih kadrova svih profila kroz razne oblike obrazovanja,

— Zaštita i unapređenje čovjekove okolice i prostornog uređenja,

— Surađivanje i dogovaranje među organizacijama udruženog rada, osobito na usavršavanju i unapređenju proizvodnje,

— Definiranje izdavačke djelatnosti i programske koncepcije,

— Pomaganje članovima Udruženja u razmjeni stručnih, organizacionih iskustava i stručnom usavršavanju iz oblasti hortikulturne djelatnosti. Naročito u međusobnom dogovaranju i zajedničkom nastupu u uzgoju i prozvodnji biljnog i vrtno-tehničkog materijala: cvijeća, drveća, grmlja, ruža, vrtnih oblika, supstrata za uzgoj i sadnju vrtno tehničke opreme, preventivno zaštitnih mjera i sredstava vrtlarskih alata, mehanizacije, pomagala, uređenja i dr.

U želji rješavanja toga stanja obnovljen je rad Udruženja gdje će redovni i podupirući članovi biti višestruko angažirani.

MOLIMO VAS, DA SE UČLANITE U HORTIKULTURNO UDRUŽENJE SR HRVATSKE KAO STALNI I PODUPIRUĆI ČLANOVI I TO DA POTVRDITE ISPUNJAVANJEM PRISTUPNICE U ČLANSTVO, KOJU ŠALJITE NA ADRESU:

Inž. Željko Ivanušić, tajnik Udruženja, Radnička cesta Đure Đakovića 210, Zagreb 41001.

Prema čl. 11. Statuta redovni podupirući članovi Udruženja su Samoupravne radne organizacije, administrativno upravne organizacije te pojedinci, koje svojim radom i stručno materijalnom pomoći mogu pridonositi ostvarivanju ciljeva i zadataka Udruženja.

Primanje kolektivnih članova obavlja Izvršni odbor Udruženja.

Visina članarine podupirućih članova za samostalne radne organizacije iznosi godišnje najmanje 10.000.— ND, a za OOUR-e i radne jedinice u sastavu mješovitih komunalnih poduzeća najmanje 5.000.— ND godišnje.

U članarini je uključeno i primanje časopisa »HORTIKULTURA« koji izlazi 4 puta godišnje.

Vašim doprinosom potpomažete razvoj struke, Udruženja i zajednice kao cjeline.

PREDSJEDNIK:
Antun Pandurić, dipl. inž. v. r

TAJNIK:
Željko Ivanušić, dipl. inž., v. r.

nosimo nekoliko stavaka iz njihovog opširnog pisma Organizacionom odboru simpozija u Zagrebu:

»Pregledom Vašeg programa obljetnice stogodišnjice smrti Roberta de Visianija, nastavnici Botaničkog instituta Sveučilišta u Padovi izjavljuju da su baš sretni što će učestvovati i čestitaju jugoslavenskim kolegama za sve što su predvidjeli da se dostojno spomene veliki znanstvenik koji je toliko slave dao svom rodnom mjestu i našem Sveučilištu...

Što se nas tiče, mi imamo namjeru učestvovati delegacijom čiji će članovi biti prof. Carlo Cappelletti..., prof. Arturo Paganelli..., prof. Giovanni Giorgio Lorenzoni...,[2]) prof. Luigino Curti...

Vjerojatno će na simpoziju učestvovati još 3—4 kolege, ali bez svoga referata.

. . . . . .

Naš Vam je Arhiv na raspolaganju za sve ono što može zanimati jugoslavenske kolege za što bolji uspjeh obljetnice.«[3])

Vrlo lijepo pismo koje hrabri i potiče te, uza sve ostale organizacijske okolnosti, obavezuje sve nas i posebno organizatore obljetnice i simpozija Visiani.

Vjerujemo da će svi učesnici ove značajne obljetnice, organizacije udruženog botaničkog znanstvenog rada i drugi učiniti sve što je u njihovoj moći da se ova obljetnica velikog Visianija obilježi što uspješnije i svečanije.

Hortikulturni radnici će također učestvovati u raznim oblicima kako bi u što većoj mjeri počastili velikog sina našeg naroda i nadahnutog hortikulturnog radnika.

Skupština Udruženja, koja je održana u lipnju 1977. godine, na prijedlog potpisanog donijela je slijedeći zaključak:

»Između ostalog, drug prof. Matković je, osvrnuvši se na historijat hortikulture, spomenuo njezina velikana botaničara Visianija. Predlaže da iduća godina bude spomen-godina R. Visianija, da se napiše i izda knjižica o njegovu životu i radu te da se povede računa i o ostalim velikanima hortikulture.

NAKON TOGA JE KONSTATIRANO DA SE PRIJEDLOG PROF. MATKOVIĆA USVAJA.«

To je neopozivi i jednoglasni zaključak Godišnje skupštine koji obavezuje i kojega treba striktno izvršiti. Već su poduzete mjere da se zaključak uspješno izvrši i time će vrtlarski radnici Hrvatske i Jugoslavije odati dostojnu počast pioniru i znamenitom hortikulturnom stvaraocu ROBERTU VISIANIJU ŠIBENČANINU.[4])

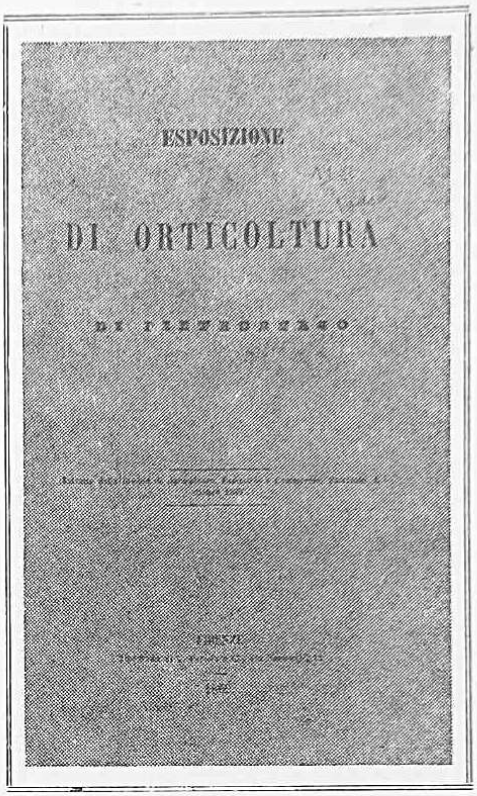

Naslovna stranica izvještaja R. Visianija sa Svjetske hortikulturne izložbe u Petogradu, Rusija, 1869. godine, očiti je dokaz bavljenja Visianija hortikulturom sve do poznijih godina svoga života — izvještaj je pisan u njegovoj 69. godini života

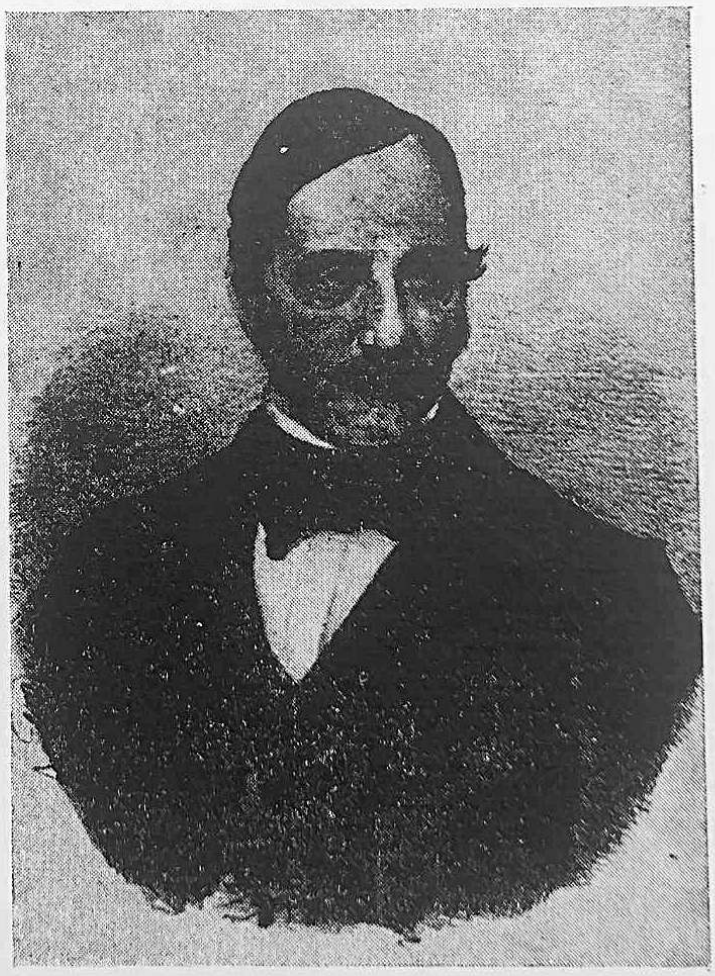

PORTRET ROBERTA VISIANIJA ŠIBENČANINA U STARIJIM GODINAMA →

← *Faksimil naslovne stranice obrade znamenitog našeg perivoja Lokruma kod Dubrovnika pokazuje zanimanje Visianija za čitavog njegovog života (63 godine) za probleme hortobotanike njegova rodnog kraja Dalmacije*

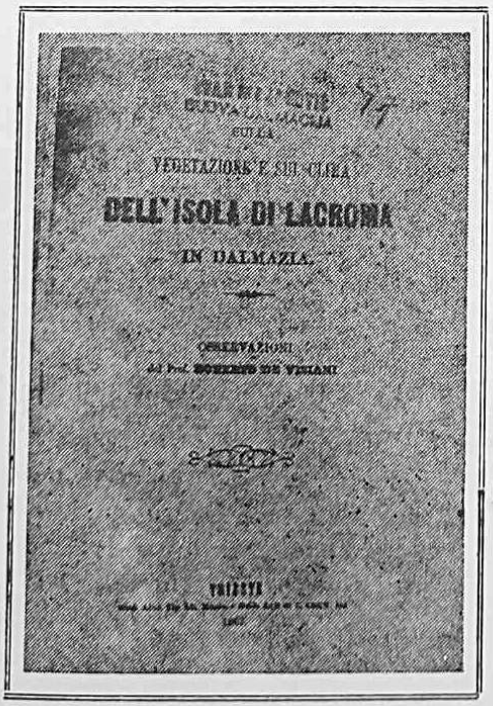

Još nekoliko obavijesti u vezi sa simpozijem u listopadu 1978. godine u Šibeniku:[5])

Smještaj učesnika simpozija osiguran je u hotelima »SOLARIS« u Šibeniku.

[2]) Slijede naslovi referata koje će održati na simpoziju Visiani listopada 1978. u Šibeniku ovi istaknuti botanički znanstvenici Sveučilišta u Padovi.

[3]) Preveo s talijanskog jezika dr Cvjetko Mika iz Splita.

[4]) Izvadak iz ovjerenog zapisnika Izvanredne godišnje skupštine Hortikulturnog udruženja SR Hrvatske, održane 3. lipnja 1977. godine u Društvenom domu, Zagreb, Kaptol 27.

[5]) POČASNI ODBOR

Predsjednik: akademik Grga Novak, predsjednik Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti

Za sudjelovanje na simpoziju radnika organizacija udruženog znanstvenog i drugog rada (muzeja, operativnih sastava, upravnih asocijacija itd....) potrebno je podmiriti kotizaciju.

KOTIZACIJA

Kotizacija iznosi 500,00 dinara po sudioniku i doznačuje se na žiro-račun Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti broj 30102-603-3039 do 1. ožujka 1978.

Za uplaćenu kotizaciju sudionici stječu pravo na:

1) Knjižicu sa sadržajima saopćenja;

2) Sudjelovanje na znanstvenoj ekskurziji;

3) Zbornik simpozija o Visianiju s prilogom (katalogom) ako bude štampan.

ADRESA ORGANIZACIJSKOG ODBORA

Prijave, naslovi referata, sinopsisi i rukopisi šalju se na adresu:

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI
RAZRED ZA PRIRODNE ZNANOSTI
BRAČE KAVURIĆA 1
41000 ZAGREB

Prof. dr. Dinko Foretić, rektor Sveučilišta u Splitu

Jakov Grubišić, predsjednik Skupštine općine Šibenik

Dipl. inž. Zvone Jurišić, član Predsjedništva SR Hrvatske

Akademik Ivan Jurković, predsjednik Republičkog savjeta za naučni rad SR Hrvatske

Akademik Vanda Kochansky-Devidé

Nikola Sekulić, predsjednik Ustavnog suda SFR Jugoslavije u Beogradu

Akademik Tonko Šoljan, Čakavski sabor u Splitu

Akademik Teodor Varićak, tajnik Razreza za prirodne znanosti Jugoslavenske akademije.

ORGANIZACIJSKI ODBOR

Akademik Teodor Varićak, predsjednik

Prof. dr. Zlatko Pavletić, potpredsjednik

Mr. Josip Balabanić, Zavod za povijest prirodnih, matematičkih i medicinskih znanosti Jugoslavenske akademije

Dr. Biserka Belicza, Zavod za povijest prirodnih, matematičkih i medicinskih znanosti Jugoslavenske akademije

Prof. dr. Zvonimir Devidé, izvanredni član Jugoslavenske akademije

Slavo Grubišić, profesor, direktor Muzeja grada Šibenika

Prof. dr. Ljudevit Ilijanić, Botanički zavod Prirodoslovno-matematičkog fakulteta, Zagreb

Akademik Vanda Kochansky-Devidé

Doc. dr. Ljerka Marković, Botanički zavod Prirodoslovno-matematičkog fakulteta, Zagreb

Prof. dipl. inž. Petar Matković, Pedagoška akademija, Split

Prof. dr. Davor Miličić, izvanredni član Jugoslavenske akademije

Prof. dr. Mirko Vidaković, izvanredni član Jugoslavenske akademije.

FLORA DALMATICA

SIVE

ENUMERATIO STIRPIUM VASCULARIUM

QUAS HACTENUS

IN DALMATIA LECTAS ET SIBI OBSERVATAS

DESCRIPSIT DIGESSIT

RARIORUMQUE ICONIBUS ILLUSTRAVIT

ROBERTUS DE VISIANI,

DALMATA SIBENICENSIS

MEDICINAE DOCTOR, IN PATAVINA STUDIORUM UNIVERSITATE REI HERBARIAE PROFESSOR HORTIQUE PRAEFECTUS, INSTITUTI ET ATHENAEI VENETI, ACADEMIAE SCIENTIARUM LITERARUM ARTIUMQUE PATAVINAE, SCIENTIARUM TAURINENSIS, GEORGOPHILORUM FLORENTINAE, AGRONOMICAE VINDOBONENSIS, MEDICAE ET HISTORIAE NATURALIS DRESDENSIS, BOTANICAE RATISBONENSIS, MEDICO-BOTANICAE LONDINENSIS, NATURAE CURIOSORUM MOSQUENSIS, ALIARUMQUE SODALIS.

VOL. I.

CUM TABULIS AENEIS XXV.

LIPSIAE,

APUD FRIEDERICUM HOFMEISTER.

1842.

»FLORA DALMATICA«, NASLOVNA STRANICA, ŽIVOTNO JE DJELO ZNAMENITOG ROBERTA VISIANIJA ŠIBENČANINA SVJETSKE VRIJEDNOSTI[6])

[6]) Ovo slavno botaničko djelo izišlo je u 3 velika toma, 2 suplementuma i 1 tom postumno, formata 23 (25) × 28 (31) centimetara. ROBERT VISIANI ŠIBENČANIN (1800—1878) napisao je još oko 80 znanstvenih i stručnih djela, te knjiga iz oblasti botanike i hortikulture. U ovom životnom djelu uvijek se potpisuje *DALMATINAC ŠIBENČANIN* čime odlučno potvrđuje svoju istinsku pripadnost grudi svog rodnog Šibenika i Dalmaciji koja je živjela u to vrijeme dobrim dijelom (prva polovica devetnaestog stoljeća) životom između utjecaja slavenskog sjeverozapada i romanskog juga.

Dipl. arh. STANKO PIPLOVIĆ, Split:

Novi podaci o drevnom perivoju Garanjin u Trogiru

Već sam ranije iznio osnovne podatke o parku Garanjin-Fanfonja u Trogiru do kojih sam došao proučavajući sačuvane dokumente u porodičnom arhivu[1]). Istražujući dalje u istom arhivu naišao sam na još neke isprave koje omogućuju da se bolje upozna ovaj park, jedan od najznačajnijih na tlu Dalmacije. Sada se sa sigurnošću može utvrditi da su zemljište na kojemu je uređen perivoj braća Garanjin pribavila oko 1790. godine i da je upravo Ivan Luka Garanjin njegov osnivač[2]). Nacrte za zgrade izradio je poznati arhitekt iz Venecije Giannantonio Selva[3]).

Garanjin se inače mnogo bavio problemom hortikulture teoretski i u praksi. Postoje podaci da je napisao jednu raspravu pod naslovom *»O umjetnosti korisnog uljepšavanja polja«* koja obrađuje teoriju vrtne umjetnosti. Ovaj je rad trebao biti podnesen Udruženju Talijana koje je utemeljio čuveni Lornja u Veroni, ali je termin bio odgođen radi preseljenja društva. Na žalost, rukopis nije pronađen pa se ništa pobliže o njemu ne zna. Također se dopisivao sa P. Stellom iz Udina i s njim razmjenjivao iskustva o raznim granama poljoprivrede kao i o »umjetnosti uljepšavanja polja« — hortikulturi. Ni ova korespondencija nije sačuvana.

Luka je posvećivao posebnu pažnju parku u Trogiru. Uzgajao je u njemu brojne vrste domaćih, egzotičnih i rijetkih biljaka. Vrlo je pedantno vodio bilješke o posađenom materijalu. Sačuvani su tako spiskovi cvijeća, trava, mirisnog bilja posijanih u vrtu kao i posađenih lukovica tijekom 1802. i 1803. godine detaljno po danima. Sjeme je nabavljano najviše iz Italije, a pri tome mu je bio od velike pomoći conte Girolamo Zazara.

Uz park, koji je služio za odmor i rekreaciju postojao je i botanički vrt u kojemu je Luka Garanjin obavljao pokuse s biljkama. To eksperimentiranje imalo je najčešće praktičnu svrhu. Vlada u Zadru pokušavala je uvesti u pokrajinu do tada nepoznate poljoprivredne i industrijske kulture s namjerom da unaprijedi Dalmaciju, a s druge strane oslobodi državu od uvoza. Tako je npr. 1821. godine u tom vrtu zasadio indigoferu, pratio iz dana u dan njezin razvoj i o rezultatima pravio detaljne bilješke. Ta biljka, iz koje se dobivala karakteristična modra boja, u to se vrijeme mnogo uzgajala u Egiptu. Kako se ovaj produkt uvozio u velikim količinama u sve zemlje austrijske monarhije, pristupilo se ispitivanju mogućnosti uzgoja indigofere u Dalmaciji. Sjeme je dobavljano posredstvom egipatskog konzula u Trstu.

Generalni guverner pokrajine osobno se zalagao za unapređenje agrikulture, nabavljao je sjeme raznih dotad nepoznatih kultura i pokušavao ih udomaćiti u Dalmaciji. Za provođenje svojih zamisli u splitskom okrugu zadužio je vladinog savjetnika Jeronima Nanija. Tako je njegovim nastojanjem bilo u zadarskom okrugu 1827. godine uvedeno kultiviranje švedske repe. Iduće godine guverner nalaže Naniju da se izvrši sjetva i u splitskom okrugu te da radi toga angažira najsposobnije ljude spremne da pomognu ovu akciju. Nani se u vezi s tim obratio Garanjinu, poslao mu sjeme i zamolio za izvještaj o postignutim rezultatima. Luka ga je obavijestio da je u dva navrata posijao repu, i to u svom parku i na imanju u Divuljama. Zbog izuzetne suše koja je vladala tih godina nije bilo većih rezultata.

Guverner je također 1828. godine nabavio u Italiji 100 mladica kineske murve koja je trebala zamijeniti nešto ranije uvedenu običnu murvu i time ubrzati uzgoj svilene bube i razvoj svilarstva u koji su ulagane velike nade. Određeno je da se četrdeset stabljika zasadi u splitskom okrugu. Guverner je na-

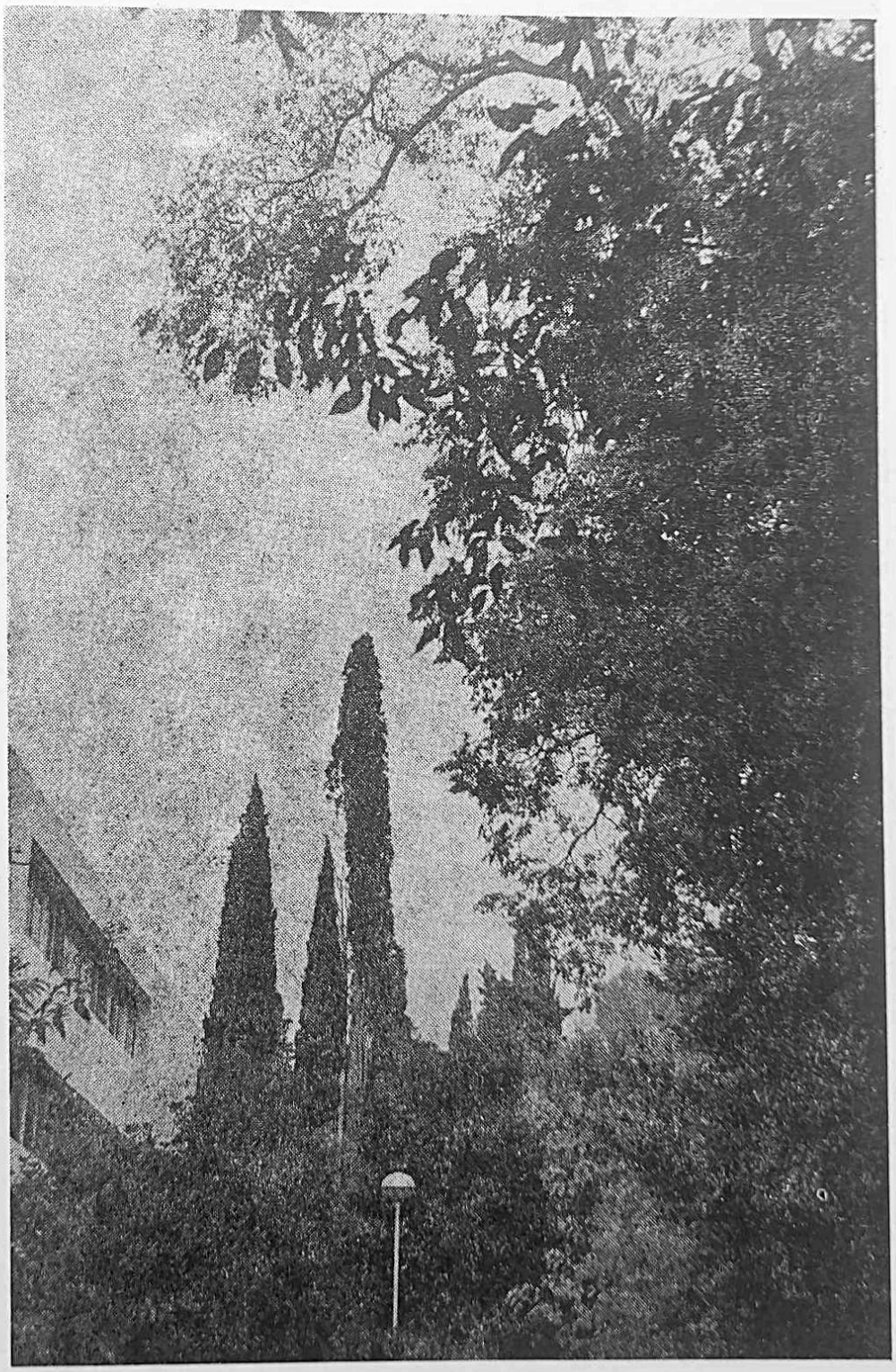

DIO PERIVOJA GARANJIN-FANFONJA U TROGIRU

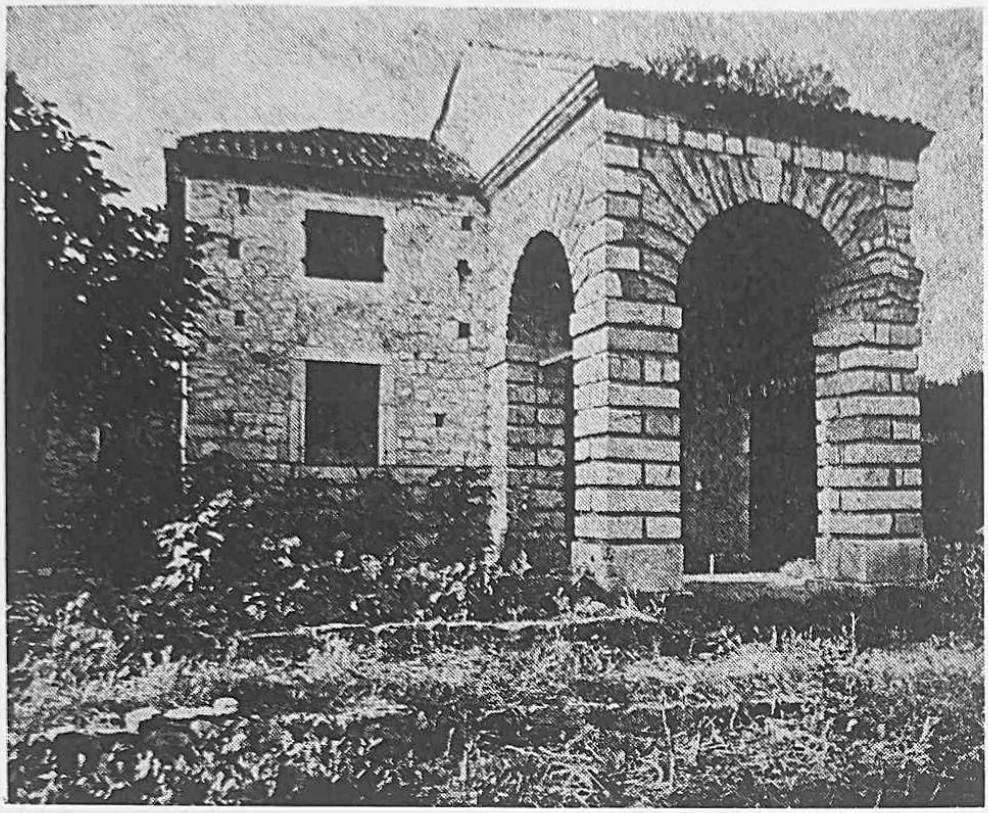

VRTLAROVA KUĆA NA SJEVERNOJ STRANI ČUVENOG PARKA PORODICE GARANJIN U TROGIRU

redio Naniju da ih na najbolji način raspodijeli kako bi se što prije zasadile. Nani, poznajući Garanjinov interes i zalaganje za uvođenje industrije u pokrajini, šalje mu dvije mladice da ih posadi u svom parku. Odgovarajući na Nanijevu ponudu, Luka piše:

»Dva stabla kineske murve koje ste mi Gospodine savjetniče ljubazno izvoljeli da pošaljete kako bi bile udomljene u mom vrtu, biti će odmah zasađene, uprkos neobične i dugotrajne suše koja je ojadila poljoprivrednike. Čuvena veličina listova ovih murva će mi pružiti zgodnu priliku da je usporedim s onom koju sam pred više godina otkrio među drvećem te vrste i koju sam uveo na ovo područje«.

Iz navedenih primjera jasno proizlazi da je park u Trogiru, osim što je bio mjesto gdje su uzgajane stotine vrsta ukrasnih biljaka i drveća, odigrao ulogu u borbi za razvitak hortikulture i agrikulture u Dalmaciji.

U razdoblju od 1828. do 1832. godine guverner Dalmacije je general Franjo Ljudevit Welden. Bio je veliki ljubitelj prirode, pa se u slobodno vrijeme mnogo bavio botaničkim istraživanjima. Posebno ga je zanimala dalmatinska flora. Rezultate svog znanstvenog rada objavio je u nizu članaka. I u okviru svoje službene djelatnosti mnogo je brige posvetio ovom problemu. Odmah nakon dolaska u Zadar posjetio je Garanjina, a u pismima mu iznosi svoje ideje o osnivanju jedne katedre iz prirodopisa i agrikulture, muzeja i botaničkog vrta u Zadru[4]). U vezi s tim Garanjin mu u odgovoru od 31. listopada 1828. javlja:

»Osnivanje u Dalmaciji Katedre iz prirodopisa i Agrikulture s muzejom i botaničkim vrtom primamljiva je ideja za svakog tko voli svoju zemlju. Osjećat ću se uvijek sretnim, ako bar nešto budem mogao doprinijeti, zasada mi je čast da pošaljem katalog mog skromnog parka, kako bi zavisno od vaših planova, izabrali one biljke koje budete smatrali podesnim za novu ustanovu. Boli me što mi je vrlo duga suša prouzrokovala teške štete, a bojim se i novih gubitaka kako bilo vi ćete mi učiniti posebnu čast raspolažući s onim malim što mogu ponuditi«.

U pismu od 2. prosinca 1828. godine Welden javlja: »Vaše biljke posadit ću sve na istom dijelu terena, tako da sačinjavaju posebnu grupu i uradivši ovako ne preostaje mi drugo da želim nego da naiđem na odobrenje od čovjeka toliko obrazovanog i stručnog koliko revnosnog, jednom riječju vaše časne osobe. Laskalo bi mi kad bi htjeli jednog dana učiniti mi zadovoljstvo i počastivši Zadar Vašim prisustvom«.

Biljke iz Garanjinova parka u Trogiru presađene u Zadru odlično su uspjele. Novi je vrt uređen na nasipima napuštenog mletačkog bastiona Grimani koji je nekad branio Zadar s istočne, kopnene strane. Svečano je otvoren i predan javnosti 1829. godine, a tom prilikom izdana je brošura posvećena Weldenu.[5])

Popise biljaka u trogirskom parku koji su poslani Weldenu napravio je Garanjinov vrtlar Gio Miotto i oni su sačuvani. Miotto je došao iz Padove 1805. godine da radi kod porodice Garanjin u čijoj se službi nalazio dugi niz godina. O njemu se vrlo malo zna iako izgleda da je bio vrlo sposoban botaničar i vrtlar. U Garanjinovoj službi je niz godina. Vrlo je cijenjen, a obavljao je razne dužnosti. Godine 1826. nalazimo ga potpisanoga kao svjedoka na računima koje je Luka isplaćivao majstorima Josipu Orlandiniju i Pavlu Bertapelli za radove izvedene na ljetnikovcu u Divuljama. U jednoj Garanjinovoj promemoriji iz 1828. godine koja se odnosi na problematiku sadnje krumpira i kukuruza navodi se:

»Gospodin Garanjin dao je izraditi, pod rukovodstvom poznatog botaničara Gio Miotta dvije naprave koje ubrzavaju i čine mnogo ekonomičnijim kultiviranje kukuruza«. Ovaj navod jasno svjedoči s jedne strane o Garanjinovu zalaganju na unapređenju agrikulture, a s druge strane o ugledu i svestranosti Miotta.

Iz prijašnjeg i ovog prikaza vidi se da o parku Garanjin-Fanfonja postoji dosta opsežna arhivska građa, ali je treba detaljnije obraditi, naročito s botaničkog gledišta.

BILJEŠKE

[1]) Stanko Piplović: *Prilog proučavanju parka Garanjin-Fanfonja u Trogiru*. Hortikultura br. 1, Split, 1976.

[2]) Pismo Luke Garanjina Giovanniju Arduinu nadintendantu za agrikulturu 1790. godine.

[3]) Stanko Piplović: *Arhitekt Giannantonio Selva i klasicizam u Dalmaciji*. Peristil br. 18—19, Zagreb, 1975/76.

[4]) U pismu Weldena Garanjinu upućenom iz Zadra 2. listopada 1828. godine kaže se:

»Il Governo ha progettato alla Corte l'istituzione d'una Cattedra di Storia Naturale ed Agricoltura, alla quale sarebbe annesso un Museo ed un Orto agrario. Facendo il dovuto calcolo delle molte sue cognizioni su queste materie e del tanto suo amore pel bene del suo paese, io mi lusingo ch'Ella pure vorrà concorrere co'suoi lumi e coll'offerta di ciò che avesse di soverchio nell'utile suo giardino, alla prima fondazione e successivo accrescimento di questo importante Istituto, e me ne prometto i piu validi ed efficaci susidj.«

[5]) Stanko Piplović: *Osnivanje javnih parkova u Dalmaciji*. Hortikultura br. 4, Split, 1976.

»TIME«, 1. kolovoza 1977:

Tuga za onim koji vječno tuguje. (Nova bolest kod čempresa u Italiji)

Sami čempres do smrti vene —
Mrko stablo, još je sjetno
kad druge ostavi jad,
Vječno tuguje ono nad mrtvima
tad!
— Lord Byron, »Kaurin«, 1813.

Poput tamnih plamena svijeća koji se uzdižu iz zemlje, čempresi daju sjetnu draž talijanskim krajolicima od dana starog Rima. Zapravo, rimski legionari i jesu donijeli prvobitno sjeme kad su se vraćali sa svojih vojnih pohoda u Malu Aziju i zasadili ga duž Apijske ceste (Via Appia). Mladi su čempresi već rasli tamo kad je apostol Petar sreo Krista i zapitao: »Domine, quo vadis?« Postoje prikazi ovih stabala na freskama u propalim Pompejima. Na jednoj Blagovijesti koja se pripisuje Leonardu da Vinciju, klečeći anđeo je naslikan u klasičnom prizoru toskanske vile s vrtom i siluetama čempresa. »Oni su dio naše civilizacije,« kaže Mario Catalano, 38, upravitelj botaničkog vrta rimskog sveučilišta. »Ono što se događa s čempresima tragično je.«

Ono što se događa s tim krasnim stupovima nalik stablima od kojih su neki stari preko tisuću godina jest da oni ugibaju na tisuće. Zahvaćeni gljivama koje se neumoljivo šire od stabla do stabla, čempresi Italije izgleda da su isto toliko ugroženi kao brijestovi u sjevernoj Evropi i Sjedinjenim Državama. »Ako ne učinimo nešto,« upozorava Pierdomenico Bartoloni, 55, direktor firentinskog Opservatorija za biljne bolesti, »mi ćemo izgubiti naše čempresе u roku od nekoliko godina.«

Simptomi su smrtonosne gljive očiti. Čim je bolest prodrla u drvo, na kori se razviju poput cigle crvene površine koje nabreknu i raspuknu. Dok smola curi, unutrašnje se drvo osuši. Bez hrane, grane dobiju boju rđe i uginu. U ovom stadiju mikroskopske gljivice skupe se na kori u tamne sjajne fistule koje se konačno raspuknu i otvore. Spore iz gljiva raznese vjetar da zaraze druga stabla. »Na žalost, čempresi su društveni«, kaže Catalano. »Oni rastu u skupinama i na taj način okužuju jedni druge.«

Stoljećima su čempresi praktički bili imuni na biljne bolesti mediteranske okoline, ispunjavajući svoju tradicionalnu ulogu simbola vječnog ciklusa smrti i uskrsnuća. Onda 1951. godine pojavili su se prvi slučajevi da su talijanska stabla bila uništena od jedne sjevernoameričke gljive koja je napala čempresе u Montereyu, Calif. Sitne spore gljivice su tako otporne da ih je neki putnik avionom mogao prenijeti u prašini na svojim cipelama. Ali više je vjerojatno da je gljiva prenesena u Italiju kad su tamo vlasnici rasadnika naručili čempresе iz Arizone i Kalifornije, od kojih su neki bili zaraženi.

Od onda, polako i sigurno, bolest je skupljala snagu, a ove je godine opasnost za čempresе iznenada buknula. U travnju je armija sićušnih afida (*Aphidae* — lisne uši) napala Italiju u nečuvenom razmjeru (u razmjeru koji je bez presedana) i nahrupila na stabla. Sišući vlagu iz drva, afidi ne samo da oslabe čempresе već, i po mišljenju botaničara, izgleda da prenose fatalnu gljivicu mnogo brže nego što je normalno. Nakon što se prošlog tjedna vratio s razgledanja Arezza u istočnoj Toskani, Bartoloni je izjavio da je vidio čempresе koji su se osušili i uginuli u manje od 3 tjedna. »Kako se može stablo visoko 45 stopa osušiti i pretvoriti u brončanu boju za samo 20 dana?« pita on bespomoćno. »To je katastrofa.«

ZNAKOVI POBOLJŠANJA. Ne postoji poznati lijek protiv gljiva. »To je kao rak kod ljudi,« kaže Bartoloni. »Možete samo pokušati to usporiti.« Pa čak se ni ova taktika odgađanja ne primjenjuje efikasno. Godine 1964. talijanski je parlament odredio $ 500.000 za bolesne čempresе. Trebalo je deset godina borbe s birokratizmom prije nego se taj novac mogao potrošiti, djelomično da se posiječe 12.000 oboljelih stabala u Toskani tako da ona ne bi zarazila preostala. Na tisuće drugih toskanskih čempresa se prskalo otopinama bakrenog sulfata da bi se spriječilo prodiranje gljiva.

Čempresi su otporne biljke protiv mnogih štetnika i bolesti uz uvjet da žive i razvijaju se u povoljnim uvjetima u kojima je omogućeno da razviju svoju najvišu biološku snagu. Međutim, baš u njihovu tipičnom životnom klimaksu, u užem dijelu Sredozemlja, u Italiji, pojavila se neka nova opaka i zagonetna bolest koja nastupa u obliku biološke katastrofe za mnoge vrste čempresa, a posebno za Cupressus sempervirens L., tj. čempres sredozemnih krajeva, osobito Italije, Španjolske, Francuske i naših primorskih krajeva. To je, izgleda, bolest čiji je uzročnik mala gljivica Coryneum cardinale Wag. (fam. Melaconiaceae, red Melanconiales, Fungi imperfecti — Deuteromycetes).

Bolest se već pojavila u Španjolskoj, Francuskoj, Italiji itd., i čak u nas. O uzročniku te bolesti bit će pisano u idućem broju »HORTIKULTURE«, u 1. broju, veljača, 1978.

Čitajte impresivni pismeni izvještaj o toj bolesti kako ju je doživio jedan novinar gledajući strašno i naglo propadanje čempresa u Italiji kojima on daje nespoznatljiv značaj onih »koji vječno tuguju«, tj. biljaka koje najviše obitavaju na mediteranskim grobljima.

P. M.

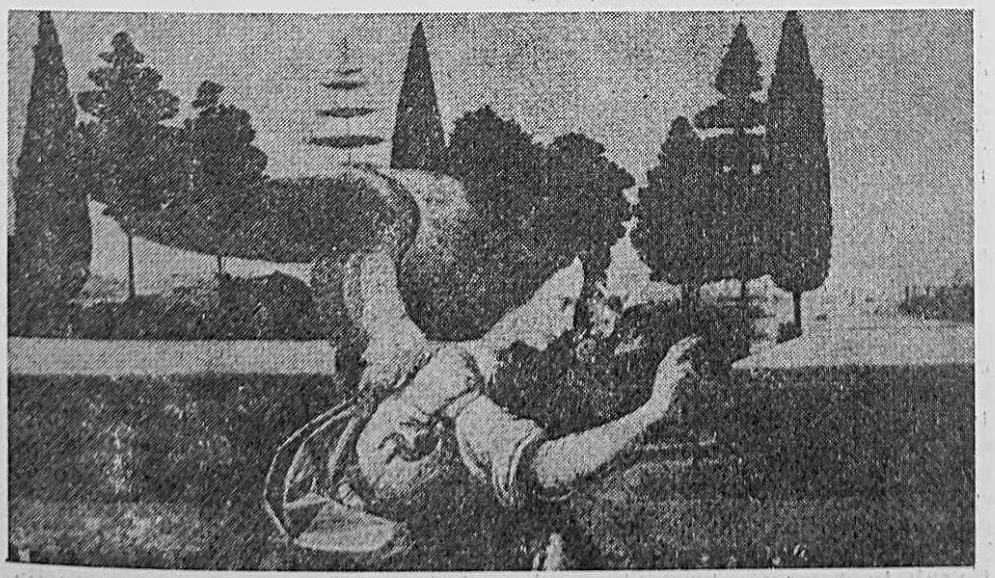

ZNAMENITA (DETALJ) RENESANSNA SLIKA LEONARDA DA VINCI (1452—1519) »BLAGOVIJEST« POKAZUJE ZDRAVLJE I BUJNOST ONDAŠNJIH ČEMPRESA

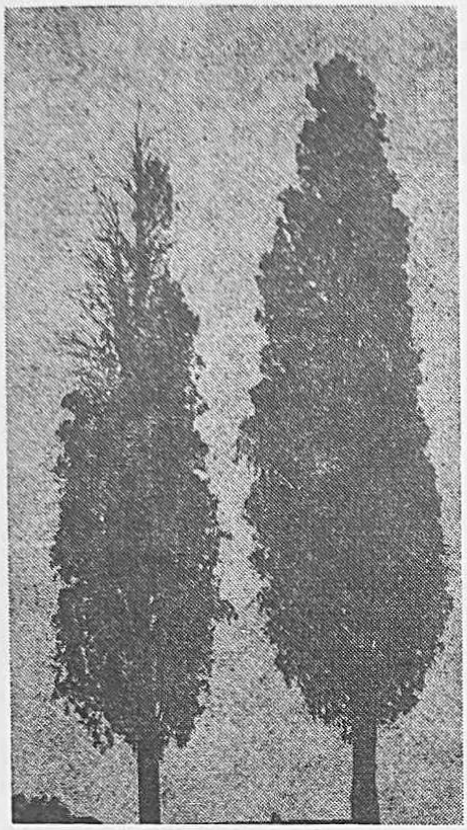

OBOLJELI ČEMPRESI U RIMU

Prskanje izgleda da nešto koristi. Pisac Sir Harold Acton, 73, do čije toskanske vile La Pietra vodi dugi put kroz vrt obrubljen čempresima koji su pogođeni bolešću, vjeruje da vidi znakove poboljšanja kod svojih liječenih čempresa. Ali on je krajnje pesimističan. »To je apsolutno užasno.« on kaže. »Izgleda da nitko nema pravo rješenje.«

Priroda možda ipak ukaže na neka rješenja, ako je sklonimo na to kako treba. Catalano izjavljuje da ima čempresa koji su izgleda potpuno imuni na gljive. Na područjima istraživalačkog centra u Firenci Bartoloni i njegovi asistenti uzgajaju redove mladih pokusnih stabala da pronađu vrste koje su otporne na bolest kao i da ispitaju kemikalije koje bi suzbile gljive. Ali i opet takvi napori su usporeni nedostatkom novaca i vladinim odgađanjem. Grupe za očuvanje okoline kao Firenze Viva također su počele tražiti fondove i podršku kod stranih štovatelja Toskane. U međuvremenu, bolest pobjeđuje, što Craig Smyth, direktor Harvardskog centra za studij renesanse izvan Firence, naziva borbom za »zelenu arhitekturu Italije.« Na kocki su ne samo neobično graciozna vrsta stabla već i jedna od malobrojnih živih veza zapadnog svijeta s njegovim starim kulturnim korijenima.

Prevela Rija Krstulović — Split

OMILJELI MOTIV VINCENTA VAN GOGHA (1853—1890) JESU ČEMPRESI. SLIKA KOJA PRIKAZUJE »PUT SA ČEMPRESOM I ZVIJEZDOM« TAKOĐER JE DOKUMENT ZDRAVLJA I BUJNOSTI ČEMPRESA

V R T L A R S K E D I L E M E

Dipl. inž. ZVONIMIR TOMAC, Rijeka:

Tko smo... što radimo... što hoćemo?

...svaka ptica svome jatu...
(Narodna)

Problem čovjekove okoline postaje sve poznatiji, sve prisutniji i sve razumniji problem. O njemu raspravljaju sve struke i sve djelatnosti. Tako je normalno da se javlja sve češća želja da i »hortikulturni« radnici formuliraju svoj stav prema tom problemu. Tema je dotaknuta svojevremeno na savjetovanju proširenog redakcijskog odbora HORTIKULTURE. Stiglo je i nekoliko dopisa čitatelja s raznim pitanjima i prijedlozima. Rezime želja je:

1. da se međusobno upoznamo,
2. da se oživi hortikulturno društvo,
3. da se organiziranije djeluje u okolini.

Smatrajući da HORTIKULTURA može pomoći u ostvarenju ovih želja, a ujedno utvrdivši da je za djelovanje pod 2 i 3 uvjet uspješno zadovoljena želja pod 1, to ovoj dajemo prioritet. Zato otvaramo informativnu rubriku o problematici užih specijalnosti unutar zajedničke struke u želji da se omogući stručnjacima i prijateljima prirode međusobno upoznavanje i stručno grupiranje, a sve radi toga da se organiziranom akcijom pospješi društvena afirmacija suvremenih shvaćanja čovjekove okoline. Nadalje da se međusobnim ispomaganjem u širenju spoznaje o vrijednosti ekosistema za čovjeka postigne bezuvjetno sudjelovanje kvalificiranih hortikulturnih stručnjaka u procesima odlučivanja o humanizaciji prostora, te time preventivno spriječi veliki dio nepotrebnih, a teško popravljivih šteta.

Razmatrajući želje za oživljavanjem hortikulturnog društva konstatiralo se među današnjim hortikulturnim radnicima, a još više prijateljima, da ima diferentnih specijalista, istina sa zajedničkim afinitetom prema zelenom djelovanju i stvaralaštvu, no s privlačnošću za potpuno različita područja djelovanja. Zato bi bilo korisno pokušati klasificirati te grupacije kako bi se prilikom formiranja hortikulturnog društva izbjegli sukobi zbog različitosti interesa i shvaćanja, jer bi svaki u svojoj grupaciji našao svoje mjesto pripadnosti i zaštitu svojih interesa, te puno razumijevanje. Pretpostavlja se da bi se mogle javiti grupacije:

— projektiranje zelenih objekata i prostora,

— izgradnja zelenih objekata i kreacija,

— proizvodnja zelenila,

— promet zelenila,

— uprava i održavanje zelenih površina,

— skupljanje i uzgoj zelenih rariteta i sl.

Dajući mjesta ovoj akciji želimo da se putem objavljivanja što šire lepeze informacija zainteresirani međusobno što bolje upoznaju. HORTIKULTURA će uz pomoć čitatelja pokušati sastaviti adresar predstavnika pojedinih grupacija kako bi objavljivanje tih adresa potpomoglo zbližavanju stručnjaka i tako pridonijelo unapređenju stručnog shvaćanja.

Nakon informacije Udruženja hortikulturnih komunalnih organizacija (HORTIKULTURA br. 4/1975) stigla je informacija iz grupacije »projektanata«.

Evo je:

»Prostor na kugli zemaljskoj je nerastezljivo omeđen. S priraštajem broja ljudi, prosječno pojedinačno pripadajući dio prostora se smanjuje — istom progresijom kojom se povećava broj ljudi. Veličina prosječno pripadajućeg prostora »po glavi stanovnika« na zemlji nije svugdje jednaka, no ima dijelova gdje je već oskudno mala. Neke nerazumne namjene plodnih površina već se drastično pojavljuju kao značajan problem u proizvodnji hrane, tamo gdje je čovjek najbogatija prirodna tla svojom grandioznom izgradnjom pretvorio u neplodna.

Nedostatak plodnih površina kuca vrlo akutno na vrata ne samo čovjekove savjesti nego i na vrata samoga biološkog opstanka čovjeka. Hoće li jednog dana gladan jadno uginuti na svojim asfaltiranim besplodnim poljima? Koliko li su ironična skupa istraživanja mogućnosti oplođenja prirodno sterilnih površina pustinja, dok se istodobno »steriliziraju« najplodnije ravnice i proizvodno prikladna tla. Ne bi li bilo logičnije da se istim sredstvima i trudom istražuje mogućnost ne preseljenja biljne proizvodnje iz plodnog dijela na neplodni dio, već izgradnja naselja, industrijskih zagađivača i budućih megalopolisa na »sterilnim« tlima, a sačuvaju plodna za proizvodnju hrane? Ne bismo li u tom slučaju tek mogli reći da smo racionalno planirali namjene raspoloživih površina na kugli zemaljskoj?

Stručnjaci ove generacije, a biotehničke specijalnosti, u stanju su da tu problematiku vide, dužni su društvu da ga na besmisleno kratkovidno srljanje upozore, a kvalificirani su i da sudjeluju u traženju racionalnih rješenja. Društvo im je omogućilo postizanje kvalifikacija, te normalno očekuje djelovanje, makar uz otpor neupućenih i pseudokvalificiranih.«

Dakle, TKO SMO

— visokokvalificirani biotehnički stručnjaci s afinitetom za kompleksno sagledavanje problematike humanizacije prostora

— pioniri-pobornici osuvremenjenog »retour a la nature« u džungli proizvoljnih pseudoprogresivnih shvaćanja čovjekova ambijenta

— timski suradnici-projektanti prostornog uređenja i izgradnje buduće fizionomije humaniziranog prostora

— inicijatori racionalnih intervencija u prostoru, a odlučni protivnici razaranja.

...ŠTO RADIMO

— inventure, analize, valorizacije ekosistema predviđenog za humanizaciju, što mora biti temeljna podloga svake intervencije u prostoru (urbanističke, arhitektonske, građevinske i sl.)

— definiranja oblikovanja izgrađenog prostora pomoću odabiranja biljnih vrsta, načina uzgoja, rasporeda u prostoru i sl.

— smjernice razvoja i zaštite vegetacije na gospodarstvenim, odnosno humaniziranim površinama

— osnove gospodarenja svim zelenim površinama od uređivanja ekonomskih šuma, šuma posebne namjene, zaštitnih zelenih površina, parkova, sportskih, rekreativnih i grobljanskih objekata i sl.

...a, ŠTO ŽELIMO

— sudjelovati odgovorno kao biotehnički stručnjaci u odlučivanju o humanizaciji prostora, pri čemu iskorištavanje plodnosti tla mora kod raspodjele namjene biti zaštićeno

— naglasiti da je temeljni osnov dobrog rješenja humanizacije prostora biosociološka pripadnost konkretne mikrolokacije (koju determinira ekološka studija), te ova mora biti utvrđena prije bilo kakve interventne kreacije u prostoru

— upozoriti da dobrih šablonskih projektnih rješenja prostora nema, te treba svakoj lokaciji posebno studiozno prilaziti (šabloniziranjem se najlakše, a nepovratno gubi fizionomija lokaliteta)

— pomoći kod traženja putova i načina da humanizacija prostora bude što bezbolnija i što manje nakaradna u krajoliku, čiju autohtonost treba pod svaku cijenu spašavati

— pridonijeti, uz ukazivanje na mogućnost sačuvanja autohtone flore i faune, da humanizirani prostor bude ugodan ambijent čovjeka sa suvremenom stručno koncipiranom fizionomijom

— opravdati povjerenje u stručnu legitimaciju tima stučnjaka biotehničara na dužnosti zaštite čovjekove okoline

...pa, U ČEMU JE PROBLEM

— nova saznanja, naročito o autohtonosti prostora, biosociologiji, te flori i fauni kao integralnom dijelu prostora novijeg su datuma i još nemaju uhodano pravo građanstva

— životni prostor — područje djelovanja — novokvalificiranih stručnjaka nije definirano, a u praksi je više omalovažavano nego priznato

— naše zakonodavstvo je u zakašnjenju, te nema jasnih i decidiranih odredaba kako za položaj i djelovanje stručnjaka, tako i za smjernice tretiranja prostora (humanizacije)

PRETHODNI ZAKLJUČAK

što je — tu je.

Rješenje je u dopunama zakona (HITNO I NUŽNO), te u udruživanju (biotehničkih) hortikulturnih stručnjaka... i njihov zajednički nastup.

Objavljujući gornji prikaz, pozivaju se i ostali da se jave sličnim prikazom.

Zbog povezivanja i izmjene iskustava zainteresirani se mogu obratiti neposredno projektnoj organizaciji: Š. H. G. »Istra« — OOUR FLORAINŽINJERING, Rovinj.

VRTLARSKA UMIJEĆA I HORTOTEHNIKA

MILAN LACIĆ, hort. stručnjak, Split:

Sjekač busenja Ryan

RYAN sjekači busenja su ispitani strojevi koji vrlo brzo i čisto sijeku trake trave. Trava se nakon rezanja jednostavno smota kao tepih, donosi se na određeno mjesto i postavlja na već pripremljeni teren. Time se u najkraćem vremenu provodi ozelenjivanje i popravljanje travnjaka, sportskih terena, golf-igrališta, kosina, privatnih terena itd. Građevne firme koriste se sjekačem busenja za presađivanje trave prilikom gradnje cesta, uređenja tokova rijeka, uvođenja kanalizacije kao i kod provođenja drenaže.

RYAN sjekači busenja rade vrlo čisto i sijeku trake trave u ravnomjernim debljinama i širinama. Strojevi se lako opslužuju i učinak im je, ovisno o tipu, od 500 m^2 do 1100 m^2/h.

RYAN sjekači busenja su u toku godina potvrdili i danas im svi stručnjaci daju prednost. Na raspolaganju stoje različiti modeli — od najmanjih do potpuno automatskih — za svaku namjenu postoji određeni RYAN.

MODEL — JR 5

Spretan i izdržljiv sjekač busenja. Snažna građa garantira dugogodišnju upotrebu. 4-taktni Basco motor, 7 KS, radna širina 30 cm, dubina reza podešava se do 6 cm, kapacitet oko 500 m^3/h, težina 120 kg.

JOSIP ORBANIĆ, vrtlarski stručnjak, Pula:

Cvjetne posude u Stuttgartu

Na samo jednoj slici koliko ima vrsta cvjetnih posuda! Okrugle od drva, kao vinske kace, cementne od bijelog cementa za sadnju manjih stablašica i sanduci iz salonita za

MODEL SJEKAČA BUSENJA

sezonsko cvijeće. Ovo smo sreli šetajući po Stuttgartu i vrijedno je spomena zbog načina izvedbe tih aranžmana i načina njihove primjene.

Vrlo lijepo djeluje imitacija vinske kace na kamenim, betonskim ili asfaltnim širokim površinama. Zanimljivo je da je samo vanjski dio u drvu. U njemu, na posebnom željeznom nosaču, nalazi se limena posuda — rezervoar za vodu, a u njoj se nalazi nekoliko segmenata plastičnih sanduka koji su dosta viši od posude s vodom. Cvijeće zasađeno u plastične sanduke dobiva stalno vodu, pa ga nema potrebe češće zalijevati. Zanimljivo da i kišnica nije izgubljena, nego se ona također nakupi u taj rezervoar. U slučaju da vode ima previše, tada se ona prelije iz limene posude pa ne smeta drvenoj kutiji kao ni cvijeću.

Drugo rješenje jesu betonske posude, okrugle ili šesterostrane, oblika matice, inače iz gornjeg i donjeg dijela, zbog njihove veće težine. Okrugle betonske posude se koriste kao soliteri ili u grupaciji sa drugim posudama. Šesterostrane betonske posude, široke kao navedene drvene kace, koriste se pojedinačno ili u grupama. Vrlo efektno djeluju zasađene fenix palmama, oko kojih ima sezonskog cvijeća ili su zasađene niskim grmljem i, složene jedna do druge, stvaraju zeleni otok nepravilnog oblika. U tim otocima ima mjesta za stolice, pa se ljudi nakon šetnje, uvijek daleko od saobraćajnog centra, mogu odmarati u zelenilu, čitati, razgovarati, sunčati se....

Treće zanimljivo rješenje jesu razne ukrasne i neprozirne cvjetne ograde, napravljene s tagetesima (kao na slici), salvijama, vodenicama, petunijama, begonijama, verbenama i sl. Naime, u salonitnu posudu oko 1 metra dužine i pola metra širine, postavi se pocinčana mreža s velikim otvorima (očicama), različite visine, od pola metra, metar i metar i pol. S unutrašnje strane mreže stavlja se plastična crna folija i u nastali prostor se ubacuje zemlja i treset u smjesi. Na svakih 15—20 folija se razreže toliko da se kroz otvor može zasaditi neka vrsta sezonskog ljetnog cvijeća. Kada se cijela ta cvjetna masa rascvjeta, zaista je divan prizor, vrlo efektan za razdvajanje prostora ljetnih bašta, pločnika od ceste, razdjeljivanje većih površina i sl.

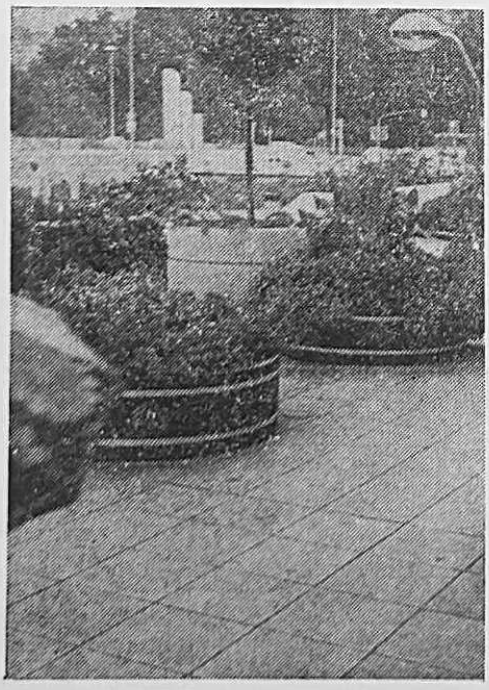

CVJETNE POSUDE U STUTTGARTU

AMATERIZAM U VRTLARSTVU

MARICA KRALJ, aps. oec., Zagreb:

Društvo prijatelja cvijeća i zelenila u Zagrebu i njegov tromjesečni plan rada do prosinca 1977. godine

Evo se nalazimo pred završetkom uspješne radne godine ovog amaterskog agilnog Društva ljubitelja cvijeća i zelenila u Zagrebu, koji se okupljaju u Habdelića ulici broj 2. To radino Društvo ima iza sebe već deset godina zapažena vrtlarsko-zabavnog djelovanja i danas ono prolazi kroz razdoblje učvršćivanja svojih organizacionih odnosa s jasnim pogledom na budućnost u kojoj su osigurani novi uspjesi i napredak. Desetogodišnjica je proslavljena s objektivnim pozitivnim rezultatima, s vedrim i ponosnim osvrtom na prijeđeni rad i djelatne obaveze svakog pojedinog člana koji je svojim radom pridonio uspjehu Društva.

Listajući programe rada za svako pojedino tromjesečje, vidimo koliko su velika energija i trud uloženi u izvršavanje tih planova i kad se oni zbroje, onda se vide upravo golema dostignuća i aktivnost ovog amaterskog Društva ljubitelja vrtlarstva. Sve to postaje snažnije, veće i plemenitije kada se zna da je to amaterski rad i da su pojedini članovi Društva za izvršavanje njegovih planova često žrtvovali i od svoje imovine, slobodna vremena i svojih obiteljskih obaveza. Kad se sve to stavi na vagu desetogodišnjeg rada, ako je to moguće (!), onda vidimo zavidne rezultate Društva kojemu želimo da i u budućnosti bere još veće i vrednije plodove iz svoga amaterskog rada.

Pred nama je plan rada Društva za posljednja četiri mjeseca 1977. godine (rujan, listopad, studeni i prosinac) koji je, kao i svi prethod-

ni, pun najraznolikijih vrtlarskih, poučnih i zabavnih priredaba od posjeta vrtlarskim zdanjima preko raznih stručno-poučnih putovanja do društvenih večeri gdje se izmjenjuju iskustva, razni slikovni materijali, zamjenjuju se bilje, sjeme, lukovice itd., raspravljaju se razna praktična vrtlarska pitanja, upućuje se u tajne vječne IKEBANE itd.

Te su društvene večeri pune sadržaja, prijateljskih šala koje su protkane zanimljivim odnosima gdje se rješavaju sva društvena pitanja, prave planovi za budući rad i putovanja, dobivaju upute o nekim novim praktičnim zahvatima kod najnovijih dostignuća njegovanja bilja i ukrasnog bilja i sl.

Ovo posljednje radno razdoblje, među ostalim, planirano je s osam obrada vrtlarskih uređaja, demonstracija prerade voća itd., četiri stručno-vrtlarska i zabavna putovanja po zemlji i inozemstvu i pet društvenih večeri različitih sadržaja, te šest sastanaka stručnih odjeljenja.

Poimenice **stručna putovanja**: 1. Sajam cvijeća u Sisku (Pauzer), 2. Tarvisio — Kranjska gora (Pauzer, Plavšić-Gojković), 3. Graz (Plavšić-Gojković), 4. Kalnik (Plavšić-Gojković). **Posjeti vrtlarskim uređajima i postrojenjima**: 1. Prerada grožđa, 2. Prerada voća, 3. Jesenski radovi u voćnjaku, 4. Njegovanje mladih vina (Dolovčak), 5. Dojmovi s Kanarskih otoka (Kumičić), 6. Obrada dvaju francuskih parkova »Vanoisa« i »Camargue« u Marseilleu (Kamenarović), 7. Švicarski nacionalni park (Plavšić-Gojković), 8. Putni dojmovi Graz — Salzburg — Beč (Mažuranić). **Društvene večeri**: 1. Na prvoj su se izmjenjivale slike o prirodi, zamjenjivalo se bilje i vodile diskusije u smislu pitanja i odgovora (Videk), 2. Na drugoj društvenoj večeri, uz ostalo, obavljale su se izmjene i prikazivanja vrtova članova Društva (Videk), 3. Na trećoj društvenoj večeri prevladavala je obrada »naših vrtova« (Glavina). Posljednja, četvrta, društvena večer odvijala se u znaku »Među nama i rastanak sa 1977. godinom uz samodoprinos naših članova u naravi« (Glavina, M. i O. Kobelja).

Naknadno objavljujemo, prema pismu predsjednika arh. Kanija, sastav **upravnog odbora** Društva, i to: Kani, Anđela Pauzer, Mira Kobelja, Oto Kobelja, sveuč. prof. dr inž. Nevenka Plavšić, dipl. inž. Ermin Glavina, dipl. inž. G. Furač, prof. Marinka Kamenarović, Josip Štimac, dipl. inž. Vesna Videk, prof. Anamarija Šamšalović, prof. Ruža Arhanić i Vera Knaflić. **Nadzorni odbor**: Ana Cebić, Branka Štimac i dr Janko Dolovčak.

Završavamo obavijest s prvim odlomkom iz pozdravnog govora predsjednika Društva dipl. inž. Zvonimira Kanija, vrtno-krajinarskog arhitekta iz Zagreba, na IX. glavnoj godišnjoj skupštini:

»Dragi prijatelji!

Sve zajedno Vas iskreno i najsrdačnije pozdravljam!

Prošla je opet jedna godina marljivog rada, sa mnogo događaja, lijepih uspjeha, a i ponekih neuspjeha.

Ipak je godina završila sa 48 raznih priredaba. Bila su to predavanja, putovanja, izložbe, posjeti vrtovima itd. Zapravo je skoro svaki tjedan bila jedna priredba, ako se ne računaju 2 ljetna mjeseca godišnjih odmora. Ipak to je lijepi uspjeh. Zato smo našu posljednju priredbu završili s malom vrlo skromnom proslavom. Uz recitacije naše pjesnikinje društva gđe Blanke Štefok, te prepričavanjima naših događaja, osvježavajući se prigriscima i napicima, završili smo 1976. godinu u decentnom raspoloženju. Stekao sam dojam da smo bili vrlo zadovoljni.«

VRTLARSKO OBRAZOVANJE — HORTIKULTURNE ŠKOLE

Prof. dipl. inž. KRUM ANGELOV, Kavadarci:

Dodijeljene nagrade »Sedmi septemvri« u povodu Dana oslobođenja Kavadara - Šumsko-hortikulturni školski centar »Ivo Lola Ribar« iz Kavadara dobio je tradicionalnu nagradu »Sedmi septemvri« za postignute značajne rezultate iz oblasti obrazovanja i vrtlarstva

Dan oslobođenja Kavadara sedmi septembar u Kavadaru je obeležen prigodnim svečanostima. Na ovoj svečanoj sednici prisustvovao je uz ostale i načelnik Generalštaba teritorijalne odbrane SR Makedonije general-major TOŠO ATANASOVSKI. Zapaženo je bilo također i prisustvo delegacije zbratimljene opštine ŠIŠKA-LJUBLJANA koju je predvodio predsednik inž. Stane Plementaš. On je veoma toplim rečima pozdravio sve prisutne na ovoj svečanoj sednici.

Predstavnici zbratimljene opštine Šiška-Ljubljana i predstavnici iz Kavadara položili su vence i sveže cveće pred spomen-kosturnice palih boraca u narodnooslobodilačkom ratu i spomenik revolucije u Kavadaru.

Referat za 40. godišnjicu dolaska druga Tita na čelu KPJ-SKJ i 33-godišnji razvoj opštine Kavadarci podneo je Aleksandar Crkov — predsednik Skupštine opštine Kavadarci.

Na svečanoj sednici predsednik odbora za dodeljivanje nagrade »Sedmi Septemvri« inž. Nikola Seizov uručio je ovu nagradu za 1977. god.

Nagradu i diplomu kao najviše priznanje za postignute rezultate iz oblasti obrazovanja dobio je šumarsko-hortikulturni školski centar »Ivo Ribar Lola« — Kavadarci.

Školski centar »Ivo Ribar Lola« iz Kavadara sa svojim odsecima za šumarstvo, primarnu preradu drveta i ozelenjavanja (hortikulture), sa svojom aranžerijom, radionicom za preradu i obradu drveta, dekorativnim rasadnikom, poligonom za praktičnu nastavu i dr. objektima praktične nastave — jest važan činilac efikasnijeg obrazovanja srednjestručnih kadrova iz gornjih oblasti.

Svoju permanentnu aktivnost centar »Ivo Ribar Lola« iz Kavadara je manifestovao na polju vaspitno-obrazovnog rada, povezivanja teorije s praksom, zaštite i oplemenjavanja čovekove sredine, racionalnog korištenja i upotrebe drveta, povećanja učešća zelenih površina u naseljenim mestima i izvan njih i dr.

U svim akcijama koje su se odnosile na ulepšavanje gradskog prostora, a i izvan njega, ozelenjavanje naselja, poboljšanje komunalne higijene i dr. ova vaspitno-obrazovna i stručna institucija uzela je aktivno učešće.

Posebno nam je drago što nam je nagrada dodeljena u ovoj jubilarnoj godini kada slavimo 40 godina od dolaska druga Tita na čelo KPJ-SKJ, njegov 85. rođendan, 33-godišnji uspešni razvoj opštine Kavadarci, te u godini zaštite i unapređenja životne i radne sredine i na ovome mestu iskazujemo našu duboku i iskrenu zahvalnost.

VRTLARSKA EKOLOGIJA I ZAŠTITA ČOVJEKOVE OKOLINE

Dipl. inž. DRAGUTIN KIŠ, pejzažni i vrtni arhitekt, Zagreb:

Program komisije za zaštitu i unapređenje šuma pri Savjetu za zaštitu čovjekove okoline i prostorno uređenje u Zagrebu

Veoma široki i sveobuhvatan program rada koji treba dovesti do postupnog preobražaja odnosa prema šumi, kao jednoj od osnovnih (elementarnih) kategorija sveukupnog prirodnog okvira čovjekova života na Zemlji. Do sada su održane dvije sjednice koje su opravdale osnivanje ovakve komisije.

Osnovu programa daju ove kategorije aktivnosti:

I Šumski fond i čovjekova (prirodna) okolina

II Zaštita postojećih šuma

III Unapređivanje šuma i šumskog fonda

IV Posebne aktivnosti

V Zakonodavna djelatnost

VI Planiranje

VII Zajedničke akcije

VIII Međunarodna suradnja

IX Informatika, propaganda i dokumentacija.

U ovoj komisiji imenovani su od strane Savjeta ovi stručnjaci iz SR Hrvatske:

1. Dragutin Kiš, dipl. inž.
Urbanistički institut SR Hrvatske

2. Oto Žunko, savjetnik
Institut za šumarska istraživanja, Zagreb

VRTLARSKI SIMPOZIJI — SKUPOVI — SUOČENJA

Dr dipl. inž. RADOSLAV ĆURIĆ, Sarajevo:

Savjetovanja o aktuelnim problemima zaštite voda u SR BiH

U organizaciji Akademije nauka i umjetnosti BiH (odjeljenje tehničkih nauka-komisija za vodoprivredu), u Sarajevu je 14. aprila 1977. godine u prostorijama ANU BiH održano Savjetovanje o aktuelnim vodoprivrednim pitanjima BiH, kojemu su prisustvovali brojni učesnici.

Na ovom Savjetovanju podneseni su slijedeći referati:

1) ĆOROVIĆ A., GAKOVIĆ A., JOKSIMOVIĆ V.: Problemi snabdijevanja vodom i odvođenje otpadnih voda u BiH.

2) KNEŽEVIĆ B., BARBALIĆ Z., MILOŠ M.: Vodoprivredni problemi sliva rijeke Save i rad na njihovom rješavanju.

3) TRUMIĆ A., MIKULEC S.: Prilog razmatranju pravaca i programske orijentacije istraživanja vodoprivredne problematike krša.

4) RISTIĆ D., RAMLJAK P., MILJKOVIĆ E.: Značaj i problemi izgradnje vodnih akumulacija u BiH.

5) PREKA N., PREKA-LIVADD, KNEŽEVIĆ B., BLAGOJEVIĆ S., AVDAGIĆ I.: Vodoprivredni aspekti zaštite voda.

6) KNEŽEVIĆ B., ISAILOVIĆ D., ŠIMUNIĆ Z.: Dokumentacija i katastri u oblasti vodoprivrede.

Rad Savjetovanja odvijao se u dva dijela: podnošenja referata i diskusije, u kojoj je analizirana veoma kompleksna i obimna vodoprivredna problematika u SR BiH.

Nakon iscrpne diskusije doneseni su zaključci koji će korisno poslužiti za određivanje mjera i zadataka što će se poduzimati u ovoj značajnoj djelatnosti u perspektivi.

Dipl. inž. VIKTOR RZEHAK, Sarajevo:

Sedmi međunarodni speleološki kongres u Sheffieldu, Engleska

Prema jednom zaključku sa 6. međunarodnog speleološkog kongresa u Olomoucu — Čehoslovačka iz 1973. godine, naredni 7. međunarodni speleološki kongres održan je od 5. do 26. septembra 1977. s terenskim demonstracijama, na području regiona oko Bristola, Swansea, Sheffielda, Lancastera, Yorkshire Dalesa u Engleskoj, kao i razne ekskurzije u Škotskoj i Irskoj.

Glavni dio kongresa održan je u Sheffieldu, gradu sa nizom prirodnih interesantnosti i specijalno velikim brojem objekata u podzemlju.

Rad kongresa odvijao se je u sekcijama, specijalnim seminarima i komisijama. Sekcije su bile slijedeće: 1. Geologija i mineralogija, 2. Morfologija krša, 3. Speleogeneza, 4. Hidrogeologija, 5. Fizička i hemijska speleologija, 6. Biospeleologija, 7. Arheologija i Paleontologija, 8. Dokumentacija, 9. Tehnička oprema, 10. Konzervacija pećina i pećinski turizam. Seminari su radili, među ostalim, u slijedećim: tipologija krša, speleokronologija, karst glečera, arktika, karst planina, tropski karst. Od Komisija Unije naveo bih neke, tako: za Bibliografiju, Speleološke znake, Statut, Konzervaciju i turizam, Tipologiju krša, Zaštita pećina i njihova eksploatacija.

Na čelu komisije za konzervaciju, zaštitu pećina i pećinski turizam jeste dr France Habe iz Postojne, te je ova komisija znatno aktivna, upotpunjujući u zadnje vrijeme svoj rad i na zaštiti čovjekove okoline. Kako se vidi iz izvještaja, na zaštiti pećina radilo se već u drugoj polovini XIX vijeka, a naročito je ovaj rad pojačan početkom ovog XX vijeka. Na osnovu zaključka s kongresa u Olomoucu 1973. godine proglašena je 1975. godina, od Generalne skupštine UIS (Union International Speleology) kao međunarodna godina za zaštitu pećina. U ovom periodu učinjeno je mnogo na zaštiti pećina, specijalno u Austriji, USA, Saveznoj Republici Njemačkoj, Italiji, Grčkoj i Jugoslaviji. O ovom problemu doneseni su zaključci da bi se morao sačuvati prvobitni izgled i forma pećina prilikom njihovog uređenja za turizam, a drugi je zaključak da bi se morala postići jednoobraznost zakona o zaštiti pećina u svim zemljama. O ovome se u nas specijalno dosta uradilo u Sloveniji, te je u časopisu »Naše jame« izašao pored ostalog i zakon o zaštiti pećina.

Drugo važno pitanje o čemu se raspravljalo jeste pećinski turizam. Donesena je i definicija o turističkoj pećini na osnovu 16 pitanja koja su bila dostavljena raznim zemljama. Donesen je zaključak da se priđe izradi kataloga turističkih pećina na osnovu izrađenog upitnika, te bi se ovim omogućili dalji radovi na naučnom, ekonomskom i turističkom planu. Prema dru Trimelu iz Austrije, u svijetu se danas nalazi 650 turističkih pećina od čega 358 otpada na Evropu.

Značajno je da su talijanske speleološke organizacije na osnovu sporazuma u Osimu (Italija) između naše zemlje i Italije predložile mjere da se trajno zaštite naše Skocijanske jame, koje su ugrožene usljed slivanja otpadnih voda u rijeku koja prolazi kroz ovu pećinu. Ovo je razumljivo i u najužoj vezi sa zaštitom čovjekove okoline, te se ovom pitanju na kongresu posvetila najveća pažnja. Pregledano je ovo područje, izrađena je propozicija o zaštiti ovog regiona, što je sve Generalna skupština UIS primila i poslala vladama Italije i Jugoslavije na usvajanje.

Iz ovog područja rada kongresa bilo je dosta veoma interesantnih referata, među ostalim i iz naše zemlje. Tako npr. Z. Pepeonik u referatu »Plitvička jezera, fenomen krša, i punkt turizma« iznosi atrak-

tivne ljepote ovog našeg najljepšeg nacionalnog parka s potrebnim mjerama zaštite koje su preduzete.

U ostalim sekcijama bilo je značajnih referata iz područja krša, naročito u geološko-mineraloškoj, za hidrogeologiju, morfologiju krša kao npr. M. Day: »Geografska raspodjela krških površina«, za biospeleologiju: E. Conifalik: »Fosil čovjeka i njegova kultura«, kao i mnogo drugih.

Za vrijeme održavanja kongresa prikazani su interesantni filmovi iz raznih zemalja, od kojih neki predstavljaju prava umjetnička djela s muzikom i nizom situacija iz podzemnog svijeta.

Učesnici kongresa imali su prilike da i prije kongresa i poslije njega u ekskurzijama posjete neke od najljepših i najinteresantnijih pećina u Engleskoj kao i znatan dio krškog područja kao što su doline, polja, ponori i drugi oblici krša. Tako među najznačajnije pećine spadaju ona u Cheddar Gorgeu, zatim Wookey Hole, Catedral pećina sa vodopadom (ova je pećina veoma skustična, te se prilikom posjete izvodi Bramsova muzika, zatim vodopad Glencot, termalne izvore Banja (Bath), Ingleborough (White Scar pećina) i mnoge druge.

Za predsjednika UIS izabran je ponovno Arigo Cigna (Italija), za člana Uprave Unije iz Jugoslavije izabran je dr Franc Habe.

Doneseni su zaključci o daljnjem radu Unije, a svakako je jedan veoma značajan, a to je da će se iduci 8. međunarodni speleološki kongres održati u 1981. godini u USA u oblasti Mamut Cave — Mamutskih pećina, najvećih u svijetu, što je izazvalo već sada veliko interesovanje kod svih prisutnih.

VRTLARSKE IZLOŽBE I CVJETNE SVEČANOSTI

P. P., Zagreb:

Međunarodni sajam cvijeća 1977, Zagreb, Gornji grad, »Večernjeg lista«, organizator ARTO, Zagreb, Ilica 5

Ovogodišnji dvanaesti po redu Međunarodni sajam cvijeća u Zagrebu održan je u vremenu od 2. do 5. lipnja na prostorima Gornjeg grada, jedne od najljepših urbanih cjelina u zemlji, pretvorene za tu priliku u jedinstven izložbeni prostor.

Velik broj prijavljenih izlagača iz zemlje i inozemstva potvrđuje činjenicu da Sajam cvijeća predstavlja najveći prodajni i poslovni prostor te vrste u zemlji, priliku za susrete, poslovne aranžmane i razmjenu iskustva. Ova manifestacija potiče proizvođače cvijeća i zelenila da u konfrontaciji pronalaze najbolja rješenja proizvodnje biljnog materijala, kojima će se ukrašavati naši domovi, radni prostori, javni nasadi, parkovi, zelene površine.

Ove je godine sudjelovalo 15 proizvođača — izlagača s područja naše zemlje, velik broj individualnih izlagača, klubova, škola i privatnih cvjećara. Iz inozemstva predstavilo nam se po nekoliko proizvođača iz ovih zemalja: Nizozemske, Japana, Šri Lanke, ČSSR-a, Mađarske i Švicarske.

Zbog velikog interesa izlagača, kao i zbog tematskog zaokruživanja i osmišljavanja pojedinih izložbenih cjelina, organizator je proširio izložbeni prostor koristeći se velikim mogućnostima Gornjeg grada i pridonoseći i na taj način revitalizaciji stare gradske jezgre.

Suvremena galerija, Povijesni muzej Hrvatske, Galerija primitivne umjetnosti, Stara gradska vijećnica i lapidarij turističkog društva »Gornji grad« predstavljaju unutrašnji izložbeni prostor veličine oko 2300 m². Vanjski izložbeni prostor veličine 6000 m² bio je raspoređen na Katarininom trgu, Matoševoj i Vranicanijevoj ulici, Markovom trgu i na zelenoj površini nedaleko od kule Lotrščak.

Uz osnovne djelatnosti Sajma cvijeća (kao što) su:

— proizvodnja rezanog cvijeća, sadnih materijala, dendrološkog materijala;

— primjena rezanog cvijeća, rukoveti, košarica, vijenaca;

— razni aranžmani, izvorna i primijenjena ikebana, vrtići, kompozicije i slično;

— vrtno-pejzažni objekti, gradsko zelenilo, parkovi;

— uređaji, strojevi, pribor za vrtlarsku proizvodnju;

— stručna literatura,

predviđene su posebne izložbene tematske cjeline:

a) Izložba »Primjena cvijeća u svakodnevnom životu«

Oplemenjivanje naše životne sredine osnovna je tema i zadatak ove izložbe.

Jedan od najrenomiranijih proizvođača namještaja, tvornica »Marko Šavrtić« iz Zagreba, izložila je slijedeće sobe: spavaću, blagovaonicu, sobu za primanje. Namještaj ovog proizvođača prilagođen je uvjetima današnjeg suvremenog stana i zadovoljava sve estetske zahtjeve brojnih potrošača.

IZLOŽBENI KUTAK »PARKOVI I NASADI«, RIJEKA, NA SAJMU CVIJEĆA U ZAGREBU

Robna kuća NA-MA iz Zagreba u suradnji s tvornicom »Brest« — Cerknica izložila je najsuvremeniju kuhinju sa svim potrebnim elementima i opremom.

»Pokućstvo« i »Goranprodukt« zajednički su izložili i opremili dječju sobu, prostor koji mališanima istodobno pruža mogućnosti rada, igre i odmora.

Na pitanje kako urediti suvremenu »trim«-sobu sa svim potrebnim pomagalima za rekreaciju u vlastitom stanu, odgovorio nam je »Sport Heruc«, jedan od najpoznatijih proizvođača sportske opreme.

Za pun sklad ove izložbe pobrinuli su se stručnjaci tvornice »Pazinka«, izabravši iz bogatog asortimana raznovrsnih tapeta uzorke koji će najbolje odgovarati izloženim sobama.

Opće trgovačko poduzeće iz Zagreba izložilo je predmete od keramike, porculana, pribor za jelo, radio-televizijske uređaje, igračke, kristalne predmete.

U prostore izloženih soba izvanredno su se uklopili i gobleni s cvjetnim temama (proizvođač tvornica »Unitas« iz Zagreba).

»Pobjeda« nam se predstavila dnevnom odjećom izrađenom od jeans i cord-samt-tkanine, »NIK« je prikazao modele svečane i dnevne muške odjeće, »Trešnjevka« je iz svoje bogate kolekcije izabrala reprezentativan model vjenčanice.

U suvremenom stanu cvijet i zelenilo postaju sve više potreba ukras koji oplemenjuje, koji nam pruža barem dio prirode. Stoga su privatni cvjećari Maja Štrban Herzmansky, Zorko Mandić i Svoboda sve izložene sobe aranžirali cvijećem i zelenilom te nam na taj način prikazali široke mogućnosti njegove primjene, uvjerili nas da je svaki kutak našeg stana prikladan da se u njemu uzgoji cvijet.

b) Japan

Zahvaljujući razumijevanju i susretljivosti japanske ambasade iz Beograda, pruža nam se jedinstvena prilika da obiđemo izložbu prekrasnih cvjetnih aranžmana škole saga ikebane, jedne od najstarijih škola te vrste u Japanu. Specijalno je na ovu izložbu doputovao prof. Shugetsu Minami sa svojim suradnicima da bi brojnim cvjetnim kompozicijama demonstrirali jedinstvenu tehniku aranžiranja cvijeća.

Svi su detalji potrebni za realizaciju ove izložbe bili dopremljeni izravno iz Japana, neposredno pred Sajam cvijeća.

Japanski gosti priredili su nam još jednu zanimljivost. Posjetiocima Sajma cvijeća omogućeno je prisustvovanje ceremoniji čaja. Desetak učenica prof. Shugetsua (između ostalih i Miss Sapporo) svakodnevno je demonstriralo ovaj za nas neobično zanimljiv običaj.

c) Foto-akcija »Naš cvijet — vaš snimak«

Organizator Međunarodnog sajma cvijeća odlučio je izaći u susret foto-amaterima — ljubiteljima cvijeća i pružiti ne samo mogućnost nego i specijalne uvjete za sve vrste snimanja rijetkog cvijeća, najuspjelijih aranžmana i svih rariteta ovogodišnjeg Sajma. Svakodnevno u toku trajanja Sajma posjetioci su, uz stručne upute i demonstracije stručnjaka »Fotokemike«, snimili po želji izabrane izloške, kupovali filmove uz popust od 10 posto i predavali ih na razvijanje uz vrlo povoljne uvjete na samom Sajmu. »Fotokemika« je izašla u susret amaterima u izradi slika u rekordnom vremenu (do 48 sati). Najuspjeliji snimci bili su nagrađeni.

d) Izložba Šri Lanke

U duhu suradnje s nesvrstanim i prijateljskim zemljama, inicirana je izložba umjetničkog **batika** na temu cvijeća i zelenila Šri Lanke. Autor batika, tih prekrasnih slika na tkanini (batik = tehnika slikanja voskom) jest slikar Vipula Dharmawardane. On je izložio preko 80 originalnih djela, od kojih je velik broj spedijalno izrađen za Sajam cvijeća u Zagrebu. Dojam ove izložbe upotpunjen je kolekcijom orhideja Šri Lanke, što ih je izabrao sam autor izložbe i uskladio sa svojim radovima na tkanini. Pojedine vrste orhideja su prvi put uvezene u našu zemlju.

e) Popratni sadržaji međunarodnog sajma cvijeća

Pod pokroviteljstvom Jugoslavenske investicione banke, filijala Zagreb, održao se KUP ARANŽERA, natjecanje vezača cvijeća, u petak 3. lipnja u 20 sati u Kristalnoj dvorani hotela »Zagreb — Intercontinental«.

Sedamnaest vrsnih natjecatelja natjecalo se u četiri osnovne discipline:

a) vjenčani buket
b) aranžiranje poklona
c) zadana tema
d) slobodan sastav

f) »Šetajmo, sadimo, čuvajmo«

Pod pokroviteljstvom Zavoda za izgradnju grada prvi put se u nedjelju 5. lipnja održala akcija »Šetajmo, sadimo, čuvajmo«, najneposrednije vezana uz godinu zaštite čovjekove životne okoline.

Sudionici te akcije okupili su se na Sajmu cvijeća i krenuli unaprijed određenom rutom dugom 6 kilometara. Na usputnim stanicama dočekivali su ih predstavnici »Agrariacoopa«, uz čiju su suradnju i stručnu pomoć građani kosili travu, sadili cvijeće i zelenilo i zalijevali ga.

Uključivši se u tu akciju, naši su radni ljudi i građani pridonijeli trajnijem ozelenjivanju i uređenju javnih površina našeg grada.

g) Cvjetni korzo mladih

Ova jedinstvena manifestacija djece i omladine našeg grada održala se u subotu 4. lipnja ove godine, a okupila je oko 300 učenika osnovnih škola, djece predškolskog uzrasta, članove Saveza pionira, Saveza izviđača Zagreba, sportska društva, škole za balet i ritmiku, dječja kazališta, kulturno-umjetnička društva itd.

Svečana povorka djece opremljene cvijećem, zastavicama, balonima, simbolima korza, krenula je iz Studentskog centra Savskom ulicom, Ulicom 8. maja, preko Zrinjevca i Trga Republike do Gornjeg grada gje je održana svečana završna priredba.

Mladi su tog jutra pjesmom, svirkom i plesom unijeli vedrinu u grad, označivši na taj način ujedno i kraj školske godine.

h) Diplome i nagrade na XII međunarodnom sajmu cvijeća

Izlagačima i sudionicima Sajma cvijeća organizator je dodijelio priznanja za sudjelovanje na ovoj priredbi. Stručni žiri u peteročlanom sastavu podijelio je ove nagrade:

»Zlatna ruža« pripala je Vrtlarskom kombinatu »Žitnjak« iz Zagreba, »Novoj Zori« iz Filipjakova, »Zrinjevcu 75« iz Zagreba, »Jadru« iz Splita, »Hepoku« iz Mostara i »Monimpexu«, gostu iz Mađarske. »Žitnjaku« je također pripao i »Grand prix«, nagrada organizatora izložbe. Diplomu i pehar Privredne komore Hrvatske dobila su »Gradska groblja« Zagreb, a diploma i pehar Privredne komore Zagreb uručeni su »Agrariji« iz Brežica. Podijeljeno je i mnogo drugih nagrada i priznanja brojnim kolektivnim i pojedinačnim izlagačima. S obzirom na to da na ovogodišnjem sajmu sudjeluju i izlagači iz inozemstva koji prikazuju bogatu tradiciju u uzgajanju i aranžiranju cvijeća, ustanovljena je (između nekih drugih nagrada koje se ove godine dodjeljuju prvi put) i nagrada za sveukupni dojam izložbe gostiju iz inozemstva. Ta je nagrada pripala izlagačima iz Japana.

Za priredbu »KUP ARANŽERA« koji je održan u hotelu »Zagreb-Interkontinental« prema ocjeni stručnog žirija, koji je natjecatelje ocjenjivao prema međunarodnim kriterijima. Najuspješnija bila je MAJA TOPIĆ iz vrtlarskog kombinata »Žitnjak« iz Zagreba. Ona je »odnijela« pehar Kupa koji je za pobjednika pripremio »Večernji list« i nagradu za slobodnu temu. Nagradu Jugoslavenske investicione banke dobila je EVA JENEI. U aranžiranju poklona pobijedila je VESNA VIDEK iz »Zrinjevca 75«. Nagrade »Večernjeg lista« za najljepši vjenčani buket dobile su NENA ELIS, NENA RADOŠEVIĆ i MAJA TOPIĆ, sve tri iz »Žitnjaka«.

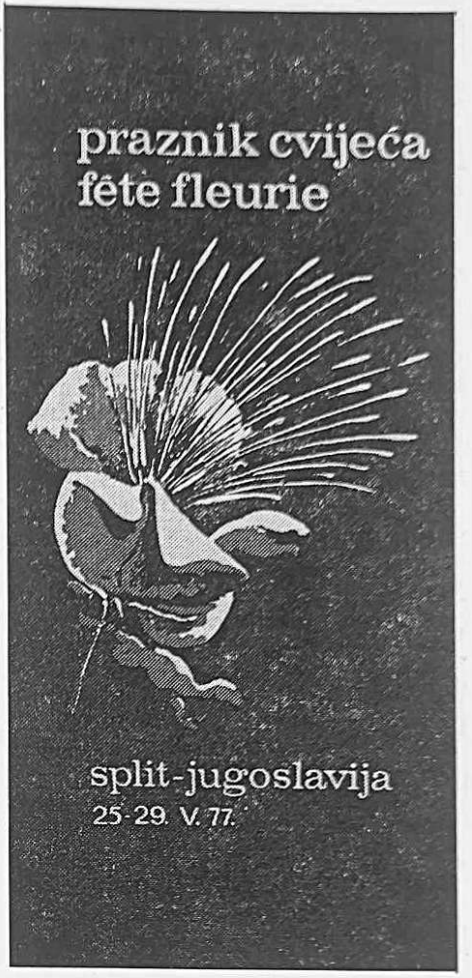

I. R., Split:

Praznik cvijeća '77 u Splitu od 25. do 29. svibnja 1977. godine

Tradicionalna šesta po redu cvjetna svečanost grada Splita »Praznik cvijeća 77.« održana je u Podrumima Dioklecijanove palače u Splitu od 25. do 29. svibnja 1977. godine. Izložbu je otvorila Karla Njegovan, grafička radnica, istaknuti revolucionar i društveno-politički radnik iz Splita.

Na ovogodišnjoj vrtlarskoj manifestaciji Splita sudjelovalo je 26 domaćih i 5 stranih izlagača iz Nizozemske i Francuske koji su izložili svoje najvrednije primjerke cvjetova i ukrasnog bilja. Posebnu pažnju posjetilaca izložbe privukle su vrtlarske inozemne kuće »Einchof-Berkel« sa svojim novim sortama gerbera, »Hilverda« izlošcima prekrasnih orhideja, aranžmanima proteje, ananasa itd., »Selecta« izuzetnim karanfilima, te »Barberet et Blanc« s najljepšim karanfilima i gerberama novih sorta i zaštićenih odlika, »Buys« i dr.

Posebnu je pažnju privukla skladba s natpisom »40 TITO 85« posredstvom cvjetnog mozaika od preko 3 tisuće karanfila s odgovarajućom pozadinom palminih grana. Tu skladbu je izložio »JADRO« i, uz ostalo cvijeće, novu sortu gerbere uzgojenu u vlastitom rasadniku.

Brojni posjetioci PRAZNIKA CVIJEĆA vidjeli su preko 200 vrsti i odlika rezanog i lončanog cvijeća, obilje dendroloških biljnih sadržaja, različitog, korisnog i suvremenog alata i strojeva koji se upotrebljavaju u modernoj tehnologiji njege cvijeća i ukrasnog bilja. Osim toga na

MEĐU PRVONAGRAĐENIMA NA SAJMU CVIJEĆA U ZAGREBU JESU GERBERE I KARANFILI KOJI SU BILI U SVAKOM POGLEDU PRIMJERNI

izložbi su predstavljeni mnogi novi kemijski preparati za uspješno njegovanje i zaštitu bilja od štetnih insekata i svih biljnih bolesti.

Izložbu cvijeća, koja je trajala samo pet dana, posjetilo je preko 12.000 posjetilaca.

Nagrade

Prve nagrade za »opći dojam« izloženog cvijeća dobili su »Žitnjak« iz Zagreba, Institut za jadranske kulture i »Jadro« iz Splita, dok su druge nagrade pripale »Hepoku« iz Mostara i cvjećarnici »Mitrović« iz Splita.

Od svih sudionika ovogodišnje cvjetne manifestacije u Splitu, najviše nagrada pobrao je splitski »Jadro«. Osim prve nagrade za opći dojam, »Jadru« je uglavnom za gerbere pripalo sedam prvih, isto toliko drugih i jedna treća nagrada. Splitskim »Parkovima i nasadima« koji je izložio najbolje anturijume pripalo je pet prvih i dvije druge nagrade, dok je — po mnogima — najbolji izlagač »Nova zora« iz Filipjakova, za svoje karanfile i ruže osvojila po četiri prve i druge nagrade.

»Primorju« iz Herceg-Novog na ovogodišnjem »Prazniku cvijeća«, prema ocjeni žirija, pripale su tri prve i tri druge nagrade za dendrološke materijale, a »Parkovi i nasadi« iz Mostara za kolekciju kaktusa i ljubičica osvojili su prvu i drugu nagradu. »Cvetilničarna« iz Ljubljane i »Krin« iz Beograda za svoje cvjetne aranžmane osvojili su drugu i treću nagradu.

Od privatnih uzgajača cvijeća, kooperanata »Jadra«, dvije nagrade za karanfile dobio je Ante Plosnić, dok su dvije treće nagrade u istoj konkurenciji pripale privatnom uzgajaču Ivanu Blaževiću.

Za cvjetne aranžmane i ikebanu prve nagrade dobile su Ivče Nagako i Vivijana Ševar, dok su po drugu i treću nagradu osvojile Trešnja Ninčević i Davorka Dorotić. Marija Vidović koja je već godinama na »Prazniku cvijeća« izlaže slike od prešanog cvijeća, ove je godine izložila i svoj cvjetni aranžman i dobila drugu nagradu.

Svim nagrađenim pripale su diplome, dok su im zlatne, srebrne i brončane plakete Splita uručene naknadno. Strani izlagači »Barberet«, »Eichof-Berkel«, »Selecta«, »Buys« i »Hilverda« sudjelovali su izvan konkurencije.

Poseban žiri ovogodišnjeg »Praznika cvijeća« obišao je grad i dodijelio nagrade za najljepše uređen balkon i vrt. Nagradu za najljepši balkon dobio je Mladen Werdnik iz Ulice Henrika Znidarčića 5, dok najbolje uređen vrt imaju stanari u Đorđićevoj ulici broj 2 i 4.

M. K., Banjaluka:

Izložba cvijeća u Sanskom Mostu od 24. do 25. rujna 1977. godine

Mali, poslije rata industrijski gradić Sanski Most u zapadnoj Bosni, koji ima samo oko deset tisuća stanovnika, organizirao je vrlo uspjelu izložbu cvijeća, koja je trajala dva dana, i to od 24. do 25. rujna 1977. godine. Na izložbi je bilo mnogo cvjetnih izložaka i kao zanimljivost ističemo posebnu angažiranost tamošnjih žena koje su pripremale izložbu i postavile na njoj vrlo zanimljive i raznolike cvjetne sadržaje koji su privlačili pažnju posjetilaca.

Na izložbi je sudjelovala i instrumentalna muzika iz Herceg-Novog čime se doprinijelo još većem uspjehu te cvjetne manifestacije Sanskog Mosta u kojoj je sigurno sudjelovao čitav ovaj mali gradić.

Sanski Most poznat je po svojim vrlo lijepim i uzorno njegovanim perivojima i vrtovima, gdje se posebno ističu predvrtovi tamošnjih stambenih zgrada i javne zelene površine grada.

Iznimna atrakcija izložbe cvijeća bila je priređeni masovni **cvjetni korzo**, koji je u svakom pogledu potpuno uspio i koji predstavlja, osobito za mlađe žitelje Sanskog Mosta, pravi cvjetni doživljaj. Cvjetni korzo održan je u nedjelju 25. rujna o. g. poslije podne. U povorci cvjetnog korza isticale su se vrlo duhovito i stručno napravljene razne cvjetne figure, raznobojno oblikovani snopovi cvijeća, posebni i odgovarajući kostimi, muzika itd...

Gotovo čitav grad aktivno je prisustvovao ovom uspješnom cvjetnom korzu s kojim je u oduševljenju završila ova privlačna i u svemu uspjela cvjetna manifestacija Sanskog Mosta.

M. KRALJ, Zagreb:

O nekim vrtlarskim izložbama održanim tokom ove 1977. godine

LJUBLJANA

U Ljubljani je održana **»Vrtlarska izložba 77«** na Gospodarskom razstavišču od 16. do 19. rujna o. g. U program izložbe zahvaćeni su ovi hortikulturni sadržaji u 9 grupa: rezano i lončano cvijeće, zbirke sjemenja, dendrološko bilje grmlja i stablašica, zaštitna kemijska sredstva, razna umjetna gnojiva, vrtlarski alati i oprema za vrtlarske dekoracije. Osim toga je izložen bogati izbor domaćeg voća i povrća s njihovom preradom.

Posebno mjesto na izložbenom prostoru zauzeli su izlošci ptica pjevica, te gljiva pečurki oko 200 vrsta koje su izazvale posebno zanimanje.

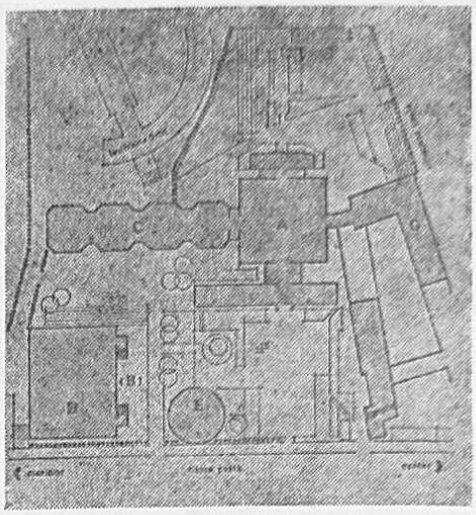

»VRTLARSKA IZLOŽBA 77«, LJUBLJANA — GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE — TLOCRT IZLOŽBENIH ZBIVANJA

Zanimanje za izložbu je bilo veliko, što dokazuje posjet veći od prošlogodišnjeg i vrlo obilni poslovi koji su zaključeni pri kupoprodaji svih izloženih predmeta.

SISAK

U Sisku je priređen **»Deseti međunarodni sajam cvijeća«** u Starom gradu Siska od 15. do 18. rujna 1977. godine.

Vrtlari Siska su pravilno shvatili da organizacija Sajma cvijeća mora biti trajna, a koja se održava u pravilu svake godine, i za to su osnovali organizaciju vrtlarskog udruženog rada koju su nazvali OUR »SAJAM CVIJEĆA«. Ta je organizacija udruženog rada priredila i ove godine vrlo uspješno »DESETI MEĐUNARODNI SAJAM CVIJEĆA« na kojemu nastupaju najugledniji proizvođači i izvoznici cvijeća domaći (njih pedesetak) i iz većeg broja stranih zemalja (iz 15 zemalja Evrope). Ovogodišnja međunarodna izložba sadržavala je obilne izloške od rezanog cvijeća, lončanica, ukrasnog dendrološkog biljnog materijala, lukovica, sjemena i prateće opreme iz oblasti hortikulture. Izlaganjem na sisačkom Sajmu cvijeća omogućeno je svima izlagačima da **ravnopravno** predstave vrtlarskoj i općoj javnosti i cvjetnom tržištu svoje mogućnosti, dostignuća i novitete iz oblasti cvjećarstva.

Ovogodišnja je izložba imala tipični profesionalno-komercijalni karakter, kao uostalom i sve dosadašnje izložbe, pa je prema tome jedinstvena u našoj zemlji. Omogućila je svim zainteresiranima da se upoznaju s visokim dostignućem umijeća aranžiranja cvijeća, novitetima uzgoja posljednjih godina u svijetu, proizvodima prateće industrije i uspostavljanja najraznovrsnijih poslova, kontakata iz svih grana u oblasti suvremene hortikulture.

Deseti međunarodni sajam cvijeća u Sisku ove je godine postigao vrhunski kvalitet u međunarodnim razmjerima što je rezultiralo brojnim posjetom, velikim učešćem izlagača, raznovrsnošću predloženih izložaka najviših horto-likovnih vrijednosti, te brojnim obavljenim poslovima velikih novčanih vrednota.

OUR »SAJAM CVIJEĆA« povezao se poslovno-tehničkom suradnjom sa Zagrebačkim velesajmom što obećava još veće uspjehe i osigurava za budućnost stečeni ugled ove izložbe.

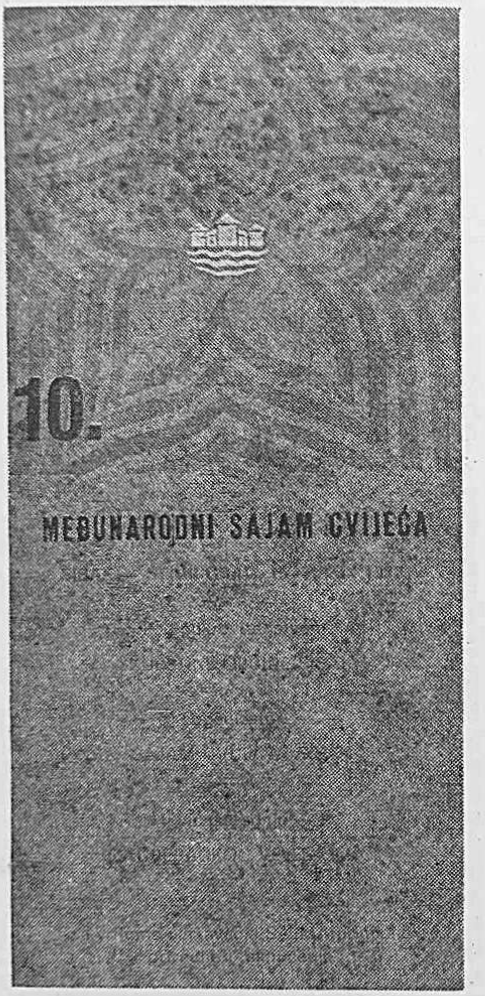

U sklopu ove manifestacije u Sisačkom muzeju otvorene su dvije izložbe: »Tito u Sisku i na Baniji« i »Radnički pokret i socijalistička revolucija na području Siska i Banije«, koje prikazuju Titovo naukovanje za metalskog radnika u ovom gradu prije 70 godina, zatim izložbu maraka s tematikom cvijeća i zaštite čovjekove okoline.

ILOK

U Iloku je u povodu Dana žena održana vrlo zapažena **Međunarodna izložba cvijeća** od 3. do 8. ožujka u kolaboraciji s OUR-om »SAJAM CVIJEĆA« iz Siska.

Ta je suradnja urodila plodom, jer je uređen jedan vrlo uspjeli praznik cvijeća koji je obogatio cvjetnim sadržajima drevni Ilok, nekadašnje središte iločkih knezova.

Cvijeće i plavkasti Dunav pridonijeli su posebnom ugođaju na izložbi u kojoj su učestvovali uz vrtlarske radnike također i brojni Iločani te okolno stanovništvo. To je u istinu bilo tako, pošto je izložba izazvala veliko zanimanje starog grada i okolice.

Nosilac čitave organizacije uz Siščane bilo je mjesno agilno turističko društvo »ILOKTURIST« kojemu pripada najviša zasluga za pozitivne uspjehe ove vrijedne cvjećarske manifestacije.

Uz brojne domaće izlagače u mjestu, te iz naših većih gradova, gdje je vrtlarstvo razvijenija privredna grana, sudjelovale su i poznatije vrtlarske kuće iz Evrope.

OPUZEN

U Opuzenu na Neretvi održana je vrlo privlačna svečanost **»Zlatnih plodova mandarina«**, i to 29. listopada 1977. godine. Toga svečanog dana prostrana polja mandarina bila su izložena pogledima i rukama gostiju, kojih je bio velik broj iz doline Neretve, dubrovačkog primorja i susjedne Hercegovine, te namjerника i uzvanika. Dan mandarina održava se u ovom kraju već drugi put i namjere su da se pretvori u privlačnu atrakciju poneretvlja.

Svečanost je počela u 14 sati na Trgu kralja Tomislava s prigodnim programom, pozdravima i dobrodošlicom učesnicima. Poslije se pristupilo obilasku plantaža mandarina, prigodnoj berbi i svatko je od gostiju mogao po želji sam ubrati nekoliko plodova. Računa se da je bilo preko 700 učesnika koji su do u kasne sate sjedili i veselili se uz neretvanske specijalitete.

✦

Održane su još u nas mnoge izložbe i prave svečanosti cvijeća, koje nismo uspjeli registrirati zbog raznih razloga, a najviše zbog nedostatka točnih podataka, kao izložbe cvijeća u Beogradu, Sarajevu itd..., ali o tome drugi put.

N. N. N.:

Sa Sajma cvijeća, izložbe vrtlarstva i vrtlarskih potrepština u Padovi u jesen 1977. — Flormart — Flortecnica — Hobbyflora

Nakon vrlo uspješne jesenske izložbe Flormart moguće je sada iznijeti rezultate i mišljenja o ovoj izložbi.

Pokazalo se da sajam Flormart igra važnu ulogu na evropskom nivou.

Na FLORMART-u je sudjelovalo 400 izlagača iz raznih krajeva Italije; bile su prisutne i druge zemlje, kao na primjer Francuska, Njemačka, Nizozemska, Belgija i Švicarska. Ove zemlje igraju u Evropi izričito važnu ulogu s gledišta uzgoja cvijeća.

Nekoliko podataka o izložbi

FLORMART — izložba se održava svakih šest mjeseci; ona se poklapa s najvažnijim razdobljima za trgovinu (trgovačkim razdobljima) i može se smatrati sigurnim testom u okviru trajanja sajma.

Ponuda:

1200 vrsta biljaka i cvijeća
5000 raznih tipova cvijeća i biljaka
1 milijun uzoraka

Promet:

Promet iznosi oko 7 milijardi lira; ova brojka je samo približna. Kod obračunavanja su uzeti u obzir i ugovori na vrijeme na kojima počiva najveći dio pregovaranja.

Tržište:

Promptne isporuke: dinamično tržište za paprati, alpske ljubice, geranium, primule i raznovrsne biljke za kalemljenje.

Slabije tržište za rezano cvijeće; međutim, kompozicije od rezanog cvijeća su naišle na naročito odobravanje.

Vremenske isporuke:

Što se tiče zelenih biljaka, postojala je velika ponuda po sniženim cijenama; poduzeća koja su bila u mogućnosti da prodaju kako kod promptnih isporuka tako i kod vremenskih isporuka po najpovoljnijim cijenama, zaključila su najveći dio poslova.

Dobri su bili poslovi s azalejom, begonijom i petunijom.

Dinamični poslovi za rezano cvijeće.

Veliki interes za biljke koje se uzgajaju u stakleniku; naročito je velika potražnja za uljikama i mimozama. U pogledu kućnih biljaka opažena je naročita sklonost za potrošnju *Ficus benjamina*.

Posjetioci

U okviru izložbe, koja je trajala 3 dana, bilo je više od 10.000 kvalificiranih posjetilaca iz svih krajeva Italije.

U usporedbi s prošlom izložbom, bilo je velikog prirasta u pogledu porijekla posjetilaca: Ligurija (+50 posto). Pijemont i Dolina Aosta (+30%), Marche (+55%), Toskana (+%). Osim toga povećao se broj

posjetilaca iz Kampanije, Apulije, Kalabrije, Sicilije i Basilikata.

Velik broj inozemnih posjetilaca (iz 18 zemalja) istakao je važnu međunarodnu ulogu sajma (Francuska +38%, Nizozemska +50%, Austrija, Belgija i Švicarska). Znatne su bile i grupe posjetilaca iz Njemačke, Švedske i osobito iz Jugoslavije.

Naročito treba spomenuti struku za uzgoj cvijeća u rasadnicima i vrtlarstvu, koliko za ljubitelje toliko i za stručnjake, kao i struku za pribor koji spada uz to. Prikazane su vrlo moderne tehnologije što se tiče staklenika, sredstva za gnojenje i upotrebe lonaca za cvijeće. Postojao je i velik izbor lonaca; neke od ovih su kreirali profesionalni dizajneri.

FLORMART — izložba se još jednom pokazala kao pravi i potrebni odraz ove grane tržišta, danas se tržište više ne može odreći jednog tako važnog pomoćnog sredstva.

Ove dvije izložbe od 1978. godine će se održavati od 17 do 19. veljače i od 8. do 10. rujna.

Stalna adresa:

FLORMART-FLORTECNICA-HOBBYFLORA Fiera Internazionale di Padova
via N. Tommaseo, 59
I — 35100 PADOVA (Italija)

N. N.:

Novi rokovi za međunarodne vrtlarske sajmove SPOGA u Kölnu

Prilikom zasjedanja stručnih savjetnika SPOGA-e — Međunarodnog sajma za sportske artikle, kamping-potrepštine i vrtni namještaj — i Međunarodnog sajma za vrtlarstvo 13. listopada 1977. u Kölnu, određeni su rokovi za iduće dvije godine time što se zadržalo **trodnevno trajanje sajmova.** Suprotno jednoj prijašnjoj objavi s trajanjem od 4 dana, oba sajma u Kölnu će se održati u isto vrijeme kako slijedi:

SPOGA/Vrtlarstvo 1978:
Nedjelja 1. — utorak 3. listopada

SPOGA/Vrtlarstvo 1979:
Nedjelja 23. — utorak 25. rujna

JOSIP ORBANIC, Pula:

Četrnaesta savezna izložba »Bundesgartenschau 77« u Stuttgartu

Savezna hortikulturna izložba u Zapadnoj Njemačkoj organizirana je 1951. u Stuttgartu, a ove godine slavi, upravo u ovom gradu, svoju 25. godišnjicu. Inače u tih 25 godina je održana još jednom u Stuttgartu 1961. godine.

ČETRNAESTI BUNDESGARTENSCHAU 77. U STUTTGARTU

Kada je organizirana prva izložba poslije rata, mnogo je bilo onih koji su sumnjali u uspjeh te izložbe, ali je bilo također i mnogo onih, koji su bili za to da se izložba obnovi svake druge godine: zapravo, pobijedili su ovi posljednji, jer ove godine u Stuttgartu se održava 14. savezna hortikulturna izložba.

Kako je do toga došlo? Osim raspoloživih financijskih sredstava, bila je i suradnja u planiranju, izgradnji objekata, sadnji nasada i sl., tako da je sve to išlo u prilog potrebama grada sa zelenilom. Prva izložba je bila nosilac obnove gradova uništenih u toku II svjetskog rata. Mnogi stari kvartovi su uklonjeni, ustupajući svoje površine parkovima. Današnja izložba, nakon 25 godina postojanja, ima drugi cilj: izbjeći supernaseljenost u gradovima, unošenjem zelenila svuda. Tako je na površini od 44 hektara usred grada organizirana ova velika hortikulturna manifestacija, na čijem prostoru ima mjesta za odmor i rekreaciju građana, daleko od gradske vreve i buke.

Izložba traje od 29. travnja do 23. listopada i u toku šest mjeseci održava se veliki broj raznih manifestacija, kao na primjer natječaj u izradi cvjetnih aranžmana, natječaj za uređenje okoliša zgrada, uređenje balkona, bazena i žardinijera, te izložba Bilje, životinje i tehnika, Cvijeće i vina i cijeli niz drugih manifestacija, posvećenih određenim kulturama cvijeća, kao ružama, gladijolama, kaktusima, orhidejama, dahlijama i povrtlarski dio.

Zanimljivo je da je prvi dio Schollgartena, kraj rijeke Neckar, bio uređen za izložbu iz 1961. godine i danas služi za rekreaciju građana sa svojim velikim kompleksom zelenih i cvjetnih površina, vodoskoka, spomenika i igralištima ping-ponga, kuglanama i šah-igralištima. Ovo posljednje zaprema 2 igrališta, čija je šah-tabla u bijelom i tamnom kamenu. Oko igrališta su stolice za gledaoce, a 2 igrača igraju s lako prenosivim, šupljim drvenim figurama, visokima oko pola metra.

Šetajući po gradu, na svakom mjestu nalazimo posude sa cvijećem i grmljem na područjima gdje nema gradskog prometa, tj. na trgovima, širim ulicama i sl. pa da uz ostale gradske zelene površine, koje iz grada vode u Schollgarten, do njegovog drugog dijela, uređen za izložbu. »Zeleni ugođaj u cvjetnom gradu« parola je na reklamnim panoima, koja zaista vjerno tumači izgled ovog grada na izložbenom prostoru kao i u ostalom dijelu grada.

Što reći o toj izložbi? Puno travnjaka i cvijeća, vode i posjetilaca. Za ljenije na raspolaganju je vlak koji prugom nešto dužom od 6 km obilazi cijelu izložbu. Vijugave staze pokraj vode, uz razne kioske, uz cvjetne grupe ili ispod platana starih više od 200 godina ili uz vrlo originalna dječja igrališta. Netko će opaziti da se od šume stabla ne vide. I zaista je tako jer cijeli grad je jedna velika cvjetna manifestacija i kamo god čovjek krene, vidi samo zelenilo i cvijeće. Računa se ove godine na jedan milijun posjetilaca, a da bi se privukao što veći broj publike, štutgartski aerodrom je osigurao znatno više letova iz većeg broja evropskih gradova. S druge strane željeznice su osi-

gurale specijalne popuste za sve posjetioce »Bundesgartenschau 77« — Savezne vrtlarske izložbe.

Zanimljivo je da je kao zasebni dio ove izložbe, nedaleko od Stuttgarta, u Killesbergu organiziran jedan cvjetni spektakl u nekoliko paviljona: izložba cvjetnih aranžmana. Teško je opisati sve što je izloženo jer izloženog materijala ima vrlo mnogo: od vjenčanih buketa i visećih cvjetnih aranžmana, klasičnih aranžmana, kompozicija lončanica ili apstraktnih aranžmana sa suhim materijalom do ogromnih kompozicija s voćem i povrćem. Zaista bismo rekli: stani, gledaj i — divi se! Stvarno se može reći da je 25-godišnje iskustvo u organiziranju takve izložbe, povezano s uređenjem grada, uspješno ostvarilo svoj cilj: više zelenila i cvijeća za bolji život u modernoj urbanoj sredini.

INULA HIRTA L. — UTRENICA RAPAVA, ŠILIĆ »ŠUMSKE ZELJASTE BILJKE« STR. 165

PRIKAZI — OGLEDI — RECENZIJE — ČITAMO ZA VAS — ODABERITE

P. MATKOVIĆ, Split:

Čedomil Šilić: »Šumske zeljaste biljke«, Sarajevo - Zagreb - Beograd, 1977.

Botanička znanost je obogaćena još jednim kapitalnim botaničkim djelom dra Čedomila Šilića iz Sarajeva s naslovom **»Šumske zeljaste biljke«,** koje su izišle ove godine na prekrasnom papiru s još prekrasnijim kolor-slikama. Djelo nas je zbilja oduševilo po općoj kompoziciji, sustavnom iznošenju pripadajućih sadržaja i iznad svega cjelovitom obradom i razradom svake pojedine biljke od ukupno 190 vrsta. Knjiga je plod vrlo ozbiljna, pregarajućeg i upornog rada zrelog znanstvenog radnika koji ravno ide planiranom cilju proučavanja, i obrade tekstovnih, slikovitih (crtež, simbol kao značajka životnih forma i fotos biljke u boji) i drugih bitnih svojstava svake pojedine biljke u potpunoj sintezi, jer su opis i grafička obrada svake biljke zauzeli samo prostor od jedne stranice knjige. Ovaj način prikazivanja traži posebne sposobnosti, afinitet za znanstvenu analizu, smisao za opisivanje i tehničko oblikovanje biljke u crtežu zajedno s pripadajućim snimkama u boji. To tim više jer je autor bio ujedno istraživač, znanstveni radnik, crtač, fotograf itd. Svi su se radovi ujedinili sretno u jednoj talentiranoj ličnosti koja je sve uspješno izradila tako da je čak autor obavio i tehničko uredništvo i korekturu knjige.

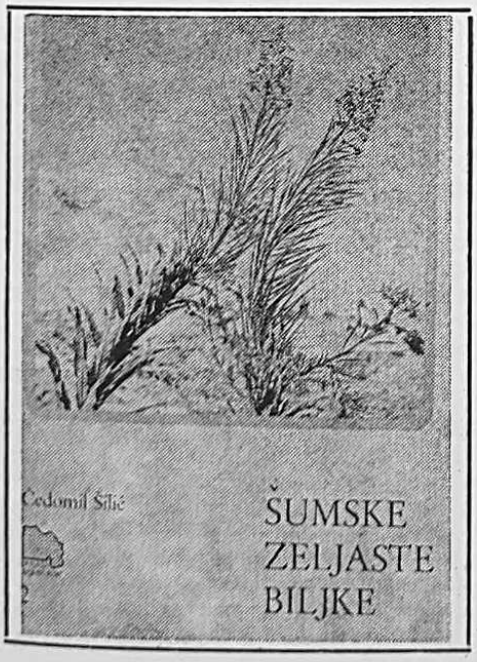

Zbilja je to velik razmah djelatnosti dra Č. Šilića koji je, pitamo se kada i kako, sve te radove izvršio uz redoviti svoj znanstveni botanički posao što ga dnevno obavlja u Zemaljskom muzeju Sarajeva.

Još nam je u svježem sjećanju upravo golemi publicističko-znanstveni posao koji je autor izvršio kada je izdao u režiji Zavoda za izdavanje udžbenika u Sarajevu vrlo zapaženu knjigu ATLAS DRVEĆA I GRMLJA sa 166 fotosa u koloru i 1150 vlastitih crteža za 356 obrađenih drvenastih biljaka. Knjiga je izišla u Sarajevu 1973. godine, dakle, prije same četiri godine. Veliki rad i još veći uspjeh.

Knjiga nosi naslov: Čedomil Šilić **»Šumske zeljaste biljke«,** Sarajevo, Zagreb, Beograd, 1977. Izdavač: IGKRO »Svjetlost« (OOUR Zavod za udžbenike, Sarajevo), »Školska knjiga« (Zagreb) i »Vuk Karadžić« (Beograd). Štampa: Časopisno in grafično podjetje DELO iz Ljubljane. Format je knjige 17 × 21 centimetar, stranica 272, korice tvrde u višebojnoj tehnici, fotografija biljke na koricama jest kiprovina, vrbica — *Chamaenerion angustifolium* (L.) Scop. Fotografija u boji skoro 200 komada veličine 12 × 12 centimetara, analitičkih crteža preko 1200 komada koji prikazuju najznačajnije detalje (obično) lista i cvijeta obrađivane biljke. Papir najfiniji uvozni kunstdruk glatkog porculanskog izgleda. Naklada je 12.000 komada. Knjižarska cijena knjige jest 190 dinara i ona se može dobiti u svakoj boljoj knjižari u Jugoslaviji.

Knjiga obrađuje najčešće i najvažnije šumske zeljaste biljke koje dolaze u šumama više kontinentalnog dijela naše zemlje. Za hortikulturne radnike ova je knjiga od posebna značenja, jer ukazuje i upućuje na najpovoljniji način na brojne obrađene biljke koje bi izvanredno svrsishodno i po funkciji i po ljepoti mogle poslužiti za upotrebu u našim perivojima, cvjetnim i ostalim vrtlarskim kompozicijama. Prikaz je potpun i neposredan zbog iznimno uspjelih fotografija u boji gdje se može kod prikazane biljke vidjeti svaka pojedinost koja zanima vrtlarskog stručnjaka za aplikaciju određenih šumskih zeljastih biljaka u osnivanju i uređivanju perivojnih površina. Tu će se u knjizi uočiti bogatstvo novih biljnih zeljastih vrsta koje će naći svoje trajno mjesto u niskim parkovnim scenarijima i koje vrste će vidljivo obogatiti još uvijek prilično skromni fond ukrasnih zeljastih parkovnih biljnih vrsta. Zato će svaki hortikulturni radnik proučiti ovu knjigu i iz nje izvući ono što je za vrtlarsku praksu najkorisnije, a toga ima vrlo mnogo.

Knjiga je tako i napravljena da svakom čitatelju odmah pruža sve podatke kako bi se njezini bogati sadržaji mogli što neposrednije koristiti.

To autor lijepo iznosi u uvodu kad kaže: »Rješenje pojedine stranice i obrada pojedine biljne vrste nije slučajna. Stalno nas je rukovodila, prvenstveno, uloga očiglednosti slike u koloru i ilustrativnog materijala sa kombinacijom konciznog teksta, što je sve kompletirano uvijek na jednoj stranici. Slika i crteži u ovom slučaju treba da čine nerazlučivo jedinstvo riječi i slike u funkciji davanja potpunije informacije.«

Dakle, **potpuna informacija** osnovna je misao koja prožima autora pri pisanju knjige i koju epigrafski stalno i uspješno unosi u ovaj za-

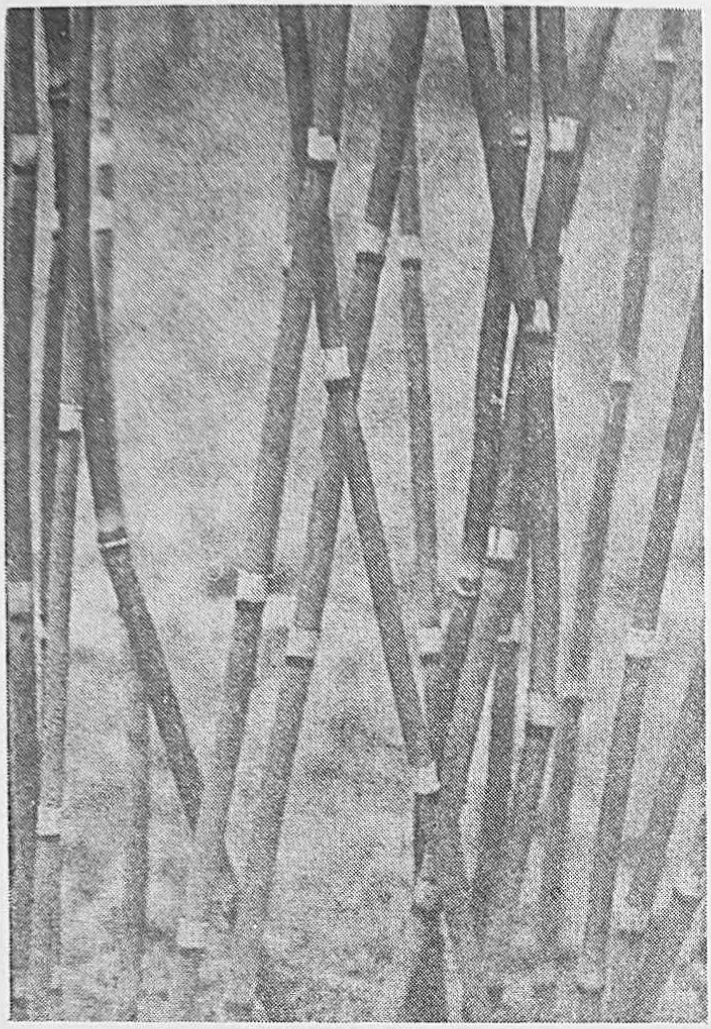

EQUISETUM HIEMALE L. — KOCITERKA, ŠILIĆ »ŠUMSKE ZELJASTE BILJKE«, str. 17

mašni botanički rad. Ističemo i ponavljamo, da je pisac u tome uspio u cijelosti.

Knjiga je namijenjena svakome onome kojega zanima biljka bilo s kojeg stanovišta, pa u vezi s tim pisac poručuje: »Knjiga će koristiti čitaocima svih uzrasta i profila. Prvenstveno namijenjena je učenicima i nastavnicima gimnazija, srednjih škola, zatim studentima pedagoških akademija i fakulteta, gdje se izučava ovaj predmet (prirodno-matematički, šumarski, poljoprivredni, farmaceutski, veterinarski)... dobro će poslužiti kao neophodan priručnik... koji se bave tipološkim i fitocenološkim istraživanjima šuma... Knjigu će također moći koristiti **hortikulturni stručnjaci i pejzažni arhitekti** (podvukao P. M.), jer se među brojnim samoniklim šumskim vrstama nalazi veliki broj biljaka koje posjeduju izuzetna dekorativna svojstva i danas se sve više i više koriste u hortikulturi. Napokon, knjiga je namijenjena i svim ljubiteljima prirode, koji odlaze u prirodu da osjete sve njene čari i ljepotu.«

Nekoliko riječi iz sadržaja knjige.

Na tri stranice autor u Uvodu obrazlaže svoje ideje koje su ga rukovodili pri pisanju ove zanimljive knjige kao i sve ono ostalo što je korišteno u radu pisanja, fotografiranja i crtanja pojedinih biljnih primjeraka što su našle svoje mjesto u knjizi. Poslije toga obrađuje skraćenice i simbole kojima se služio u obradi pojedine biljke. Onda dolaze glavni sadržaji knjige kao opis vrsta, fotografije, crteži, simboli itd. na punih 200 stranica na kojima je obrađeno 190 šumskih zeljastih biljaka.

Kao vrijedni prilozi knjizi izneseni su:

— Literatura brojnih knjiga koje obrađuju floru i ikonografiju evropskih biljnih vrsta i susjednih područja zapadne Azije, i to preko 180 djela.

— Rječnik botaničkih termina, imena vrsta i varijeteta, dijagnostičkih atributa te porijekla imena rodova upotrebljenih u ovoj knjizi. Obrađeno je 28 stranica termina, tj. njih oko 1100.

— Skraćenice imena autora citiranih u knjizi na 9 stranica i oko 360 imena.

— Registar znanstvenih imena na latinskom jeziku s vrlo obilnom sinonimikom na sedam stranica u dva stupca. Obrađeno je preko 800 latinskih imena.

— Srpskohrvatska narodna imena biljaka našla su svoja mjesta na tri stranice u dva stupca s pp. 400 narodnih imena biljaka.

— Slovenska imena biljaka obrađena su na dvije stranice.

— Makedonska imena biljaka obrađena su na nešto više od dvije stranice u dva stupca.

— Engleska imena biljaka uzela su nešto manje od dvije stranice na dva stupca.

— Francuska imena dvije stranice u dva stupca.

— Njemačka imena nešto više od dvije stranice na dva stupca.

— Talijanska imena zauzela su prostor kao engleska imena.

— Ruska imena biljaka zahvaćaju dvije stranice sa dva stupca.

Izneseni škrti prikaz Šilićeve knjige »ŠUMSKE ZELJASTE BILJKE« u stvari želi dati grubi prikaz ovog velikog znanstvenog i praktičnog botaničkog djela da bi pobudio interes kod čitalaca »HORTIKULTURE« da nabave ovu knjigu i da se u što većoj mjeri budu koristili njezinim bogatim sadržajima u interesu našeg vrtlarstva i njegova unapređenja. Jer, kako je izneseno, mi raspolažemo relativno malim brojem ukrasnih zeljastih biljaka za cvjetne vrtlarske aranžmane u parkovnim površinama i kod biljnih dekoracija raznih sadržaja na otvorenom i zatvorenom prostoru. Šilićeva knjiga će nam otvoriti nove mogućnosti da obogatimo asortiman te ukrasne zeljaste cvjetne flore.

Dipl. inž. MARCEL JELASKA, Split:

A. E. Canham: »Umjetno svjetlo u hortikulturi« — Artificial light in horticulture«, Centrex Publishing Company, Eindhoven, The Netherlands, 1966, str. 212, crteža 53, fot. 35, cit. lit. 261

Knjiga daje jasan i jednostavan pregled stručnih i komercijalnih rezultata koji se mogu postići uzgojem bilja pomoću umjetnog svjetla. Detaljno su obrađeni načini upotrebe umjetnog svjetla za biljke koje se uzgajaju u prvom redu za proizvodnju hrane kao na primjer rajčice i one koje se uzgajaju za proizvodnju cvijeća kao na primjer krizanteme. Naše znanje o utjecaju svjetla na porast i urod biljaka u toku posljednjih desetljeća znatno je poraslo, dok novi izvori svjetla omogućuju ekonomičnu upotrebu umjetnog svjetla za uzgoj biljaka pod staklom i na otvorenome. Naučna istraživanja danas omogućuju komercijalnim uzgajačima da upotrebljavaju umjetno svjetlo za povećavanje produktivnosti njihova poduzeća na tržištu na kojemu je konkurencija u jakom porastu. Ova knjiga nije korisna samo onima koji se bave komercijalnom hortikulturom već pruža jedno bogatstvo informacija istraživačkim radnicima kao i poduzetnicima koji se bave projektiranjem efikasnih instalacija za umjetno osvjetljavanje. Vrijednosti knjige pridonosi naročito činjenica da su

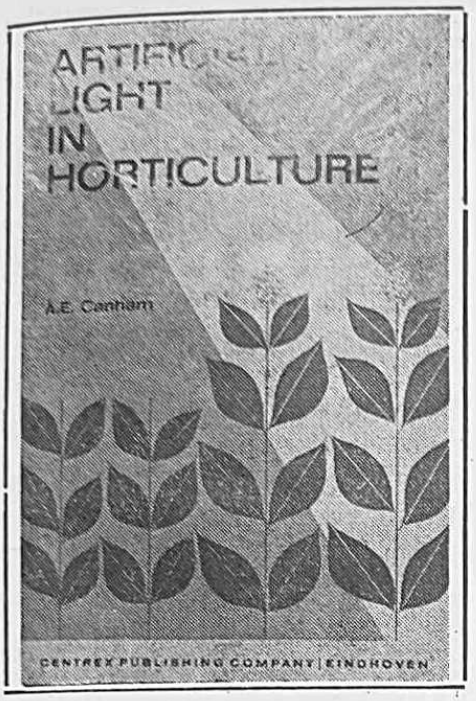

svi navedeni primjeri temeljeni na praktičnim iskustvima u različitim zemljama. Toj vrijednosti knjige pridonosi i opširna i suvremena lista literature sa 261 izvorom navedenim na str. 189—204, a detaljan indeks olakšava upotrebu knjige.

Knjiga je podijeljena na ovih šest poglavlja:

1. Svjetlo i njegovo mjerenje u kojemu je obrađena definicija svjetla i mjerenje njegova intenziteta. Valne dužine pojedinih dijelova spektra i njihov utjecaj na biljke. Izvori svjetla.

2. Svjetlo i biljni porast — obrađuje stupanj biljnog porasta, oblik i boju biljnog porasta i njegov tip, tj. vegetativni ili generativni — što je sve skupa rezultat biljke danoj cjelini uvjeta sredine. Posebno obrađuje stupanj biljnog porasta pod prirodnim uvjetima i pod utjecajem umjetne svjetlosti, koja je dostupna u čitavom nizu boja; u ovom posljednjem slučaju stupanj biljnog porasta dan je pod utjecajem različitih boja svjetla. Dalje, oblik i boja biljnog porasta i njegov tip (vegetativni ili generativni) u odnosu na svjetlosne uvjete, a posebno na relativnu dnevnu duljinu svjetla i tame, tj. photoperiodična reakcija biljaka.

3. Svjetiljke (lampe) — nomenklatura, tipovi i karakteristike svjetiljki. Izbor svjetiljki za hortikulturne ciljeve, i to svjetiljke za reguliranje dužine dana i svjetiljke za nadomještanje danjeg svjetla; uspoređivanje troškova upotrebe različitih tipova svjetiljki; izbor svjetiljki za dopunsko osvjetljenje i svjetiljki za dopunsko osvjetljenje soba (komora) i ormara (kabineta) u kojima se uzgajaju biljke pod striktno kontroliranim uvjetima.

4. Poticanje efekta dugog dana — obrađuje tehniku rada reguliranja cvatnje krizantema, instaliranje osvjetljenja, period osvjetljavanja, cikličko osvjetljavanje, te osvjetljavanje u poljskim razmjerama; vrste cvjetnih kultura za uzgoj u polju i stakleniku.

5. Dopunsko svjetlo — obrađuje:

a) instaliranje podesnih svjetiljki kao dopuna danjem svjetlu s reguliranjem instalacija za osvjetljenje, osvjetljavanje većih površina, reguliranje temperatura;

b) uzgoj rajčica za vrijeme zimskih mjeseci kao najvažnija primjena dopunskog svjetla u ovoj zemlji gdje je čak 37% površina grijanih staklenika posvećeno uzgoju rajčica (podaci iz 1963), a najrentabilnije su one kulture koje dozrijevaju najranije; navode se detaljno komercijalne instalacije s iskustvom iz Nizozemske kao i osvjetljavanje rajčica u drugim zemljama kao u Belgiji, Njemačkoj, SSSR-u, Poljskoj i Novom Zelandu;

c) uzgoj ostalih nedekorativnih kultura, i to: krastavaca kao druge najvažnije kulture za proizvodnju prehrambenih artikala (živežnih namirnica) u staklenicima Britanije gdje je 1960. godine bilo 466 acresa (188.5 ha) koji se kao i rajčica siju i uzgajaju za vrijeme tmurnih i tamnih zimskih dana i koji reagiraju vrlo dobro na dopunsko svjetlo; salate (*Lactuca sativa*) koja predstavlja treću najvažniju prehrambenu stakleničku kulturu u Britaniji i koja se također uzgaja za vrijeme zime; jagode uz usporenje sazrijevanja koje se može postići pomoću tehnike produljenja dana; na koncu navedena su istraživanja i uzgoj (stvaranje) novih sorti biljaka za proizvodnju uz primjenu dopunskog svjetla;

d) prozvodnja sjemenki i reznica cvjetnih kultura (*Antirrhinum, Begonia semperflorens, Billbergia, Calceolaria*, meristem karanfila, *Cineraria, Cyclamen persicum, Gloxinia, Kalanchoe blossfeldiana, Primula obconica, Saintpaulia, Mathiola incana* i različite dekorativne biljke);

e) potpomaganje-poboljšanje cvatnje (Azalea, karanfil, krizantema, paprati, *Gloxinia, Hydrangea macrophylla, Convallaria majalis*, pelagonija, *Saintpaulia, Streptocarpus* i dr.

f) lončanice za unutrašnju dekoraciju u kući.

6. Uzgoj biljaka bez danjeg svjetla obrađuje:

a) forsirana proizvodnja cvijeća (prostorije za uzgoj, forsiranje lukovica i ostale biljke za forsiranje);

b) mlade biljke i potpuno sazreli proizvodi (ožiljavanje reznica; uzgoj biljaka iz sjemena, i to rajčica, krastavaca i ostalih biljaka: uzgoj biljaka za proizvodnju potpuno sazrelih proizvoda (salata, rajčice, jagode, biljke prilagođene rastu pod uvjetima slabog osvjetljenja, orhideje) te razmnožavanje sojeva slobodnih od virusa.

P. M., Split:

D. Jedlowski: »Rječnik talijanskih, znanstvenih i narodnih naziva biljaka«, Split, 1977.

DR DUŠAN JEDLOWSKI, »Rječnik talijanskih, znanstvenih i narodnih naziva biljaka«, Split, prosinac, 1977. Izdavač je Institut za jadranske kulture i melioraciju krša u Splitu. Tisak izvršen na spravi za umnožavanje spisa i crteža Instituta. Uvez NITTP »Slobodna Dalmacija« u Splitu. Format 20,5 × 30 centimetara. Stranica 149 s jednom fotokopijom litografske table iz Visianijeva djela »FLORA DALMATICA« (*Chamaemelum uniglandulosum* Vis.). Papir bijeli.

»Rječnik« je posvećen ROBERTU VISIANIJU u povodu njegove stogodišnjice smrti.

»U ovom ‚Rječniku' su sakupljeni ističe opsežnost svog djela s nekoliko jezgrovitih rečenica, kojima razjašnjava načela koja su ga rukovodila u pisanju »Rječnika«. On kaže:

»U ovom ‚Rječniku' su sakupljeni nazivi biljaka na talijanskom jeziku sa odgovarajućim latinskim i našim narodnim nazivima. Za pojedine vrste izneseno je više naziva kao na primjer za jelu običnu: abete, abete bianco, abete comune, abete nostrale, abete maschio itd.

Latinski nazivi u zagradi označavaju sinonime kao na primjer, *Consolida regalis (Delphinium consolida).*

Za neke vrste na talijanskom jeziku nije ustaljena nomenklatura,

RJEČNIK

TALIJANSKIH, ZNANSTVENIH I NARODNIH NAZIVA BILJAKA

POSVEĆEN

ŠIBENSKOM BOTANIČARU

ROBERTU VISIANIJU

PRED STOGODIŠNJICU NJEGOVE SMRTI

Sredio

Dr D. Jedlowski

SPLIT, 1977.

tako da na primjer za *Cicutariu* odgovara *Ahaeophyllum temulum* — korabljica i *Oenanthe acquatica* — trbulja.

Isto tako, pošto nije ustaljena niti naša terminologija, izneseno je za pojedine vrste više uobičajenih naziva kao na primjer: Pastirska torbica i rusomača za *Capsella bursa pastoris* ili kostriš obični i dragušac za *Senetio vulgaris.*«

Sistem obrade nazivlja u ovom »Rječniku« postavljen je sustavno tako da se najprije označi talijansko ime biljke, i u istom retku znanstveni latinski naziv i konačno narodno hrvatsko ime biljke s označenom sinonimikom na sva tri jezika.

»Rječnik« predstavlja vrijedno i korisno ostvarenje dra D. Jedlowskoga i poslužit će posebno botaničkim znanstvenicima na ovom dijelu obale Jadranskog mora kada žele odrediti naučno i narodno ime neke biljke talijanskog nazivlja. Upotreba »Rječnika« još je mnogo šira, jer se njime mogu koristiti i svi oni koji rade teoretski i praktično s biljkama, čitaju talijanske knjige o biljkama kao i susjedi Talijani koji žele ustanoviti naša imena biljnih vrsta.

Na koncu »Rječnika« dana je dosta obilna bibliografija od 55 najvažnijih djela koja neposredno ili posredno obrađuju ovu materiju.

Posao je velik i trebalo je mnogo truda, strpljenja, upornosti i smisla za sistematičan rad da se složi ovako relativno veliki trojezični rječnik biljnih naziva. U tom smislu je posao zaista uspio i autor je u cijelosti izvršio sebi postavljeni zadatak, pa mu za ovaj doprinos biljnoj nomenklaturi u nas dugujemo zahvalnost.

Djelo preporučujemo našim hortikulturnim radnicima i svima onima koji se bave poslovima proučavanja i korištenja biljaka u bilo kojem obliku.

NIKOLA ŠIPOVIĆ, Rijeka:

Petar Matković: »Robert Visiani Šibenčanin«, Zagreb, 1977.

U sklopu Biblioteke sajma cvijeća u Zagrebu izišla je interesantna knjižica Petra Matkovića o ROBERTU VISIANIJU ŠIBENČANINU, gdje je prikazan život i rad nadahnutog hortikulturnog stvaraoca i svjetskog botaničara.

Knjiga na vrlo instruktivan i popularan način prikazuje životnu sudbinu Visianija s obzirom na tadašnje prilike koje su vladale na našim obalama, gdje je skoro svaki intelektualac završavao studije u Padovi i u bogatim znanstvenim i kulturnim prilikama tog tada evropskog sveučilišnog centra proživio svoj

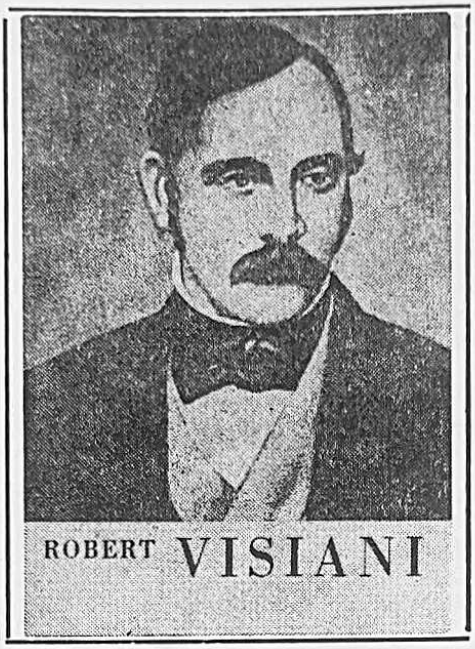

radni vijek daleko od svoje domovine i mjesta rođenja, da na koncu oporučno ostavi da mu posmrtni ostaci počivaju na groblju rodne grude kao što je slučaj našeg Visianija.

Visiani se rodio u Šibeniku 1800, a preminuo je u Padovi 1878. godine, gdje je bio redoviti profesor botanike na Sveučilištu i doživotni upravitelj padovanskog Botaničkog vrta, kojemu je ostavio svu svoju imovinu.

Format knjižice 14,5 × 20 centimetara. Korice broširane u boji s fotografijom Roberta Visianija. Stranica 32. Papir bijeli, fini domaći kunstdruck. Tisak u zelenom tonu. Slika šest. Izdavač ARTO, Zagreb, Ilica 5. Biblioteka Sajma cvijeća. Tisak Izdavački zavod JAZU, Zagreb, Gundulićeva 24, 1977.

Tekst obrađuje život i djelo Visianija i posebno djelovanje njegovo kao hortikulturnog stvaraoca gdje se je otkrilo da je on u svoje vrijeme bio cijenjen kao jedan među prvim hortikulturnim radnicima tadašnje Evrope na znanstvenom, praktičnom i organizacionom polju a da se aktivno bavio hortikulturom do svoje duboke starosti. To je danas malo poznato, jer je on slavljen jedino kao veliki svjetski botaničar i pisac znamenitog djela FLORA DALMATICA.

Naslovi pojedinih odlomaka knjige dat će nam najbolji uvid u njezine sadržaje, pa ih iznosimo po redu kako su u knjizi navedeni:

— Roberto Visiani Šibenčanin, svjetski botaničar i nadahnuti hortikulturni radnik.

— Kratki životopis Roberta Visianija Šibenčanina.

— Visiani — svjetski botaničar.

— Visiani istančani esteta.

— Visiani obnavlja i unapređuje drevni Botanički vrt u Padovi.

— Visiani organizira prvu izložbu cvijeća u Padovi i na Apeninskom poluotoku.

— Visiani osniva prvo Hortikulturno društvo na jugu Evrope.

— Hortikulturno znanstvenoistraživačko djelovanje Roberta Visianija i Svjetska cvjećarska izložba u Petrogradu.

Na koncu knjige nalazi se prijevod pjesme Franje Ongaroa iz Padove: Svečana lirska pjesma (oda) prigodom prve izložbe cvijeća. Pjesnik na slijedeći način slavi Visianija: »Slaveći dan 30. lipnja 1845. — Javnom izložbom cvijeća — Prvom u Kraljevini, Tridesetogodišnjicu osnutka Botaničkog vrta u Padovi, prvog u Evropi, slavnom PROF. ROBERTU DE VISIANIJU, direktoru vrta, pjesmu posvećuje Francesco Dall' »Ongaro«. Poslije ovog uvodnog dijela slijedi vrlo vrijedna i odlično sročena pjesma.

Knjižica je tiskana prigodom otvaranja SAJMA CVIJEĆA 77. u Zagrebu, 2. lipnja o. g.

VRTLARSKI PUTOKAZI — PITANJA I ODGOVORI

PITANJE: Drug Safet Sokolić iz Mostara uputio je pismo u kojemu među ostalim navodi: Bavim se uzgojem cvijeća, a imam i jedan maleni staklenik. Želio bih uzgajati gerbere, pa vas lijepo molim da me uputite gdje se mogu nabaviti takve sadnice, i da mi date osnovne savjete za njihov uzgoj. Unaprijed zahvaljujem.

ODGOVOR: Gerbera (lat. *Gerbera jamsonii* Hock) potječe iz Južne Afrike, a ima ih više vrsta i još više varijeteta. U nas se u posljednje vrijeme mnogo uzgaja prije spomenuta vrsta, koja je hibrid. Cvijet gerbere može biti različite boje (koje su vrlo žive), i različite veličine (od 4—15 cm promjera). Cvatnja traje oko 15 dana. Razmnožava se: sjemenom, — dijeljenjem matičnih biljaka i izdancima.

Proizvodnja sjemenom se koristi za masovnu plantažnu proizvodnju u staklenicima. Pošto navodite da je Vaš staklenik mali, ovaj način uzgoja za Vas ne dolazi u obzir.

Razmnožavanje bokorima dvogodišnjih biljaka obavlja se tako da se bokor dijeli u 5—6 dijelova. Liske se na ovako priređenim biljkama skraćuju do držaka, te onda sade u pripremljene lijehe.

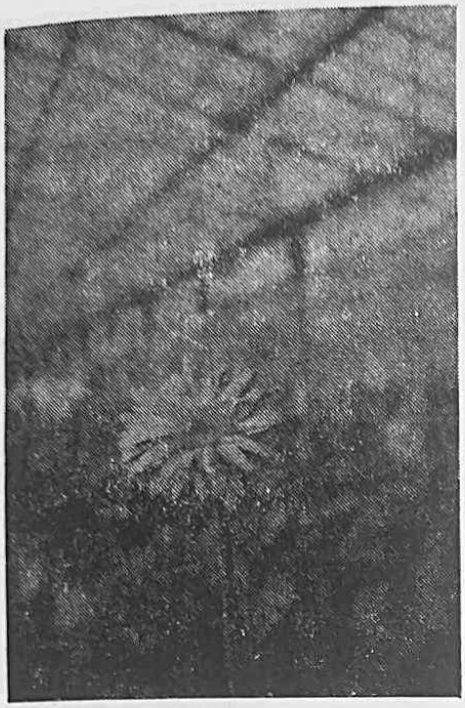

KULTURE GERBERA U STAKLENICIMA INSTITUTA ZA JADRANSKE KULTURE I MELIORACIJU KRŠA U SPLITU

Razmnožavanje izdancima vrši se slično prethodnom načinu, tj. korijen starije biljke izreže se na manje dijelove i ožiljava u stakleniku pri temperaturi od oko 18—25° C.

Staklenik u kojemu se uzgajaju gerbere na plantažni način mora biti svijetao i s dobrom ventilacijom. Hranjiva podloga, odn. tlo mora biti propusno, neutralne reakcije i dovoljno duboko (oko 50 cm). Najbolja je podloga glinasto-livadska zemlja sa tresetom, kojoj se doda 1—2 m^3 zrelog stajnjaka na lar površine, i 2 kg kompleksnog mineralnog gnojiva. Drenaža je podloge ispod hranjivog sloja obavezna. Sadnja se obavlja u redovima razmaka 30—40 cm, a biljka od biljke (ovisno o njihovoj krupnoći) od 25—50 cm. Prije sadnje treba izvršiti dezifenikciju zemljišta. U toku uzgoja biljke se okopavaju, plijeve, a suho i požutjelo lišće (ili cvjetovi) se uklanjaju. Prihranjivanje se vrši kompleksnim mineralnim gnojivima. Suzbijanje bolesti i štetnika treba stalno vršiti.

Sadnice gerbera možete nabaviti u Splitu kod Instituta za jadranske kulture i melioraciju krša.

Odgovorio: B. Marinković

PITANJE: Obraćam se s molbom da ćete mi pomoći i udovoljiti molbi i želji, te pošto ste mi Vi još posljednja nada. Kupila sam mali staklenik i želim uzgajati cvijeće no nigdje ne mogu nabaviti potrebnu literaturu za uzgoj gerbera. Zanima me sve o uzgoju gerbera, gdje mogu nabaviti sadnice i kada, kao i o uzgoju te kulture u stakleniku. Zahvaljuje i pozdravlja Velkica Florjančić, Rijeka, Brdo 6/II.

ODGOVOR: Primili smo niz pisama u kojima se moli da se objasni tehnologija uzgoja gerbera u staklenicima. Na ovo pitanje odgovaramo u istoj rubrici. Ovdje želimo samo istaknuti da predstavnik koji prodaje selekcionirane gerbere jest Institut za jadranske kulture i melioraciju krša, Split, Put Duilova 11, mr Vlado Pelicarić. Sadnice gerbera se prodaju u tri turnusa. U ožujku, travnju i svibnju. Cijena im je bila u 1977. g. 7,50 dinara. Iznimno se sadnice mogu dobiti u lipnju i srpnju, kod istog predstavnika čuvenog francuskog proizvođača firme BARBERET et BLANC s. a., B. P. 72, 06601 Antibes (France), tj. Instituta za jadranske kulture. Sa sadnicama gerbera Institut također daje potrebne upute za ishranu, tehnološki proces uzgoja biljaka, zaštitu, te ostale potrebne informacije s potrebnom literaturom.

Predstavnik nizozemske cvjećarske firme HILVERDA, također za gerbere, jest PIK »Jadro« u Splitu, Narodnog heroja 2.

Vjerujemo da smo ispunili želje naše čitateljke Florjančić i pošto ima dovoljno vremena za iduću uzgojnu sezonu uzgoja gerbera, može izabrati jednu od dvije ovih firma od kojih će dobiti sadnice ove cvjetne biljke. Naglašavamo da je potrebno prije gornjih rokova izvršiti predbilježbu kako bi se dobila sigurno zatražena količina sadnica gerbera. Želimo puni uspjeh u uzgoju.

Odgovorio
P. Matković

E R R A T A C O R R I G E !

Primili smo pismo dr Ane Šarić, sveuč. profesora Poljoprivrednog fakulteta u Zagrebu, kojega objavljujemo u cijelosti po njezinoj želji.

U.

Glavnom i odgovornom uredniku časopisa »Hortikultura«

SPLIT

Šetalište 1. maja 8/III

U broju 2—3/1977. časopisa »Hortikultura« objavljen je pod mojim imenom napis »Izvještaj o istraživanju virusa u koprivića«. Budući da se radi o objavljivanju bez mojeg znanja i odobrenja jednog radnog izvještaja koji nije bio namijenjen publikaciji i kojemu sam ja samo djelomično autor, molim Vas da radi ispravnog informiranja Vaših čitalaca objavite u narednom broju Vašeg časopisa slijedeće:

»Istraživanje virusa u koprivića« objavljeno u časopisu Hortikultura 2—3/1977 na str. 115—118, odnosi se na radni izvještaj dostavljen poduzeću »Parkovi i nasadi« u Rijeci. To se poduzeće bilo obratilo Zavodu za fitopatologiju Poljoprivrednog fakulteta u Zagrebu sa zamolbom da se istraže uzroci nekih patoloških pojava na listovima koprivića na području Rijeke. Ta su istraživanja obavljena uz suradnju stručnjaka iz Instituta »Ruđer Bošković« u Zagrebu dr Mercedes Wrischer. Izvještaj o izvršenom radu sadržavao je samo one elemente koji su bili interesantni za poduzeće »Parkovi i nasadi«, tj. rezultate istraživanja, a taj izvještaj nije bio sačinjen u formi jednog naučnog saopćavanja pripremljenog za publikaciju. U tom izvještaju ja sam autor samo dijela istraživanja koji se odnosi na viruse, dok je autor elektronsko-mikroskopskih istraživanja kao i elektro-mikroskopskih snimaka dr Mercedes Wrischer iz Instituta »Ruđer Bošković«, Zagreb. Takvim postupkom poduzeće »Parkovi i nasadi« u Rijeci naškodilo je mom ugledu znanstvenog radnika zbog objavljivanja nepripremljenog rukopisa, a još više time što mi se pripisalo autorstvo za rad koji nisam obavila zbog čega bih mogla biti moralno i materijalno odgovorna. Ovakva se neugodna situacija mogla izbjeći da je spomenuto poduzeće zatražilo od autora da pripremi rukopis za štampu.

Osim toga upozoravam da je u tekstu uz elektronsko-mikroskopske fotografije dodano bez znanja autora uz latinsko ime biljke Chenopodium quinoa L. još i naziv »peruansko žito«. Dodavanje tog egzotičnog naziva za biljku koja služi uglavnom samo kao test biljka za izolaciju virusa, a za koju uostalom postoji i naš naziv »loboda«, bilo je potpuno nepotrebno, čak i besmisleno.

U Zagrebu, 16. 11. 1977.

DVADESET I PET GODINA »PARKOVA I NASADA« U RIJECI

Dvadeset i peta godišnjica osnutka Komunalne radne organizacije »PARKOVI I NASADI«, Rijeka održava se uz brojne domaće i vanjske uzvanike u petak 16. prosinca 1977. godine, u 11 sati, u velikoj dvorani hotela »AMBASADOR« u Opatiji.

Nakon proslave održava se svečani ručak za sve uzvanike u restoranu hotela »AMBASADOR«.

HORTIKULTURA

HORTOLIKOVNI ČASOPIS ZA PITANJA VRTLARSKIH UMIJEĆA, ZNANOSTI, PRIVREDE, PRAKSE, PEJZAŽNE I VRTNE ARHITEKTURE

HORTICULTURAL MAGAZIN YUGOSLAVIA

(OSNOVAN U ZAGREBU 1934. GODINE POD NAZIVOM »NAŠ VRT«)

PROSINAC 1977. BROJ 4

Izdavač:

HORTIKULTURNO UDRUŽENJE SR HRVATSKE

Uredništvo:

DALIBOR ČULIĆ, gen. dir. PIK »Jadro«, SPLIT

PEJZ. ARH. SMILJAN KLAIĆ, (Sarajevo) ZAGREB

ANA MAKEK, vrt. stručnjak, ZAGREB

PROF. INŽ. PETAR MATKOVIĆ, SPLIT

PEJZ. ARH. STEVAN MILINKOVIĆ, BEOGRAD

PEJZ. ARH. PAVAO UNGAR, ZAGREB

ŠTEFAN VILIM, vrt. stručnjak, RIJEKA

Glavni i odgovorni urednik:

PROF. INŽ. PETAR MATKOVIĆ

Split, Šetalište 1 maja 8/III

Telefon (058) 516-566

Naslovna stranica:

Akad. slikar BORIS DOGAN, ZAGREB

Lektor:

Prof. TANJA POPOVIĆ, SPLIT

Korektori:

TOMISLAV IVELJA, SPLIT

Meter:

STIPE GAĆINA, SPLIT

Uredništvo i administracija:

58000 SPLIT

Poštanski pregradak 242

Telefon (058) 516-566

Tekući račun:

34400-678-3091 SDK, SPLIT

Godišnja pretplata:

Za pojedince	80,00 Din
Za društvene i političke organizacije te OOUR-e	300,00 Din
Za inozemstvo	200,00 Din
Cijena ovog broja	40,000 Din

Izlazi u veljači, lipnju, rujnu i prosincu

Rukopisi se ne vraćaju

Tisak:

NITTP »Slobodna Dalmacija« Split

Poštarina plaćena u gotovu

Tiskanje je završeno koncem studenoga 1977. godine.

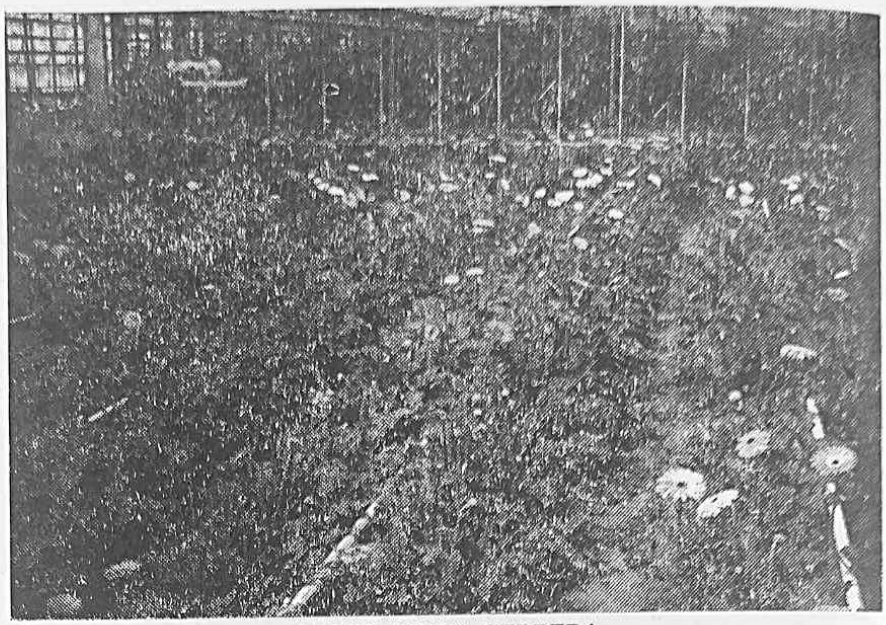

UZGOJ U STAKLENIKU NOVIH SORTA GERBERA

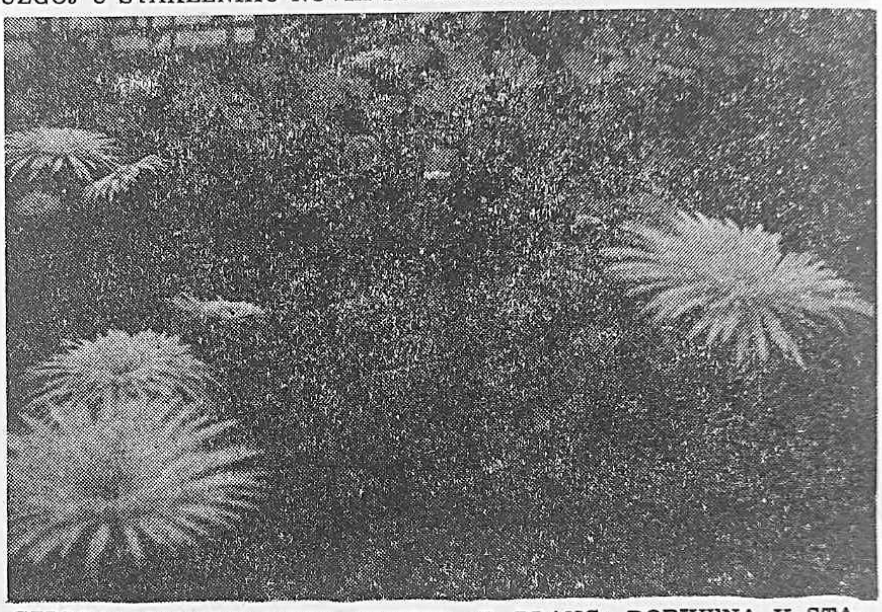

GERBERA JAMSONI HOCK. HYBRID »F. BLANC« DOBIVENA U STATION D'AMÉLIRATION DES PLANTES, PRÉJUS NA AZURNOJ OBALI FRANCUSKE

SAVJET ČASOPISA »HORTIKULTURA« — SPLIT

SR HRVATSKA:

1. Vrt. arh. Zvonimir Kani, Stenjevac; 2. Tadija Nevjestić, dir. KP »Flora«, Zagreb; 3. Vrt. arh. Dragutin Kiš, Zagreb (potpredsjednik Savjeta časopisa); 4. Dipl. inž. Petar Karlović, dir. VP »Žitnjak«, Zagreb; 5. Dipl. inž. Jerko Đeldum, dir. VP »PIK«, Rijeka; 6. Dipl inž. Zvonimir Tomac, dir. »Flora-inženjering«, Rijeka-Rovinj (potpredsjednik Savjeta časopisa); 7. Josip Orbanić. vrt. stručnjak, Pula; 8. Dipl. inž. Jelka Košut, dir. »Vrtlar«, Dubrovnik; 9. Dipl. inž. Dražen Grgurević, starješina hort. Skupštine općine Split (predsjednik Inicijativnog odbora Savjeta); 10. Dipl. inž. Nikola Đeldum, dir. »PIK«, Split (predsjednik Savjeta časopisa); 11. Dipl. inž. Josip Borić, KP »PIK«, Split (tajnik Savjeta časopisa i član Fin. komisije), 12. Milan Lacić, hort. stručnjak, PIK »Jadro«, Split (član Inicijativnog odbora Savjeta), 13. Dipl. inž. Špiro Gizdić, gen. dir. »Dalma«, Split; 14. Dipl. inž. Vanja Miličić, Institut za jadranske kulture, Split; 15. Dipl. inž. Božidar Kragić, Privredna komora, Split; 16. Dipl. inž. Heliodor Prelesnik, šef Šumarije, Split (član Inicijativnog odbora); 17. Andrija Bubalo, samostalni cvjećar, Split.

SR SRBIJA:

18. Dipl. inž. Srđan Mrkušić, dir. kom. pod., Beograd (potpredsjednik Inicijativnog odbora Savjeta); 19. Prof. dipl. inž. Aleksandar Krstić, Beograd; 20. Doc. dr Olga Mijanović, Šum. fakultet, Odjel za hortikulturu, Beograd; 21. Mg Kosta Žujević, Šum. fakultet, Odjel za hortikulturu, Beograd.

SR SLOVENIJA:

22. Dipl inž. Zoran Tomašič, KP »Rast«, Ljubljana; 23. Prof. dr Joško Pezdirc, Celje.

SR BOSNA I HERCEGOVINA:

24. Dipl. inž. Josip Musa, gen. dir. KP »PIN«, Mostar (predsjednik Fin. komisije); 25. Prof. dipl. inž. Petar Šolić, Mostar; 26. Mg Jakov Pehar, IRC za hortikulturu, Hodbina-Mostar (potpredsjednik Inicijativnog odbora); 27. Dipl. inž. Muhamed Kulenović, KP »Park«, Sarajevo.

SR MAKEDONIJA:

28. Dr Pande Popovski, Polj-šum. fakultet Univerziteta, Skopje.

SR CRNA GORA:

29. Dipl. inž. Ante Sterniša, Herceg-Novi.

i članovi Uredništva.

HORTIKULTURA

HORTICULTURAL MAGAZIN YUGOSLAVIA

HORTOLIKOVNI ČASOPIS ZA PITANJA VRTLARSKIH UMIJEĆA, HORTOUMJETNOSTI, ZNANOSTI, PRIVREDE, PRAKSE, TRŽIŠTA, PEJZAŽNE I VRTNE UMJETNOSTI

OSNOVAN U ZAGREBU 1934. GODINE POD NAZIVOM »NAŠ VRT«

UREDNIŠTVO U SPLITU — TELEFON (058) 516-566 — POŠTANSKI PRETINAC 242 — TEKUĆI RAČUN KOD SDK SPLIT BR. 34400-678-3091

GODINA XLIV — 1977.

INDEKS 1977.

POPIS PISACA I NASLOVA RADOVA

(Kratki sažeci glavnih radova svakog primjerka časopisa tiskaju se općenito na engleskom, francuskom, njemačkom, ruskom i talijanskom jeziku)

Ime, prezime — Naslov objelodanjenog djela	Broj časopisa	Stranica
Krum ANGELOV, prof. dipl. inž., Kavadarci:		
— Aktivnost društva za oplemenjivanje čovjekove sredine »Rascvet« u Kavadaru	1	10—11
— Dodijeljena nagrada »Sedmi septemvri« povodom Dana oslobođenja Kavadara — Šumsko-hortikulturni centar »Ivo Ribar Lola« iz Kavadara dobio je tradicionalnu nagradu »Sedmi septemvri« za postignute značajne rezultate iz oblasti obrazovanja i vrtlarstva	4	31
Jurica BILEN, dipl. inž., Rijeka:		
— Biljna vrtlarska proizvodnja i proizvodni pogoni »Parkova i nasada« Rijeka (sa 4 fotosa)	2—3	80—85
Zdravko BONETTI, dipl. inž. arh., Rijeka:		
— Ekološko-vegetacijska studija riječkog područja	2—3	65—73
— Noviji pristup sagledavanja identiteta i ustroja krajolika (sa 5 fotosa)	2—3	73—79
— Programska faza detaljnog urbanističkog plana novog groblja Drenova (sa 4 fotosa i 13 tabela)	2—3	104—115
— Zelene površine u generalnom urbanističkom planu Rijeke (sa 1 fotosom)	2—3	61—62
B. M., Split:		
— Odgovor na pitanje da li su bubamare štetne ili korisne	1	17—18
— Odgovor na pitanje o gerberama	4	42—43
B. M. S.:		
— Pavle Bakarić, dipl. inž. agr. »Uzgoj limuna u zatvorenim prostorijama«, izdavač Nolit, Beograd	1	22—23
BRAMS:		
— Katalog sadnog materijala i usluga, br. 17, izdanje Stanice za južne kulture, Dubrovnik	1	23
— Mg inž. R. Anđelić, inž. Lj. Mladenović, inž. R. Otašević: »Korovi i njihovo suzbijanje herbicidima«, Beograd, god. VIII, br. 71	1	24—25
Radoslav ĆURIĆ, dr, dipl. inž., Sarajevo:		
— Savjetovanje o aktuelnim problemima zaštite voda u SR BiH	4	32
Mario F. ČERNE, prof., Rijeka:		
— O ikebani (sa 2 fotosa)	2—3	86—87
D. G., Split:		
— Godina 1977. jest godina zaštite čovjekove okoline u SFR Jugoslaviji	1	7
— Savjetovanje »Izgradnja i korištenje objekata za fizičku kulturu i rekreaciju	1	7—8
— Novi Zakon o zaštiti prirode u SR Hrvatskoj (sa 2 fotosa)	1	13
Jerko ĐELDUM, dipl. inž., direktor PIN-a, Rijeka:		
— Dvadeset pet godina u službi našeg grada (sa 3 fotosa)	2—3	5—6
Mira ĐELDUM, dipl. inž., Rijeka:		
— Raslinstvo i turizam	2—3	156—157
Vanda EKL, dr, Rijeka:		
— Riječki spomenici i vegetacija (sa 5 fotosa)	2—3	87—90
G., Split:		
— Viđenja nizozemske izložbe cvijeća i mogućnosti proizvodnje cvijeća u Splitu (sa 1 fotosom)	1	7
Dragan GARIĆ, dipl. oec., Rijeka:		
— Komunalni sustav Rijeke i u njemu mjesto i uloga PIN-a (sa 4 fotosa)	2—3	6—7
Milan GENERALOVIĆ, dipl. inž., Rijeka:		
— Čuvanje postojeće flore kod izgradnje raznih objekata (sa 1 fotosom)	2—3	123
Milena GLIGORIJEVIĆ, dipl. inž. hort., Beograd:		
— Prilog poznavanju patogene mikroflore *Magnolia* vrsta na području Beograda (sa 5 fotosa)	4	15—18
Goranka GRČIĆ-PETROVIĆ, prof., Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture, Rijeka:		
— Povijesno-kulturni pregled groblja Kozala (sa 6 fotosa)	2—3	96—100
Dražen GRGUREVIĆ, dipl. inž., Split:		
— Osvrt na generalni urbanistički plan grada Splita (sa 1 offset prilogom)	4	6
Branka GRGURIĆ, dipl. inž., Rijeka:		
— Cvjetni aranžmani (sa 5 crteža)	2—3	93—95
I. R., Split:		
— »Praznik cvijeća '77 u Splitu« od 25. do 29. svibnja 1977.	4	35—36

Ime, prezime	Naslov objelodanjenog djela	Broj časopisa	Stranica
Marcel JELASKA, dipl. inž., Split:			
	— A. E. Canham »Umjetno svjetlo u hortikulturi — Artificial light in horticulture«, Centrex Publishing Company, Eindhoven, The Netherlands, 1966, str. 212. crteža 53, fot. 35, cit. lit. 261 (sa 1 fotosom) . . .	4	40—41
Nikola JURETIĆ, dr, Zagreb:			
	— O virusnim bolestima ukrasnih biljaka (sa 19 fotosa i 1 tabelom)	1	32—38
Dragutin KIŠ, dipl. inž., pejzažni i vrtni arhitekt, Zagreb:			
	— U povodu Nacionalne nizozemske izložbe cvijeća — Nationale bloemen vahtenonstelling — Aalsmeer — Holland, održana od 4. do 7. studenoga 1976. (sa 2 fotosa)	1	5—7
	— Igrališta dječjih vrtića (sa 2 crteža) . .	1	27—30
	— Vrtlarstvo Rijeke u odnosu na vrtlarstvo Hrvatske i Jugoslavije	2—3	154
	— Suradnja s inozemnim organizacijama i proizvođačima	2—3	154—156
	— Ekološko valoriziranje primorskog krša kao preduvjet za pozitivan ishod planova realizacije prostornog uređenja te zaštite čovjekove okoline (sa 1 fotosom) . . .	4	19—21
	— Program komisije za zaštitu i unapređenje šuma pri Savjetu za zaštitu čovjekove okoline i prostorno uređenje u Zagrebu	4	32
Smiljan KLAIĆ, prof. dipl. arh. pejzažist (Sarajevo) Zagreb:			
	— Spomenik NOB-e i ambijenat u Splitu	1	30—31
Aleksandar KRSTIĆ, prof. dipl. inž., Beograd:			
	— Oko uređenja Trga Marksa i Engelsa u Beogradu (sa 4 fotosa)	4	1—5
Marica KRALJ, aps. oec., Zagreb:			
	— Društvo prijatelja cvijeća i zelenila u Zagrebu i njegov tromjesečni plan rada do prosinca 1977. godine	4	30—31
	— O nekim vrtlarskim izložbama održanim tokom ove 1977. godine (sa 1 fotosom i 1 tlocrtom)	4	36—37
M. K., Banjaluka:			
	— Izložba cvijeća u Sanskom Mostu od 24. do 25. rujna 1977. godine	4	36
M. K., Zagreb:			
	— Društvo prijatelja cvijeća i zelenila u Zagrebu bit će zauzeto od siječnja do konca ožujka 1977. sa zanimljivim zadacima daljnjeg unapređenja svog vrtlarskog amaterskog društva	1	11
Milan LACIĆ, hort. stručnjak, Split:			
	— Sjekač busenja Ryan	4	29
Mirko LASAN, ekonom. savjetnik, Rijeka:			
	— Ekonomsko-razvojni put PIN-a Rijeka kroz dvadeset pet godina rada (sa 2 crteža i 1 tabelom)	2—3	14—15
Rudolf LUČIĆ, dipl. inž., Rijeka:			
	— Zaštita parkovnih površina na području Rijeke od bolesti i štetnika (sa 2 fotosa)	2—3	119—120
Nikola LUKARIĆ, arh. teh., Rijeka:			
	— Prikaz uređenja okoliša kroz vrtlarske osnove »Parkova i nasada« Rijeka (sa 2 fotosa)	2—3	62—65
Branimir MARINKOVIĆ, prof. dipl. inž., Split:			
	— Najčešće bolesti i štetnici česmine (crnike, česvine) — *Quercus ilex* L. (sa 1 fotosom)	2—3	135—136
	— Zaštita gušterice (*Lacerta* sp.) od ubijanja (sa 2 fotosa)	1	25
	— Najčešće bolesti i štetnici lovora (sin.: Lovorika) — *Laurus nobilis* L. (sa 1 fotosom)	2—3	153
	— Begonije — gen. *Begonia* L. (sa 4 fotosa)	4	10—14
Radmila MATEJČIĆ, dr prof., Pomorski i povijesni muzej, Rijeka:			
	— Od inicijative do otvaranja Gradskog parka na Mlaki 1875. godine (sa 7 fotosa)	2—3	33—37
	— Monumentalizacija groblja Kozala (sa 5 fotosa)	2—3	100—104
Petar MATKOVIĆ, prof. dipl. inž., Split:			
	— Jure Radić »Bilje Biokova«, Makarska 1976. (sa 3 fotosa i 1 crtežom)	1	18—19
	— Walter Rünger »Svjetlost i temperatura u uzgajanju ukrasnog bilja«, Paul Parey, 1976, Hamburg—Berlin (sa 1 fotosom) . .	1	19—20
	— Crnika, česmina — *Quercus ilex* L. — znamenita vazdazelena hortikulturna lističa našeg primorja. (Osvrt na život biljke u Istri i Kvarneru te na rod hrast — *Quercus* L.) (sa 13 fotosa, 1 crtežom i 1 prilogom u offsetu)	2—3	126—136
	— Lovorika — *Laurus nobilis* L. — u parkovnim tkivima riječkog područja i našeg Jadrana. (Najljepša i najplemenitija vrtlarska vazdazelena listača primorja) (sa 12 fotosa, 2 crteža i 1 offset prilogom)	2—3	136—153
P. M., Split:			
	— Godina 1978. bit će obilježena u našem vrtlarstvu velikim imenom Roberta Visianija Šibenčanina, znamenitog hortikulturnog stvaraoca i svjetskog botaničara (sa 4 fotosa i 1 faksimilom) . . .	4	21—24
	— Čedomil Šilić »Šumske zeljaste biljke«, Sarajevo—Zagreb—Beograd 1977. (sa 3 fotosa)	4	39—40
	— Odgovor na pitanje o potrebnoj literaturi o uzgoju gerbera	4	43
Ljiljana MICHELAZZI, rukovodilac Odsjeka za opće i kadrovske poslove, Rijeka:			
	— Obrazovanje kadrova u PIN-u Rijeka (sa 2 fotosa)	2—3	10—11
N. N.:			
	— Novi rokovi za međunarodne vrtlarske sajmove SPOGA u Kölnu	4	38
	— Ispravak u vezi titule dipl. inž. hortikulture Olge Purić-Daskalović	1	26
	— Osvrt na sastanak Savjeta časopisa »Hortikultura«	1	14
PREDSJEDNIK TITO na izložbi cvijeća u Herceg-Novom — Treća međunarodna izložba cvijeća »Praznik mimoza« u Herceg-Novom ostvarena je u petak, 4. veljače 1977. godine u prostorijama hotela »Topla« (sa 7 fotosa)		1	1—4
N. N. N.:			
	— Sa Sajma cvijeća, izložbe vrtlarstva i vrtlarskih potrepština u Padovi u jesen 1977. — Flormart, Flortecnica, Hobbyflora	4	37—38
Josip ORBANIĆ, vrt. stručnjak, Pula:			
	— Analiza nastalih požara šuma u općini Pula (sa 1 fotosom i 4 crteža)	1	11—13
	— Suvremeno uređeno groblje	4	18
	— Cvjetne posude u Stuttgartu (sa 2 fotosa)	4	29—30
	— Četrnaesta savezna izložba — Bundesgartenschau 77 — u Stuttgartu (sa 1 fotosom)	4	38—39
P., Rijeka:			
	— Proslava 25-godišnjice Organizacije vrtlarskog udruženog rada »Parkovi i nasadi« u Rijeci	1	4
P.:			
	— Davor Jurčić, osnivač i nosilac klesarstva »Parkova i nasada« u Rijeci (sa 2 fotosa)	2—3	17—19
	— Vilim Štefan, pokretač novog načina rada i uspjeha PIN-a u Rijeci (sa 2 fotosa)	2—3	19—21
	— Slavko Travalja, nosilac razvoja riječkih javnih parkova (sa 3 fotosa)	2—3	21—23
	— Djelo dipl. arh. Zdenka Kolacija (sa 2 fotosa)	2—3	23—25

Ime, prezime	Naslov objelodanjenog djela	Broj časopisa	Stranica
	— Profesor Zdenko Sila, diplomirani arhitekt i hortikulturni stvaralac (sa 3 fotosa)	2—3	25—28
Nikola PAVLETIĆ, Rijeka:			
	— Čestitka predsjednika Skupštine općine Rijeka radnoj organizaciji Komunalnog poduzeća »Parkovi i nasadi«	2—3	1
Jakov PEHAR, Mg, Mostar:			
	— Akcija na planu zaštite i unapređivanja čovjekove sredine u općini Mostar (sa 1 fotosom)	1	9—10
	— Uzgoj nekih perena za proizvodnju rezanog cvijeća (sa 1 fotosom)	4	7—9
Zvonimir PELCER, dr, viši znanstveni savjetnik, Šumarski institut Jastrebarsko—Zagreb:			
	— Vegetacija područja općine Rijeka (sa 2 fotosa)	2—3	38—42
Stanko PIPLOVIĆ, dipl. arh., Split:			
	— Novi podaci o drevnom perivoju Garanjin u Trogiru (sa 2 fotosa)	4	25—26
P. M., Split:			
	— Odgovor na pitanje o mogućnosti tiskanja časopisa u boji i o mogućnosti otvaranja stalne rubrike u listu opisivanjem fitopatoloških i entomoloških oboljenja	1	17
	— D. Jedlowski »Rječnik talijanskih, znanstvenih i narodnih naziva biljaka«, Split, 1977. (sa 1 fotosom)	4	41—42
PP., Bjelovar:			
	— Cjenik hortikulturnog i šumarskog rasadničkog bilja Šumskog gospodarstva »Majica Birta« i OOUR-a rasadnika »Šljukingon« u Bjelovaru	1	23—24
PP., Split—Šibenik:			
	— Simpozij o svjetskom botaničaru i hortikulturnom stvaraocu Robertu Visianiju Šibenčaninu u listopadu 1978. godine .	1	4—5
	— Zapisnik sastanka Savjeta časopisa »Hortikultura« (sa 2 fotosa)	1	14
PP., Zagreb:			
	— Međunarodni sajam cvijeća 1977, Zagreb, Gornji grad »Večernjeg lista«, organizator ARTO, Zagreb, Ilica 5 (sa 3 fotosa)	4	33—35
PMS:			
	— Prof. dr Đuro Rauš »Šumarska fitocenologija«, Zagreb 1976. (sa 1 crtežom) . .	1	20—22
Dubravka RODIĆ OVUKA, Beograd:			
	— Umorila se od čekanja	1	15—16
Pavle RUPERT, dipl. inž., Rijeka:			
	— Organizacija protupožarne službe na parkovnim i rekreacijskim površinama Rijeke i njezine okolice	2—3	121—122
	— Problemi održavanja čistoće i rekultiviranje parkovnog tkiva u Rijeci (sa 2 fotosa)	2—3	124—125
Viktor RŽEHAK, dipl. inž., Sarajevo:			
	— Sedmi međunarodni speleološki kongres u Sheffieldu, Engleska	4	32—33
Zdenko SILA, prof. dipl. inž. arh., Rijeka:			
	— Vrtno-arhitektonska i floristička obrada gradskih parkova — Parkovno nasljeđe Rijeke (sa 10 fotosa)	2—3	43—52
Živomir SIMOVIĆ, Beograd:			
	— Beogradsko zelenilo kroz pet, kroz deset godina	1	8
Ana SARIĆ, dr, profesor na Sveučilištu u Zagrebu:			
	— Izvještaj o istraživanju virusa u koprivću — *Celtis australis* L. (sa 8 fotosa) .	2—3	115—118
	— Pismo u vezi objavljenog članka »Istraživanje virusa u koprivića« u našem časopisu broj 2—3/1977.	4	43
Dunja ŠEPIĆ, dipl. inž., Rijeka:			
	— Cvjetne gredice tulipana u Rijeci (sa 2 fotosa)	2—3	55—56
	— Drvoredi grada Rijeke (sa 4 fotosa) . .	2—3	59—60
Nikola ŠIPOVIĆ, Rijeka:			
	— Petar Matković »Robert Visiani Šibenčanin«, Zagreb 1977. (sa 1 fotosom) . . .	4	42
Petar ŠOLIĆ, dr, Senj et P.:			
	— Josip Kulfanek — Kulfanekova riječka vrtlarska škola (sa 2 fotosa)	2—3	16—17
Petar ŠOLIĆ, dr, Senj i Eduard RANDIĆ, vrt. tehničar, Rijeka:			
	— Stara žbuka kao supstrat za ožilijavanje reznica američkog karanfila — orijentacioni pokus	1	17
Petar Šolić, dr, Centar za kulturu i obrazovanje, Senj:			
	— *Campanula pyramidalis* L. piramidalni zvončić, prudelj (sa 1 crtežom) . . .	1	38—40
Goranka ŠTEFAN-VUKELIĆ, dipl. oec., Rijeka:			
	— Razvoj prodavaonica cvijeća u Rijeci .	2—3	95—96
»TIME«, 1. VIII 1977.:			
	— Tuga za onim koji vječno tuguje. (Nova bolest kod čempresa u Italiji). Prevela Rija Krstulović (sa 3 fotosa)	4	27—28
Zvonimir TOMAC, dipl. inž., Rijeka:			
	— Tko smo . . . što radimo . . . što hoćemo?	4	28—29
Slavko TRAVALJA, rukovodilac OOUR-a »Parkovi«, Rijeka:			
	— Zelene površine Rijeke jučer i danas (sa 4 fotosa)	2—3	52—54
	— Prikaz stanja organizacije održavanja javnih perivojnih površina od osnutka poduzeća »Parkovi i nasadi« u Rijeci (sa 2 fotosa)	2—3	56—58
Grazia TRICOLLI, dipl. inž. arh., Opatija:			
	— Interijer i zelenilo (sa 4 fotosa) . . .	2—3	91—93
Stjepan URBAN, dr, sveuč. profesor, Rijeka:			
	— O starim parkovima na području Rijeke (sa 5 fotosa)	2—3	28—33
Josip VALKOVIĆ, Rijeka:			
	— Organizacija udruženog rada »Parkovi i nasadi« u Rijeci (sa 2 fotosa i 1 crtežom)	2—3	11—13
	— Zanimljivosti iz dokumentacije PIN-a u Rijeci (sa 1 fotosom)	2—3	158—159
VALTER RÜNGER:			
	— Razvoj cvjetova, odlomak iz knjige »Svjetlost i temperatura u vrtlarstvu« — Tekst u povodu prikaza te značajne knjige u rubrici Prikazi — Ogledi itd. ovog sveska »Hortikulture« — Prevela Ariella Jelaska (sa 1 fotosom)	1	16
ZK, Zagreb i PM, Split:			
	— Kalendar nekih izložaba cvijeća u svijetu	1	25—26
Ž. S., Beograd:			
	— U Zrenjaninu park u dvorištu gradske kuće (sa 3 fotosa)	1	26
Ž. S., B.:			
	— Svi su izgledi da će glavnina Titovog gaja biti gotova do 1985. godine (sa 1 crtežom)	1	8—9

KAZALO AUTORA

Krum ANGELOV I/10, IV/31
Jurica BILEN II—III/80
Zdravko BONETTI II—III/61, 65, 73, 104
B. M. S. I/17, 22, IV/42
BRAMS: I/23, 24
Radoslav ĆURIĆ IV/32
Mario CERNE II—III/86
D. G. I/7, 8, 13
Jerko ĐELDUM II—III/5
Mira ĐELDUM II—III/156
Vanda EKL II—III/87
G. I/7
Dragan GARIĆ II—III/6
Milan GENERALOVIĆ II—III/123
Goranka GRČIĆ-PETROVIĆ II—III/96
Milena GLIGORIJEVIĆ IV/15
Dražen GRGUREVIĆ IV/6
Branka GRGURIC II—III/93
I. R. IV/35
Marcel JELASKA IV/40
Nikola JURETIĆ I/32
Dragutin KIŠ I/5, 27, II—III/154, 155, IV/19, 32
Smiljan KLAIĆ I/30
Aleksandar KRSTIĆ IV/1
Marica KRALJ IV/30, 36
M. K. I/11, IV/36
Milan LACIĆ IV/29
Mirko LASAN II—III/14
Rudolf LUČIĆ II—III/119
Nikola LUKARIĆ II—III/62
Branimir MARINKOVIĆ I/25, II—III/135, 153, IV/10, 42
Radmila MATEJČIĆ II—III/33, 100
Petar MATKOVIĆ I/14, 18, 19, II—III/126, 136, IV/21, 39, 43
Ljiljana MICHELAZZI II—III/10
N. N. IV/38
N. N. N. IV/37
Josip ORBANIĆ I/11, IV/18, 29, 38
P. I/1, 4, 14, 26, II—III/17, 19, 21, 23, 25
Nikola PAVLETIĆ II—III/1
Jakov PEHAR I/9, IV/7
Zvonimir PELCER II—III/38
Stanko PIPLOVIĆ IV/25
PM I/17, IV/41
PP I/23, IV/33
PMS I/20
Dubravka RODIĆ OVUKA I/15
Pavle RUPERT II—III/121, 124
Viktor RŽEHAK IV/32
Zdenko SILA II—III/43
Živomir SIMOVIĆ I/8
Ana ŠARIĆ II—III/115, IV/43
Dunja ŠEPIĆ II—III/55, 59
Nikola ŠIPOVIĆ IV/42
Petar ŠOLIĆ I/16, 17, 38
Goranka ŠTEFAN-VUKELIĆ II—III/95
»TIME« IV/27
Zvonimir TOMAC IV/28
Slavko TRAVALJA II—III/52, 56
Grazia TRICOLLI II—III/91
Stjepan URBAN II—III/28
Josip VALKOVIĆ II—III/11, 158
Walter RÜNGER I/16
ZK I/25
Ž. S. I/26
ŽSB I/8

NAPOMENA: Rimski brojevi označuju broj časopisa a arapski brojevi označuju stranicu na kojoj je objelodanjen rad dotičnog autora.

INDEKS RADOVA PO MATERIJI KOJA SU OZNAČENA ZAGLAVLJIMA — STVARNO KAZALO

Ime, prezime	Naslov objelodanjenog djela	Broj časopisa	Stranica
AMATERIZAM U VRTLARSTVU			
Marica KRALJ, aps. oec., Zagreb:			
—	Društvo prijatelja cvijeća i zelenila u Zagrebu bit će zauzeto od siječnja do konca ožujka 1977. sa zanimljivim zadacima daljnjeg unapređenja svog vrtlarskog amaterskog društva	1	11
—	Društvo prijatelja cvijeća i zelenila u Zagrebu i njegov tromjesečni plan rada do prosinca 1977. godine	4	30—31
CVJEČARSKA PROIZVODNJA			
Jurica BILEN, dipl. inž., Rijeka:			
—	Biljna vrtlarska proizvodnja i proizvodni pogoni »Parkova i nasada« Rijeka (sa 4 fotosa)	2—3	80—85
CVJETNO TRŽIŠTE			
Goranka ŠTEFAN-VUKELIĆ, dipl. oec., Rijeka:			
—	Razvoj prodavaonica cvijeća u Rijeci	2—3	95—96
ČESTITKA NIKOLE PAVLETIĆA			
—	Čestitka predsjednika Skupštine općine Rijeka radnoj organizaciji Komunalnog poduzeća »Parkovi i nasadi«	2—3	1
DOPRINOSI RIJEČKIH ARHITEKATA UNAPREĐENJU HORTIKULTURE RIJEKE			
P.:			
—	Djelo dipl. arh. Zdenka Kolacija (sa 2 fotosa)	2—3	23—25
—	Profesor Zdenko Sila, diplomirani arhitekt i hortikulturni stvaralac (sa 3 fotosa)	2—3	25—28
DRUGI O NAMA			
Dubravka RODIĆ OVUKA, Beograd:			
—	Umorila se od čekanja	1	15—16
EKOLOŠKE OBILJEŽBE RIJEČKOG PEJZAŽA			
Zdravko BONETTI, dipl. inž. arh., Rijeka:			
—	Ekološko-vegetacijska studija riječkog područja	2—3	65—73
—	Noviji pristup sagledavanja identiteta i ustroja krajolika (sa 5 fotosa)	2—3	73—79
ERRATA CORRIGE			
Ana ŠARIĆ dr, sveučilišni profesor Poljopr. fakulteta, Zagreb:			
—	Pismo u vezi objavljenog članka »Istraživanje virusa u kopriviča« u našem časopisu broj 2—3/1977.	4	43
FITOPATOLOŠKA, HORTOENTOMOLOŠKA I FITOSANITETSKA PROBLEMATIKA PARKOVNOG BILJA			
Nikola JURETIĆ dr, Zagreb:			
—	O virusnim bolestima ukrasnih biljaka (sa 19 fotosa i 1 tabelom)	1	32—38
FLORIKULTURA I HORTODENDROLOGIJA			
Petar MATKOVIĆ, prof. dipl. inž., Split:			
—	Crnika, česmina — *Quercus ilex* L. — znamenita vazdazelena hortikulturna listača našeg primorja. (Osvrt na život biljke u Istri i Kvarneru te na rod hrast — *Quercus* L.) (sa 13 fotosa, 1 crtežom i 1 prilogom u offsetu) . . .	2—3	126—136
—	Lovorika — *Laurus nobilis* L. — u parkovnim tkivima riječkog područja i našeg Jadrana. (Najljepša i najplemenitija vrtlarska vazdazelena listača primorja) (sa 12 fotosa, 2 crteža i 1 offset prilogom)	2—3	136—153
Branimir MARINKOVIĆ, prof. dipl. inž., Split:			
—	Najčešće bolesti i štetnici česmine (crnike, česvine) — *Quercus ilex* L. (sa 1 fotosom)	2—3	135—136
—	Najčešće bolesti i štetnici lovora (sin.: Lovorika) — *Laurus nobilis* L. (sa 1 fotosom)	2—3	153
HORTIKULTURNA PROBLEMATIKA DJEČJIH IGRALIŠTA, REKREACIJSKIH OBJEKATA . . .			
Zvonimir KANI, dipl. inž., vrtno krajinarski graditelj, Zagreb:			
—	Igrališta dječjih vrtića (sa 2 crteža) . .	1	27—30

Ime, prezime	Naslov objelodanjenog djela	Broj časopisa	Stranica
	HORTOEKOLOŠKE TEME — ČOVJEK — — BILJKA — OKOLINA		
Dragutin KIŠ, dipl. inž., pejzažni i vrtni arhitekt, Urbanistički institut SRH, Zagreb:	— Ekološko valoriziranje primorskog krša kao preduvjet za pozitivan ishod planova realizacije prostornog uređenja te zaštite čovjekove okoline (sa 1 fotosom) . . .	4	19—21
	IZ NAŠE HORTIKULTURNE BAŠTINE		
P. P., Split—Šibenik:	— Simpozij o svjetskom botaničaru i hortikulturnom stvaraocu Robertu Visianiju Šibenčaninu u listopadu 1978. godine .	1	4—5
Petar MATKOVIĆ, Split:	— Godina 1978. bit će obilježena u našem vrtlarstvu velikim imenom Roberta Visianija Šibenčanina, znamenitog hortikulturnog stvaraoca i svjetskog botaničara (sa 4 fotosa i 1 faksimilom)	4	21—24
Stanko PIPLOVIĆ, dipl. arh., Split:	— Novi podaci o drevnom perivoju Garanjin u Trogiru (sa 2 fotosa)	4	25—26
	IZ RIJEČKE ORGANIZACIJE KOMUNALNOG PODUZEĆA VRTLARSKOG UDRUŽENOG RADA »PARKOVI I NASADI«		
Jerko ĐELDUM, dipl. inž., direktor PIN-a, Rijeka:	— Dvadeset peta godina u službi našeg grada (sa 3 fotosa)	2—3	5—6
Dragan GARIĆ, dipl. oec., Rijeka:	— Komunalni sustav Rijeke i u njemu mjesto i uloga PIN-a (sa 4 fotosa) . . .	2—3	6—7
Ljiljana MICHELLAZI, rukovodilac Odsjeka za opće i kadrovske poslove, Rijeka:	— Obrazovanje kadrova u PIN-u Rijeka (sa 2 fotosa)	2—3	10—11
Mirko LASAN, ekonomski savjetnik, Rijeka:	— Ekonomsko-razvojni put PIN-a Rijeka kroz dvadeset pet godina rada (sa 2 crteža i 1 tabelom)	2—3	14—15
Josip VALKOVIĆ, Rijeka:	— Organizacija udruženog rada »Parkovi i nasadi« u Rijeci (sa 2 fotosa i 1 crtežom)	2—3	11—13
	IZ VRTLARSKE BAŠTINE RIJEKE		
Radmila MATEJČIĆ, Pomorski muzej, Rijeka:	— Od inicijative do otvaranja Gradskog parka na Mlaki 1875. godine (sa 7 fotosa)	2—3	33—37
Stjepan URBAN, dr, sveučilišni profesor, Rijeka:	— O starim parkovima na području Rijeke (sa 5 fotosa)	2—3	28—33
	KAKO VRTNO I PEJZAŽNO GRADITELJSTVO RIJEKE OBLIKUJE SVOJE URBANE PROSTORE		
Zdravko BONETTI, dipl. inž. arh., Rijeka:	— Zelene površine u generalnom urbanističkom planu Rijeke (sa 1 fotosom) .	2—3	61—62
Nikola LUKARIĆ, arh. teh., Rijeka:	— Prikaz uređenja okoliša kroz vrtlarske osnove »Parkova i nasada« Rijeka (sa 2 fotosa)	2—3	62—65
	KOMUNALNO VRTLARSKO STVARALAŠTVO		
Zdenko SILA, prof. dipl. inž. arh., Rijeka:	— Vrtno-arhitektonska i floristička obrada gradskih parkova — Parkovno nasljeđe Rijeke (sa 10 fotosa)	2—3	43—52
Dunja ŠEPIĆ, dipl. inž., Rijeka:	— Cvjetne gredice tulipana u Rijeci (sa 2 fotosa)	2—3	55—56
	— Drvoredi grada Rijeke (sa 4 fotosa) . .	2—3	59—60
Slavko TRAVALJA, rukovodilac OOUR-a »Parkovi«, Rijeka:	— Prikaz stanja organizacije održavanja javnih perivojnih površina od osnutka poduzeća »Parkovi i nasadi« u Rijeci (sa 2 fotosa)	2—3	56—58
	— Zelene površine Rijeke jučer i danas (sa 4 fotosa)	2—3	52—54
	MALA HORTIKULTURNA ENCIKLOPEDIJA U RIJEČI I SLICI — — UPOZNAJMO VRTNE BILJKE		
Branimir MARINKOVIĆ, prof. dipl. inž., Split:	— Begonije — gen. *Begonia* L. (sa 4 fotosa)	4	10—14
Jakov PEHAR, Mg, naučni suradnik HEPOK, Mostar:	— Uzgoj nekih perena za proizvodnju rezanog cvijeća (sa 1 fotosom)	4	7—9
Petar ŠOLIĆ, dr, Centar za kulturu i obrazovanje, Senj:	— *Campanula pyramidalis* L. — piramidalni zvončić, prudelj (sa 1 crtežom)	1	38—40
	ODRAZI — OSVRTI — SUGESTIJE — — TURIZAM		
Mira ĐELDUM, dipl. inž., Opatija:	— Raslinstvo i turizam	2—3	156—157
Josip VALKOVIĆ, Rijeka:	— Zanimljivosti iz dokumentacije PIN-a u Rijeci (sa 1 fotosom)	2—3	158—159
	O ONIMA NAJBOLJIMA MEĐU NAMA		
P.:	— Davor Jurčić, osnivač i nosilac klesarstva »Parkova i nasada« u Rijeci (sa 2 fotosa)	2—3	17—19
	— Vilim Štefan, pokretač novog načina rada i uspjeha PIN-a u Rijeci (sa 2 fotosa)	2—3	19—21
	— Slavko Travalja, nosilac razvoja riječkih javnih parkova (sa 3 fotosa)	2—3	21—23
Petar ŠOLIĆ, dr, Senj et P.:	— Josip Kulfanek — Kulfanekova riječka vrtlarska škola (sa 2 fotosa)	2—3	16—17
	ORGANIZACIJA PEJZAŽNE I VRTNO-ARHITEKTONSKE STRUKE I NJEZINE PISANE RIJEČI — ČASOPISA »HORTIKULTURA«		
Split:	— Zapisnik sastanka Savjeta časopisa »Hortikultura« (sa 2 fotosa)	1	14
	— Osvrt na sastanak Savjeta časopisa »Hortikultura«	1	14
	POSUĐUJEMO IZ STRANOG VRTLARSTVA		
Walter RÜNGER:	— »Razvoj cvjetova«, odlomak iz knjige »Svjetlost i temperatura u vrtlarstvu« — Tekst u povodu prikaza te značajne knjige u rubrici: Prikazi, Ogledi itd. ovog sveska »Hortikulture« — Prevela Ariella Jelaska (sa 1 fotosom) . . .	1	16
»TIME«, 1. VIII 1977.:	— Tuga za onim koji vječno tuguje (Nova bolest kod čempresa u Italiji). Prevela Rija Krstulović (sa 3 fotosa)	4	27—28
	PRIKAZI — OGLEDI — RECENZIJE — ČITAMO ZA VAS — ODABERITE		
Branimir MARINKOVIĆ, prof. dipl. inž., Split:	— Zaštita gušterica (*Lacerta* sp.) od ubijanja (sa 2 fotosa)	1	35
B. M. S.:	— Pavle Bakarić, dipl. inž. agr. »Uzgoj limuna u zatvorenim prostorijama«, izdavač Nolit, Beograd	1	22—23
BRAMS:	— Katalog sadnog materijala i usluga, br. 17, izdanje Stanice za južne kulture, Dubrovnik	1	23
	— Mg inž. R. Anđelić, inž. Lj. Mladenović, inž. R. Otašević: »Korovi i njihovo suzbijanje herbicidima«, Beograd, god. VIII, br. 71	1	24—25
Marcel JELASKA, dipl. inž., Split:	— A. E. Canham »Umjetno svjetlo u hortikulturi — Artificial light in horticultura«,		

Ime, prezime	Naslov objelodanjenog djela	Broj časopisa	Stranica
	Centrex Publishing Company, Eindhoven, The Netherlands, 1966, 212 str., 53 crteža, 35 fot., 261 cit. lit. (sa 1 fotosom)	4	40—41
Petar MATKOVIĆ, Split:			
	— Jure Radić »Bilje Biokova«, Makarska, 1976. (sa 3 fotosa i 1 crtežom)	1	18—19
	— Walter Rünger »Svjetlost i temperatura u uzgajanju ukrasnog bilja«, Paul Parey, 1976, Hamburg-Berlin (sa 1 fotosom)	1	19—20
	— Čedomil Šilić »Šumske zeljaste biljke«, Sarajevo—Zagreb—Beograd 1977. (sa 3 fotosa)	4	39—40
P. M., Split:			
	— D. Jedlowski »Rječnik talijanskih, znanstvenih i narodnih naziva biljaka«, Split, 1977. (sa 1 fotosom)	4	41—42
PMS:			
	— Prof. dr Đuro Rauš »Šumarska fitocenologija«, Zagreb 1976. (sa 1 crtežom)	1	20—22
	— Ispravak u vezi titule dipl. inž. hortikulture Olge Purić-Daskalović	1	26
PP., Bjelovar:			
	— Cjenik hortikulturnog i šumarskog rasadničkog bilja Šumskog gospodarstva »Mojica Birta« i OOUR-a rasadnika »Šijukingon« u Bjelovaru	1	23—24
Nikola ŠIPOVIĆ, Rijeka:			
	— Petar Matković »Robert Visiani Šibenčanin«, Zagreb 1977. (sa 1 fotosom)	4	42
ZK, Zagreb i PM, Split:			
	— Kalendar nekih izložaba cvijeća u svijetu	1	25—26
Ž. S., Beograd:			
	— U Zrenjaninu park u dvorištu gradske kuće (sa 3 fotosa)	1	26
PRILOZI			
	— Indeks 1977. — Popis suradnika i naslova radova, kazalo autora, indeks radova po materiji označenih zaglavlja, likovni i slikovni prilozi, tabelarni prikaz stručno-vrtlarske publicističke djelatnosti »Hortikulture« u 1977. sa čestitkom suradnicima, pretplatnicima i prijateljima za godinu 1978.	4	
	— Prilog broj 2. MALE HORTIKULTURNE BIBLIOTEKE	1	
	— Prilog broj 3. MALE HORTIKULTURNE BIBLIOTEKE	2—3	
	— Prilog broj 4. MALE HORTIKULTURNE BIBLIOTEKE	4	
	— Zapisnici Glavne godišnje skupštine, Prve i Druge sjednice Upravnog odbora Hortikulturnog udruženja SR Hrvatske te dnevni red Treće sjednice Upravnog odbora Hortikulturnog udruženja SRH	4	
RASLINSTVO RIJEČKE REGIJE			
Zvonimir PELCER, dr, viši znanstveni savjetnik, Šumarski institut Jastrebarsko-Zagreb:			
	— Vegetacija područja općine Rijeka (sa 2 fotosa)	2—3	38—42
RIJEČKA GROBLJA JUČER, DANAS I SUTRA			
Zdravko BONETTI, dipl. inž. arh., Rijeka:			
	— Programska faza detaljnog urbanističkog plana novog groblja Drenova (sa 4 fotosa i 13 tabela)	2—3	104—115
Goranka GRČIĆ-PETROVIĆ, prof., Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture, Rijeka:			
	— Povijesno-kulturni pregled groblja Kozala (sa 6 fotosa)	2—3	96—100
Radmila MATEJČIĆ, prof. dr, Pomorski i povijesni muzej, Rijeka:			
	— Monumentalizacija groblja Kozala (sa 5 fotosa)	2—3	100—104
SURAĐIVALI SMO			
Zvonimir KANI, dipl. inž., vrtni i pejzažni arhitekt, Zagreb:			
	— Suradnja s inozemnim organizacijama i proizvođačima	2—3	154—156
	— Vrtlarstvo Rijeke u odnosu na vrtlarstvo Hrvatske i Jugoslavije	2—3	154
SVJEDOČANSTVA VRTLARSKOG STVARALAŠTVA — JUBILEJI I SVEČANOSTI			
P., Rijeka:			
	— Proslava 25-godišnjice Organizacije vrtlarskog udruženog rada »Parkovi i nasadi« u Rijeci	1	4
URBANI PEJZAŽ U VRTNO-GRADITELJSKOM OBLIKOVANJU			
Živomir SIMOVIĆ, Beograd:			
	— Beogradsko zelenilo kroz pet, kroz deset godina	1	8
Ž. S. B.:			
	— Svi su izgledi da će glavnina Titovog gaja biti gotova do 1985. godine (sa 1 crtežom)	1	8—9
VRTLARSKA EKOLOGIJA I ZAŠTITA ČOVJEKOVE OKOLINE			
Krum ANGELOV, prof. dipl. inž., Kavadarci:			
	— Aktivnost društva za oplemenjivanje čovjekove sredine »Rascvet« u Kavadaru	1	10—11
Jakov PEHAR, Mg, Mostar:			
	— Akcija na planu zaštite i unapređivanja čovjekove sredine u općini Mostar (sa 1 fotosom)	1	9—10
Dragutin KIŠ, dipl. inž., pejzažni i vrtni arhitekt, Zagreb:			
	— Program komisije za zaštitu i unapređenje šuma pri Savjetu za zaštitu čovjekove okoline i prostorno uređenje u Zagrebu	4	32
VRTLARSKA UMIJEĆA I HORTOTEHNIKA			
Petar ŠOLIĆ, dr, Senj i Eduard RANDIĆ, vrt. tehničar, Rijeka:			
	— Stara žbuka kao supstrat za ožiljavanje reznica američkog karanfila — orijentacioni pokus	1	17
Milan LACIĆ, hort. stručnjak, Split:			
	— Sjekač busenja Ryan	4	29
Josip ORBANIĆ, vrtlarski stručnjak, Pula:			
	— Cvjetne posude u Stuttgartu (sa 2 fotosa)	4	29—30
VRTLARSKE ARABESKE			
Josip ORBANIĆ, vrt. stručnjak, Pula:			
	— Suvremeno uređeno groblje	4	13
VRTLARSKE DILEME			
Zvonimir TOMAC, dipl. inž., Rijeka:			
	— Tko smo ... što radimo ... što hoćemo?	4	28—29
VRTLARSKE IZLOŽBE I CVJETNE SVEČANOSTI			
I. R., Split:			
	— »Praznik cvijeća 77 u Splitu« od 25. do 29. svibnja 1977. godine	4	35—36
M. KRALJ, Zagreb:			
	— O nekim vrtlarskim izložbama održanim tokom ove 1977. godine (sa 1 fotosom i 1 crtežom)	4	36—37
M. K., Banjaluka:			
	— Izložba cvijeća u Sanskom Mostu od 24. do 25. rujna 1977. godine	4	36
N. N.:			
	— Novi rokovi za međunarodne vrtlarske sajmove SPOGA u Kölnu	4	38
N. N. N.:			
	— Sa Sajma cvijeća, izložbe vrtlarstva i vrtlarskih potrepština u Padovi u jesen 1977. — Flormart, Flortecnica, Hobbyflora	4	37—38
Josip ORBANIĆ, Pula:			
	— Četrnaesta savezna izložba — Bundesgartenschau 77 u Stuttgartu (sa 1 fotosom)	4	38—39

Ime, prezime	Naslov objelodanjenog djela	Broj časopisa	Stranica
P. P., Zagreb:			
	— Međunarodni sajam cvijeća 1977, Zagreb, Gornji grad »Večernjeg lista«, organizator ARTO, Zagreb, Ilica 5 (sa 3 fotosa) . .	4	33—35
VRTLARSKE ZANIMLJIVOSTI			
	— Predsjednik Tito na izložbi cvijeća u Herceg-Novom — Treća međunarodna izložba cvijeća u Herceg-Novom otvorena je u petak, 4. veljače 1977. godine u prostorijama hotela »Topla« (sa 7 fotosa) .	1	1—4
VRTLARSKI OSVRTI — KRITIKE — ANALIZE I OCJENE			
Smiljan KLAIĆ, prof. dipl. arh. pejzažist (Sarajevo) Zagreb:			
	— Spomenik NOB-e i ambijenat u Splitu	1	30—31
VRTLARSKI PUTOKAZI — PITANJA I ODGOVORI			
B. M., Split:			
	— O bubamari	1	17—18
	— O gurberama	4	42—43
P. M., Split:			
	— O gerberama (sa 1 fotosom)	4	43
	— O mogućnosti tiskanja u koloru časopisa i otvaranju stalne rubrike o opisivanju fitopatoloških i entomoloških oboljenja .	1	17
VRTLARSKI SIMPOZIJI — IZLOŽBE — SUOČENJA			
Dragutin KIŠ, dipl. inž., pejzažni i vrtni arhitekt, Zagreb:			
	— U povodu Nacionalne nizozemske izložbe cvijeća — Nationale bloemen vahtenoonstelling — Aalsmeer — Holland, održana od 4. do 7. studenoga 1976. (sa 2 fotosa) .	1	5—7
D. G., Split:			
	— Godina 1977. jest godina zaštite čovjekove okoline u SFR Jugoslaviji	1	7
	— Savjetovanje »Izgradnja i korištenje objekata za fizičku kulturu i rekreaciju« u Splitu	1	7—8
G., Split:			
	— Viđenja nizozemske izložbe cvijeća i mogućnosti proizvodnje cvijeća u Splitu (sa 1 fotosom)	1	7
Radoslav ĆURIĆ, dr, dipl. inž., Sarajevo:			
	— Savjetovanje o aktuelnim problemima zaštite voda u SR BiH	4	32
Viktor RŽEHAK, dipl. inž., Sarajevo:			
	— Sedmi međunarodni speleološki kongres u Sheffieldu, Engleska	4	32—33
VRTLARSKO OBRAZOVANJE — HORTIKULTURNE ŠKOLE			
Krum ANGELOV, prof. dipl. inž., Kavadarci:			
	— Dodijeljena nagrada »Sedmi septemvri« povodom Dana oslobođenja Kavadara — Šumsko-hortikulturni centar »Ivo Ribar Lola« iz Kavadara dobio je tradicionalnu nagradu »Sedmi septemvri« za postignute značajne rezultate iz oblasti obrazovanja i vrtlarstva	4	31
VRTNA UMJETNOST — PEJZAŽNO I VRTNO GRADITELJSTVO			
Dražen GRGUREVIĆ, dipl. inž., Split:			
	— Osvrt na generalni urbanistički plan grada Splita (sa 1 offset prilogom) . .	4	6
Aleksandar KRSTIĆ, prof. dipl. inž., Beograd:			
	— Oko uređenja Trga Marksa i Engelsa u Beogradu (sa 4 fotosa)	4	1—5
VRTNA UMJETNOST — SKLADANJE CVIJEĆA			
	— O ikebani (sa 2 fotosa)	2—3	86—87
Vanda EKL, dr, Rijeka:			
	— Riječki spomenici i vegetacija (sa 5 fotosa)	2—3	87—90
Grazia TRICOLLI, dipl. inž. arh., Opatija:			
	— Interijer i zelenilo (sa 4 fotosa) . . .	2—3	91—93
ZAKONODAVSTVO O ZAŠTITI PRIRODE I DOMAĆEG PEJZAŽA			
D. G., Split:			
	— Novi Zakon o zaštiti prirode u SR Hrvatskoj (sa 2 fotosa)	1	13
ZAŠTITA DOMAĆEG IZVORNOG PEJZAZA I RURALNIH SPOMENIČKIH SADRŽAJA			
Josip ORBANIĆ, vrt. stručnjak, Pula:			
	— Analiza nastalih požara šuma u općini Pula (sa 1 fotosom i 4 crteža)	1	11—13
ZAŠTITA PARKOVNOG TKIVA RIJEKE			
Milan GENERALOVIĆ, dipl. inž., Rijeka:			
	— Čuvanje postojeće flore kod izgradnje raznih objekata (sa 1 fotosom)	2—3	123
Rudolf LUČIĆ, dipl. inž., Rijeka:			
	— Zaštita parkovnih površina na području Rijeke od bolesti i štetnika (sa 2 fotosa)	2—3	119—120
Pavle RUPERT, dipl. inž., Rijeka:			
	— Organizacija protupožarne službe na parkovnim i rekreacijskim površinama Rijeke i njezine okolice	2—3	121—122
	— Problem održavanja čistoće i rekultiviranje parkovnog tkiva u Rijeci (sa 2 fotosa)	2—3	124—125
Ana ŠARIĆ, dr, profesor na Sveučilištu u Zagrebu:			
	— Izvještaj o istraživanju virusa u koprivića — *Celtis australis* L. (sa 8 fotosa)	2—3	115—118
ZAŠTITA VRTLARSKIH BILJAKA			
Branka GRGURIĆ, dipl. inž., Rijeka:			
	— Cvjetni aranžmani (sa 5 crteža) . . .	2—3	93—95
Milena GLIGORIJEVIĆ, dipl. inž., Beograd:			
	— Prilog poznavanju patogene mikroflore *Magnolia* vrsta na području Beograda (sa 5 fotosa)	4	15—18

LIKOVNI I SLIKOVNI DOKUMENTACIONI PRILOZI

Vrtlarske i pejzažne regulacione osnove:

Zdravko BONETTI, Rijeka: II—III/108, 109
Zvonimir KANI, Zagreb: I/28, 29
Nikola LUKARIĆ, Rijeka: II—III/63, 64
Zdenko SILA, Rijeka: II—III/27

Fitocenološke karte:

Zvonimir PELCER, Rijeka: II—III/39, 41

Razne karte i grafikoni:

Petar MATKOVIĆ, Split: I/21
Josip ORBANIĆ, Pula: I/12
Živomir SIMOVIĆ, Beograd: I/9
Regulacioni plan grada Splita: IV/6

Crteži:

Branka GRGURIĆ, Rijeka: II—III/93, 94 (2 crteža), 95 (2 crteža)
Marcelo JELASKA, Split: I/16
Mirko LASAN, Rijeka: II—III/14, 15
Josip ORBANIĆ, Pula: I/12 (2 crteža), 13
Petar ŠOLIĆ, Senj: I/39
Josip VALKOVIĆ, Rijeka: II—III/11
B. PERIŠA, Makarska I/18 (2 crteža)

Tabele:

Zdravko BONETTI, Rijeka: II—III/106 (3 tab.), 107, 110 (2 tab.), 111 (2 tab.), 112 (2 tab.), 113 (3 tab.)
Nikola JURETIĆ, Zagreb: I/37, 38
Mirko LASAN, Rijeka: II/15

Slobodni fotosi:

Broj II—III stranice: 2, 3, 4, 5, 6, 37, 54, 101, 103

Fotosi:

Bogdan BOGDANOVIĆ, Beograd: IV/4
Vladislav IVKOVIĆ, Beograd: IV/2
Joško JELASKA, Split: I/1, 2 (2 fot.), 3 (4 fot.), 6, 10 (2 fot.), 13 (3 fot.), 14 (2 fot.), 25 (3 fot.), 26 (3 fot.), III. stranica korica (1 fotos); broj IV: stranica 7, 11, 12, 13 (2 fot.), 21, 25, 27, 28 (2 fot.), 35, 36, 39, 41, 43, 44
Uroš MARTINOVIĆ, Beograd: IV/3
Milica ŠTERIĆ, Beograd: IV/1

Offset prilozi:

MATKOVIĆ—VELČIĆ: II—III/128, 144

NAPOMENA: Rimski brojevi označuju broj časopisa a arapski brojevi označuju stranicu na kojoj je objelodanjen rad dotičnog autora.

SURADNICI »HORTIKULTURE« U 1977. GODINI

KRUM ANGELOV, prof. dipl. inž., KAVADARCI
JURICA BILEN, dipl. inž., RIJEKA
DUNJA BOLANČA, korektor, SPLIT
ZDRAVKO BONETTI, dipl. inž. arh., RIJEKA
RADOSLAV ĆURIĆ, dr, dipl. inž., SARAJEVO
MARIO F. ČERNE, prof., RIJEKA
MADELAINE DENEGRI, prevodilac na francuski jezik, SPLIT
BORIS DOGAN, akad. slikar, ZAGREB
JERKO ĐELDUM, dipl. inž., RIJEKA
MIRA ĐELDUM, dipl. inž., OPATIJA
VANDA EKL, dr, RIJEKA
STIPE GAĆINA, meter, SPLIT
DRAGAN GARIĆ, dipl. oec., RIJEKA
MILAN GENERALOVIĆ, dipl. inž., RIJEKA
MILENA GLIGORIJEVIĆ, dipl. inž., BEOGRAD
GORANKA GRČIĆ-PETROVIĆ, prof., RIJEKA
DRAŽEN GRGUREVIĆ, dipl. inž., SPLIT
BRANKA GRGURIĆ, dipl. inž., RIJEKA
TOMISLAV IVELJA, korektor, SPLIT
JOŠKO JELASKA, majstor fotografije, SPLIT
MARCEL JELASKA, dipl. inž., SPLIT
NIKOLA JURETIĆ, dr, ZAGREB
ZVONIMIR KANI, dipl. inž., vrt. i kraj. arh., ZAGREB
DRAGUTIN KIŠ, dipl. inž., pejz. i vrt. arh., ZAGREB
SMILJAN KLAIĆ, prof., dipl. arh. pejz., (SARAJEVO) ZAGREB
MARICA KRALJ, aps. oec., ZAGREB
ALEKSANDAR KRSTIĆ, prof. dipl. inž., BEOGRAD
ANDRIJA KRSTULOVIĆ, akad. kipar, SPLIT
MILAN LACIĆ, hort. stručnjak, SPLIT
MIRKO LASAN, ekonomski savjetnik, RIJEKA
RUDOLF LUČIĆ, dipl. inž., RIJEKA
NIKOLA LUKARIĆ, arh. teh., RIJEKA
DAVORKA MAGAZINOVIĆ, tehnički suradnik, SPLIT
BRANIMIR MARINKOVIĆ, prof. dipl. inž., SPLIT
RADMILA MATEJČIĆ, prof. dr, RIJEKA
PETAR MATKOVIĆ, prof. dipl. inž., SPLIT
LJILJANA MICHELAZZI, RIJEKA
CVJETKO MIKA, prof. dr, prevodilac na talijanski jezik, SPLIT
JOSIP ORBANIĆ, vrt. stručnjak, PULA
NIKOLA PAVLETIĆ, RIJEKA
JAKOV PEHAR, Mg, naučni suradnik HEPOK, MOSTAR
ZVONIMIR PELCER, dr, ZAGREB
B. PERIŠA, MAKARSKA
STANKO PIPLOVIĆ, dipl. arh., SPLIT
TANJA POPOVIĆ, prof., lektor, SPLIT
EDUARD RANDIĆ, vrt. tehničar, RIJEKA
DUBRAVKA RODIĆ OVUKA, BEOGRAD
PAVLE RUPERT, dipl. inž., RIJEKA
VIKTOR RŽEHAK, dipl. inž., SARAJEVO
ZDENKO SILA, prof. inž. arh., RIJEKA
ŽIVOMIR SIMOVIĆ, novinar, BEOGRAD
ANA ŠARIĆ, dr, prof. Sveučilišta, ZAGREB
DUNJA ŠEPIĆ, dipl. inž., RIJEKA
NIKOLA ŠIPOVIĆ, RIJEKA
PETAR ŠOLIĆ, dr, dipl. inž., SENJ
GORANKA ŠTEFAN-VUKELIĆ, dipl. oec., RIJEKA
ZVONIMIR TOMAC, dipl. inž., RIJEKA
SLAVKO TRAVALJA, RIJEKA
GRAZIA TRICOLLI, dipl. inž. arh., OPATIJA
STJEPAN URBAN, dr, sveuč. profesor, RIJEKA
JOSIP VALKOVIĆ, RIJEKA
IVO VELČIĆ, ing., SPLIT
KARMELA VLAHOVIĆ, prof., prevodilac na engleski jezik, SPLIT

SAŽECI U STRANIM JEZICIMA U 1977. GODINI

I. BROJ 1, 1977. FRANCUSKI:

1. Ing. dipl. ZVONIMIR KANI, Architecte régional des jardins, Zagreb
   — TERRAINS DE JEU POUR JARDINS D'ENFANTS
2. Ing. dipl. DRAGUTIN KIŠ, Architecte paysagiste et des jardins, Institut d'Urbanisme de la République Socialiste de Croatie, Zagreb
   — VALORISATION ÉCOLOGIQUE DU KARST LITTORAL EN TANT QUE CONDITION PRÉALABLE À UNE ISSUE POSITIVE DES PLANS DE REALISATION D'AMENAGEMENT SPATIAL ET DE PROTECTION DE L'ENVIRONNEMENT HUMAIN
3. Dr PETAR ŠOLIĆ, Centre pour l'education culturelle, Senj
   — *CAMPANULA PYRAMIDALLIS* L. — CAMPANULA PYRAMIDALE
4. Dr NIKOLA JURETIĆ, Zagreb
   — SUR LES MALADIES À VIRUS DES PLANTES D'ORNEMENT
5. Prof. SMILJAN KLAIĆ, arch. pays. dipl., (Sarajevo) Zagreb
   — MONUMENT NOB (LUTTE NATIONALE POUR LA LIBERATION) — ET SON AMBIANCE, À SPLIT

Prevodilac: Madelaine Denegri, Split

II. BROJ 2—3, 1977. ENGLESKI:

1. Dr VANDA EKL, Rijeka
   — RIJEKA MONUMENTS AND VEGETATION
2. Grad. eng. arch. Zdravko BONETTI, Rijeka
   — PROGRAMME PHASE OF DETAILED URBANISTIC PLAN OF THE NEW CEMETERY — DRENOVA
3. Prof. GORDANA GRČIĆ-PETROVIĆ, Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture, Rijeka
   — HISTORICO-CULTURAL ASPECT OF THE KOZALA CEMETERY
4. Prof. dr ANA ŠARIĆ, Institut za zaštitu bilja, Zagreb
   — RESEARCH INTO THE YELLOWING OF *CELTIS AUSTRALIS*
5. Grad. eng. arch. ZDRAVKO BONETTI, Rijeka
   — GREEN AREAS IN THE CENTRAL URBANISTIC PLAN OF RIJEKA
6. Dr ZVONIMIR PELCER, Rijeka
   — VEGETATION OF THE RIJEKA COMMUNE
7. Grad. eng. MIRA ĐELDUM, Opatija
   — GREENERY AND TOURISM
8. Prof. dr RADMILA MATEJČIĆ, Maritime and Historical Museum, Rijeka
   — MONUMENTALIZATION OF THE KOZALA CEMETERY
9. Dr STJEPAN URBAN, univ. prof., Rijeka
   — OLD PARKS ON THE TERRITORY OF RIJEKA
10. Prof. dr RADMILA MATEJČIĆ, Rijeka
    — FROM THE INITIATIVE TO THE OPENING OF THE CITY PARK ON MLAKA IN 1875
11. MIRKO LASAN, econ. adviser, Rijeka
    — ECONOMIC AND DEVELOPMENTAL COURSE OF 25 YEARS' WORK
12. Grad. eng. arch. ZDENKO SILA, Rijeka
    — GARDEN-ARCHITECTONIC AND FLORICULTURAL TREATMENT OF CITY PARKS
13. Grad. econ. DRAGAN GARIĆ, Rijeka
    — COMMUNAL SYSTEM OF RIJEKA; PLACE AND ROLE OF THE PIN IN IT
14. JOSIP VALKOVIĆ, Rijeka
    — PARKS AND PLANTATION NURSERY (PARKOVI I NASADI) ORGANIZATION OF ASSOCIATED LABOUR
15. Grad. eng. JERKO ĐELDUM, Rijeka
    — TWENTY-FIVE YEARS IN THE SERVICE OF RIJEKA
16. Grad. eng. GORANKA ŠTEFAN-VUKELIĆ, Rijeka
    — DEVELOPMENT OF FLOWER SHOPS IN RIJEKA
17. Grad. eng. DUNJA ŠEPIĆ, Rijeka
    — TULIP FLOWER-BEDS IN RIJEKA
18. Grad. eng. arch. ZDRAVKO BONETTI, Rijeka
    — NEW WAYS IN APPROACHING IDENTITY AND THE LANDSCAPE STRUCTURE

Prevodilac: Prof. Karmela Vlahović, Split

BROJ 2—3 1977. TALIJANSKI

19. Prof. dipl. ing. PETAR MATKOVIĆ, Split
    — L'ELICE — *QUERCUS ILEX* L. INTERESSANTE PIANTA ORTICOLTURALE SEMPREVERDE DEL NOSTRO LITORALE
20. Prof. dipl. ing. PETAR MATKOVIĆ, Split
    — L'ALLORO — *LAURUS NOBILIS* L. — NELL'ARMONIA DEI PARCHI DEL NOSTRO ADRIATICO

Prevodilac: Prof. dr Cvjetko Mika, Split

III. BROJ 4, 1977. FRANCUSKI:

1. Mr JAKOV PEHAR, Mostar
   — CULTURE DE CERTAINES PLANTES VIVACES POUR LA PRODUCTION DE FLEURS COUPÉES
2. Prof. ing. dipl. ALEKSANDAR KRSTIĆ, Belgrade
   — AUTOUR DE L'AMÉNAGEMENT DE LA PLACE DE MARX ET ENGELS À BELGRADE
3. Ing. dipl. DRAŽEN GRGUREVIĆ, Split
   — COUP D'OEIL SUR LE PLAN URBANISTIQUE GÉNÉRAL DE LA VILLE DE SPLIT
4. Prof. ing. dipl. BRANIMIR MARINKOVIĆ, Split
   — *BEGONIAS* — GEN. *BEGONIA* L.
5. Ing. hort. dipl. MILENA GLIGORIJEVIĆ, Belgrade
   — CONTRIBUTION À LA CONNAISSANCE DE LA MICROFLORE PATHOGÈNE DE L'ESPECE *MAGNOLIA* SUR LE TERRITOIRE DE BELGRADE

Prevodilac: Madelaine Denegri, Split

PRIKAZ GRADIVA INDEKSA U 1977. GODINI

1. Popis pisaca i naslova radova 1
2. Kazalo autora 4
3. Indeks radova po materiji koja su označena zaglavljima — Stvarno kazalo 4
4. Likovni i slikovni dokumentacioni prilozi 8
5. Suradnici »Hortikulture« u 1977. godini 8
6. Sažeci u stranim jezicima u 1977. godini 9
7. Prikaz gradiva indeksa u 1977. godini 9
8. Tabelarni prikaz stručno-vrtlarske publicističke djelatnosti »Hortikulture« u 1977. godini 10
9. Čestitka 11
10. Četvrti broj Male hortikulturne biblioteke . . . . —

Indeks uredio: Tomislav Ivelja, Split

TABELARNI PRIKAZ STRUČNO-VRTLARSKE PUBLICISTIČKE DJELATNOSTI »HORTIKULTURE« U 1977. GODINI

Redni broj	Svega izišlo brojeva »Hortikulture«	Naklada komada	Broj rubrika i zaglavaka	Suradnja po republikama	Suradnja autora broj	Suradnja naslova radova broj	Planirani autorski arci	Ostvareni autorski arci	Ukupan broj stranica teksta	Ukupan broj stranica korica	Format časopisa u cm.	OGLASI interni broj	OGLASI vanjski broj	Pitanja, odgovori i savjeti čitaocima	Uvodnici, ispravci i tumači uredništva
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		11	12		13	14
1.	Broj 1	1.250	19	SR H	77	93	8,00	10,01	40	4		4	—	2	1
2.	Broj 2—3	1.250	17	SR SR	5	6	8,00	33,80	168	4		1	1	—	—
3.	Broj 4	1.250	16	SR BiH	2	3	8,00	11,19	44	4		4	1	2	1
4.													—		
5.				SR M	1	2									
6.				SFRJ	85	104									
7.				NJEM.	1	1									
8.				ENGL.	1	1									
Ukup.	3	3.750	52		87	106	24,00	55,00	252	12	20,5 × 27,5	9	2	4	2

Redni broj	PREVODI IZVADAKA NA STRANIM JEZICIMA jezik	PREVODI IZVADAKA NA STRANIM JEZICIMA izv. br.	TEHNIČKI SURADNICI fotografi	TEHNIČKI SURADNICI crtači	TEHNIČKI SURADNICI ostali	Fotografija	Grafikona u tekstu	Tabela u tekstu	Nacrti u tekstu	Crteži	OFFSET PRILOZI sa nacrtima	OFFSET PRILOZI sa fotografijama	OFFSET PRILOZI sa crtežima
			broj			broj							
15	16		17			18	19	20	21	22	23	24	25
1.	Engleski	18	1) 5	5	—	38	—	2	2	10	—	—	—
2.	Francuski	10	2—3) 27	4	—	139	6	16	—	15	—	—	2
3.	Njemački	—	4) 10	1	—	36	—	—	4	4		—	
4.	Talijanski	2											
5.	Ruski	—											
	Ukupno	30	42	10	—	213	6	18	6	29	1	—	2

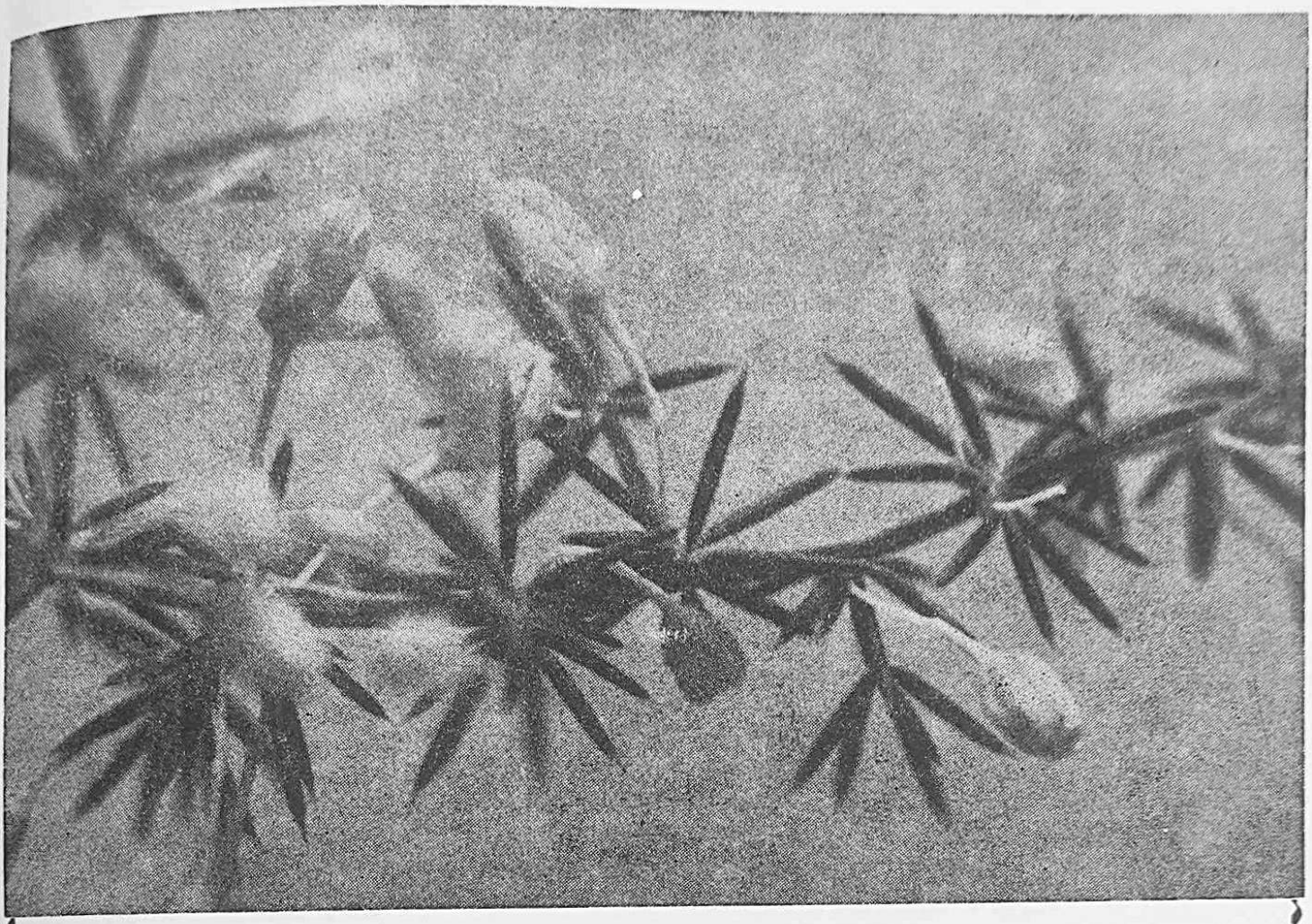

Svim suradnicima i čitaocima

želimo

Sretnu i radosnu 1978. godinu

Redakcija i Savjet

„HORTIKULTURE"

H O R T I K U L T U R A

HORTICULTURAL MAGAZIN YUGOSLAVIA

ART DE L'HORTICULTURE — SCIENCE — ECONOMIE — MARCHE — ARCHITECTURE DES PAYSAGES ET DES JARDINS — ART DES JARDINS — REVUE FONDEE EN 1934 SOUS LE NOM DE »NOTRE JARDIN«

Mr. Jakov Pehar, Mostar

CULTURE DE CERTAINES PLANTES VIVACES POUR LA PRODUCTION DE FLEURS COUPÉES

Dans ce travail sont étudiées les plantes vivaces qui se cultivent pour que les fleurs en soient coupées en vue de leur utilisation pour la vente des fleurs coupées et, en une synthèse, se décrit, en général, la multiplication dans la culture de ces plantes vivaces. On passe ensuite à l'étude du processus de culture technique des plantes suivantes:

1. *Lupinus polyphylos*
2. *Delphinium culturum* ou *hybridum*
3. *Aster* sp.
4. *Helenium hybridum*
5. *Gaillardia hybrida grandiflora*
6. *Tritonia* = *Kniphofia* sp.
7. *Gypsophila* sp.

Prof. ing. dipl. Aleksandar Krstić, Belgrade

AUTOUR DE L'AMÉNAGEMENT DE LA PLACE DE MARX ET ENGELS À BELGRADE

En vue d'assainir la Place de Marx et Engels, la ville a organisé un concours-enquête très serré, invitant huit architectes connus de Belgrade à participer et soumettre leurs propositions pour la solution à apporter à cet espace. Après le concours a été organisée, à l'Hôtel de Ville, une présentation des travaux, suivie d'une discussion, auxquelles a également été invité l'auteur du présent article qui, entre autres, apporte les constatations suivantes:

— Sans aucun doute, les conversations de ce genre sont très utiles, si elles sont d'actualité par leurs méthodes et contenus, adéquatement organisées et annoncées, avec la participation des personnalités correspondantes.

— Bien, qu'au centre, il s'agisse de questions du domaine architectonico-horticole, il n'est pas explicable que, parmi les appelés, nous ne voyions aucun participant spécialiste de l'architecture horticole.

— Ressort très positivement le fait que toutes les personnes ayant pris part à la discussion, sans tenir compte de leur profession, ont mis l'accent sur la nécessité que la verdure soit représentée comme élément essentiel dans la composition.

Comme conclusion de toute l'entreprise d'aménagement de cette Place, il faut:

— que les piétons soient éloignés de la circulation des véhicules, ce qui correspondrait au but à atteindre;

— faire valoir l'apport de nouvelle verdure et la protection de celle existante, ce qui est à louer;

— éliminer le plus possible les limites entre toutes les espèces, ce qui est absolument dans l'esprit actuel.

Ing. dipl. Dražen Grgurević, Split

COUP D'OEIL SUR LE PLAN URBANISTIQUE GÉNÉRAL DE LA VILLE DE SPLIT

Le plan urbanistique général de la Ville de Split qui est, en exposition publique, présenté aux citadins, avec tous les moyens qui motivent l'établissement de ce plan, est en voie d'exécution.

Nous ne nous référerons qu'aux aires de parcs et terrains qui sont prévues dans les dimensions suivantes:

1. terrains non cultivés	1860 ha. (?!)
2. bois, forêts et parcs-forêts	1300 ha.
3. parcs aménagés	411 ha.
4. parcs (terrains) sportifs	283 ha.

ce qui donne une moyenne relativement haute de 22,2 m² par habitant, mais de 3,4 m² de parcs aménagés et de parcs (terrains) sportifs.

Et si nous divisons ces normes entre verdure citadine et verdure périphérique, il est vraiment modeste et ne satisfait ni les besoins de la population actuelle, ni les éléments normatifs, même si, avec la verdure citadine, nous comptons les terrains de récréation et de sport, ainsi que les plages, dans une dimension prévue de 10,36 m² et si nous acceptons les terrains non cultivés, ce qui est très problématique dans la catégorie verdure — verdure périphérique.

Prof. ing. dipl. Branimir Marinković, Split

BEGONIAS — GEN. BEGONIA L.

Dans cette étude les bégonias sont étudiés à tous les points de vue, commençant par la nomenclature botanique exacte, continuant par la culture, les soins, la protection, la multiplication et terminant par l'utilisation à des fins commerciales sur le marché mondial. Une grande attention est consacrée à la sélection et au croisement des bégonias, à l'obtention d'un grand nombre de variétés et de sortes de ces magnifiques plantes.

Une étude spéciale est faite des bégonias suivants et de leurs sortes:

1. *Begonia semperflorens* Link. et Otto — begonia à fleurs durables;
2. *Begonia tuberosa* hybrida — begonia bulbeux;
3. *Begonia rex* Putz — begonia royal.

En fin d'article une attention spéciale est consacrée à la protection du bégonia contre diverses maladies et de nombreux insectes nuisibles. Sont particulièrement étudiés les moyens permettant de repousser chaque maladie, ce qui est très utile pour la culture de ces plantes.

Ing. hort. dipl. Milena Gligorijević, Belgrade

CONTRIBUTION À LA CONNAISSANCE DE LA MICROFLORE PATHOGÈNE DE L'ESPÈCE MAGNOLIA SUR LE TERRITOIRE DE BELGRADE

L'auteur établit que la situation de Belgrade convient à la culture et au développement du magnolia. En quelques phrases elle souligne les particularités bioécologiques de cette plante et constate — étant donné la maladie du magnolia — qu'il n'y a pas chez nous de données sur les maladies cryptogamniques de ces espèces.

L'auteur établit les maladies du feuillage d'après les causes suivantes:

Alternaria tenuis Ness. (Sacc.)
Cercospora magnoliae Ell. et Harkn.
Cladosporium delectum C. et E.
Sphaerella glauca Cooke
Phyllosticta magnoliae Sacc.

Maladies de la racine:

Phoma pedunculi Ell. et Ev.
Tubercularia magnoliae ? Pers. (West)

Pourriture de la racine:

Corticium subgiganteum Berk.

Maladies de la fleur:

Cladosporium delectum C. et E.
Botrytis cinerea Pers.

Outre le diagnostic des maladies, l'auteur indique les moyens efficaces de repousser ces graves maladies du magnolia.

SPOLJNO-TRGOVINSKO PODUZEĆE

„MONIMPEX"

BUDAPEST

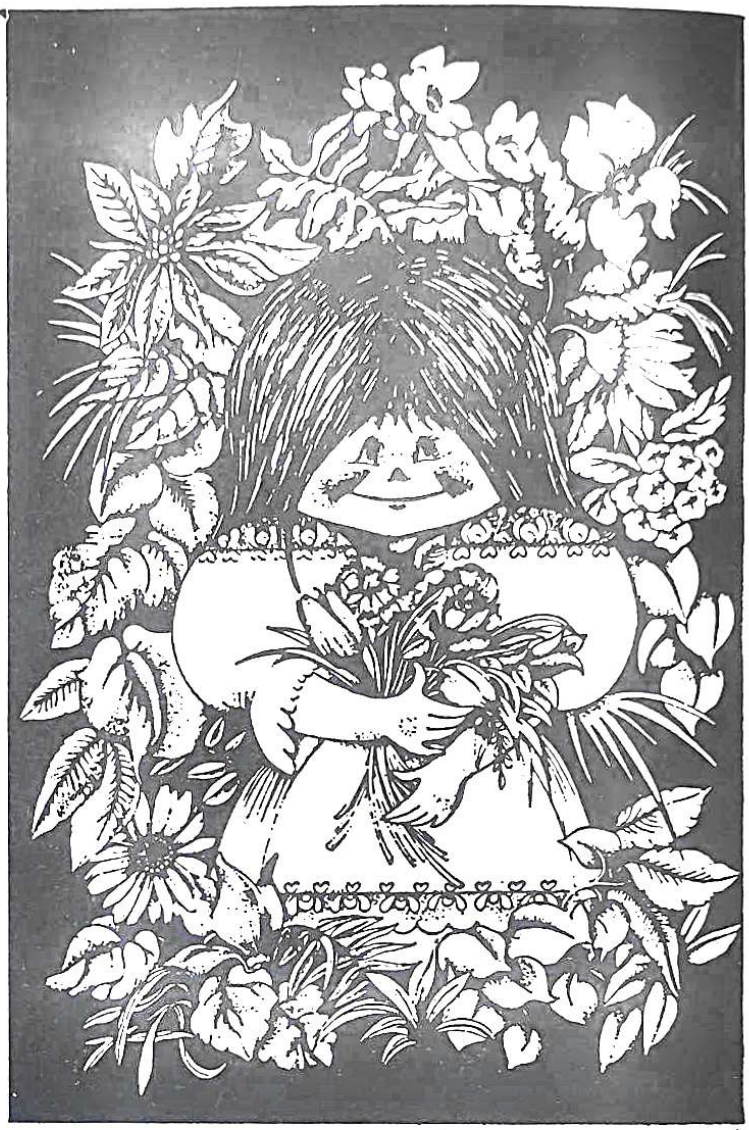

Izvozi:

razne ukrasne biljke u saksijama
sušeno cvijeće
priplodni materijal
biljke iz rasadnika
treset

USLUGA BRZA — TOČNA — POUZDANA

Očekujemo sve zainteresirane

MONIMPEX
1392 BUDAPEST, Pf, 62/268
TELEKS: 22-5371
TELEGRAM: MONIMPEX